

၂၁

စာစဉ်

စာမှတ် (၂)

၁၉၉၉ ခုနှစ်၊ ဘောက်တိုကာ

ဝိသိဒ္ဓိယနိင်္ဂံနှင့် ၂၀ ရာစုနှစ်၏ ဖိန့်ခေါ်မှုများ	၀
လူတူညီနှင့် သူ၏ရည်မှန်းချက်	၁၀
ဘော်လီကန်မှာ အရေးအကိစ္စမီယာတွေ ဘက်လိုက်ပြီး မျှောကြည့်	၁၅
ယနေ့ ကမ္ဘာ့အခင်းအကြီးများ ဆက်လက်ရေးအခြေအနေ	၁၇
ကမ္ဘာ့ ဝရုန်းသန်းကားသစ်	၂၃
ယတင်းလမ်းများ ညာရန်ကြသည်	၂၅
ကမ္ဘာ့ အခင်းထကျင်းသစ်	၂၈
ကိုလိုနီလိမ်ချမ်းရေး သဘောတူညီချက်	၃၈
၂၀၂၀ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၀၀ ခုနှစ်အထိ ကာလများအတွက် ရည်မှန်းချက်များ	၄၆

ဗဟိုပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်

ဗဟိုသုတေသနဌာနမှထုတ်ဝေပြန်ချိသည်

အန္တိယနိုင်ငံနှင့် ၂၁ - ရာစုနှစ်၏ စိန်ခေါ်မှုများ

နီဝင်ဘာလ ၁၄ ရက်နေ့က Teen Murti Bharvan မှာ စုဝေးကျင်းပခဲ့တဲ့ ဩဇာကြီးမားတဲ့ ဂျပာဟလာနေ့ရူး အမှတ်တရ ဟောပြောပွဲမှာ အိန္ဒိယကွန်မြူနစ်ပါတီ (မာ့ကပ်စ်ဝါဒ)ရဲ့ ဝါဒဆိုင်ရာဆောင်တင်ချက်ဖြစ်သူ ဂျီတီဘာဇူး (Jyoti Basu)က “အိန္ဒိယနိုင်ငံနှင့် ၂၁-ရာစုနှစ်ရဲ့ စိန်ခေါ်မှုများ” ဆိုတဲ့ခေါင်းစဉ်နဲ့ ဟောပြောခဲ့ပါတယ်။ ဒီနိုင်ငံရဲ့ ပထမဆုံးဝန်ကြီးချုပ်ကို အမှတ်တရအဖြစ် ဦးစည်းထားတဲ့ ဂျပာဟလာ အမှတ်တရ ရန်ပုံငွေအဖွဲ့က ကြီးပွားကျင်းပခဲ့တဲ့ ဟောပြောပွဲတွေမှာ ဒါဟာ အကြိမ် (၃၀) မြောက် ဖြစ်ပါတယ်။ သဘာပတိအဖြစ် ရန်ပုံငွေအဖွဲ့ရဲ့ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သူ မစ္စဆိုနီယာဂန္တီက ဆောင်ရွက်ပါတယ်။

ဂျီတီဘာဇူးရဲ့ ဟောပြောချက်ကို အောက်မှာ ဖော်ပြလိုက်ပါတယ်။

လာမယ့်ထောင်စုနှစ်ရဲ့အရက်ဦးကို ကမ္ဘာကြီးက စောင့်မျှော်နေတဲ့ အချိန်မှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံဟာ သူ့ရဲ့ကံ ကြံမှာနဲ့ နောက်တကြိမ် သမိုင်းဝင်တွေ့ဆုံဖို့ အတွက် အသင့်ဖြစ်နေပါပြီ။ ၂၁ ရာစုနှစ်ဟာ နေရာတိုင်းက ပြည်သူတွေအတွက် မျှော်လင့်ချက် အသစ်တွေနဲ့ လန်းဆန်းတဲ့ လိုဘင်ဆန္ဒတွေလို့ အဓိပ္ပာယ်ထွက်ပါတယ်။

၂၀ - ရာစုနှစ်ဟာ အိန္ဒိယပြည်အတွက် အင်မတန်အရေးပါတဲ့ အဓိပ္ပာယ်တွေနဲ့ ပြည့်နေခဲ့ပါတယ်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံရဲ့ နေပြည်တော်ကို ညစ်ယူရုံမက ကျွန်တော် တို့ရဲ့ လွတ်လပ်မှုကိုပါ ချုပ်နှောင်ထားတဲ့ ကိုလိုနီစနစ် နောင်တည်းမှုမှ ပြည်သူတွေနဲ့ တိုင်းပြည်ကို လွတ်မြောက် စေဖို့အတွက် ကျွန်တော်တို့ဟာ ကြီးမားတဲ့ ခြေလှမ်းတွေ လှမ်းခဲ့ရပါတယ်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံရဲ့ စိတ်ဓာတ်နဲ့ ပြည်သူတွေ ရဲ့ ထူးချွန်တဲ့ပါရမီဟာ ကျေးကျွန်ပြုမှုနဲ့ သွေးစုပ်ခံရမှု အောက်က လွတ်မြောက်လာပြီး ကိုယ်ကံကြမ္မာကို ကိုယ်ပြန်ထိန်းချုပ်နိုင်ခဲ့တယ်လို့ ကျွန်တော်တို့ ယူဆပါတယ်။ ၁၉၅၇ ခုနှစ်က အနှစ် ၅၀ ပြည့်မြောက်ပွဲ ကျင်းပခဲ့တဲ့ လွတ်လပ်ရေးဟာ ခက်ခက်ခဲခဲနဲ့ ရယူခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။

လွန်ခဲ့တဲ့အနှစ် ၅၀ က အိန္ဒိယနိုင်ငံက သူ့ပြည်သူတွေကို ပေးခဲ့တဲ့ ကတိတွေနဲ့ တာဝန်ခံ ထားတာတွေကို မပြည့်ဆည်းပေးရသေးပါဘူး။ အမြန် ပြီးစီးအောင် ကျွန်တော်တို့လုပ်ကြံရမယ့် မပြည့်စုံသေးတဲ့ အရေးကြီးလုပ်ငန်းတွေ ရှိနေပါသေးတယ်။ လာမယ့် ထောင်စုနှစ်ရဲ့ စိန်ခေါ်မှုတွေကို သိရှိရင်ဆိုင်းရဲ့ အတွက် အိန္ဒိယနိုင်ငံဟာ မပြည့်ဆည်းပေးရသေးတဲ့ ကတိကဝတ် တွေ အမြောက်အမြားကို အရင်ဖြည့်ဆည်း ပေးရပါမယ်။

တော်ပြတ်မှု၊ ဆင်းရဲ ပွဲတော်မှုနဲ့ အလုပ်လက်မဲ့ ဖြစ်မှုတွေကို တိုက်ပွဲ ဝင်ရပါမယ်။ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ သောက်ရေသန့်၊ အိုးအိမ်နဲ့ ကျေးလက် လျှပ်စစ်ဓာတ် ရရှိရေးစတဲ့ လူထုတွေရဲ့ လိုအပ်ချက်တွေကို ဖြည့်ဆည်း ပေးရပါမယ်။ လယ်သမားဟာ သူ့ရဲ့လယ်မြေနဲ့ လုပ်အားကို သူနဲ့သူ့မိသားစု ရှင်သန်ရုံလေး အတွက်သာ အသုံးပြုတာမျိုး မဖြစ်စေရဘဲ လယ်မြေထဲမှာ ကိန်းအောင်းနေတဲ့ ကြွယ်ဝမှုကိုပါ ရရှိစေရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အခုအခါမှာ အင်မတန်သေးငယ်တဲ့ လူနည်းစုလေးကသာ ရရှိခံစားနေတဲ့ ကြွယ်ဝချမ်းသာမှုကို အလုပ်သမား လူတန်းစား အထူးသဖြင့် စက်ရုံအလုပ်သမားတွေလည်း ဝေမျှရရှိ ခံစားသင့်ပါတယ်။ ဇာတ်ခွဲခြားမှုနဲ့ ပဋိပက္ခတွေရဲ့ ရှည်ကြာစွာ ချုပ်နှောင်ထားမှုတွေအောက်က ခေတ် နောက်ကျသူတွေနဲ့ သွေးစုပ်ခံတွေ လွတ်မြောက်စေရမှာ အမျိုးသမီးထုကြီး လွတ်မြောက်ရေးနဲ့ စွမ်းအားရှိလာ ရေးဆိုတဲ့ စိန်ခေါ်မှုတွေနဲ့ အိန္ဒိယနိုင်ငံဟာ ရင်ဆိုင်ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ပဋိပက္ခတွေရဲ့ရာစုနှစ်

ကျွန်တော့်ဘဝရဲ့ အတော်စောစောပိုင်း ကတည်းက နိုင်ငံရေးနယ်ထဲ ကျွန်တော်ရောက်ခဲ့တာပါ။ ကျွန်တော်ရဲ့ နိုင်ငံရေးအဘိဓမ္မာအဖြစ် မာ့ကပ်စ်ဝါဒနဲ့ သိပ္ပံနည်းကျဆိုရှယ်လစ်ဝါဒကို ကျွန်တော်ရွေးချယ်ခဲ့ ပါတယ်။ ကျွန်တော်ရဲ့ နိုင်ငံရေးဘဝ တလျှောက်လုံး ဒီမိုကရေစီကို ကျင့်သုံးခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ၂၁-ရာစု အိန္ဒိယနိုင်ငံနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ကျွန်တော်ရဲ့ အမြော် အမြင်ဟာ ကျွန်တော်ရဲ့အတွေ့အကြုံတွေနဲ့ ကျွန်တော်ကြုံတွေ့ခဲ့ရတဲ့ ၂၀-ရာစုရဲ့ အောင်မြင်မှုတွေနဲ့

ဆုံးရှုံးမှုတွေကနေ ရရှိလာတဲ့ အသိအမြင်တွေရဲ့ ဩဇာ လွှမ်းမိုးမှု အများကြီး ရှိနေပါလိမ့်မယ်။

သမိုင်းမှာ ၂၀-ရာစုနှစ်ကို ပဋိပက္ခတွေရဲ့ ရာစုနှစ် အဖြစ် မှတ်တမ်းတင်ရပါလိမ့်မယ်။ အကောင်းမြင် မျှော်လင့်ချက်ကာလတွေနောက်မှာ စိတ်ပျက် စိတ်ဓာတ် ကျဆင်းမှုတွေ ပါလာခဲ့ပါတယ်။ သိပ္ပံနဲ့ နည်းပညာမှာ ကြီးမားတဲ့ ရှေ့တိုးတက်မှုတွေကို ပြီးခဲ့တဲ့ နှစ်တရာက တွေ့ခဲ့ရပါတယ်။ လူသားထုကြီးကို မကြုံဘူးတဲ့ အတိုင်းအတာနဲ့ ထိခိုက်စေခဲ့တဲ့ ကမ္ဘာစစ် ကြီး ၂ စစ်ကို လည်း ကြုံတွေ့ခဲ့ရပါတယ်။ ကိုလိုနီစနစ်ပြိုပျက်မှုကို အစပြုစေခဲ့တဲ့ အာရှ၊ အာဖရိကနဲ့ လက်တင်အမေရိကတိုက်တို့က လွတ်မြောက်ရေး တိုက်ပွဲတွေရဲ့ အောင်ပွဲကို ဒီရာစုနှစ်က ကြုံဆုံခဲ့ပါတယ်။ တောင် အာဖရိကနိုင်ငံမှာ လူမျိုးခွဲခြားမှုဝါဒ နှိပ်ချပေးသွားတာကို ကျွန်တော်တို့ မြင်တွေ့ခဲ့ရပြီး အဲဒီမှာ လူတန်းဖိုးတွေနဲ့ လူမှုစီးပွားရေးတရားမျှတမှုကို အလေးထားမှုအပေါ် အခြေခံတဲ့ ဒီမိုကရေစီစနစ်ထူထောင်ရေးကို တောင်းဆိုတဲ့ တိုးတက်တဲ့ အင်အားစုတွေ နီးထလာတာကိုလည်း တွေ့ခဲ့ရပါတယ်။ ဆိုရှယ်လစ်အစိုးရတွေနဲ့ ကမ္ဘာလူဦးရေရဲ့ ၁/၅ ပါဝင်တဲ့ ဆိုရှယ်လစ်အုပ်စုကြီး ထူထောင်ခဲ့တာ ကိုလည်း ကြုံတွေ့ခဲ့ကြရပါတယ်။ ဆိုဗီယက်ယူနီယံမှ တရုတ်ပြည်၊ ဗီယက်နမ်နဲ့ ဟိုးအဝေးက ကျူးဘား နိုင်ငံတို့အထိ လွှမ်းမိုးသွားခဲ့တဲ့ ဒီရေဟာ ပြန်လည် ဆုတ်ယုတ်နေဟန် ရှိပါတယ်။ အခြေခံကျတဲ့ စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ ပြန်လည်သန်စွမ်းလာတယ်ဆိုတဲ့ ဝတ်ရုံ ကို နှိုင်းထားပြီး အလွန်အမင်း ကြီးထွားလာတဲ့ အရင်းရှင် စနစ်ဟာ ရုရှားသမ္မတနိုင်ငံကို အနိုင်ယူတိုးနက်ပြီး ဖရိဖရဲ ဖြစ်စေခဲ့ပါတယ်။ မျှော်လင့်ချက် အကြီးအကျယ် ထားခဲ့ပေမယ့် ဆိုဗီယက်ယူနီယံ ရုံးနိမ့် ပြိုကွဲသွားခဲ့တာကို ကျွန်တော်တို့ မြင်တွေ့ခဲ့ကြရပါတယ်။ ကမ္ဘာ့ဆိုရှယ်လစ် အင်အားစုတွေအတွက် တကယ့် နောက်ဆုတ်ရမှုကြီး ဖြစ်ခဲ့တယ်။ နောက်ရာစုနှစ်ရဲ့ အစောပိုင်းကာလမှာ ဒီအခြေအနေဟာ ပြောင်းလဲသွား လိမ့်မယ်လို့ ကျွန်တော်မျှော်လင့်ပါတယ်။

ကံအားလျော်စွာပဲ ကမ္ဘာ့လူဦးရေ အများဆုံးဖြစ်တဲ့ တရုတ်ပြည် အပါအဝင် ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံအချို့ ဆက်လက်တည်ရှိနေပါတယ်။ သူတို့ရဲ့ ပေါ်လစီတွေနဲ့ ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှုတွေကို ကျွန်တော်တို့ဟာ မျက်ခြည်မပြတ် စောင့်ကြည့်ပြီး သင့်တော်တဲ့ သင်ခန်းစာတွေ ထုတ်ယူရပါမယ်။ မငြိမ်သက်မှုဆီသို့ တိမ်းညွတ်နေခြင်းဟာ ပြောင်းပြန်လှည့်သွားပြီး လာမယ့်ရာစုနှစ်မှာ အခြေအနေသစ် ပေါ်ထွန်း

လာလိမ့်မယ်လို့ မျှော်လင့်စရာရှိပါတယ်။

၂၀ ရာစုနှစ်ဟာ လူသားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ဒီဇင်္ဂါ အနုပညာလောမ အတက်နဲ့အကျောက်လမ်း ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ လာမယ့်ထောင်စုနှစ်မှာ ကြုံတွေ့ရမယ့်လို့ ကျွန်တော်တို့ မျှော်လင့်ရတဲ့ ဖြစ်ရပ်အများစုဟာ ကျွန်တော်တို့ ရာစုနှစ်ရဲ့ ဖြစ်ပေါ်တိုးပွားမှုတွေက ပုံသွန်းခံထားရတာတွေ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ ဒီနမူနာကို အိန္ဒိယနိုင်ငံ အတွက်လည်း သုံးနိုင်ပါတယ်။ နောက်ရာစုနှစ် အိန္ဒိယနိုင်ငံရဲ့ အလားအလာတွေကို မျက်မှောက်သမိုင်းရှုထောင့်ကကြည့်ပြီး ကျွန်တော် ဆွေးနွေးချင်ပါတယ်။

နေရူးရဲ့ အခန်းကဏ္ဍ

ခေတ်ပြိုင်အိန္ဒိယနိုင်ငံရဲ့ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်မှု အကြောင်း ပြောကြမယ်ဆိုရင် ပဏ္ဍိတ်ဂျပါဟလာနေရူးရဲ့ အခန်းကဏ္ဍနဲ့ အကျိုးပြုမှုတွေကို အလေးထားရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ မဟတ္တမဂန္ဓီ၊ ဗာလဘိုင်ပတေးလိ၊ ဆူဘတ်စ် ချန္ဒရာဘိုစံနဲ့ အခြားလူများစွာနဲ့အတူ သူဟာ ခေတ်သစ် အိန္ဒိယနိုင်ငံကို ပုံသွင်းရာမှာ အဓိကအခန်းက ပါဝင်ခဲ့ ပါတယ်။ ဂျပါဟလာနေရူး အမှတ်တရ ရန်ပုံငွေအဖွဲ့ရဲ့ ဘဏ္ဍာထိန်းတွေက ကျင်းပတဲ့ ဒီဟောပြောပွဲမှာ သူ့ရဲ့ အကျိုးပြုမှုအချို့ကို ကျွန်တော်ထည့်သွင်းပြောကြား တာဟာ သင့်မြတ်လျှင်ကန်ပါလိမ့်မယ်။

ကျွန်တော်တို့သမိုင်းမှာ နေရူးဟာ အရေးကြီးတဲ့ နေရာကို ပိုင်ဆိုင်ထားပါတယ်။ လွတ်လပ်တဲ့ အိန္ဒိယ နိုင်ငံရဲ့ ပထမဦးဆုံးသော ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ်နဲ့ ၁၉၄၇ ခုနှစ်နဲ့ ၁၉၆၄ ခုနှစ်အကြားမှာ သူဟာ အိန္ဒိယနိုင်ငံရဲ့ ကံ ကြမ္မာကို လမ်းကြောင်းခံခဲ့ပါတယ်။ အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေး တိုက်ပွဲကာလ တလျှောက်မှာလည်း နေရူးဟာ အိန္ဒိယအမျိုးသား ကွန်ဂရက်အဖွဲ့ကြီး အတွင်း က လက်ဝဲနဲ့ လောက်ရေးအင်အားစုရဲ့ အထိမ်းအမှတ် လက္ခဏာ ဖြစ်လာခဲ့ပါတယ်။ အထူးသဖြင့် ၁၉၅၆ ခုနှစ် အစည်းအဝေးကြီးမှာ ပြောခဲ့တဲ့ သူ့ရဲ့သဘာပတ်မိန်ခွန်း ဟာ ဒီနိုင်ငံရဲ့ လူငယ်ထုကို ဖမ်းစားခဲ့ပါတယ်။ အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေး အရေးတော်အတွက် သူ့ရဲ့နှစ်မြှုပ် လုံးပန်းမှုကို ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေးနယ်ထဲက အခြားတိုးတက်တဲ့ အင်အားစုတွေနဲ့ ပေါင်းစပ်နိုင်ခဲ့တဲ့ သူ့ရဲ့ဥာဏ်ပညာ စွမ်းရည်က သူ့ကိုထူးခြားထင်ရှား စေခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ၁၉၂၇ ခုနှစ်မှာ USSR (ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု)ကို အလည်အပတ် ရောက်ရှိခဲ့တာဟာ သူ့အမြတ်တန်း တန်ဖိုးထားတဲ့ တိုက်ရိုက်အတွေ့အကြုံတခု ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ တရုတ်ပြည်ကို ဂျပန်က ကျူးကျော်တာကိုလည်း ပဏ္ဍိတ်နေရူးဟာ ပြတ်ပြတ်သားသား ရှုတ်ချခဲ့ပါတယ်။ စည်းလုံးညီညွတ်မှုကို ပြတ်အနေနဲ့ ဆေးအဖွဲ့ စေလွှတ်ဖို့

အမြန်လုပ်ဆောင်ခဲ့ပါတယ်။ ဖက်ဆစ်နစ်ကို အခိုင်မာဆုံး ဝေဖန်သူတစ်ဦးလည်းဖြစ်ခဲ့ပြီး စပိန်ပြည်တွင်းစစ်မှာ တိုက်ပွဲဝင်နေတဲ့ သမတဘက်တော်သားတွေရဲ့ စိတ်ဓာတ်ကို မြှင့်တင်ပေးဖို့အတွက် စပိန်နိုင်ငံကို သွား ခဲ့ပါတယ်။ ၁၉၃၈ ခုနှစ် မြူးနစ်စာချုပ်ကိုလည်း နေရူးဟာ ပြတ်ပြတ်သားသား ဆန့်ကျင်ခဲ့ပါတယ်။ နိုင်ငံတကာ အခင်းအကျင်းအတွင်းမှာ ပါဝင်ရမယ့် အိန္ဒိယနိုင်ငံရဲ့ အခန်းနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ သူ့ရဲ့အမြင်အမြင်က ဘက် မလိုက် လှုပ်ရှားမှုကို မွေးဖွားပေးခဲ့တယ်။ ကိုလိုနီ လွန်ခေတ်ရဲ့ နိုင်ငံတကာရေးရာကို တည်ဆောက်ရာမှာ ဒါဟာ အဓိက အကျိုးပြုမှုတစ်ခု ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။

၁၉၃၅ ခုနှစ်မှာ ဥပဒေပညာ သင်ကြားဖို့ ကျွန်တော်အင်္ဂလန်နိုင်ငံသို့ သွားခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီကာလမှာ နေရူးဟာ ကျွန်တော်တို့ကို ပင်မညွှန်ပေးစာထားသူ တဦးပါ။ မာ့ကစ်ဝါဒနဲ့ လက်ဝဲနိုင်ငံရေးမှာ ကျွန်တော်ရဲ့ စိတ်ဝင်စားမှုက အင်္ဂလန်နိုင်ငံက တိုးတက်တဲ့ နိုင်ငံရေး ဆွေးနွေးပွဲတွေဆီ ကျွန်တော်ကို ဆွဲခေါ်သွားခဲ့ပါတယ်။ ဒီဆွေးနွေးပွဲတွေမှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေး အကျိုးကို မျှော်ကိုးတဲ့ အများစုအမြင်ကို စုစည်းနိုင်ဖို့ အိန္ဒိယ အဖွဲ့ချုပ်၊ လန်ဒန်မာ့ဂျီလစ်(London Majlis)နဲ့ ကျောင်းသားသမဂ္ဂတို့က ကြိုးစားခဲ့ကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဗြိတိန်နိုင်ငံရှိ အိန္ဒိယ လက်ဝဲအင်အားစုတွေရဲ့ ရှေ့တန်း အရောက်ဆုံး နိုင်ငံရေး အဖွဲ့အစည်းတွေထဲက တဖွဲ့ဖြစ်တဲ့ လန်ဒန်မာ့ဂျီလစ်ရဲ့ အတွင်းရေးမှူးအဖြစ် ကျွန်တော် တာဝန်ထမ်းခဲ့ပါတယ်။ ဒီအဖွဲ့တွေအားလုံးကို နေရူးက ထောက်ခံအားပေးခဲ့ပါတယ်။ ကျွန်တော်မှတ်မိသလောက် နေရူးဟာ အင်္ဂလန်ကို နှစ်ကြိမ်ရောက်ခဲ့ပြီး နှစ်ကြိမ်လုံးမှာ လန်ဒန်မာ့ဂျီလစ်အသင်းက သူ့ကို ဂုဏ်ပြုတဲ့ ဧည့်ခံပွဲတွေ ကျင်းပခဲ့ပါတယ်။ ပထမအခေါက်မှာ ဒီဂျေးလက်စ်ရှမ်း ပဏ္ဍစ် (Vijay Lakshmi Pandit)ပါလာပြီး ဒုတိယ အခေါက်မှာ အင်ဒီရာ ပါလာပါတယ်။ အဲဒီလန်ဒန် ကာလတွေကစပြီး လွတ်လပ်ရေး မရခင်ခေတ်၊ ပြီးတဲ့ နောက်မှာပါ ပဏ္ဍစ်နေရူးနဲ့ ကျွန်တော် အကြိမ်များစွာ တွေ့ခဲ့ပါတယ်။ သူ့ဟာ သမိုင်းနဲ့ ပတ်သက်လို့ နက်ရှိုင်းတဲ့ အသိပညာရှိပြီး အင်အားတောင့်တင်းတဲ့ အိန္ဒိယနိုင်ငံ တည်ဆောက်ဖို့အတွက် ဆန္ဒပြင်းပြလှသူတစ်ဦးလည်း ဖြစ်ပါတယ်။

၅ နှစ်စိမ့်ကိန်းတွေနဲ့ အဲဒီအချိန်က ဆိုဗီယက် ပြည်ထောင်စုရဲ့ အောင်မြင်မှုတွေကို အားကျခဲ့တဲ့ ပဏ္ဍစ်နေရူးဟာ အိန္ဒိယနိုင်ငံရဲ့ စီးပွားရေးနဲ့ လူမှု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် အကောင်းဆုံး ဗျူဟာအဖြစ် ဗဟိုချုပ်ကိုင်တဲ့ စီမံကိန်းစနစ်ကို ရယူတတ်ခဲ့ပြီး စက်မှု

ထွန်းကားရေးအတွက် အစပျိုးခဲ့ပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီနဲ့ လောကီရေး အခြေခံပေါ်က အိန္ဒိယနိုင်ငံရဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် မှုအပေါ်မှာ ထက်ထက်သန်သန် ယုံကြည်သူ တဦးလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဘက်မလိုက်လှုပ်ရှားမှုကို ထုထောင်ခဲ့တဲ့ ဖခင်တဦးအနေနဲ့ သူ့ဟာ အိန္ဒိယနိုင်ငံကို နိုင်ငံတကာ နိုင်ငံရေးမှာ အလေးထားရမယ့် အင်အားရပ်တခု ဖြစ်စေခဲ့ပါတယ်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံဟာ အလားအလာကောင်း တွေ အများကြီးနဲ့ အစပြုခဲ့ပေမယ့် လွတ်လပ်ရေးငြိမ်း နှစ် ၅၀ အကြာမှာတော့ ဂျာဗီဟာလာနေရူး မျှော်မှန်းခဲ့တဲ့ အရာ အများစုဟာ လျော့ကျကုန်ပါတယ်။

အာဏာလွန်ကဲတဲ့ နိုင်ငံရေး ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု

လူမှုရေးနဲ့ စီးပွားရေး နာကျင်မှုတွေကို လျော့ချ ဖို့အတွက် နေရူးဟာ သူ့ရဲ့ “ရောယှက် စီးပွားရေး” အမြင်ကို လက်တွေ့ကျင့်သုံးချင်ခဲ့တယ်။ လက်တွေ့မှာ တော့ မြေရှင်ပဒေသရာဇ် - အရင်းရှင်စနစ်ဟာ ဆက် လက် တည်ရှိနေပါတယ်။ ဒီမှာတောင်မှ အပြောင်းအလဲ လုပ်ချင်တဲ့ နိုင်ငံရေးစိတ်ဓာတ် ဝိုင်းထန်မယ်ဆိုရင် အများကြီး လုပ်နိုင်ပါလိမ့်မယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီကနေ့ အတွေ့တွေရှုခင်းကြီးကတော့ ကျေနပ်စရာဖြစ်ဖို့ ဝေးပါသေးတယ်။ မြေယာပြုပြင်ရေးတွေနဲ့ ဒီမိုကရေစီ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုမရှိရင် အနည်းစုကလေးရဲ့ လက်ထဲမှာ နေနဲ့ အာဏာတွေ အများအပြား စုစည်းနေတာဟာ ဆက်လက်တည်ရှိနေဦးမှာပါ။ ကျယ်ပြန့်တဲ့ လူထုကြီးက ဆင်းရဲတွင်းနက်နေချိန်မှာ ထိန်းမရတဲ့ ဗျူရိုကရေစီ ယန္တရားကတော့ ကြီးထွားလာနေတယ်။ အခြေခံဥပဒေ ကို တလွဲတချော် အကောင်အထည်ဖော်နေမှုက စီးပွားရေး တိုးတက်မှုအတွင်း မညီမျှမှုတွေ၊ ဗဟိုက ချုပ်ကိုင်မှုကြီးတဲ့ နိုင်ငံရေးအဆောက်အအုံနဲ့ ဒေသတွေအတွင်း မညီမျှမှု တွေကို ဖြစ်ပေါ်နေစေပါတယ်။ တခါတလေမှာ ဒါတွေက ဗဟိုပေါက်ကွဲမှုကို ခေလုတ်ဖြုတ် ပေးပါတယ်။

အိန္ဒိယအစိုးရဟာ နိုင်ငံရေးဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုရဲ့ မတည်ငြိမ်တဲ့ လက္ခဏာတွေကို သက်သေပြနေပါတယ်။ ဗဟိုအစိုးရရဲ့ ဗဟိုဝါဒနဲ့ အာဏာရှင်တိမ်းညွတ်မှုတွေဟာ ၁၉၇၅ ခုနှစ် အရေးပေါ်ကာလမှာ အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီကာလမှာ အိန္ဒိယပြည်သူတွေဟာ တိုင်းပြည်ရဲ့ အခြေခံဥပဒေမှာပါရှိတဲ့ အခြေခံအခွင့်အရေး တွေ ရုပ်သိမ်းခံလိုက်ရပါတယ်။ ပြင်းထန်တဲ့ ဗဟို ချုပ်ကိုင်မှုတိမ်းညွတ်မှုတွေရှိတဲ့ အိန္ဒိယဖက်ဒရယ် စနစ်ဟာ ဒေသီက အာဏာရပါတီတွေကို အကြိမ်များစွာ ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့တွေအတွင်း ဝင်စွက်ခွင့်ပေးရုံတင် မက မတည်မငြိမ် ဖြစ်အောင်လည်း လှုပ်ရှင်ပေးခဲ့ပါတယ်။ ပြည်နယ်အစိုးရတွေဟာ ထူးခြားတဲ့ အိန္ဒိယရဲ့ နိုင်ငံရေး

ဒီမိုကရေစီ အစဉ်အလာတွေကို ပြန်ထိန်းသိမ်းပြီး အာဏာရှင်စနစ်ကို ငြင်းပယ်ခြင်းအားဖြင့် အရေးပေါ်ကာလဟာ ၂ နှစ်အတွင်း အဆုံးသတ် သွားခဲ့တယ်။

ဘာကြောင့် ဒီမိုကရေစီမကျတဲ့ အလွန်အကျွံ ခြေလှမ်းကို လှမ်းခဲ့တာလဲလို့ မစ္စစ်ဂနီကို ကျွန်တော် နောက်ပိုင်းမှာ မေးခဲ့ပါတယ်။ တိုင်းပြည်ဟာ အစိတ်စိတ် အပွားပွား ဖြစ်တော့မယ်။ လူထုကလည်း အစိုးရရဲ့ လမ်းညွှန်ချက်တွေကို နားထောင်ချင်စိတ် မရှိကြတော့လို့ပဲလို့ သူကဖြေပါတယ်။ လူထုကို လမ်းကြောင်းမှန်ပေါ် ပြန်ဆွဲတင်ဖို့အတွက် ရှေ့ရိုက်ကုန်လို့မယ်လို့ သူယူဆခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အခွင့်အရေး ပေါ်လာတဲ့အခါမှာ လူထုက သူတို့ရဲ့ ပြင်းထန်တဲ့ ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်မှုကို ပြခဲ့ကြပါတယ်။ ကွန်ဂရက်ပါတီဟာ အာဏာရပါတီ အဖြစ်နဲ့ ၄၅ နှစ်ကြာ အာဏာကို တကယ်လက်ဝါးကြီး အုပ်ထားခွင့် ရခဲ့ပါတယ်။ ကံမကောင်း အကြောင်းမလှစွာဘဲ ဘာသာရေး ဝိုင်းဝန်းဝါဒီနဲ့ အခြေခံဝါဒီတွေရဲ့ နိုင်ငံရေးကို တိုက်ပွဲဝင်ဖို့ ကွန်ဂရက်ဟာ ပျက်ကွက်ခဲ့ပါတယ်။

အရာကိစ္စတွေကို အသစ်ပြန်လည် သုံးသပ်ဖို့နဲ့ နောက်ရာစုနှစ်သို့ ကျွန်တော်တို့ကိုယ် ကျွန်တော်တို့ ပြန်ဦးတည်ဖို့အတွက် လိုအပ်မှုဟာ ပိုမိုပြီး အရေးကြီးလာနေပါပြီ။ ဗဟိုနဲ့ ပြည်နယ်တွေအကြား ဆက်ဆံရေးတွေကို သန့်စွမ်းကောင်းမွန်အောင် ပြန်တည်ဆောက်ရေးဟာ နှေးကွေးလေးလံနေတာ အချိန်ကြာလှပြီ ဖြစ်ပါတယ်။ ဆာကာဒိုယကော်မရှင်ကလည်း ဒီပြဿနာ ပြေလည်အောင် မကူညီနိုင်ပါဘူး။ ဗဟိုကို ပိုအင်အား တောင့်တင်းအောင် လုပ်ခြင်းအားဖြင့်သာလျှင် နိုင်ငံတော်ကိုလည်း ပိုအင်အားတောင့်တင်းအောင် လုပ်နိုင်မယ်ဆိုတဲ့အမြင် ရှိနေပါတယ်။ မြို့ပြကြည့်ရင် ကော်မရှင်က ဗဟို - ပြည်နယ် ဆက်ဆံရေးတွေ အထူးသဖြင့် ဥပဒေပြု ကိစ္စတွေ၊ ပြည်နယ်များတွေရဲ့ အခန်း၊ ပုဒ်မ ၃၅၆ ကို အသုံးပြုခြင်းစတဲ့ နယ်ပယ်တွေမှာ လက်ရှိအတိုင်း ထားဖို့ပဲ အကြံပေးခဲ့ပါတယ်။ ဆာကာဒိုယကော်မရှင် အစီရင်ခံစာရဲ့ အချက်အချာကျတဲ့ ဘက်တွေအပေါ် ကျွန်တော်ရဲ့ ကဲ့လွဲချက်တွေကို အများသိကြပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ အတိတ်တုန်းက ဗဟိုအစိုးရ အမျိုးမျိုးဟာ သူတို့ရဲ့ ပါတီအကျိုးအတွက် ပုဒ်မ ၃၅၆ ကို အလွဲသုံးစား လုပ်ခဲ့ကြပါတယ်။ ဒီလို အလွဲသုံးစားလုပ်မှုတွေ ထပ်မံဖြစ်ဖို့ အတွက် ပုဒ်မ ၃၅၆ နဲ့ ၃၅၇ နှစ်ခုလုံး ပြင်ဆင်ဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ ဆာကာဒိုယကော်မရှင်ရဲ့ ပြည်နယ်တွေကို ပါစားပေးထားတဲ့ တချို့အကြံပြုချက်တွေကို တောင်မှ အခုထက်ထိ အကောင်အထည် မဖော်ရသေးဘူး

ဆိုတာလည်း ပြောလိုပါတယ်။

စစ်မှန်တဲ့ ဖက်ဒရယ်နဲ့ ဒီမိုကရေစီ

ဘဏ္ဍာရေးနဲ့ အခြားအာဏာတွေကို ဗဟိုမှ ပြည်နယ်များဆီသို့ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေး လိုအပ်ကြောင်းကို ကျွန်တော် အလေးထားပြောလိုပါတယ်။ ကျေးလက်အဆင့်အထိ အကျုံးဝင်တဲ့ အဆောက်အအုံကြီးတစ်ခုလုံး ဒီမိုကရေစီကျရေးကိုလည်း ကျွန်တော် ယုံကြည်ပါတယ်။ စစ်မှန်တဲ့ ဖက်ဒရယ် အစိုးရစနစ် ဖွံ့ဖြိုးအောင် ကျွန်တော်တို့လုပ်ဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ တောင့်တင်းတဲ့ ဗဟိုကို တည်ဆောက်ဖို့ အတွက် တိုင်းပြည်ဟာ တောင့်တင်းတဲ့ ပြည်နယ်တွေ ရှိဖို့ လိုပါတယ်။ ဗဟိုမှအာဏာတွေထပ်ပြီး ပြည်နယ်တွေကို လွှဲပြောင်းပေးအပ်ဖို့ အရေးကြီး လိုအပ်နေပြီး တောင့်တင်းတဲ့ တိုင်းပြည်ဖြစ်ဖို့အခြေခံကို အခြေခံကျတဲ့ ပြန်လည်ထိန်းညှိမှုကသာ ဖွဲ့စည်းပေးနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုဖြစ်ဖို့အတွက် လိုအပ်မယ်ဆိုရင် အခြေခံ ဥပဒေပြင်ဆင်ချက် ပုဒ်မတွေ ပြဋ္ဌာန်းရပါမယ်။ ဖက်ဒရယ် စနစ်ကို ယုံကြည်ကြောင်း သက်သေပြဖို့အတွက် ပြည်နယ်လေးတွေ ထပ်ဖန်တီးတာဟာ အမြဲမဟုတ်ပါဘူး။ ဒါဟာ ဘီဂျေကီက သူ့အတွက် မဲဆန္ဒ နယ်တွေ ထပ်ဖန်တီးဖို့ ကြိုးစားနေတဲ့ နိုင်ငံရေး လက်နက်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနည်းအားဖြင့် သူဟာ တိုင်းပြည်အတွင်း မညီညွတ်မှုနဲ့ ပဋိပက္ခတွေဖြစ်အောင် ဆက်အားပေးနေပြီး ဖောက်ပြန်ရေး အင်အားစုတွေကို အကူအညီပေးနေတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

လိုအပ်နေတဲ့ ပြည်နယ်တိုင်းမှာ ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ခွင့် ပိုပေးတဲ့ ပေါ်လစီကို ချမှတ်ဖို့ လိုအပ်နေတာ ဖြစ်ပါတယ်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံမှာ အပြည့်အဝ ယဉ်ကျေးတဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်ပေါ်နေတာ ဂယ်မီးဂယ်ယိုင် ဖြစ်နေတာ က တိုင်းပြည်မှာ နိုင်ငံရေးဒီမိုကရေစီ ထွန်းကားရေးကို ထိခိုက်စေပါတယ်။ ဇာတ်အရနဲ့ ဘာသာရေးအရ မဲပေးကြစေဖို့ မဲဘဏ်တိုက် (vote-banks) တွေဖန်တီးမှု၊ ငွေနဲ့ ပေါက်မှု၊ အဆင့်မြင့် အဓိကအာဏာပိုင်တွေအတွင်း ခြစားမှုနဲ့ ရာဇဝတ်-နိုင်ငံရေးအုပ်စုတွေဟာ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ လူမှု-နိုင်ငံရေး အနိဋ္ဌာရုံတချို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ရှစ်ဆယ်ခုနှစ်များမှစပြီး အမြစ်အပျက်တွေဟာ မှန်မှန်ကန်ကန် တွေးမြင်တတ်တဲ့ အင်အားစုအားလုံးအတွက် အင်မတန် စိတ်ပူပန်စရာ ကောင်းလှပါတယ်။ ၂၁ရာစုအတွင်းသို့ ကျွန်တော်တို့ ဝင်နေတဲ့ အချိန်မှာ အများတွေကို မှန်အောင်လုပ်ဖို့ အသိရှိရှိ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုတွေ လိုအပ်ပါတယ်။

၁၉၉၂ ခုနှစ်က အခြေခံဝါဒီတွေ ကျူးလွန်ခဲ့တဲ့ ဘာတာရီမှာစလစ်ဝလီ ဖြိုဖျက်မှုဟာ အောက်တန်းကျတဲ့

လုပ်ရပ်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလုပ်ရပ်နဲ့ အဲဒီကနေ ပျံ့နှံ့သွားတဲ့ ဘာသာရေးအုပ်စု ပဋိပက္ခတွေဟာ အိန္ဒိယရဲ့ ပုံရိပ်ကိုဖျက် ဆီးခဲ့ပါတယ်။ ဘီဂျေပီ ဦးဆောင်တဲ့ အစိုးရက ကြေညာ ထားတဲ့ နိုင်ငံတော်အစီအစဉ်များထဲမှာ သူတို့ ကိုင်စွဲမယ်ဆိုတဲ့ စစ်မှန်တဲ့ လောကီရေးဝါဒဆိုတာဟာ တကယ်ကတော့ လောကီရေးဝါဒနဲ့ ပတ်သက်လို့ လက်ခံထားပြီးဖြစ်တဲ့ အခြေခံအယူအဆကို ပြောင်းလဲ ပစ်ဖို့ လှုံ့ဆော်လိုက်တာပဲဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ အားလုံး သိကြတဲ့အတိုင်း လောကီရေးဝါဒဟာ ဘာသာအားလုံးကို တန်းတူလေးစားရေးအပေါ်မှာ အလေးထားပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ ဘီဂျေပီပါတီရဲ့ လုပ်ရပ်တွေက လောကီ ရေးဝါဒရဲ့ တကယ်အခြေခံမူတွေကို ပြောင်ပြောင်ပဲ ငြင်းပယ်နေတာ ဖြစ်ပါတယ်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံက ကြာမြင့်စွာ တန်ဖိုးထား ထိန်းသိမ်းလာတဲ့ အစဉ်အလာဖြစ်တဲ့ အယူအဆမျိုးစုံ ရွေးချယ်စုစည်းခြင်းနဲ့ သည်းခံ နိုင်ခြင်းတို့ကို ဘာသာရေးအုပ်စုဝါဒနဲ့ ဂိုဏ်းဂဏဝါဒ တို့ရဲ့ နိုင်ငံရေးက ဖျက်ဆီးပစ်မယ် အန္တရာယ်ဟာ အင်မတန် စိတ်ပူစရာကောင်းတဲ့ကိစ္စပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဘီဂျေပီဟာ ဟိန္ဒူဘာသာကို တလွဲကိုယ်စားပြုနေတာပါ။

အခြားဘာသာတွေအပေါ် မှန်းတီးခြင်းနဲ့ သူတို့အထွတ်အမြတ်ထား ကိုးကွယ်တဲ့ နေရာတွေကို ဖျက်ဆီးပစ်ခြင်းတွေကို ဟိန္ဒူဘာသာ တရားဟော ဆရာတွေက မထောက်ခံကြပါဘူး။ မူဆလင်တွေအပေါ် ဆင်းပါရီတာ (Sangh Parivar) က သူ့ရဲ့ အမျက် ဒေါသတွေ သွန်ချလာတာ ကြာပါပြီ။ မကြာသေး ခင်တုန်းက ခရစ်ယာန်အဝန်းအဝိုင်းအပေါ် သူ့ရဲ့ ဒေါသတွေ ဦးလှည့်ခဲ့ပါသေးတယ်။ ဒီလိုလုပ်ရပ် မျိုးတွေဟာ ဘယ်ယဉ်ကျေးတဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းရဲ့ စံတွေနဲ့မှ ကိုက်ညီခြင်း မရှိပါဘူး။ ရာဘင်ဒြာနတ်တရိုးက ချီးမွမ်းခဲ့တဲ့ “ဆန့်ကျင်ဘက်များအတွင်း ညီညွတ်မှု” ကို မှားယွင်းတဲ့ အယူအဆဖြစ်တဲ့ ဟိန္ဒူအမျိုးသားရေးဝါဒနဲ့ အစားထိုးဖို့ ဘီဂျေပီဟာ အခုကြိုးစားနေတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလုပ်ရား မှုက နိုင်ငံတော်အဆောက်အအုံကို တစစီဖြစ်အောင် လုပ်ပစ်မှာ အမှန်ပါပဲ။ ညီမျှခြင်း အဟောင်းတွေဟာ မြန်မြန်ဆန်ဆန်ပြောင်းလဲနေပြီး နိုင်ငံရေးကွက်လပ်တွေ ပိုပြီးပြတ်ပြတ်သားသား ကွဲလာ တာနဲ့အမျှ အများသဘောတူညီမှု အသစ်ဟာလည်း ပေါ်ထွက်လာနေပါတယ်။ ဗဟိုမှာ နိုင်ငံရေး တည်ငြိမ်မှုရှိရေးအတွက် အခုအခါမှာ အမျိုးသားရေး ဆိုင်ရာဖြစ်ဖြစ်၊ ဒေသဆိုင်ရာဖြစ်ဖြစ် နိုင်ငံရေးပါတီတွေဟာ အဓိကပေါ်လစီနဲ့ ပြဿနာတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဆုံးဖြတ်

ချက်တွေချို့ လိုနေပါပြီ။
အခြားလမ်း

တိုင်းပြည်တည်ဆောက်ရေးအတွက် အခြား လမ်းကို ရှာဖွေနေတဲ့ အချိန်မှာ တိုင်းပြည်အနေနဲ့ အနောက်ဘက်လား။ ကေရာလာနဲ့ ဩဂိုစတို.က လက်ပဲတပ်ပေါင်းစု အစိုးရအဖွဲ့တွေရဲ့ အုပ်ချုပ်မှုပုံစံကို ကြည့်ဖို့လိုပါတယ်။ စွဲစည်းပုံဆိုင်ရာ ကန့်သတ်ထားတဲ့ အာဏာနဲ့ ဗဟိုမှာလွှမ်းမိုးနေတဲ့ အစိုးရတွေရဲ့ ထင်ရှားတဲ့ မတရားတဲ့ လုပ်ရပ်တွေကြားက ဒီအစိုးရအဖွဲ့တွေဟာ သာမန်ပြည်သူတွေရဲ့ အခက်အခဲတွေ လျော့နည်း စေရေးနဲ့ ဆင်းရဲသားနဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းမှ ပထုတ် ခံထားရတဲ့ အစိတ်အပိုင်းတွေရဲ့ စီးပွားရေး အခြေအနေကို မြှင့်တင်ရေးစီမံကိန်းနဲ့ အစီအစဉ်တွေ အကောင် အထည်ဖော်ရာမှာ လူ့အများစုကြီး ပါဝင်ဆောင်ရွက် နိုင်အောင် လုပ်နိုင်ခဲ့ကြပါတယ်။ တိုးမြှင့်လာတဲ့ ထုတ်လုပ်မှုကို တရားမျှတတဲ့ ခွဲဝေမှုနဲ့ ပေါင်းစပ်ပေးဖို့ ရည်မှန်းတဲ့ သူရင်းငှားချထားမှု ဘက်ပေါင်းစုံ ပြုပြင်ရေးများနဲ့ ကျွန်တော်တို့ အစချီရပါမယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့ ဆယ်နှစ်တုန်းက အိန္ဒိယနိုင်ငံရဲ့ ဝန်ကြီးချုပ်ဖြစ်တဲ့ ကွယ်လွန်သူ ရာဂျစ်ဂန္တီဟာ ကာလကတ္တားအရေးပိုင် ပန်ချာယတ်ထီရပ်ဂျီ ဆွဲလှန်အစည်းအဝေးတွင် မိန့် ခွန်းပြောရာမှာ ကျေးလက်ဒေသမှာ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ လုံးပန်းမှုတွေကို ချီးမွမ်းခဲ့ပါတယ်။

အနောက်ဘက်လားဟာ ပိုလျှံတဲ့ မြေတွေ ဖော်ထုတ်ခွဲဝေပေးရာမှာ စံချိန်သစ်တင်ခဲ့တာကို မငြင်းနိုင်ပါဘူး။ အခုအချိန်မှာ ကျွန်တော်တို့ဟာ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ အုပ်ချုပ်ရေးကို မြူနီစီပယ်တွေနဲ့ ပန်ချာယတ်တွေမှ ကျေးလက်အဆင့်အထိ ဗဟို ချုပ်ကိုင်မှုကို လျော့ချပစ်နေပါတယ်။ အခုအခါမှာ ပြည်နယ်အသုံးစရိတ်ရဲ့ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းကို ခြွဲသုံးချောင်း ထောက် ပန်ချာယတ်စနစ်အတွင်း သုံးစွဲနေပါတယ်။ ဒေသအစိုးရ အဖွဲ့မှာနေရာ ၃၃ ရာခိုင်နှုန်း ရထားတဲ့ အမျိုးသမီးတွေအတွက်လည်း နိုင်ငံရေး အခွင့်အလမ်းတွေ ဖွင့်ထားပေးပါတယ်။ နောက်ပိုင်းမှာ ဒီသတ်မှတ်ချက်ကို ဗဟိုပန်ချာယတ် ပုဂံမထဲမှာ ထည့်သွင်းခဲ့ပါတယ်။

ကျေးလက်ဖြစ်ရပ်တွေ အရည်အချင်း ပြောင်းလဲမှုကြောင့် မလွဲမသွေ ထွက်ပေါ်လာတဲ့ ရလဒ်အဖြစ် အနောက်ဘက်လားက ပြည်သူတွေ အထူးသဖြင့် ကျေးလက်ပြည်သူတွေရဲ့ ဝယ်လိုအား အထူးမြင့်မားလာတဲ့ စံချိန်တင်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။ အများနဲ့ ပုဂ္ဂလိကပိုင်း၊ ပြည်ပနဲ့ ပြည်တွင်းအရင်းတို့ ပေါင်းဖက်မှု အပေါ် အခြေခံတဲ့ စက်မှုတည်ဆောက်ရေး စိတ်ဓာတ်

သစ်အတွက် လူမှုအခြေခံကို ဒါကဖန်တီး ပေးလိုက် ပါတယ်။ ပုဂ္ဂလိကပိုင် အခွင့်ထူး ဆန့်ကျင်ရေး ပြည်သူ တွေရဲ့ လှုပ်ရှားမှုတွေအရသာ ကျေးလက် အပြောင်း အလဲတွေ လုပ်နိုင်ခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ သန်စွမ်းတဲ့ ယဉ်ကျေးမှု လှုပ်ရှားမှုတွေကို ကျွန်တော်တို့ ထောက်ခံ အားပေးခြင်းအားဖြင့်သာ အိန္ဒိယနိုင်ငံရဲ့ ဒီမိုကရေစီနဲ့ လောကီရေးသက်သက် အစဉ်အလာကို ခိုင်မြဲစေနိုင် မယ်ဆိုတာကို မှတ်သားဖို့ အရေးကြီးပါတယ်။

အခြေခံညီတဲ စီးပွားရေး အစီအစဉ်

စီမံကိန်းတွေချမှတ်ရာမှာ မှားယွင်းတဲ့ ဦးစား ပေးမှုတွေကြောင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံ စက်မှုနဲ့ လယ်ယာ စိုက်ပျိုးရေးမှာ ရှိယွင်းချက်တွေ အများကြီး ရှိပါတယ်။ ဒေသတွေအတွင်း မညီမျှမှုတွေ တိုးပွားနေပါတယ်။ အချို့ပြည်နယ်တွေဆိုရင် လုံလောက်တဲ့ သဘာဝ အရင်းအမြစ်တွေ ရှိလျက်သားနဲ့ ခွင့်မလွှတ်နိုင်စရာ ဖွံ့ဖြိုးမှုနိမ့်ကျတဲ့ အဆင့်မှာပဲ ရှိနေတုန်းပါ။ အနောက် ဘက်လားအပဒါအဝင် အရှေ့ဘက်ဒေသရှိ ပြည်နယ်တွေမှာ ထိန်းချုပ်မှုစနစ်များ လိုင်စင်နဲ့ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး စည်းစနစ်များကြောင့် ထိခိုက်ဆုံးရှုံးနေပါတယ်။ အထူး သဖြင့် တီဟာနဲ့ ဩဒိသ ပြည်နယ်တွေဟာ သဘာဝ အရင်းအမြစ်တွေ အများအပြား ရှိပါလျက်နဲ့ ငတ်ပြတ်မှု အပါအဝင် ဆင်းရဲမှုနဲ့ အပယ်ခံရမှုတွေမှာ အထူးဆိုးဝါးတဲ့ အဆင့်မှာ ရောက်နေပါတယ်။ အရှေ့မြောက်က ပြည်နယ် အသေးလေးတွေဆိုရင် လျစ်လျူရှုခံနေရတာ နှစ်အတော် ကြာပါပြီ။ ထိန်းချုပ်မှုစနစ်နဲ့ လိုင်စင် ချပေးရာမှာ ဒေလီရဲ့ ဩဇာသုံးပြီး မျက်နှာသာပေးမှုတွေဟာ ပြည်တွင်းပြည်ပ ဖိအားတွေကြောင့် လျော့နည်းတော့ လာပါပြီ။

ထိန်းချုပ်မှုတွေမှ လွတ်လပ်ခြင်းနဲ့ အိန္ဒိယနိုင်ငံ စီးပွားရေးကို ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်နဲ့ ပေါင်းစပ်ရေးတဲ့ ရောယှက် ပါဝင်နေတဲ့ စီးပွားရေး အစီအစဉ်သစ်နဲ့ စနစ်ဟောင်းကို အစားထိုးနေပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဆောက်အအုံ ထိန်းညှိမှု တွေလုပ်ဖို့ ကမ္ဘာ့ဘဏ်နဲ့ IMF တို့က ထောက်ခံထားတဲ့ ပြုပြင်ရေးတွေက ညတွင်းချင်း အိန္ဒိယကျားကြီးကို လွတ်မြောက်စေပြီး ကြွယ်ဝမှုဆီ ခေါ်ဆောင်သွားမယ် ဆိုတဲ့ ယုံကြည်ချက်ဟာ လက်တွေ့မှာ အလုပ်မဖြစ်ပါဘူး။ မကြာသေးခင်ကပဲ ကမ္ဘာ့ဘဏ်ဥက္ကဋ္ဌ မစ္စတာ ဂျိမ်းဂူလ်ဖက်ဆွန် (James Wolfessohn)က လက်ရှိကမ္ဘာ့အဆောက်အအုံ ပြိုကျနေမှုကို ထိန်းချုပ် နိုင်ရေးဟာ တည်ငြိမ်ရေးလုပ်ငန်းတွေသက်သက်နဲ့ ထိရောက်မှာ မဟုတ်ဘူးလို့ မှတ်ချက်ချခဲ့ပါတယ်။ နိုင်ငံရေးတည်ငြိမ်မှု ခိုင်မြဲစေရေးအတွက် သန်စွမ်းတဲ့ အဆောက်အအုံတွေ၊ မှန်ကန်မျှတမှုနဲ့ လူမှုတရား

မျှတမှုတွေ ထူထောင်ဖို့ ရေရှည်စီမံကိန်းတွေ လိုအပ် ကြောင်းကို သူ့အလေးတင်း ပြောခဲ့ပါတယ်။ နိုင်ငံရေး တည်ငြိမ်မှုမရှိရင် ဘဏ္ဍာရေးတည်ငြိမ်မှုဟာ အလွမ်း ဝေးတဲ့ ပန်းတိုင်သာ ဖြစ်နေမယ်လို့ သူယူဆပါတယ်။ ဆင်းရဲမွဲတေမှု လျော့ချရေးဟာ ကမ္ဘာ့ဘဏ် ရည်မှန်း ချက်ရဲ့ အချက်အချာ ဖြစ်ရမယ်လို့ သူကအခိုင်အမာ ပြောခဲ့ပါတယ်။ ဒီအမြင်တွေဟာ ဒီနစ်ပိုင်းတွေ တလျှောက် ကျွန်တော်တို့ တင်ပြနေခဲ့တာတွေနဲ့ ကိုက်ညီပါတယ်။ IMF ညွှန်ချုပ် မိုက်ကယ်ကမ်ဒဲစ်စ် (Michel Camdessus)ကလည်း အမှားတွေကို ဝန်ခံခဲ့ပါတယ်။ မခန့်မှန်းနိုင်တဲ့ အရင်းစီးဆင်းမှုတွေနဲ့ ကမ္ဘာ့အစင်း အကျင်းသစ်မှာ ပါဝင်ရမယ့် ရန်ပုံငွေအဖွဲ့ရဲ့ အခန်းကို သုံးသပ်စိစစ်ဖို့ ပြောခဲ့ပြီး အနံ့အပြား စီးပွားရေးတုံ့ဆိုင်းမှု (recession)ဟာ ဆက်လက်တိုးပွားလာမယ်လို့ ကမ္ဘာကြီးကို သတိပေးခဲ့ပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့ရဲ့ စီးပွားရေးမှာ အများပိုင်ကဏ္ဍ၊ ဖက်စပ်ကဏ္ဍနဲ့ ပုဂ္ဂလိကပိုင်ကဏ္ဍတို့ ပါဝင်ရမယ့်အခန်း ရှိတယ်လို့ ကျွန်တော်ယုံကြည်ပါတယ်။ နိုင်ငံတော် ပိုင်ကဏ္ဍနဲ့ အများပိုင်ကဏ္ဍတို့ ပူးတွဲတည်ရှိနေမှာ ဖြစ်လို့ ထိခိုက်နေတဲ့ အများပိုင်ကဏ္ဍ ယူနစ်တွေရဲ့ ရောဂါတွေကို ကိစ္စတခုချင်း စူးစမ်းလေ့လာပြီး ကုသရေးခြံလှမ်းတွေ လှမ်းသင့်ပါတယ်။ ၎င်းတို့ပြန်လည်ကျန်းမာလာဖို့ နည်းပညာအဆင့်မြှင့်ရေး၊ ခေတ်ပီရေးနဲ့ အခြား လုပ်ငန်းတွေ လုပ်ကြံရပါမယ်။ အများပိုင်ကဏ္ဍယူနစ်တွေ ကျွမ်းကျွမ်းကျင်ကျင်လည်ပတ်ဖို့နဲ့ လူထုအားလုံး ပါဝင်နိုင်ခွင့် ရှိအောင်လုပ်ပေးဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ထွက်ရပ်လမ်းဟာ အရေးကြီးတဲ့ ယူနစ်တွေကို အားနည်းစေပြီး ဝိတ်ပစ်လိုက်တာ မဖြစ်ရပါဘူး။ ဒီထိခိုက် ဆုံးရှုံးနေတဲ့ လှုပ်ရှားမှုလမ်းကြောင်းကို အပြင်းပစ်ရပါမယ်။ ပုဂ္ဂလိကပိုင်ကဏ္ဍကလည်း သူ့ရဲ့အနုတ်လက္ခဏာ တွေကို လျော့ချပစ်သင့်ပြီး လူမှုတာဝန်တွေ ပိုယူမှုနဲ့ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်သင့်ပါတယ်။

အိန္ဒိယနိုင်ငံဟာ ကမ္ဘာ့တိုင်းညွတ်မှုတွေနဲ့ ကင်းကွာပြီး မနေနိုင်ပါဘူး။ တချိန်တည်းမှာ ၁၉၉၁ ခုနှစ်တုန်းက ပြင်ဆင်မှုမရှိဘဲ လစ်ဘရယ်ပြုရေးကို တိုင်းပြည်က လုပ်ခဲ့မိတယ်ဆိုတာလည်း မငြင်းနိုင်ပါဘူး။ ဆင်းရဲသားနဲ့ စက်မှုအလုပ်သမား အပါအဝင် အကာ အကွယ်မဲ့သူတွေကို ကြည့်ရှုစောင့်ရှောက်ရေးဆိုတဲ့ လုံခြုံရေးလိုက်ကွန် ထားရှိဖို့ ပျက်ကွက်ခဲ့ချိန်ကစပြီး အိန္ဒိယပြည်သူတွေဟာ မတန်တဆ အတင်းညှစ်ယူတာ ခံနေရပါတယ်။ စီးပွားရေး ပြုပြင်ရေး အစီအစဉ်တွေကနေ အကျိုးအမြတ်တွေရဖို့ဆိုပြီး လုပ်ခဲ့တဲ့ တိုင်းပြည်ရဲ့

ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍ ပြုပြင်ရေးတွေကလည်း အလုပ် မဖြစ်ခဲ့ပါဘူး။ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး ပြဿနာတွေနဲ့ပါ ပေါင်းစပ်ပြီး ဘဏ္ဍာရေးရေးကွက်ဟာ ဆုတ်ယုတ်ကျဆင်းမှု ကြုံနေ ရပါတယ်။ အိန္ဒိယဘဏ္ဍာရေး တည်ငြိမ်မှုရဲ့ အထိမ်း အမှတ်တရဖြစ်တဲ့ UTI ယူနစ် : ၆၄ စီမံချက်ဟာ တဖြည်းဖြည်း ပျက်စီးလာပြီး လူလတ်တန်းစားရဲ့ ယုံ ကြည်မှု အထူးသဖြင့် အိန္ဒိယစီးပွားရေး စီမံခန့်ခွဲမှုအပေါ် ယုံကြည်မှုကို လှုပ်ခါပစ်ခဲ့ပါတယ်။ ဒါတွေကတော့ ၂၁ ရာစုနှစ် အတွင်းကို ကျွန်တော်တို့ ဝင်ရောက်စဉ်မှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံက ရင်ဆိုင်ရမယ့် ကြီးထွားလာနေတဲ့ ပြဿနာအချို့ရဲ့ လက္ခဏာရပ်တွေပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ စီးပွားရေးကို အထောက်အကူပြုတဲ့ ကမ္ဘာ့ဘဏ်နဲ့ IMF တို့က ပြဋ္ဌာန်းထားတဲ့ ပုံစံပြာကို ပြန်အကဲဖြတ်ဖို့ လိုပါတယ်။ ဒီအစည်းအဝေးဟာ ကျွန်တော်တို့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် မဟာ စီမံကိန်းအသစ်ကို ကျွန်တော်အဆိုပြု တင်သွင်းနိုင်တဲ့ အစည်းအဝေး မဟုတ်ပါဘူး။ တစ်ခုခု အများ သဘောတူညီမှုကိုရဖို့ ဆွေးနွေးမှုတွေနဲ့ ကိုယ့်အတွေး အခေါ်ကို ကိုယ်ပြန်သုံးသပ်ဖို့ လိုတယ်လို့ပဲ ကျွန်တော် ပြောလိုပါတယ်။

အိန္ဒိယနိုင်ငံရဲ့ လက်ရှိစနစ်ဟာ ၂၁ ရာစု နှစ်ထဲအထိ အချိန်အတော်ကြာကြာ ဆက်ရှိနေမယ် ဆိုတာ ကျွန်တော် သဘောပေါက်နားလည်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီစနစ်အတွင်းမှာပဲ အနုတ်ပြနေတဲ့ဘက်တွေကို ဖယ်ရှားပစ်နိုင်မယ်ဆိုရင် ပိုမိုကောင်းမွန်တဲ့ ရလဒ်တွေ အတော်များများ ရရှိပါလိမ့်မယ်။ နိုင်ငံခြား ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုတွေကို ကြိုဆိုဖို့နဲ့ ရှေ့တန်းရောက် နိုင်တွေက နည်းပညာတွေရယူဖို့ ကျွန်တော်တို့ လိုအပ်ပါတယ်။ တချိန်တည်းမှာပဲ ပြီးခဲ့တဲ့နှစ် ၅၀ အတွင်း အိန္ဒိယနိုင်ငံက ရရှိခဲ့တဲ့ အောင်မြင်ချက်တွေ အထူးသဖြင့် သိပ္ပံနဲ့ နည်းပညာ အောင်မြင်ချက်တွေကို ချန်လှပ်ထားလို့ မဖြစ်ပါဘူး။ ကျွန်တော်တို့ကိုယ် ကျွန်တော်တို့ ယုံကြည်မှု ဆုံးရှုံးလို့ မဖြစ်ပါဘူး။ ကိုယ်အားကိုးကိုင်ပြီး ရည်မှန်း ချက် ထားရှိကြရပါမယ်။ ဒါဟာ ဒီနေ့အထိ မှန်ကန်နေဆဲ ဖြစ်ပါတယ်။

နိုင်ငံခြားရေးပေါ်လစီ လိုအပ်ချက်များ အိန္ဒိယနိုင်ငံခြားရေးပေါ်လစီရဲ့ ထူးခြားတဲ့ လက္ခဏာကတော့ အများသဘောတူတဲ့ ပေါ်လစီအပေါ် အင်အားပြိုင်ပွဲဖြစ်ပါတယ်။ နေ့ရူးရဲ့ နိုင်ငံခြားရေး ပေါ်လစီရဲ့ စွန့်အားဟာ ဘက်မလိုက်လှုပ်ရှားမှုနဲ့ ငြိမ်းချမ်းရေးကို အုတ်မြစ်အဖြစ်ထားတဲ့ မူတွေပေါ်မှာ ရှိပါတယ်။ ဒီအစဉ်အလာဟာ ဒီနှစ်မေလမှာ လက်ရှိဗဟိုအစိုးရက

ပြုလုပ်ခဲ့တဲ့ နျူကလီယား ဖေါက်ခွဲမှုတွေကြောင့် ပျက်စီးခဲ့ရပါပြီ။ အနုပြုပုံကို အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုက တီထွင်ခဲ့တာဟာ ၂၀ ရာစုနှစ်ရဲ့ အရေးပါတဲ့ အန္တရာယ် ကြီးတဲ့ လက္ခဏာရပ်ဖြစ်ပြီး ဂျပန်နိုင်ငံ ဗီဒီရိုရိုးမားနဲ့ နာဂါစကီးမှာ ဒီပုံကို အမေရိကန်နိုင်ငံက အသုံး ပြုခဲ့တာဟာ ရင်ဆိုင်ဖွယ် ကြေကွဲမှုကြီး ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ ဂျပန်နိုင်ငံဟာ နျူကလီယားရဲ့ အကြီးအကျယ် ဖျက်ဆီးမှုဒဏ်ကို ကြုံတွေ့ရတဲ့ ပထမဆုံးနဲ့ နောက်ဆုံး နိုင်ငံပဲလို့ ကျွန်တော်တို့ အချိန်အတော်ကြာကြာ ယုံကြည် ခဲ့ကြပါတယ်။ အိန္ဒိယတိုက်ဝယ်မှာ နျူကလီယားလက်နက် ပြိုင်ဆိုင်မှု ပြန်ရှင်သန်လာခြင်းနဲ့ အနုပြုနဲ့ ဗိုက်ခရိုဂျင် ဖုံးတွေ ဖျက်ဆီးပစ်ရေးအတွက် မဟာအင်အားကြီး ၅ နိုင်ငံ အနေနဲ့ အချိန်ဇယား မရေးဆွဲနိုင်ခဲ့ကြခြင်းတို့က ကျွန်တော်တို့ကို အနာဂတ်အတွက် စိုးရိမ်ထိတ်လန့်မှုကို ဖြစ်ပေါ်စေပါတယ်။ ၁၉၇၄ ခုနှစ်တုန်းကလည်း အိန္ဒိယနိုင်ငံဟာ နျူကလီယား ဖေါက်ခွဲမှုကို ပြုလုပ်ခဲ့ဖူးပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ နောက်ထပ်စမ်းသပ်ဖေါက်ခွဲမှုတွေ မပြုလုပ်တော့ဘဲ ဒီလိုလက်နက်မျိုးတွေ ဖျက်သိမ်းပစ်ရေးကို ထောက်ခံခဲ့ ခြင်းအားဖြင့် ကမ္ဘာတလွှားရှိ ငြိမ်းချမ်းရေး မြတ်နိုးတဲ့ ပြည်သူတွေရဲ့ ချီးမြှောက်မှုကို မကြာခင်မှာပဲ ပြန်လည် ရရှိခဲ့ပါတယ်။ အကျိုးစီးပွားအင်အားကြီး ငြိမ်းချမ်းတဲ့ ရည်မှန်း ချက်များ အတွက်သာသုံးရေးဆိုတဲ့ အိန္ဒိယနိုင်ငံရဲ့ ရပ် တည်ချက်ဟာလည်း ကျယ်ပြန့်တဲ့ ထောက်ခံကြံ့ခိုင်မှုကို ရရှိခဲ့ပါတယ်။

အခုပြုလုပ်ခဲ့တဲ့ စမ်းသပ်မှုတွေဟာ အမျိုးသား လုံခြုံရေးအတွက် အန္တရာယ်တွေ ရှိနေလို့ဆိုတာထက် တွေဝေနေတဲ့ ညွှန်ပေါင်းအစိုးရကို ပြတ်သားလာအောင် ရန်လိုတဲ့ ပေါ်လစီကို ထောက်ခံလာအောင် ပြည်တွင်း နိုင်ငံရေး တွန်းဆော်မှုတွေကြောင့် လုပ်ခဲ့တာလို့ အများက နားလည်သဘောပေါက်နေကြပါတယ်။ ပါကစ္စတန် နိုင်ငံဟာလည်း ထပ်တူထပ်မျှသော အယူအဆတွေနဲ့ ဒီလမ်းကို လိုက်ခဲ့တာပါ။ ဒီဖေါက်ခွဲမှုတွေက အိန္ဒိယနဲ့ ပါကစ္စတန်အတွက် စီးပွားရေးအရ ဆုံးရှုံးမှုကြီးတွေ ဖြစ်စေမယ့် လက်နက်ပြိုင်ဆိုင်မှုကို သေချာပေါက် ဖြစ် ပွားစေမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ နျူးကလီယား စစ်ပွဲ တားဆီးရေးဆိုတဲ့ ဘုံရည်မှန်းချက်အတွက် နှစ်နိုင်ငံ ပြည်သူတွေ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ကြတာကို ကျွန်တော် မြင်တွေ့ချင်ပါတယ်။ နောက်ဆုံး အဆုံးအဖြတ်ပေးမယ့် သူဟာ ပြည်သူတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

အိန္ဒိယနိုင်ငံဟာ ၂၁ ရာစုနှစ်ထဲဝင်နေချိန်မှာ နိုင်ငံရေးနဲ့ စီးပွားရေး မျက်နှာစာတွေမှာ တိမ်မည်းတွေ ဖုံးလွှမ်းနေပါတယ်။ လွတ်လပ်ရေးရပြီးလို့ နှစ် ၅၀ အကြာ

မှာ လူဦးရေရဲ့ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၁၅ ရာခိုင်နှုန်း ကသာ လွတ်လပ်ရေးအကျိုး ခံစားခွင့် ရှိနေတဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းကို ကျွန်တော်တို့ ဖန်တီးခဲ့ကြပါတယ်။ တကယ်တော့ ဒီအဖွဲ့အစည်းဟာ ကျယ်ပြောပြီး နိုင်ငံခြားသားတွေကို ဆွဲဆောင်နိုင်တဲ့ ကြီးမားတဲ့ဈေးကွက်ကြီးလည်း ရှိပါတယ်။ ပစ်ပယ်ခံထားရတဲ့ ၈၅ ရာခိုင်နှုန်း ကနေ ၉၀ ရာခိုင်နှုန်း ရှိတဲ့ လူထုကြီးရဲ့ လိုအပ်ချက်တွေကို ကျွန်တော်တို့ ပြည့်ဆည်းပေးကြရပါမယ်။

ပြီးခဲ့တဲ့နှစ် ၅၀ အတွင်းမှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံဟာ ပွန်းပဲ့၊ အထုအထောင်းခံရပြီး အန္တရာယ်တွေ ကြုံတွေ့ခဲ့ရပေမယ့် ဘယ်လိုပဲဖြစ်ဖြစ် သူ့ဟာ သူ့ရဲ့ ကြွယ်ဝတဲ့ မတူ ကွဲပြားမှုများကို ကာကွယ်ထားနိုင်ဖို့ စီစဉ်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။ သူ့နည်း သူ့ဟန်နဲ့ ထူးခြားနေတဲ့ လူမျိုးပေါင်းစုံ၊ ဘာသာ စကားပေါင်းစုံ၊ ယဉ်ကျေးမှုပေါင်းစုံနဲ့ ဘာသာရေးပေါင်းစုံ လူ့အဖွဲ့အစည်းကို ဒီမတူကွဲပြားမှုတွေက ဖော်ပြနေတာ ဖြစ်ပါတယ်။ တစ်ခုလုံး ဟိန္ဒူလူ့အဖွဲ့အစည်းဖြစ်ရေး အတွက် ကြိုးပမ်းရေးဆိုတဲ့ ထူးဆန်းတဲ့ သဘောတရား လွှဲချော်မှုဟာ နောက်ဆုံးပေါ် အသစ်စက်စက် အန္တရာယ် ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီ ဆင်းပါရိပ်မှာ အယူအဆဟာ ကျွန်တော်တို့ လူ့အဖွဲ့အစည်းရဲ့ ဒီမိုကရေစီ အဆောက်အအုံကို ဖျက်ဆီးဖျက်ဖျက် ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ သတိကြပ်ကြပ် ထားကြရပါမယ်။

နိုင်ငံရေး စိတ်ဓာတ်ကိုပြုကြရမယ်

ဒါပေမဲ့ ဒီအခြေအနေဟာ ပြောင်းလဲလို့မရတာ မဟုတ်ပါဘူး။ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ လူမှုနိုင်ငံရေး ပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် သက်ရောက်နေတဲ့ ညစ်ညမ်းမှုတွေကို သန့်စင်ပစ်ဖို့ မဖြစ်မနေ လုပ်ရပါမယ်။ လူများစု ဘဝရဲ့ အကျင့်စာရိတ္တအဆင့် အတန်းဟာ ကျဆင်းနေပြီး ဒီအခြေအနေအတွက် အဓိကအားဖြင့် နိုင်ငံရေးသမား တွေမှာ တာဝန်ရှိပါတယ်။ ဒီတိုင်းညွှတ်မှုကို ရင်ဆိုင်ဖို့အတွက် ပြည်သူတွေရဲ့ အသိစိတ်ဓာတ်ကို မြှင့်တင်ရပါမယ်။ ဒီပုဂံသိုးဆွေးမြေ့လာမှုကို ရပ်ဆိုင်း ပစ်ဖို့အတွက် တာဝန်ရှိတဲ့ နိုင်ငံရေးပါတီ အားလုံးဟာ ဦးဆောင်မှုအခန်းက ပါဝင်ကြဖို့ ရှေ့ထွက်ကြရပါမယ်။ ဒီစနစ်ထဲမှာ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုတွေအတွက် နေရာ မရှိသင့်ပါဘူး။ အချိုးအစားအားဖြင့် ကြီးကြီး မားမားရှိနေပြီဖြစ်တဲ့ ငွေမည်းလုပ်ငန်းတွေကို ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်းဖို့ တင်းကျပ်တဲ့ လုပ်ငန်းစဉ်တွေ ချမှတ်ရပါမယ်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံဟာ ဆင်းရဲတွင်းနဲ့ အတော်အတင့်တို့က လွတ်မြောက်အောင် လုပ်ဆောင်နိုင်တဲ့အထိ ကျွန်တော် တို့ရဲ့ ပေါ်လစီတွေဟာ လမ်းညွှန်နိုင်ကြရပါမယ်။ ခေတ်သစ်သိပ္ပံနဲ့ နည်းပညာရဲ့အသီးအပွင့်တွေကို သာမန်

လူတွေ ခံစားနိုင်အောင် အခြေအနေ အချက်အလက်တွေ ဖန်တီးပေးရပါမယ်။ ကျွန်တော်တို့ ပြည်သူတွေရဲ့ အခြေခံလိုအပ်ချက်တွေဖြစ်တဲ့ အစားအစာ၊ နေစရာ၊ ပညာရေး၊ အလုပ်အကိုင်နဲ့ သောက်ရေသန့်စတာတွေကို ပြည့်ဆည်းပေးမယ့် ညီမျှမှုနဲ့ လူမှုတရားပျတမှုတွေရှိတဲ့ ကြီးထွားမှုကို ဖော်ဆောင်မယ့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဗျူဟာ ချမှတ်နိုင် ရေးကို အလေးထားလုပ်ဆောင်ကြရပါမယ်။ ထောင်စု နှစ်သစ် ကမ်းနဖူးမှာရပ်နေတဲ့ အိန္ဒိယနိုင်ငံ လူဦးရေရဲ့ ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းဟာ ဆင်းရဲနည်းနည်းအောက်မှာ ရှိနေကြရတာ သို့တဲ့ အချက်ကတော့ ဝမ်းနည်းစရာပါပဲ။

နိဘယ်ဆုရှင် ဒေါက်တာအမာတယာဆင်းက အလေးထားတဲ့ ပြဿနာတချို့ကို ဒီနေရာမှာ ကျွန်တော် တင်ပြလိုပါတယ်။ စီးပွားရေး ပင်မဇရေကို ဆန်ကျွေးပြီး ဘဝရဲ့အရည်အသွေး တိုးတက်ရေးနဲ့ ခွဲဝေမှုဟာရေးကို အလေးထားရေးတို့အပေါ် အာရုံ စူးစိုက်ခဲ့တဲ့ သူ့ကို ဒီဆုချီးမြှင့်တာဟာ နောက်ကျတဲ့ အသိအမှတ်ပြုမှုတခု ဖြစ်ပါတယ်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့လို ဖွံ့ဖြိုးဆဲ လူ့အဖွဲ့ အစည်းတွေဟာ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်ရေး၊ ဆင်းရဲမွဲတေမှုမှ မြှင့်တင်ရေး၊ ဖို မ ခွဲခြားမှု လျော့ချရေးနဲ့ ပိုမိုသန့်ရှင်းတဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်တို့အတွက် စီမံကိန်းတွေမှာ အရင်း အမြစ်တွေ ပိုအသုံးပြုဖို့ လိုအပ်တယ်လို့ ဒေါက်တာဆင်းက ကိုင်ခွဲပါတယ်။ စီးပွားရေး လျင်လျင် မြန်မြန် တိုးတက်ဖို့အတွက် ပညာတတ်တဲ့ ကျန်းမာတဲ့ လူမှုရေးလုံခြုံမှုရှိတဲ့ ပြည်သူတွေ လိုအပ်ပြီး ဒါဟာ ကြီးထွားရေးနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက်လည်း ဗဟိုအချက် အချာဖြစ်သလို စံပြုတော်သစ်စီးပွားရေးရဲ့ တကယ် အသံနလုံးလည်းဖြစ်တယ်လို့ သူက မှန်မှန်ကန်ကန် ထောက်ပြခဲ့ပါတယ်။

“ကွဲလွဲမှုများအတွင်းမှ ညီညွတ်မှု” သမိုင်း ကြောင်းရှိတဲ့ အိန္ဒိယနိုင်ငံဟာ သူ့ရဲ့ ဒီမိုကရေစီ ယန္တရားကို စိန်ခေါ်မှုအများအပြားကြားထဲမှာ ဆက်ထိန်းထားနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ အခု လိုအပ်နေတာက ဒေလီက လက်ရှိအစိုးရရဲ့ ဆွတ်မြုံကျမှု ကို ဖွင့်ချဖို့ ကျယ်ပြန့်တဲ့လက်ဝဲ၊ ဒီမိုကရက်တစ်နဲ့ လောကီရေး အင်အားစုတွေကို စည်းရုံးဖို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အကောင်းမြင်နဲ့ ကြည့်ရရင် ဒီဘက်မှာ သန်စွမ်းတဲ့ နိုင်ငံရေး ဖြစ်ပေါ်တိုးပွားမှုတွေကိုလည်း ကျွန်တော်တို့ သတိပြုမိပါတယ်။ ဒီအစည်းအဝေး ကျင်းပတဲ့ လူတွေက ကျွန်တော်ရဲ့ အမြင်တွေဟာ သူတို့နဲ့ တူချင်မှတူမယ့် ဆိုတာ ကောင်းကောင်းသိပေမယ့် မိန့်ခွန်းပြောဖို့ ကျွန်တော်ကို ဖိတ်ခံတဲ့အချက်က အားရစရာ ကောင်းလှပါတယ်။

ကမ္ဘာ့ရွှေဘက်ကို ကျွန်တော်တို့ လှည့်ကြည့်တဲ့အခါမှာ လစ်ဘရယ်ဖြစ်ရေးနဲ့ တကမ္ဘာလုံးလက္ခဏာ ဆောင်မှုတို့ဟာ ဒီနေ့စီးပွားရေး ပြန်ဖွဲ့စည်းမှုရဲ့ ရေပန်းစားနေတဲ့ စကားလုံးတွေဖြစ်နေတာကို အထင်အရှား တွေ့ရပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကုလသမဂ္ဂက ဖြန့်ချိတဲ့ ၁၉၉၅ ခုနှစ် လူသားဖွံ့ဖြိုးမှု အစီရင်ခံစာမှာ တကမ္ဘာလုံးလက္ခဏာဆောင်မှုဟာ “အများစုအားဖြင့် စွမ်းအားရှိပြီး တောင့်တင်းသော နိုင်ငံများအကျိုးကို ဆက်လက်သယ်ယိုပေးသည်။ နိုင်ငံတကာ ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှုတွင် ၎င်းသည်ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများအား ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများ၏ လက်အောက်ခံဖြစ်စေမှုကို တိုးပွားစေပြီး အမျိုးသားနိုင်ငံတော်တို့၏ ပြည်တွင်း လုပ်ဆောင်မှုတွင်မူ တကမ္ဘာလုံးလက္ခဏာ ဆောင်မှုသည် အမျိုးသားဘဝတွင် နိုင်ငံတော်၏ ပါဝင်ပတ်သက်မှုကို သေးကျသွားစေသည်။ ယင်းက ဆင်းရဲသားများအား ရှုတ်တရက် ထိတ်လန့်စေမှုများကို တွေ့ကြုံစေပေသည်။ အထူးသဖြင့် တတိယကမ္ဘာနိုင်ငံများတွင် ဖြစ်သည်။” လို့ ဆိုပါတယ်။

ဒီအစီရင်ခံစာက ဆက်ပြီးထောက်ပြထားတာကတော့ “ပြီးခဲ့သည့်နှစ် လူသားဖွံ့ဖြိုးမှု အစီရင်ခံစာ ထုတ်ဝေပြီးချိန်မှစ၍ မှတ်တမ်းတင်ထားသော ကမ္ဘာတိုက်လုံးမှာ အရေအတွက်သည် ၃၅၈ ဦးမှ ၄၄၇ ဦးသို့ တိုးပွားလာခဲ့သည်။ ယခုအခါ သူတို့အားလုံး၏ စုစုပေါင်း ရရန်ပိုင်ခွင့်တန်ဖိုးသည် ကမ္ဘာလူဦးရေ၏ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်း ရှိသော အဆင်းရဲဆုံးတို့၏ စုစုပေါင်းဝင်ငွေထက် ပိုများပေသည်။ ယမန်နှစ် ၄၅ ရာခိုင်နှုန်းမှ တက်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ အဟာရမပြည့်ဝသည့် ကလေးငယ်သန်း ၁၆၀ ရှိနေသော၊ လုံခြုံဘေးကင်းသည့် ရေအရင်းအမြစ် မရှိဘဲ နေထိုင်ရသည့် လူသန်း ၈၄၀ ရှိနေသော၊ သောက်ရေသန့် မရနိုင်သည့် လူ ၁၂ ဘီလီယံရှိနေသော ကမ္ဘာကြီး အတွက် ဤသည်မှာ အလွန်အကျွံ ကြွယ်ဝမှု၏ အနိဋ္ဌာရုံများ ဖြစ်ပေသည်” တဲ့။

နောက်ရာစုနှစ်သို့ ချဉ်းကပ်လာတာနဲ့ အမျှ တကမ္ဘာလုံးလက္ခဏာဆောင်မှုရဲ့ ဆိုးကျိုးတွေကို ကမ္ဘာကြီးဟာ ပိုသတိပြုဖို့ လာမယ်လို့ ကျွန်တော် အသေအချာ ယုံပါတယ်။ ဘယ်လိုပဲဖြစ်ဖြစ် ဝင်ရိုးစွန်းတွေ ပိုများလာနေတဲ့ ကမ္ဘာကြီးထဲမှာ တကမ္ဘာလုံးလက္ခဏာ ဆောင်မှုနဲ့ စီးပွားရေးအရ အပြန်အလှန် မှီခိုမှုတွေ ရှိနေတဲ့ ကမ္ဘာ့အခင်းအကျင်းသစ်နဲ့ အဆုံးမှာ ကိုက်ညီအောင် ကျွန်တော်တို့ ထိန်းညှိရပါမယ်။ အမျိုးသားနိုင်ငံတော်တွေ အထူးသဖြင့် တတိယကမ္ဘာက နိုင်ငံတွေဟာ ပြင်ဆင်ဖို့ အချိန်ပိုလိုပါတယ်။ ဒါမှသာ

သူတို့ကို ရှုတ်တရက် ထိုးနှက်လာတဲ့ ညီမျှမှုမရှိတဲ့ ပြိုင်ဆိုင်မှုရဲ့ စိန်ခေါ်မှုတွေကို ပြည်တွင်းစက်မှုလုပ်ငန်း၊ ကုသန်းရောင်းဝယ်ရေးနဲ့ ဘဏ္ဍာရေးရေးကွက်တွေဟာ ရင်ဆိုင်နိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ပြိုင်ဆိုင်မှုကတော့ ရှိရမှာပါ။ ဒါပေမဲ့ တန်းတူတွေကြား ဖြစ်ရပါမယ်။

မာ့ကစ်ဝါဒီ တယောက်အနေနဲ့ ကျွန်တော်ဟာ ကမ္ဘာကြီးအကြောင်း အဓိပ္ပာယ်ရှင်းပြရာမှာသာ စိတ်ဝင်စားတာမဟုတ်ဘဲ ကမ္ဘာကြီးကို ပြောင်းလဲပစ်ရေးမှာလည်း စိတ်ဝင်စားတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ‘လူတိုက်နာသတ်ရဲ့ ၁၈ ဘူမိမေ’မှာ ကျွန်တော်တို့ကို မာ့ကစ်က တစ်တိတပိုင်း အခုလို သတိပေးခဲ့ပါတယ်။

“လူသားတို့သည် သူတို့၏သမိုင်းကို သူတို့ဖန်တီးကြသည်။ သို့ရာတွင် သူတို့နှစ်ခြိုက်သလို ဖန်တီးရခြင်း မဟုတ်ပေ။ သူတို့ရွေးချယ်ထားသော အခြေအနေများအောက်တွင် မဟုတ်ဘဲ အတိတ်မှ ဆင်းသက်ရရှိလာသော၊ တိုက်ရိုက်တွေ့ကြုံရသော အခြေအနေများအောက်တွင် သမိုင်းကို ဖန်တီးခြင်း ဖြစ်သည်။”

ကျွန်တော်တို့တိုင်းပြည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် ရေးအတွက် ဆန္ဒစွဲအမြင်ကို ကျွန်တော်ဆွဲကိုင်လို့ကတော့ အသုံးဝင်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။ ၂၀ ရာစုနှစ်မှာ လွှမ်းမိုးခဲ့တဲ့ လက်တွေ့နဲ့ ပကတိဘာဝ အခြေအနေများကို နောက်ခံထားပြီး နောက်ရာစုနှစ်ထဲ ကျွန်တော်တို့ ဘယ်လိုဝင်မယ်ဆိုတာကို ကျွန်တော်သုံးသပ်ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ မာ့ကစ်ဝါဒီတယောက်အနေနဲ့ ကျွန်တော်ထပ်လောင်းပြောချင်တာကတော့ အရင်းရှင် စနစ်ဟာ လူသားယဉ်ကျေးမှုရဲ့ နောက်ဆုံးစနစ်မဟုတ်ဘူး ဆိုတာပါပဲ။ ၂၀ ရာစုနှစ်ထဲမှာ ကွန်မြူနစ် လူ့အဖွဲ့ အစည်းရဲ့ ပထမအဆင့်ဖြစ်တဲ့ ဆိုရှယ်လစ်စနစ် ဖြစ်တဲ့ သွေးစုပ်မှုမရှိတဲ့၊ လူသားဆန်တဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်း ပေါ်ထွန်းလာမှာကို ကျွန်တော်တို့ မျှော်မှန်းပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ မြော်မြင်ထားတဲ့ ဆိုရှယ်လစ် လူ့အဖွဲ့အစည်းဟာ စီးပွားရေးနဲ့ လူမှုရေးနယ်ပယ် တွေမှာသာ အပြောင်းအလဲတွေ ဖြစ်စေမှာ မဟုတ်ဘဲ လူသားအသစ်ကိုပါ ဖန်တီးမှာဖြစ်ပြီး ပိုမိုအဆင့်မြင့်တဲ့ ယဉ်ကျေးမှုကိုလည်း ထူထောင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ လူသားအချင်းချင်းကြား ချစ်ခြင်းမေတ္တာနဲ့ စာနာမှုတွေ ပွားများမှုက အထွတ်အထိပ် လွှမ်းမိုးနေမယ် ယဉ်ကျေးမှုပါ။

အခုထိမပြီးစီးသေးတဲ့ လုပ်ငန်းတာဝန်တွေကို ပြီးစီးပြည့်စုံအောင် ထမ်းဆောင်ရင်း တဖက်မှာလည်း ဒီလို

လူတဦးနှင့်သူ၏ဂုဏ်မှန်းချက်

အေပီဂျေကာလမ်နှင့်တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း

ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးရဲ့ သိပ္ပံပညာအကြံပေးဖြစ်သူ ကာလမ်ဟာ ရည်မှန်းချက်တစ်ခုအတွက် အထူးစိတ်အားထက်သန်နေပါတယ်။ သက္ကရာဇ် ၂၀၂၀မှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံကို ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲလိုက်ဖို့ဆိုတဲ့ ရည်မှန်းချက်ပါ။ “အိန္ဒိယဟာ ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံ ဖြစ်လာရမယ်ဆိုတဲ့ အမြော်အမြင်သာ ခင်ဗျားတို့မှာ ရှိကြမယ်ဆိုရင် ဒါဟာခင်ဗျားတို့ အားလုံးရဲ့စိတ်ထဲ ထိုးဝင်လွှမ်းမိုးသွားမှာပဲ။” လို့ သူကပြောပါတယ်။ ဒီအမြော်အမြင်ဟာ ဘယ်လူအုပ်စုတွေ ဒါမှမဟုတ် ဘယ်ပြည်နယ်တွေထက်မဆို ပိုအရေးကြီးပါတယ်။ “ဖွံ့ဖြိုးပြီး အိန္ဒိယနိုင်ငံဖြစ်ဖို့ အရေးကြီးကိရိယာသုံးခု ဒါမှမဟုတ် အရေးကြီးစနစ်သုံးခုလိုတယ်” လို့ သူကပြောပါတယ်။ ဒါတွေကတော့ တောင့်တင်းတဲ့ စီးပွားရေး၊ ကိုယ့်အားကိုးကိုးတဲ့ အမျိုးသားလုံခြုံရေးစနစ်နဲ့ ကမ္ဘာမှာအရေးပါတဲ့ အင်အားတစ်ခုအဖြစ် ရပ်တည်နိုင်ရေးတို့ ဖြစ်တယ်လို့ သူက အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ပါတယ်။

အသက် ၆၆နှစ်ရှိပြီဖြစ်တဲ့ ကာလမ်ဟာ ကာကွယ်ရေးသုတေသနနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့ရဲ့ ဦးဆောင်ညွှန်ကြားရေးမှူး ဖြစ်သလို ကာကွယ်ရေးသုတေသနနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးရေးဌာနရဲ့ အတွင်းရေးမှူးလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ၁၉၉၇ ခုနှစ်မှာ သူဟာ နိုင်ငံတော်ရဲ့ အမြင့်ဆုံး အရပ်သားဆိုင်ရာ ဆုတံဆိပ်ဖြစ်တဲ့ ဘာရတ်ဂုဏ်ဆာဘွဲ့ ချီးမြှင့်ခြင်းခံရတဲ့ တဦးတည်းသော သိပ္ပံပညာရှင် ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။

ဩဂုတ်လ ၂၉ ရက်နေ့က ချန်နိုင်ငံမှာ သူ့ကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့တယ်။ နည်းပညာပြန်ကြားရေးနဲ့ ခန့်မှန်း အကဲဖြတ်ကောင်စီရဲ့ အမှုဆောင်ညွှန်ကြားရေးမှူးဖြစ်တဲ့ ဦးအက်စ်ရာဂျန်လည်း သူနဲ့အတူ ရှိနေပါတယ်။ အဲဒီကောင်စီမှာ ကာလမ်က ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်ပါတယ်။ ကာလမ်ဟာ ရာဂျန်နဲ့အတူ “အိန္ဒိယ ၂၀၂၀: ထောင်စုနှစ်သစ်အတွက် အမြော်အမြင်” ဆိုတဲ့စာအုပ်ကို မကြာသေးမီက ရေးသားခဲ့ပါတယ်။ အသက် ၅၅ နှစ်ရှိပြီဖြစ်တဲ့ ရာဂျန်ဟာ အိန္ဒိယအာကာသ သုတေသနအဖွဲ့ကြီး (ISRO) မှာ ပါဝင်ခဲ့ပြီး နောက်ပိုင်းအာကာသရေးရာဌာနမှာလည်းပါဝင်ခဲ့တယ်။ ဆက်သွယ်ရေး ဂြိုဟ်တုနဲ့ အဝေးအာရုံခံစနစ်တွေမှာ သူ့ရဲ့ ပံ့ပိုးအားထုတ်မှုတွေ ပါပါတယ်။

မေလက ပြုလုပ်ခဲ့တဲ့ နျူကလီယား စမ်းသပ်ဖောက်ခွဲမှု ၅ကြိမ်ဟာ တုပစမ်းသပ်ခြင်း၊ ပုံစံထုတ်ခြင်း၊ စစ်ဆေးခြင်းနှင့် ဓာတ်ခွဲခန်းစမ်းသပ်မှု အမြောက်အမြားရဲ့ “အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ရှိခြင်း” ပဲလို့ ကာလမ်က ညွှန်းဆိုပါတယ်။ “အနာဂတ် ဖွံ့ဖြိုးမှုနဲ့ စမ်းသပ်စစ်ဆေးမှုတွေအတွက် အချက်အလက်သို့လျှောက်ရုံတော့ ကျွန်တော်တို့ ခေါ်နိုင်မဲ့ဟာကို ဒီအထွတ်အထိပ်က ပေးလိုက်တာပဲ” လို့ သူကပြောပါတယ်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းရဲ့ ကောက်နုတ်ချက်များကို ဖော်ပြလိုက်ပါတယ်။

မေး● ISRO မှာ ခင်ဗျားအလုပ်စတင်ခဲ့တယ်။ ၁၉၈၀ ခုနှစ် ဂျူလိုင်လမှာ ရှိဟာရီကိုထ (Sriharikota) ကနေ ပထမဆုံး အောင်မြင်စွာ ပစ်လွှတ်နိုင်ခဲ့တဲ့ SLV-3 ရဲ့ စီမံချက် ဒါရိုက်တာလည်း ဖြစ်ခဲ့တယ်။ ဒီနောက်မှာ ကာကွယ်ရေး သုတေသနနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့ (DRDO) ထဲ ဝင်ခဲ့တယ်။ မကြာခင်ကတော့ ခင်ဗျားဟာ ပိုရစ်မှာ မေလက ပြုလုပ်ခဲ့တဲ့ နျူကလီယား ဖောက်ခွဲမှု ၅ခုနဲ့ ဆက်စပ်နေတဲ့ အနုမြူစွမ်းအင်ဌာန (DAE) ရဲ့ လှုပ်ရှားမှုတွေမှာ ဝင်ပါခဲ့တယ်။ ဒီဌာနတွေနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ခင်ဗျားရဲ့ အတွေ့အကြုံတွေကို ပြောပြစေလိုပါတယ်။
ဖြေ■ သီရုဝန်သပူရမ် (Thiruvananthapuram)

မှာရှိတဲ့ ဝီရေစ်ဆာရာဘိုင် (VSSC) အာကာသစပိုက်မှာ ကျွန်တော်အလုပ်လုပ်နေတဲ့အချိန်မှာ ရာဂျန်က ISRO ဌာနချုပ်(အန်ဂလီ)မှာ အလုပ် လုပ်နေတဲ့အပြင် VSSC မှာလည်း ဝင်လုပ်နေတယ်။ ရူပဗေဒသုတေသန ဓာတ်ခွဲခန်းမှာလည်း ကျွန်တော်တို့ လုပ်နေကြ တယ်.....VSSCမှာ ကျွန်တော်အလုပ်ဝင်ပြီး အဲဒီမှာ အနှစ် ၂၀ လောက်ကြာခဲ့တယ်။ ၁၉၆၂ခုနှစ်ကနေ ၁၉၈၂ခုနှစ်အထိပေါ့။ အဲဒီမှာ ကျွန်တော့်ကို တာဝန်ပေးထားတဲ့ အဓိကစီမံချက်တွေထဲက တခုကတော့ SLV3 လို့ နာမည်ပေးထားတဲ့ ဂြိုဟ်တု လွှတ်ယာဉ်ကို ပုံစံထုတ် အကောင်အထည်ဖော်တည်

ဆောက်ဖို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ရောဟနီဂြိုဟ်တုကို ကမ္ဘာပတ်လမ်းအနိမ့်ထဲကို ပစ်လွှတ်ဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါဟာ အိန္ဒိယနိုင်ငံရဲ့ ပထမဆုံး ဂြိုဟ်တုပါ။ စိတ်ကူးဥာဏ်ကောင်းတဲ့ အဖွဲ့တို့ကို ကျွန်တော်ရခဲ့တယ်။ ဒီအဖွဲ့ကို SLV3 အသင်းလို့ ခေါ်ပါတယ်။ VSSC၊ ရှုဒီဟာနီဂြိုဟ် (SHAR) ဗဟိုနဲ့ ISRO ဂြိုဟ်တုဗဟို (ဘန်ဂလို)က နည်းပညာအုပ်စု အများအပြားဟာ ဒီရည်မှန်းချက်ကြီးအတွက် ပူးပေါင်းလုပ်ကိုင်ခဲ့ကြပါတယ်။ ၁၉၈၀ ခုနှစ် ဂျူလိုင်လမှာ ဒီဂြိုဟ်တုကို ကမ္ဘာပတ်လမ်းထဲ အောင်မြင်စွာ ပစ်လွှတ်နိုင်ခဲ့တယ်။ အဲဒီအချိန်မှာ ကျွန်တော်တို့ သိရှိနားလည်လိုက်ကြတာကတော့ ရည်မှန်းချက်ဟာ လူပုဂ္ဂိုလ်တွေနဲ့ အဖွဲ့အစည်းတွေထက် ပိုမိုကြီးမြတ်တယ် ဆိုတာပါပဲ။

ရာဂျန်(ကြားဖြတ်၍ပြော)အိမုမဟုတ် အမြော်အမြင်ဟာ လူပုဂ္ဂိုလ်တွေထက် ပိုမိုကြီးမြတ်တယ်လို့လည်း ဆိုနိုင်ပါတယ်။

ကာလမ် ■ သုတေသနနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးရေး အဖွဲ့အစည်းတွေ၊ စက်ရုံတွေနဲ့ ဓာတ်ခွဲစမ်းသပ်ခန်း အမြောက်အမြားက ပူးပေါင်းလုပ်ကိုင်မယ့်လူ အများအပြားကို ဒီရည်မှန်းချက်က စုစည်းပေးခဲ့တယ်။ ဒါဟာ အဓိက အတွေ့အကြုံတွေထဲက တခုဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအလေ့အကျင့်ဟာ ကျွန်တော်နဲ့အတူ သွားလေရာ ဆက်ပါလာပါတယ်။ ၁၉၈၂ ခုနှစ်မှာ DRDOထဲ ကျွန်တော်အလုပ်ဝင်လုပ်တဲ့အခါ ဖြည်းဖြည်းချင်း ဖွံ့ဖြိုးစေခဲ့တဲ့ အဓိက အစီအစဉ် တခုကတော့ ဝမ်းပေါင်းချုပ်ထိန်းချုပ်ရေး ဖွံ့ဖြိုးမှု အစီအစဉ်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒုံးပျံအများအပြားပါတဲ့ ဒီအစီအစဉ်ဟာ နက်ရှိုင်းတဲ့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုရဲ့ ရလဒ်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုထဲမှာ DRDOရဲ့ ဓါတ်ခွဲစမ်းသပ်ခန်းတွေ(အဲဒီအချိန်က အဓိက ဓါတ်ခွဲစမ်းသပ်ခန်းကတော့ DRDO (ကာကွယ်ရေးသုတေသနနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့)နဲ့ ဟိုင်ဒရာဘတ်က အိမ်ရာဟိုက်ဒရိုတို့ သူ့ရဲ့ သုတေသနဗဟိုတို့ ဖြစ်ပါတယ်။)နဲ့ ကာကွယ်ရေးစက်ရုံတွေနဲ့ တပ်မတော်အင်အားစုတွေအပြင် အများပိုင်နဲ့ ပုဂ္ဂလိကစက်ရုံတွေ ပါကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် အချက်တချက်က ရည်မှန်းချက်ဟာ လူပုဂ္ဂိုလ်တွေထက် ပိုကြီးမြတ်တယ်။ နောက် တချက်ကတော့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ဖြစ်ပါတယ်။ ISRO မှာရော၊ DRDO မှာရော ကျွန်တော်အလုပ်လုပ်နေတဲ့ အချိန်မှာ ထောင်မိုင်းများစွာသော အင်ဂျင်နီယာတွေ၊ သပိတ်ညာရှင်တွေနဲ့ ရုံးဝန်ထမ်းတွေ(အဖွဲ့ဝင်တွေ) ပူးပေါင်းပါဝင် လုပ်ကိုင်ခဲ့ကြတယ်။

မကြာသေးခင်က ကြီးပမ်းမှုအကြောင်း

ဆက်ရအောင်။ ဒါကတော့ အနုမြူစွမ်းအင်ဌာန(DAE)/ DRDOနဲ့ တပ်မတော်တို့ရဲ့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနဲ့ ပြီးမြောက်အောင် လုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့တဲ့ အဓိက ရည်မှန်းချက်ကြီးကတော့ မြေအောက်နျူကလီယာ စမ်းသပ်မှု ၅ ကြိမ် အောင်အောင်မြင်မြင် စမ်းသပ်နိုင်ခဲ့ခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီရည်မှန်းချက်ကြီး အောင်မြင်ခဲ့တာဟာ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ မိတ်ဆွေဖြစ်တဲ့ အနုမြူစွမ်းအင်ကော်မရှင်ဥက္ကဋ္ဌ ဒေါက်တာအာရ်ဂျစ်တာဘာရမ်းက DAE နဲ့ DRDO တို့အကြား တသွေးတသား ထဲဖြစ်အောင် လုပ်ခဲ့နိုင်တာကြောင့်လို့ ကျွန်တော် အသိအမှတ် ပြုလိုပါတယ်။ အင်မတန် အရေးကြီးတဲ့ နည်းပညာရွေ့တက်လမ်းမှုကြီးကို ဒါက ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့ပါတယ်။ အသားတင်ရလဒ်ကတော့ သိပ္ပံဌာနကြီး သုံးခုဖြစ်တဲ့ ISRO/ DRDO နဲ့ DAE တို့ရဲ့ ပူးတွဲအတွေ့အကြုံပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အကောင်းဆုံးသော ဦးတော်ကတော့ အိန္ဒိယမှာ ရှိပါတယ်။ ဖန်တီးနိုင်စွမ်းရှိတဲ့ ဦးတော်တွေပေါ့။ အိမ်မက်မက်လိုက်တဲ့ ဘယ်ရည်မှန်းချက်ကိုမဆို ပြီးမြောက်အောင်မြင်အောင် အကောင်အထည် ဖော်နိုင်ပါတယ်။

မေး ● အိန္ဒိယ ၂၀၂၀၊ ထောင်စုနှစ်သစ်အတွက် အမြော်အမြင်ဆိုတဲ့ စာအုပ်ကို ရာဂျန်နဲ့အတူ ခင်ဗျား ရေးခဲ့တယ်။ ဒီစာအုပ်ရေးဖို့ ခင်ဗျားကို ဘာတွေက တွန်းဆော်ခဲ့တာလဲ။

ကာလမ် ■ အိန္ဒိယမှာ ကြီးမြတ်တဲ့ အမြော်အမြင် ရှိခဲ့ပါတယ်။ ၁၈၅၇ ခုနှစ်က သူ့ရဲ့ မျိုးစေ့တွေကို ချခဲ့တာပါ။ အဲဒါကတော့ အိန္ဒိယဟာ လွတ်လပ်ရေးလိုအပ်တယ် ဆိုတာပါပဲ။ ဒါဟာ နိုင်ငံတော်အတွက် အမြော်အမြင်ပါ။ ဒီလွတ်လပ်ရေးရရှိဖို့အတွက် အကောင်းဆုံးသော ကျွန်တော်တို့ရဲ့ ခေါင်းဆောင်တွေဟာ နှစ် ၉၀ ကြာ အပြင်းအထန် လုံးပန်းကြိုးစားခဲ့ရပါတယ်။ နိုင်ငံတော်အတွက် အခုကျွန်တော်တို့ ဘတ်ယ အမြော်အမြင် လိုအပ်နေပါပြီ။

ရာဂျန် ★ ဒီဘတ်ယ အမြော်အမြင်ကို စာအုပ်ထဲမှာ ဖော်ပြထားပါတယ်။ အိန္ဒိယကို ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံဖြစ်အောင် လုပ်ဖို့ပါ။ အိန္ဒိယမှာ အားကောင်းချက်တွေအများကြီး အများကြီး ရှိပါတယ်။ တခုကတော့ သူ့ရဲ့ စီးပွားရေး အရွယ်အစား ကြီးမားတယ်။ နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေးနဲ့ ကိုယ်အားကိုယ်ကိုးရေးရဲ့ ဘက်အများအပြားဟာ ဒီအထဲမှာ ရှိပါတယ်။ နောက်ပြီး စီးပွားရေးလုံခြုံမှုနဲ့ အစားအစာလုံခြုံမှု၊ ပြည်သူတွေရဲ့ နေထိုင်မှုဘဝ ကောင်းမွန်ရေး၊ သူတို့အတွက် ကျန်းမာရေး၊ အဟာရလုံခြုံမှု စတာစတာတွေနဲ့ သက်ဆိုင်တဲ့

လူမှုအညွှန်းကိန်းတွေ အများအပြားလည်း ရှိပါတယ်။ ဒီဟာတွေ အများအပြားကို စာအုပ်ထဲမှာ ထင်ရှားတဲ့ ဥပမာတွေနဲ့ ဆွေးနွေးတင်ပြထားပါတယ်။

ဒေါက်တာကာလမ် တင်ပြထားတဲ့ နောက် တခုကတော့ ကျွန်တော်တို့ တိုင်းပြည်ရဲ့ အင်အားပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ အစောပိုင်း လေ့ကျင့်ခန်း တွေလိုဆိုရမယ် နည်းပညာဆိုင်ရာ သတင်း-ကြိုတင် တွက်ဆမှုနဲ့ အကဲဖြတ်အဖွဲ့ TIFAC မှာ ဒေါက်တာ ကာလမ်က ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်ပြီး ကျွန်တော်က အမှုဆောင်ဒါရိုက်တာ ဖြစ်ခဲ့စဉ်က ကျွန်တော်တို့ဟာ လူအများအပြားနဲ့ အပြန်အလှန် ဆက်ဆံလုပ်ကိုင်ခဲ့ကြ ရတယ်။ နိုင်ငံတော်ရဲ့ အဆောက်အအုံတွေ၊ ကျွမ်းကျင် သူတွေနဲ့ စက်ရုံတွေကနေပြီး သတင်းအချက်အလက်တွေ အဖွဲ့နဲ့ကျင်းနဲ့ ထုတ်ပေးနိုင်တဲ့ နိုင်ငံအနည်းငယ်ထဲမှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံလဲ ပါပါတယ်။ ဒီနောက်မှာတော့ ဒေါက်တာ ကာလမ်နဲ့ ကျွန်တော်ဟာ နေရာအနှံ့အပြားကိုသွားခဲ့ကြ ရပါတယ်။ ပညာရေး ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းတွေ၊ စက်ရုံတွေ စတာတွေမှာ သူ့ဟာ ဟောပြောချက် အများအပြား လုပ်ခဲ့တယ်။ နေရာတိုင်းမှာ ထွက်ပေါ်လာတဲ့ အချက်အချက်ကတော့ ပြင်းပြတဲ့ ဆန္ဒပါပဲ။ ကာလမ်ရဲ့ ဟောပြောပွဲတခုအပြီးမှာတော့ မိန်းကလေးငယ် တယောက်က အမှတ်တရ လက်မှတ်ထိုးပေးဖို့ သူ့ဆီ လာတယ်။ သူက ဆယ်နှစ်သမီးပဲ ရှိသေးတယ်။

ဒေါက်တာကာလမ်က သူ့ကို မေးလိုက်တယ်။ “ကလေး မ - မင်းကြီးလာရင် ဘာဖြစ်ချင်သလဲ ”

ကာလမ် ■ အဲဒီလိုဟုတ်ဘူး။ “မင်းရဲ့ ပန်းတိုင်ကဘာလဲ။ မင်းရဲ့ စိတ်ကူးအိပ်မက်ကဘာလဲ။ ”

ရာဂျန် ★ ကလေးမက အမြန်ပဲ ပြန်ဖြေပါတယ်။ “ကျွန်မ ဖွံ့ဖြိုးပြီးအိန္ဒိယ နိုင်ငံမှာ နေချင်ပါတယ်” တဲ့။ သူနဲ့ သူ့လိုပဲ ဖွံ့ဖြိုးပြီး အိန္ဒိယနိုင်ငံမှာ နေဖို့ စိတ်ကူးအိပ်မက်မက်နေကြ တဲ့ ထောင်ပေါင်းများစွာသော လူငယ်များကို ကျွန်တော် တို့ စာအုပ်က ရည်ညွှန်းထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ကာလမ် ■ ဖွံ့ဖြိုးဆဲ အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ ဖွံ့ဖြိုးပြီး အိန္ဒိယနိုင်ငံ အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲမယ့် စွန့်စားခန်းထဲမှာလည်း သူတို့ပါ ဝင်လာကြမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

မေး ● ဆဂင်ဂပက်ထန် တိုက်ပွဲ ၂ ပွဲမှာ တစ်ပု ဆူလတန်က ခုံးပျံတွေ ဘယ်လိုသုံးခဲ့တယ်ဆိုတဲ့အကြောင်း နဲ့ လန်ဒန်နားက ဂူးဝစ်ချီ (Woolwich) မှာရှိတဲ့ ရှိတန်တာ ပြတိုက်မှာ ဒီဒုံးပျံတွေပြထားတာကို ခင်ဗျားအင်မတန် ကြည့်ချင်တယ်ဆိုတဲ့အကြောင်းတွေ ခင်ဗျားစာအုပ်ထဲမှာ ခင်ဗျားရှင်းလင်းဖော်ပြထားပါတယ်။ ဒါဟာ ကမ္ဘာပေါ်မှာ ခုံးပျံတွေကို စစ်ရေးမှာ ပထမဦးဆုံး ၁၂

သုံးတာဖြစ်တယ်။ နောက်ပြီး ဒီဒုံးပျံတွေကို ဗြိတိသျှကလေးလာပြီး ပိုကောင်းအောင် လုပ်ခဲ့တယ်။ နောက်ပြီး ဥရောပတိုက်က စစ်ပွဲတွေမှာ သုံးခဲ့တယ်လို့ ခင်ဗျားက ထောက်ပြထားပါတယ်။ တစ်ပုက ချပေးခဲ့တဲ့ ဒုံးပျံပေ အခြေခံပေါ်ကနေ ကျွန်တော်တို့ ဘာကြောင့် ဆက်ပြီး ဖွံ့ဖြိုးအောင် မတည်ဆောက် နိုင်ခဲ့တာလဲ။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှာ ရောဘတ်ဂိုဒတ် (Robert Godard)၊ ရုရှားမှာ ကွန်စတန်တင် ဆီအိုလ်ခေါ့စ်ကီး (Konstantin Tsiolkovsky) နဲ့ အင်္ဂလန်မှာ ဒီလျံကွန်ဂရီ (William Congreve) တို့ဟာ သူတို့နိုင်ငံတွေအတွက် ဒုံးပျံပေ အခြေခံအုတ်မြစ်တွေ ချပေးခဲ့ကြတယ်။ ကျွန်တော်တို့ဟာ ဒီဘတ်စ်ကားကို လွတ်သွားခဲ့တယ်။ စက်မှုတော်လှန်ရေးလည်း ဒီလိုပဲ လွတ်ခဲ့တယ်။

ကာလမ် ■ တစ်ပုခေတ်မှာ ကမ္ဘာ့ပထမဆုံး ဒုံးပျံကို တည်ဆောက် အသုံးပြုခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ပထမစစ်ပွဲမှာ ဗြိတိသျှတွေ ရှုံးနိုင်ခဲ့တယ်။ ဒုတိယစစ်ပွဲမှာတော့ တစ်ပု ရှုံးသွားတယ်။ ဒါကြောင့် ကျွန်တော်တို့မှာ “ဒုံးပျံ အသိဉာဏ်” ရှိခဲ့တယ်။ ၁၈ ရာစုအကုန်အထိ ဒုံးပျံ လုပ်နိုင်စွမ်း ကျွန်တော်တို့မှာ ရှိခဲ့တယ်။ ၁၉၆၀ ခုနှစ် များမှာတော့ အာကာသဌာနက ပါမောက္ခ ပီခရမ် ဆာရာဘိုင်နဲ့ ကာကွယ်ရေးဌာနက ဒေါက်တာနတ် ချောင်ဒရီတို့ နှစ်ယောက်ကြောင့် ဒုံးပျံနည်းပညာဟာ တိုးတက်မှုကြီး ရရှိလာတယ်။ ဒီပုဂ္ဂိုလ် ၂ ဦးဟာ အိန္ဒိယနိုင်ငံအတွက် ဒုံးပျံနည်းပညာကို လွတ်တင်ခဲ့ကြ တယ်။ တခုက အာကာသအတွက်ဖြစ်ပြီး နောက်တခု ကတော့ ကာကွယ်ရေးအတွက် ဖြစ်ပါတယ်။

မေး ● ပိုခရမ်နောက်ပိုင်း အခြေအနေမှာ “နျူကလီယာ နည်းပညာနဲ့ ကာကွယ်ရေးနည်းပညာ ဆုံကြတဲ့အခါမှာ နျူကလီယာလက်နက် နည်းပညာအဖြစ် ပြောင်းလဲ သွားခဲ့ကြတယ်။ ဒါဟာ မေလ ၁၁ ရက်နေ့နဲ့ ၁၃ ရက်နေ့မှာ နိုင်ငံက တွေ့မြင်လိုက်ရတဲ့ဟာပဲ.....” လို့ ခင်ဗျား ပြောခဲ့ပါတယ်။

ကာလမ် ■ ဒါတွေအားလုံးကို သြဂုတ်လ ၁၅ ရက်နေ့က အိန္ဒိယနိုင်ငံတော်သမ္မတက လူလူပပ ဖော်ပြသွားခဲ့ပါ တယ်။ နိုင်ငံတော်ထုတ်ပြန်ချက်အကြောင်း သူပြော ပြီးတဲ့အခါမှာ ဝန်ကြီးချုပ်ကလည်း အိန္ဒိယဟာ နျူကလီယာ လက်နက်နိုင်ငံဖြစ်ပြီလို့ ပြောခဲ့ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ခေါင်းဆောင်တွေ ထုတ်ပြန်ခဲ့သလိုပါပဲ။ လုံခြုံရေး အကြောင်းအချက်တွေကြောင့် နိုင်ငံတော်က ဒါတွေကို တည်ဆောက်ခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။

မေး ● “နျူကလီယာလက်နက် တပ်ဆင်ရေးဖြစ်စဉ်ဟာ

ပြန်ပြန်ပုံပုံ” လို့ ခင်ဗျားပြောခဲ့ပါတယ်။ စမ်းသပ်ဖောက်
ခွဲမှု ၅ ကြိမ်ထဲနဲ့ ပြန်ပြန်ပုံပုံပေါ်လာ။

ကာလမ် ■ စမ်းသပ်ဖောက်ခွဲမှု ၅ ကြိမ်သာ မဟုတ်ပါဘူး။
ဒီဖောက်ခွဲမှု ၅ ကြိမ်ဟာ လက်တွေ့စမ်းသပ်မှုတွေရဲ့
အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ရှိသွားတာလို့ ခင်ဗျား
ပြောနိုင်ပါတယ်။ ဒါမတိုင်ခင်မှာ တုပစမ်းသပ်ခြင်း၊ ပုံစံ
ထုတ်ခြင်း၊ စစ်ဆေးခြင်းနဲ့ စမ်းသပ်ခန်းက လက်တွေ့
စမ်းသပ်မှု အများအပြား ရှိခဲ့ပါတယ်။ အဆင့်တွေ
အများကြီး ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့်မို့ ဒါကတော့ အထွတ်
အထိပ် ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါက အနာဂတ် ဖွံ့ဖြိုးမှုနဲ့
စစ်ဆေးအတည်ပြုမှုတွေအတွက် အချက်အလက်
သိုလှောင်ရုံတစ်ခုကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့တာပါ။

မေး ● အိန္ဒိယဟာ နျူကလီယာလက်နက်နိုင်ငံအဖြစ်
ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် ကြေညာခဲ့ပါတယ်။ ခင်ဗျားဟာ ချား
ပေါင်းချုပ်ထိန်းချုပ်ရေး ဖွံ့ဖြိုးမှုအစီအစဉ်ရဲ့ ဝခင်
ဖြစ်ပါတယ်။ တကယ်လို့ နည်းပညာကို ချားပျံတွေ၊
လေယာဉ်မှ ပစ်လွှတ်ရေးစနစ်တွေနဲ့ ထိပ်ဖူးတွေအဖြစ်
မပြောင်းပစ်နိုင်ဘူးဆိုရင် သူ့ကိုယ်သူ နျူကလီယာ
လက်နက်နိုင်ငံအဖြစ် ကြေညာနိုင်ပါ့မလား။

ကာလမ် ■ ချားပျံတွေဟာ ဘယ်လိုလက်နက်မျိုးကိုမဆို
သယ်ဆောင်နိုင်ပါတယ်။ သမားကျလက်နက်ရော၊ နျူက
လီယာလက်နက်ကိုပါ သယ်ဆောင်နိုင်ပါတယ်။ အလေး
ချိန်၊ အရွယ်အစားနဲ့ လုပ်ဆောင်နိုင်မှု လိုအပ်ချက်
တွေကသာ အဆုံးအဖြတ်ပေးတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ချားပျံ
တွေနဲ့ ပတ်သက်လို့ကတော့ ဘယ်လိုထိပ်ဖူးမျိုးကိုမဆို
သယ်ဆောင်နိုင်အောင် ပုံစံထုတ်ထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။
ဒါကြောင့် အိန္ဒိယကို နျူကလီယာ လက်နက်နိုင်ငံတော်လို့
ခေါ်ဆိုခြင်းဟာ သူ့မှာ သယ်ဆောင်ယာဉ်(ကယ်ရီယာ)
ရှိတယ်လို့ အဓိပ္ပာယ် ထွက်ပါတယ်။ လေယာဉ်ပျံ
ဒါမှမဟုတ် ချားပျံတို့ဟာ သယ်ဆောင်ယာဉ် (ကယ်
ရီယာ)တွေ ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။

မေး ● အိန္ဒိယက စမ်းသပ်ဖောက်ခွဲမှု ၅ ကြိမ် ပြုလုပ်ပြီးတဲ့
အခါမှာ “နျူကလီယာခြိမ်းခြောက်မှုကို ဖယ်ရှားပစ်
လိုက်ပြီ” လို့ ခင်ဗျားပြောခဲ့ပါတယ်။ ဒါကို ရှင်းပြပေး
နိုင်ပါ့မလား။

ကာလမ် ■ ဒါဟာ အင်အားပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဆိုလိုတာက
စွမ်းဆောင်နိုင်မှုကို ခင်ဗျားတည်ဆောက်ပြီးပြီဆိုတာနဲ့
စွန့်စားမှုဝေဟာ ဘယ်ကမှ မပေါ်ပေါက်နိုင်တော့ပါဘူး။

မေး ● ပီတီနာရာဆင်ဟာရောင်း ဝန်ကြီးချုပ်ဖြစ်စဉ်က
စမ်းသပ်ဖောက်ခွဲမှုအလုံးစုံ ပိတ်ပင်ရေးစာချုပ်(CTBT)နဲ့
ပတ်သက်တဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်အတွက် အိန္ဒိယနိုင်ငံဟာ
ပူးတွဲကမကထ လုပ်ခဲ့တယ်။ တကယ်ပြောရမယ်ဆိုရင်

ဂျာမီဟာလာ နေဂူးဟာ CTBT ကို စပြီး ဖော်ထုတ်
တင်ပြခဲ့သူတွေအထဲမှာ ပါခဲ့ပါတယ်။ နောက်ပိုင်းမှာ
အိန္ဒိယဟာ စိတ်ပြောင်းသွားပါတယ်။

ကာလမ် ■ ကျွန်တော်တို့ဟာ အမြဲတမ်း တသမတ်တည်း
ဖြစ်ပါတယ်။ နေဂူးကာလကစပြီး ကျွန်တော်တို့ဟာ
အကြွင်းမဲ့ လက်နက်ဖျက်သိမ်းရေးကို ထောက်ခံခဲ့ပါတယ်။
အကြွင်းမဲ့ပါ။ ငါးနိုင်ငံထဲက နျူကလီယာလက်နက်ကို
ပိုင်ဆိုင်ထားပြီး ကျွန်နိုင်ငံတွေက နျူကလီယာလက်နက်
မရှိကြတာကို ကျွန်တော်တို့ မလိုလားဘူးလို့ ပြောခဲ့
ပါတယ်။ ဘယ်လိုခွဲခြားမှုမျိုးမှ မရှိသင့်ပါဘူး။ ဒီပေါ်လစီဟာ
နေဂူးကာလတည်းက စခဲ့တာပါ။ ကျွန်တော်တို့ ဝန်ကြီး
ချုပ်ကလည်း ဒီပေါ်လစီကိုပဲ တင်ပြနေတာ ဖြစ်ပါတယ်။

မေး ● ဒါပေမဲ့ စမ်းသပ်ဖောက်ခွဲမှု ၅ ကြိမ် ပြုလုပ်
ပြီးတဲ့နောက်မှာ CTBT လက်မှတ်ထိုးရေးနဲ့ ပတ်သက်ပြီး
ဝန်ကြီးချုပ် အဘိတရာရုပ်ပုံဟာ ကွဲလွဲနေတဲ့ ထုတ်ပြန်
ချက်တွေ ထုတ်ခဲ့ပါတယ်။ တလောကတော့ CTBT ကို
အိန္ဒိယက လက်မှတ်ထိုးလိုမယ်လို့ ပါလီမန်မှာ
အရိုက်အမြှက် ပြောခဲ့တယ်။ မေလ ၁၁ ရက်နေ့ကတော့
“CTBT ထဲက လုပ်ဆောင်ရန် တာဝန်အချို့ကို လိုက်နာ
ဖို့ အိန္ဒိယဟာ စဉ်းစားပြင်ဆင်ပါမယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒါကို
တစက်သတ် ထီးထီးကြီးလုပ်ဖို့ မဖြစ်နိုင်တာ ထင်ရှား
ပါတယ်။ အပြန်အလှန်လုပ်ဆောင်မှုတွေအပေါ်မှာ မှုတည်
ပါလိမ့်မယ်” လို့ ဝန်ကြီးချုပ်ရဲ့ အတွင်းရေးမှူးချုပ်က
ပြောပြနိုင်ပါတယ်။

ကာလမ် ■ အနာဂတ်လုပ်ဆောင်မှု လမ်းကြောင်းနဲ့
ပတ်သက်လို့ အိန္ဒိယနဲ့ အမေရိကန်ဟာ ညှိနှိုင်းမှုတွေ
လုပ်နေပြီ ဖြစ်ပါတယ်။ လှုပ်ရှားမှုမှန်သမျှဟာ ကျွန်တော်
တို့ တိုင်းပြည်အကျိုးအတွက်ပဲ ဖြစ်ပါမယ်။

မေး ● အိန္ဒိယဟာ နျူကလီယာ စွန့်စားမှုဝေဟာနေ
CTBT ကို အညံ့ခံရေးဆီ ပြောင်းသွားတယ်လို့
ခင်ဗျားထင်ပါသလား။

ကာလမ် ■ မထင်ပါဘူး။ ဒီသဘောမျိုး တခုမှ မရှိပါဘူး။
ကျွန်တော်တို့ကိုယ် ကျွန်တော်တို့ နျူကလီယာ နိုင်ငံအဖြစ်
ကြေညာထားသရွေ့ အဲဒီအတိုင်း ရပ်တည်သွားမှာပါ။
နိုင်ငံအနည်းငယ်က အခွင့်ထူးခံ နျူကလီယာ နိုင်ငံတွေ
အဖြစ်နဲ့ ကျန်နိုင်ငံတွေအပေါ် လွှမ်းမိုးနေတာကို
အိန္ဒိယနိုင်ငံက ဆန့်ကျင်တယ်ဆိုတာက အရေးကြီး
ပါတယ်။ ဒါဟာ တကယ်ကို ခွဲခြားမှုကြီးပါ။ ဒါကြောင့်
အကြွင်းမဲ့လက်နက်ဖျက်သိမ်းရေးကို အိန္ဒိယက လိုလား
တာ ဖြစ်တယ်။ နေဂူးကာလကတည်းကစပြီး အကြွင်းမဲ့
လက်နက်ဖျက်သိမ်းရေးကို ကျွန်တော်တို့ လိုလားခဲ့တာ
ဖြစ်ပါတယ်။ အခုလည်း ဒီအတိုင်းပဲ ဆက်ရပ်နေတာ
၁၃

ဖြစ်ပါတယ်။

မေး●အက်တမ်ကွဲထွက်ပစ္စည်း ဖြတ်တောက်ရေး စာချုပ်(FMCT)ကိုရော အိန္ဒိယက လက်မှတ်ထိုးမှာလား။ FMCTရဲ့ အနှစ်သာရက.....

ကာလမ်■ဆွေးနွေးမှုတွေ လုပ်နေပါတယ်။

မေး●FMCT ရဲ့ အနှစ်သာရက.....

ကာလမ်■ဘယ်ဟာမဆို ကျွန်တော်တို့တိုင်းပြည် အကျိုးရှိမှ လုပ်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

မေး●FMCTကို အိန္ဒိယက လက်ခံသဘောတူလိုက်ရင် သူ့ ရဲ့ နျူကလီယာကိရိယာတွေဟာ ကြီးကြပ်ခံရလိမ့်မယ်ဆိုတဲ့ စိုးရိမ်မှု ရှိနေပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ FMCTရဲ့ အနှစ်သာရက စစ်ဆေးခြင်း ဖြစ်လို့ပါပဲ။

ကာလမ်■FMCT ဖြစ်ဖြစ်၊ CTBT ဖြစ်ဖြစ် အစိုးရက ချမှတ်မယ့် ဆုံးဖြတ်ချက် မှန်သမျှဟာ ပြည်သူအတွက်၊ တိုင်းပြည်အတွက် အကျိုးရှိပါလိမ့်မယ်။

မေး●CTBT အိမ်မဟုတ်၊ FMCTကို လက်မှတ်ထိုးဖို့ အိန္ဒိယနိုင်ငံက ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်မှုတွေကို နျူကလီယာ စမ်းသပ်ဖောက်ခွဲမှု ၅ ကြိမ်က ဘယ်လို ဖယ်ရှားပစ်ခဲ့နိုင်တာလဲ။

ကာလမ်■ကျွန်တော်တို့ စွမ်းဆောင်နိုင်မှုကို ကျွန်တော်တို့ တည်ဆောက်ပြီးပါပြီ။ ခင်ဗျားရဲ့ စွမ်းဆောင်နိုင်မှုကို ခင်ဗျားတည်ဆောက်ပြီးပြီဆိုရင် ဖောက်ခွဲစမ်းသပ်ဖို့ မလိုတော့ပါဘူး။

မေး●အိန္ဒိယရဲ့ နျူကလီယာ ဟန့်တားရေးဟာ နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေးကို အာမခံပါမလား။ ဒီဟန့်တားရေးဟာ ပါကစ္စတန်နိုင်ငံ၊ အိမ်မဟုတ် တရုတ်နိုင်ငံကို ရှောင်ရွယ်တာလား။ ပါကစ္စတန်နိုင်ငံဟာ အိန္ဒိယနိုင်ငံကို မယှဉ်နိုင်ပါဘူး။ တရုတ်နိုင်ငံကတော့ အိန္ဒိယနိုင်ငံထက် အားအများကြီး ပိုရှိပါတယ်။

ကာလမ်■ဒီမေးခွန်းကို ဖြေခဲ့ပြီးပြီ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါဟာ ဟန့်တားရေးသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ရန်ဘက်ရဲ့ အမြင့်ဆုံးထိုးနှက်မှုကို တားဆီးနိုင်ဖို့ လိုအပ်တာဟာ အနိမ့်ဆုံး ဟန့်တားမှု ဖြစ်ပါတယ်လို့ပဲ ကျွန်တော် ပြောလိုပါတယ်။

မေး●အဂ္ဂနီ(၂)အကြောင်း ခင်ဗျားနည်းနည်း ပြောပြနိုင်မလား။ သူ့ဖြစ်တန်းမှုရဲ့ လက်ရှိအဆင့်က ဘယ်လိုလဲ။ ဒါကိုလောင်စာရည်နဲ့ မောင်းနှင်ဖို့ကိစ္စ ဘယ်လောက် အထိ တိုးတက်အောင် လုပ်နိုင်ပြီလဲ။

ကာလမ်■ခင်ဗျားမှာ ဘာနည်းပညာရှိသလဲ၊ ဆိုလိုတာ

က အခဲနဲ့ မောင်းမလား။ အရည်နဲ့ မောင်းမလား ဆိုတာက ပြဿနာ မဟုတ်ပါဘူး။ အဂ္ဂနီရဲ့ နောက်အဆင့်ကို ဆက်လုပ်ဖို့ အစိုးရက သဘောတူလိုက်ပြီ ဆိုတာ ဝန်ကြီးက ပြောပြီးပါပြီ။

မေး●သူ့ကို ပစ်လွှတ်နိုင်တဲ့ အကွာအဝေးက ဘယ်လောက် ရှိပါသလဲ။

ကာလမ်■ကီလိုမီတာ ၂၀၀၀ ကျော်ပါတယ်။

မေး●အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုက ပိတ်ဆို့မှုတွေ လုပ်ထားပေမယ့် သက္ကရာဇ် ၂၀၀၃ ခုနှစ်မှာ အပေါ့စား တိုက်လေယာဉ်(LCA)ကို အိန္ဒိယ တပ်မတော်မှာ တပ်ဆင်နိုင်တော့မယ်လို့ ဩဂုတ်လ ၁၉ ရက်နေ့က ဘန်ဂလိုမှာ ခင်ဗျားပြောခဲ့ပါတယ်။ ပြည်တွင်းဖြစ်ကော်ဗရီအင်ဂျင်ရဲ့ တိုးတက်မှု အခြေအနေ ဘယ်လို ရှိပါသလဲ။

ကာလမ်■ကော်ဗရီအင်ဂျင်ငါးလုံးကို စမ်းသပ်ခံမှာ ၂၄ နာရီ မောင်းနှင်ထားပါတယ်။ နာရီရာပေါင်းများစွာ မောင်းနှင်ပြီးပါပြီ။ ဆက်ပြီးတော့လည်း မောင်းနှင်ဦးမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ မြင့်မားတဲ့ အမြင့်စမ်းသပ်မှုကို လုပ်နေတာပါ။ ဒီအင်ဂျင် အကောင်အထည် ပေါ်လာဖို့ အင်မတန် နီးစပ်နေပါပြီ။ (LCA)အတွက် အချိန်ကိုက် ထွက်လာမှာပါ။

မေး●တိုက်ပွဲဝင်ယာဉ်များ သုတေသနနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးမှုအဖွဲ့ရဲ့ အဓိက တိုက်ပွဲဝင်တင်ကား(MBT)အာဂျင်အတွက် ပြည်တွင်းဖြစ် အင်ဂျင်တည်ဆောက်မှုကရော ဘယ်လို ဖြစ်သွားပါသလဲ။ ဒီလုပ်ငန်းက အချိန်အတော်လေး ကြာနေပါပြီ။ ဒီကာလအတွင်းမှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံဟာ တင်ကားအတွက် MTU (မော်တော်တာဘိုင်နှင့် ယူနီယံ) အင်ဂျင်တွေ ဂျာမဏီနိုင်ငံကနေ တင်သွင်းခဲ့ပါတယ်။

ကာလမ်■MBTကို ထုတ်လုပ်ဖို့ အတည်ပြုလိုက်ပါပြီ။

မေး●ဒါပေမယ့် ဒီMBTတွေအတွက် အင်ဂျင်တွေက ပြည်ပက တင်သွင်းထားတာတွေပါ။ ပြည်တွင်းဖြစ် အင်ဂျင်ရဲ့ တိုးတက်မှု အခြေအနေက ဘယ်အဆင့် ရှိနေပါပြီလဲ။

ကာလမ်■ကျွန်တော်တို့ ကိုယ်ပိုင်အင်ဂျင်ကို ကျွန်တော်တို့ တည်ဆောက်နေပါတယ်။ မြင်းကောင်ရေ တထောင်အားရှိတဲ့ အင်ဂျင်ကို တည်ဆောက်ပြီးပါပြီ။ နွေရာသီ စမ်းသပ်မှုတွေ ပြုလုပ်တော့မှာပါ။

(၁၉၉၈ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၂၅ ရက်နေ့ထုတ် Frontline စာစောင်မှ ကောက်နုတ်ပြန်ဆို ပါသည်။)

ဘော်လ်ကန်မှာအနောက်မီဒီယာတွေ ဘက်လိုက်ပြီးမမျှတကြပုံ

အယ်ဒီတာ

ဆားစီးယားနိုင်ငံ၊ ဆာဒူလီကာက အခန်းထဲမှာ နေတိုးအဖွဲ့ကသတ်လို့ သေနေတဲ့ ကလေးတွေရဲ့ အလောင်းတွေနဲ့ ပြည့်နေပါတယ်။ အတော်များများကတော့ သူတို့စီးထားတဲ့ ဖိနပ်တွေကို ကြည့်ပြီးမှပဲ ဘယ်သူဆိုတာ သိနိုင်ပါတော့တယ်။ မွေးကင်းစကလေးငယ်လေး အလောင်းကိုတော့ သူ့ဖခင်က ပွေ့ချီထားလေရဲ့။

ဒီပုံတွေနဲ့ အခြားပုံအများအပြားကို ဗြိတိန်မှာ မဖော်ပြပါဘူး။ သိပ်ထိတ်လန့်စရာကောင်းလို့ လို့ပြောကြပါလိမ့်မယ်။ ဒါပေမဲ့ ရာဇဝတ်မှုတွေမှာ ပါဝင် ပတ်သက် မိပြီးဆိုရင် ဗြိတိန်နိုင်ငံရဲ့ ပြစ်မှုကို အသေးငယ်ဆုံး ဖြစ်အောင် လုပ်ပစ်တာဟာ ပုံမှန်ဖြစ်နေပါပြီ။ ဆင်ဆာ တည်းဖြတ်ခြင်းဆိုတာဟာ ချွန်လုပ်ထားတာနဲ့ ဘာသာ စကားကို တလွဲတချော် သုံးခြင်းပါပဲ။

နေတိုးအဖွဲ့ရဲ့ “မိုက်မဲတဲ့ မှားယွင်းမှု” တာသီ တတန်းကြီးကို မီဒီယာတွေက ထင်ဟပ် ပြနေတာတွေဟာ မှားနေပါတယ်။ ဖော်ပြခြင်းမခံရတဲ့ နေတိုးအဖွဲ့ရဲ့ တိုက်ခိုက်ခြင်းခံရတဲ့ ပစ်မှတ်စာရင်းတွေကို အသေအချာ စူးစမ်းလေ့လာကြည့်တဲ့ ဘယ်သူမဆို ယူဂိုဆလားဗီးယား နိုင်ငံ အရပ်သားပြည်သူတွေအပေါ် အသေအချာ စီစဉ် တွက်ချက်ထားတဲ့ အကြမ်းဖက်တိုက်ပွဲ ဆင်နေတယ် ဆိုတာကို နည်းနည်းမှ သံသယရှိမှာ မဟုတ်ပါဘူး။

ဖုံးကြဲတိုက်ခိုက်တာ မစင်လဲများ အတွင်းက ခန့်မှန်းခြေ နေ့စဉ်သေဆုံးနေတဲ့ ကိုဆိုဗိုနယ်သား ဦးရေထက် အခုနေတိုးအဖွဲ့ကသတ်လို့ နေ့စဉ်သေနေတဲ့ အရပ်သားဦးရေက သုံးဆ ဝိုများပါတယ်။

ဒီလို ရာဇဝတ်သင့် လူသတ်ပွဲ ကြီးဖြစ်စေ ပို့အတွက် သူတို့အစိုးရက ရေးဆွဲခဲ့တဲ့ ပေါ်လစီအကြောင်း ဗြိတိန်သျှလူကို အသိမပေးကြပါဘူး။ သတင်းအစီအစဉ် တွေဟာ နိုင်ငံရေးသမားတွေရဲ့ ဖုံးကွယ်မှုတွေနဲ့ ပြောရေး ဆိုခွင့်ရှိသူတွေရဲ့ အလိမ်အညာတွေနဲ့သာ ပြည့်နေ ပါတယ်။

ဒီလို ၀၉၂၀၉၁၆ လုပ်ရပ်တွေအတွက် ဂျော ဖီလိုဆီစစ်ရဲ့ ရာဇဝတ်မှုကို ပိုကြီးမားတဲ့ ရာဇဝတ်မှုနဲ့ ပြစ်ကတ်ခတ်တဲ့အတွက်နဲ့ သူတို့ကိုယ်သူတို့ နိုင်ငံတကာ ကာရိုကေးချားရပ်ပြောင် ပုံတွေဖြစ်စေခဲ့တဲ့ ဘလဲ၊ ကွတ်စ်နဲ့ ဂျောဘတ်ဆန်တို့ရဲ့ ရန်လိုတဲ့၊ မိုက်မဲတဲ့လုပ်ရပ်တွေ အတွက်ပါ ကမ္ဘာပေါ်က အများစုအတွင်းမှာ အပြင်း

အထန် ခံစားမှုတွေ မတွေ့ရပါဘူး။

“ကျွန်တော်တို့ပို့တဲ့ သတင်းတွေကို ဆင်ဆာ ဖြတ်ဖို့မလိုပါဘူး။ ကျွန်တော်တို့ ကိုယ်တိုင် ဆင်ဆာလုပ် ပြီးပါပြီ” လို့ ၁၇၁၄-၁၈ ခုနှစ်က တိုင်းသတင်းစာ သတင်း ထောက်ဖြစ်ခဲ့သူ ဖိလစ်ဂျစ်ဘ်က ရေးခဲ့ပါတယ်။ အခုတော့ သတင်းပိတ်ဆိုပုံက တမျိုးပြောင်းလာပါပြီ။ ဖော်ပြတဲ့ သတင်းတွေဟာ ပုံမှားရိုက်တာတွေနဲ့ ပြည့်ဝနေပါပြီ။ လက်တွေ့ကတော့ သတင်းတွေက တပုံစံတည်းဖြစ်ပြီး ထပ်တလဲလဲ ဖော်ပြနေတာပါပဲ။ အရေးအကြီးဆုံးကတော့ ရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်သူတွေကို နိုင်ငံရေးအရ ကာကွယ် ပေးဖို့ပါပဲ။

ယူဂိုဆလပ်ရုပ်မြင်သံကြား အဆောက်အအုံ ထဲက မိတ်ကပ်လိမ်းအမျိုးသမီးတွေနဲ့ ကင်မရာဆရာ တွေကို မသတ်ဖြတ်မီ ရက်အနည်းငယ်တုန်းက နေတိုး အဖွဲ့ရဲ့ ပြောရေးဆိုခွင့်ရှိသူ ဂျမီဂျီးယားက နိုင်ငံတကာ စာနယ်ဇင်းသမားများ အဖွဲ့ချုပ်ဆီ “ရုပ်မြင်သံကြားနဲ့ ရေဒီယို အသံလွှင့်ရုံတွေကို တိုက်ခိုက်ဖို့ ပေါ်လစီ မရှိပါဘူး” လို့ စာရေးခဲ့ပါတယ်။ ဂျွန်ဆင်ပဆန်ကလွဲရင် ဘီဘီစီနာမည်ကြီးတွေထဲက မကျေမနပ်တဲ့ အသံထွက် တာ ရှိရဲ့လား။ ပြီးခဲ့တဲ့အပတ် တော်ဝင်ရုပ်မြင်သံကြား အဖွဲ့ကြီးရဲ့ ဆုပေးပွဲမှာ အပြန်အလှန် ချီးမြှောက်နေကြ တာကို ဝင်ဖြတ် ပစ်လိုက်တာ ဘယ်သူ့ပါလဲ။

ပြောရဦးမယ်၊ သိုးထိန်းကြီး ဘုဂျီ (ဘီဘီစီရုံး) က ထွက်လာတဲ့ သတင်းများအရဆိုရင် ဘီဘီစီက ရုပ်သံ သတင်းလွှင့်သူတွေဟာ ပန်းရောင်၊ ခရမ်းရောင်ဖျော့ဖျော့ နဲ့ အပြာနု အဝတ်အစားတွေ ဝတ်ပြီး သတင်းကြေညာရ မယ်လို့ ညွှန်ကြားထားတယ်တဲ့။ ဒါမှ သတင်းကို လူတွေ စိတ်ဝင်စားပြီး ယုံကြည်မှာဆိုပဲ။

သူတို့ချန်လှပ်ထားတဲ့ သတင်းတချို့ကတော့ ဗြိတိန်မှာ ပုံနှိပ်ဖော်ပြခြင်းမရှိတဲ့ ရပ်ဘူလေး (Rambouillet)ရဲ့ နောက်ဆက်တွဲ သဘောတူ ညီချက်ပါ။ အဲဒီနောက်ဆက်တွဲမှာ နေတိုးအဖွဲ့ရဲ့ အစီအစဉ်ဟာ ကိုဆိုဗိုကိုသာသိမ်းဖို့ မဟုတ်ဘဲ ယူဂို ဆလပ်တနိုင်ငံလုံး သိမ်းဖို့ဖြစ်တယ်လို့ ဖော်ပြထား ပါတယ်။ ဒါကို ဖီလိုဆီစစ်သာမက ရွေးကောက် တင်မြှောက်ထားတဲ့ ယူဂိုဆလပ်ပီလီမန်ကပါ ငြင်းပယ်ပြီး ငြိမ်းချမ်းရေး သဘောတူညီချက်အတွက် ကုလသမဂ္ဂ တပ်ဖွဲ့က စီစဉ်ခန့်ခွဲဖို့ အဆိုပြုခဲ့ပါတယ်။ ဒါသာလျှင် ဝမ်း

ကြံ့ခံမယ် မှန်ကန်တဲ့ လမ်းကြောင်းပါ။ ဒီလမ်းကြောင်းကို ကလင်တန်နဲ့ ဘလဲက လျစ်လျူ ရှုခဲ့တယ်။

ဒီရက်ကို နေ့စဉ်ပုံကြဲ တိုက်ခိုက်နေပါတယ်။ ပုံကြဲတာတွေ အားလုံးနီးပါးဟာ သတင်းအဖြစ် ဖော်ပြမခံ ရပါဘူး။ ပြီးခဲ့တဲ့အပတ်က မိုဆူလ်မှာ အရပ်သား ၂၀ သေဆုံးခဲ့တယ်။ သိုးကျောင်းသမားတစ်ဦးနဲ့ သူ့မိသားစုဟာ ပုံကြဲခံရတယ်။ သိုးတွေပုံကြဲခံရတယ်။

ပြီးခဲ့တဲ့ ၁၈ လအတွင်း ဘလဲအစိုးရက ကြံ့ခံတဲ့ ပုံကြဲတွေဟာ ၁၈ နှစ်အတွင်း တိုရိုအစိုးရတွေ ကြံ့ခံတဲ့ ပုံကြဲတွေထက် များပါတယ်။

နေတိုးအဖွဲ့ဟာလည်း အတော်လေး အထိနာ နေပါတယ်။ ဝါရှင်တန်က အားထားရလောက်တဲ့ သတင်းရပ်ကွက်တွေအဆိုအရ လေယာဉ် ၃၈ စင်းပျက်စီး (သို့မဟုတ်) ပစ်ချခံရတယ်။ အရေအတွက် မသိရတဲ့ အမေရိကန်နဲ့ ဗြိတိသျှ အထူးတပ်ပွဲဝင်တွေ သေဆုံးခဲ့ကြ တယ်။ ဒါတွေကိုလည်း ပုံကြဲထားပါတယ်။

ပုံကြဲတိုက်ခိုက်ခြင်းကို ဆန့်ကျင်တဲ့ ကန့်ကွက် ပွဲတွေ ကမ္ဘာတလွှား ခြိမ်းခြိမ်းသံ ဖြစ်နေပါတယ်။ ရောမ ခြံပေါ်က လမ်းတွေပေါ်မှာ (ဒီတလီပီလီမန်အဖွဲ့ဝင် ၁၈၂ ဦး အပါအဝင်) လူတသောင်း၊ ဂရိနဲ့ ဂျာမဏီမှာ လူထောင်ပေါင်းများစွာ၊ ဗြိတိန်နိုင်ငံတလွှားမှာရှိတဲ့ ကောလိပ်ကျောင်းတွေနဲ့ ခြံတော်ခန်းမတွေမှာ ညစဉ် ပေါ်ပေါက်နေတဲ့ ကန့်ကွက်ပွဲတွေ ဖြစ်နေပါတယ်။

ဒါတွေအားလုံးနီးပါးကို သတင်းအဖြစ်ဖော်ပြတာ မလုပ်မှတော့ ၁၂ ဖြီလ ၃၀ ရက်နေ့ကစပြီး စစ်ပွဲနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ အမျိုးသားသဘောထား စစ်တမ်းကို ဖော်ပြခြင်း မပြုတော့တာဟာ ဆန်းပါဦးမလား။

အမေရိကန် အက်ဆေးဆရာ အက်ဒဝပ် ဟားမန်းက အခုလိုရေးခဲ့ပါတယ်။ “မှန်တမ်းကျအောင် လုပ်ခြင်းဆိုတာဟာ တွေးပင်မတွေးဝံ့စရာ ကောင်းတဲ့ ကိစ္စတွေကို တဖက်ကလုပ်ပြီး တဖက်က ဒါတွေလုပ်သင့် ကြောင်း ကျိုးကြောင်းပြတာပဲ ဖြစ်တယ်။ လူတချို့က ရက်စက်ယုတ်မာကြာ၊ လူသတ်ကြ လုပ်နေပြီးလူတချို့က လူသေအလောင်းတွေကို မြန်မြန်ပြာချခံဖို့ ပိုကောင်းတဲ့ ဓာတ်ငွေ့တွေနဲ့ ကြာလည်းကြာ ပိုပြီးလည်းစေးကပ်တဲ့ နပန်းမီးလောင်ပုံးတွေ ထုတ်လုပ်တဲ့ နည်းပညာ တိုးတက်အောင် လုပ်ကြတယ်။ ကျွမ်းကျင်သူတွေ၊ သတင်းသမားတွေကတော့ ဒီလို လုပ်နေတာတွေကို လူထုကြီးလက်ခံအောင် လွှင့်ထုတ်ကြတယ်။ ဒါတွေဟာ တွေးပင်မတွေးဝံ့စရာကို မှန်တမ်းကျအောင် လုပ်နေကြ ခြင်းပါပဲ။”

ဒီတပတ်မှာလည်း နေတိုးအဖွဲ့က ပုံကြဲတာကို

တနေ့အကြိမ် ၇၀၀ အထိ ၃ ဆတိုးလိုက်တဲ့ အခါမှာလည်း မစဉ်းစားဝံ့တာကို မှန်တမ်းကျအောင် လုပ်ကြပါဦးမယ်။ ဒီအထဲမှာ ဘီ ၅၂ တွေရဲ့ ထူထဲသိပ်သည်းတဲ့ ပုံကြဲမှုတွေ လည်း ပါပါမယ်။ ဘလဲရယ်၊ ကလင်တန်ရယ်၊ ဒီယက်နပ် ပီလိုင်းလူသတ်ပွဲကို ကာကွယ်ရှေ့နေလိုက်ခဲ့တဲ့ မှန် မှိုင်းပိုင်းမျက်လုံးနဲ့ ဖိုလ်ချုပ်ကြီးကလပ်ခံတို့ဟာ ဘော်လ်ကန်က အပြစ်ပုံတဲ့ ပြည်သူတွေ ရာပေါင်းများစွာ (ထောင်ပေါင်းများစွာတောင်ဖြစ်ကောင်းဖြစ်ပါလိမ့်မယ်) ကို သတ်ဖြတ်တာနဲ့ ခန္ဓာကိုယ်အစိတ်အပိုင်းတွေ ဖြတ်တောက်တာတွေ လုပ်နေကြပါတယ်။ ပညာဉာဏ်နဲ့ ကိုယ်ကျင့်တရားတို့ကို လှည့်ဖြားခြင်းကဖြစ်စေ၊ ဆိတ်ဆိတ်နေခြင်းကဖြစ်စေ ဒါတွေဟာ လူသတ်တဲ့ လုပ်ရပ်တွေဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ အမှန်တရားကို ဖျောက်ဖျက် ပစ်လိုမရပါဘူး။ စာနယ်ဇင်းသမားတွေနဲ့ သတင်းကြေညာသူတွေရဲ့ တော်လှန်မှုမရှိမခြင်း သူတို့ ဒီအတိုင်း ဆက်သွားနေကြမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါဟာ သတင်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဂျွန်ပီလ်ဂျာ ဗြိတိန်

၂၄၊ ၅၊ ၉၉ နေ့ထုတ် China Daily တွင်ပါရှိသော အယ်ဒီတာထံ ပေးစာကို ပြန်ဆိုပါသည်။

[ဂျွန်ပီလ်ဂျာ(John Pilger)ဟာ ဩစတြေး လျားနိုင်ငံ၊ဆစ်ဒနီမြို့မှာ ကြီးပြင်းလာသူ ဖြစ်ပါတယ်။ သူဟာ စစ်သတင်းထောက်၊ စာရေးဆရာနဲ့ ရုပ်ရှင် ဖန်တီးသူတစ်ဦး ဖြစ်ပါတယ်။ ကမ္ဘာအရပ်ရပ် အထူးသဖြင့် ဒီယက်နပ်နဲ့ ကမ္ဘောဒီးယားမှာ သူ့ရဲ့လုပ်ဆောင်ချက် တွေကြောင့် ဗြိတိသျှနိုင်ငံ စာနယ် ဇင်းဆိုင်ရာ အမြင့်ဆုံး ဆုတံဆိပ်ဖြစ်တဲ့ တနစ်အတွင်း အထူးချွန်ဆုံး စာနယ်ဇင်းသမားဆုကို ၂ ကြိမ်တိုင်တိုင် ရရှိခဲ့ပါတယ်။ အခြားဆုတွေလည်း အများအပြား ရရှိခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီအထဲမှာ ‘တနစ်အတွင်း အထူးချွန်ဆုံး နိုင်ငံတကာ သတင်းထောက်ဆု’နဲ့ ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ရဲ့ ပီဒီယာ ငြိမ်းချမ်းရေးဆုတောတွေ ပါပါတယ်။ သူ့ရဲ့ သတင်း ထုတ်လွှင့်ချက်တွေအတွက် ပြင်သစ်နိုင်ငံရဲ့ Reporter sans Frontiers အမေရိကန်ရုပ်မြင်သံကြား အကယ်ဒမီဆုဖြစ်တဲ့ Emmy ဆုနဲ့ ရုပ်ရှင်နဲ့ ရုပ်မြင်သံ ကြား ဗြိတိသျှအကယ်ဒမီက ချီးမြှင့်တဲ့ Richard Dimbleby ဆု တို့ကိုလည်း ရရှိခဲ့ပါတယ်။ မြန်မာ့အရေး တွင်လည်း စိတ်ဝင်စားသူဖြစ်ပြီး အခုအခါ လန်ဒန်မှာ နေထိုင်လျက်ရှိပါတယ်။]

ယနေ့ တစ်နှစ်အားဖြီးစား

ဆက်ဆံရေးအခြေအနေ

ပြီးခဲ့တဲ့ဆယ်နှစ်တာအတွင်း ကမ္ဘာပေါ်မှာ အင်အားပြန်လည်ထိန်းညှိချထားမှုတစ်ခုကို တွေ့ကြုံလိုက်ရပါတယ်။ နိုင်ငံတွေ သို့မဟုတ် နိုင်ငံအုပ်စုတွေ အနေနဲ့ ကမ္ဘာ့အပြောင်းအလဲတွေအတွင်းမှ အကျိုးအမြတ်များရရှိရေးနဲ့ အနာဂတ်မှာ ဖြစ်လာမယ့် နိုင်ငံတကာ အနေအထားအတွင်းမှာ ကိုယ်အတွက် ကောင်းမွန်တဲ့ အဆင့်နေရာတစ်ခု ရရှိရေးဆိုတဲ့ သေနင်္ဂဗျူဟာ ဦးတည်ချက်သစ်ကို အခြေခံပြီး သူတို့အချင်းချင်းကြား အပြန်အလှန်ဆက်ဆံရေးကို ပြန်လည် ထိန်းညှိတဲ့ကိစ္စအပေါ် အာရုံစိုက်လာခဲ့ကြတယ်။

စစ်အေးကာလအတွင်းရှိခဲ့တဲ့ ဝင်ရိုးစွန်းနှစ်ခုပုံစံဟာ ပြုလဲပျက်စီးသွားပြီးတဲ့နောက် ဝင်ရိုးစွန်းပုံစံပုံစံဘက် တိုင်းညွတ်လာခဲ့တယ်။ အခုအခါမှာ ဒီတိုင်းညွတ်မှုကို “အင်အားလွန်နိုင်ငံကြီးတစ်ခုနဲ့ တစ်စိတ်တစ်ဒီးအင်အားကြီးတဲ့ နိုင်ငံအများအပြား” ဆိုတဲ့ စကားနဲ့ ပုံဖော်ကြပါတယ်။ ဆိုလိုတာက နိုင်ငံငဲ့ အထွေထွေဘက်စုံ အင်အားဘက်ကကြည့်ရင် အမေရိကန်ဟာ ယနေ့ကမ္ဘာရဲ့ တစ်ခုတည်းသော အင်အားလွန်နိုင်ငံကြီး ဖြစ်နေဆဲပဲ။ စစ်အင်အားဘက်က ကြည့်ရင် အမေရိကန်နဲ့ ဂျပန်တို့က ထိပ်ကပြေးနေတယ်။ စီးပွားရေးအင်အားဘက်ကကြည့်ရင် အမေရိကန်၊ ဂျပန်နဲ့ ဥရောပသမဂ္ဂ (EU) တို့က အင်အားကြီးသုံးခု အဖြစ်ရှိနေကြတယ်။ ဒီနေရာမှာ တစ်ချို့ပညာရှင်တွေက အရှေ့အာရှ (ဂျပန်မပါ)ကို စတုတ္ထဝင်ရိုးစွန်းအဖြစ် ထည့်တွက်ကြတာ ရှိပါတယ်။ နိုင်ငံရေးအင်အားဘက်က ကြည့်ရင်တော့ အင်အားကြီးငါးခု ရှိပြန်ရော။ အဲဒါတွေကတော့ အမေရိကန်၊ ဥရောပသမဂ္ဂ၊ ဂျပန်၊ ဂျပန်နဲ့ တရုတ်ပြည်တို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဝင်ရိုးစွန်းနှစ်ခုကမ္ဘာ့အဖြစ်ကနေ ဝင်ရိုးစွန်းစုံ ကမ္ဘာကြီးအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲနေစဉ် ကြားကာလမှာ ဒေသဆိုင်ရာ အင်အားကြီးကလေးတစ်ချို့ ပေါ်ကောင်းပေါ် နိုင်ပါသေးတယ်။

ပြန်လည်ထိန်းညှိမှုများ

ယခင်ဆိုစီယက်ပြည်ထောင်စု ပြိုကွဲပြီးနောက်ပိုင်း ကမ္ဘာမှာ တစ်ခုတည်းသော အင်အားလွန်နိုင်ငံကြီး

ဖြစ်လာတဲ့ အမေရိကန်ဟာ သူ့ကိုယ်သူ စစ်အေးစစ်ပွဲ “အောင်နိုင်သူကြီး” ပုံစံဖမ်းပြီး သူ့ခေါင်းဆောင်မှု အောက်မှာရှိမယ့် တဝင်ရိုးစွန်း လက္ခဏာဆောင်တဲ့ ကမ္ဘာတစ်ခုကို ထူထောင်ဖို့ ကြိုးစားလာခဲ့တယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီလိုကြိုးစားတာတွေဟာ လက်ရှိကာလမှာ ပေါ်နေတဲ့ ဝင်ရိုးစွန်းစုံ လက္ခဏာထူထောင်ရေး ရေစီးကြောင်းနဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်နေတယ်။ ဒီလက္ခဏာသစ် ထူထောင်ရေးကိုတော့ အထူးသဖြင့် တရုတ်ပြည်၊ ဂျပန်နဲ့ ပြင်သစ်တို့က ကမကထလုပ် ကြိုးစားနေခဲ့ကြပြီး ဒါကို ဂျာမဏီ၊ ဂျပန်နဲ့ တခြားနိုင်ငံတွေကလည်း သဘောကျ ကြပါတယ်။

အမေရိကန်ဟာ နိုင်ငံငဲ့ အထွေထွေဘက်စုံ အင်အားအရ အားအကြီးဆုံးဖြစ်ဆဲ ဖြစ်ပေမယ့် သူ့အင်အားဟာ ဂုဏ်ယုကမ္ဘာစစ် ပြီးကာစကာလ တုန်းကနဲ့စာရင် အားလျော့လာခဲ့ပါပြီ။ ဒီအချက်ကို စာရင်းဇယားတွေနဲ့ပြလို့ ရပါတယ်။ သူ့ရဲ့ ပြည်တွင်း ထွက်ကုန် စုစုပေါင်းပမာဏ (ဂျီ ဒီ ပီ) ဟာ အဆိုပါ ကာလတုန်းကဆိုရင် ကမ္ဘာတစ်ခုလုံးထွက်ကုန် ပမာဏရဲ့ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းကျော် ရှိခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အခုအခါမှာတော့ ၂၇ ရာခိုင်နှုန်းထိလျော့ကျသွားပါပြီ။ ဒီအခြေအနေမှာ ကျန်အင်အားကြီးနိုင်ငံတွေရဲ့ အထွေထွေဘက်စုံ အင်အားတွေကတော့ တိုးပွားလာနေကြပြီဖြစ်လို့ သူတို့နဲ့ အမေရိကန်အကြား အင်အားကွာဟမှုဟာ ကျဉ်းလာ ပါတယ်။ ဒါကြောင့် အနာဂတ်ကမ္ဘာဟာ အမေရိကန်က လွှမ်းမိုးထားတဲ့ တဝင်ရိုးစွန်းကမ္ဘာ ဖြစ်လာနိုင်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။

အင်အားကြီးတွေရဲ့ ဆက်ဆံရေး အခြေအနေမှာ အမေရိကန်ဟာ ထူးကဲပေါ်လွင်တဲ့ အနေအထားတစ်ခုကို ပိုင်ထားဆဲဖြစ်ပြီး ဘော့စနီးယားပြည်တွင်းစစ်ကို အဆုံးသတ်စေတာ၊ အရှေ့အလယ်ပိုင်းငြိမ်းချမ်းရေး ဖြစ်စဉ်ကို ကောင်းမွန်တိုးတက်စေတာ၊ ထုနဲ့ထည့်နဲ့ အကြီးအကျယ် ဖျက်ဆီးနိုင်စွမ်းရှိတဲ့ လက်နက်တွေကို မပြန့်ပွားအောင် ကာကွယ်တာစတဲ့ ကိစ္စမျိုးတွေလို နိုင်ငံတကာပြဿနာများကို ဖြေရှင်းတဲ့နေရာမှာ

လွှမ်းမိုးတဲ့ အခန်းက ပါဝင်ဆဲဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကိစ္စအတော်များများမှာ သူဟာ တခြားအင်အားကြီးတွေနဲ့ ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်တာ မလုပ်လို့ မရပါဘူး။ ကုလသမဂ္ဂထဲ ပါဝင်လုပ်ဆောင်တာ မလုပ်လို့ မရပါဘူး။ တချိန်တည်းမှာပဲ အမေရိကန်ဟာ တခြားအင်အားကြီးတွေနဲ့ အတိုက်အခံ မဖြစ်အောင် မရှောင်နိုင်ပါဘူး။ ဥပမာ- ဥရောပတိုက်မှ အရေးအခင်းတွေအပေါ် လွှမ်းမိုးတဲ့ကိစ္စမှာ ဥရောပသမဂ္ဂနိုင်ငံတွေနဲ့ အပြိုင်အဆိုင်ဖြစ်နေတယ်။ ဂျပန်နဲ့လည်း ကုန်သွယ်ရေး အတိုက်အခံတွေ ဖြစ်နေတယ်။ နေတိုးအနေနဲ့ အရှေ့ဘက်ကို တိုးချဲ့တဲ့ ပြဿနာအပေါ်မှာ အမေရိကန်နဲ့ ရုရှားအပြိုင်ပွားနေတယ်။ ထိုင်ဝမ်ကိစ္စ၊ လူ့အခွင့်အရေးကိစ္စ၊ ကုန်သွယ်ရေးကိစ္စတွေနဲ့ ပတ်သက်လို့လည်း တရုတ်နဲ့ သဘောကွဲလွဲတာတွေ ဖြစ်နေတယ်။ ဒါကြောင့် အမေရိကန်ဟာ သူ့ရဲ့ ကမ္ဘာတစ်ခုလုံးဆိုင်ရာနဲ့ ပထဝီ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ သေနင်္ဂဗျူဟာက အစချီ စဉ်းစားမယ် ဆိုရင် သူ့အဆိုပါအင်အားကြီးတွေကြား ဆက်ဆံရေး တွေကို ပြန်လည်ထိန်းညှိဖို့ လိုနေပါတယ်။

စစ်အေးကြီး ပြီးဆုံးသွားတဲ့နောက်ပိုင်းမှာ ဥရောပနိုင်ငံတွေဟာ အမေရိကန်ထီးရိပ် အကာအကွယ်အောက်က လွတ်မြောက်ဖို့ သူ့နဲ့တန်းတူရည်တူ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်တွေ ဖြစ်လာဖို့၊ အဲဒီကတဆင့် နိုင်ငံတကာအရေးအခင်းတွေမှာရော၊ ဒေသဆိုင်ရာ အရေးအခင်းတွေမှာပါ သူတို့လည်း ဝင်ရိုးစွန်းတခုအနေနဲ့ အပြုသဘောဆောင်တဲ့အခန်းက ပါဝင်ဖို့ မျှော်လင့်ခဲ့ကြ တယ်။ ဒါကြောင့်ပဲ ဥရောပအရေးအခင်းတွေမှာ အမေရိကန်က လွှမ်းမိုးချယ်လှယ်လာတဲ့ အခါမှာ ဥရောပနိုင်ငံတွေနဲ့ အမေရိကန်အကြား အတိုက်အခံတွေ ဖြစ်လာကြတော့တာပါ။ အဲဒါတင်မကပါဘူး ပြီးခဲ့တဲ့ နှစ်များအတွင်း စီးပွားရေးကိစ္စတွေအပေါ်မှာလည်း အတိုက်အခံတွေ ဖြစ်လာခဲ့ကြပါတယ်။

တရုတ်နဲ့အမေရိကန် ဆက်ဆံရေးမှာလည်း အတက်အကျတွေ၊ ပြန်လည်ထိန်းညှိရတာတွေ ရှိခဲ့ပါတယ်။ ၁၉၈၉ ခုနှစ်က ၁၉၉၇ ခုနှစ်ထိကာလဟာ အခက်အခဲတွေ အထူးများပြားတဲ့ ကာလပါ။ ၁၉၉၇ ခုနှစ်ကုန်ပိုင်းမှာတော့ တရုတ်ပြည်သမ္မတကျွန်းစီမံမင်းဟာ အမေရိကန်နိုင်ငံသို့ တရားဝင် အလည်အပတ် သွားခဲ့ပါတယ်။ အောင်မြင်တဲ့ ခရီးပါ။ နှစ်နိုင်ငံဆက်ဆံရေး တဆင့်တိုး ကောင်းမွန်စေဖို့ အထောက်အကူ ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ ဒီခရီးကို တုံ့ပြန်တဲ့အနေနဲ့ ၁၉၉၈ ခုနှစ်မှာ အမေရိကန်သမ္မတကလင်တန်ဟာ တရုတ်ပြည်ကို လာရောက်လည်ပတ်ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီအချိန်ကစပြီး

တရုတ်နဲ့အမေရိကန်တို့ဟာ ၂၁ ရာစုနှစ်ထဲမှာ အပြုသဘောဆောင်တဲ့ သေနင်္ဂဗျူဟာလုပ်ဖော်ကိုင်ဖက် ဆက်ဆံရေးတရပ်ကို ထူထောင်နိုင်ဖို့ လုံးပန်းလာခဲ့ကြ ပါတယ်။

ဒါ့အပြင် တရုတ်နဲ့ရုရှား၊ ရုရှားနဲ့အမေရိကန်၊ ဥရောပနဲ့ရုရှား၊ ရုရှားနဲ့ဂျပန်တို့အကြား ဆက်ဆံရေး တွေမှာလည်း သိသာထင်ရှားတဲ့ ပြန်လည်ထိန်းညှိ ချက်တချို့ လုပ်ထားပါတယ်။ ပြီးခဲ့တဲ့နှစ်များအတွင်းမှာ တရုတ်နဲ့ရုရှား ဆက်ဆံရေးဟာ မှန်မှန်ကြီး ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်လာခဲ့တယ်။ သူတို့နှစ်နိုင်ငံဟာ ပူးပေါင်း လုပ်ဆောင်ရေး သဘောဆောင်တဲ့ သေနင်္ဂဗျူဟာ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက် ဆက်ဆံရေးတရပ်ကို ထူထောင်ဖို့ အာရုံစိုက်လာခဲ့တယ်။ ရုရှားနဲ့အမေရိကန်ကြား၊ ရုရှားနဲ့ဥရောပနိုင်ငံတွေအကြား ဆက်ဆံရေးအပိုင်း မှာတော့ တိုးတက်ကောင်းမွန်လာတာတွေ ရှိခဲ့ပေမယ့် နေတိုးက အရှေ့ဘက်တိုးချဲ့လာတဲ့ကိစ္စအပေါ်မှာ ရှုပ်ထွေးပွေလီတဲ့ အခြေအနေတွေ ကြုံလာရပြန်တယ်။ ရုရှားနဲ့ဂျပန်အကြား ဆက်ဆံရေးမှာတော့ ၁၉၉၇ ခုနှစ်မှာ နှစ်ဘက်ထိပ်သီးအစည်းအဝေးတခု ကျင်းပဖြစ်ခဲ့တဲ့ အတွက် တိုးတက်မှုကြီးတချို့ ဖန်တီးနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီအစည်းအဝေးမှာ နှစ်နိုင်ငံခေါင်းဆောင်တွေဟာ ငြိမ်းချမ်းရေးစာချုပ်တခု ချုပ်ဆိုနိုင်ရေးအတွက် စေ့စပ် ညှိနှိုင်းမှုတွေကို အရှိန်မြှင့်လုပ်ဖို့ သန္နိဋ္ဌာန်ချခဲ့ကြတယ်။

ထူးခြားချက်များ

ငြိမ်းချမ်းရေးနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုတာ ကျွန်တော်တို့ ခေတ်ကာလကြီးရဲ့ အဓိကအကြောင်းအရာ ခေါင်းစဉ် ဖြစ်ပါတယ်။ နိုင်ငံတကာအခြေအနေဟာလည်း ယေဘုယျ အားဖြင့် တင်းမာမှု လျော့ပါးလာနေပါတယ်။ ဒါကြောင့် အင်အားကြီးတွေအချင်းချင်း ပဋိပက္ခတွေ၊ အတိုက် အခံတွေ ဘယ်လိုပဲဖြစ်နေပါစေ သူတို့အချင်းချင်းဟာ အပြန်အလှန် အဖို့ပြုသထက်ပြုလာနေပြန်ပါတယ်။ ဒီလိုအခြေအနေမျိုးမှာ စေ့စပ်ဆွေးနွေးမှုနဲ့ ပူးပေါင်း လုပ်ဆောင်မှုဆိုတာဟာ အင်အားကြီးများရဲ့ ဆက်ဆံရေး မှာ အဓိက တိမ်းညွတ်မှု ဖြစ်လာပါတယ်။

ပထမအချက်ကတော့ အင်အားကြီးတွေရဲ့ ဆက်ဆံရေးမှာ ထိပ်တိုက်ရင်ဆိုင်မှုတွေအစား ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်မှုတွေက အချက်အချာနေရာ ယူလာ ပါတယ်။ ၉၀ ခုနှစ်များရဲ့ အစောပိုင်းနှစ်တွေမှာ အရှေ့ဥရောပနဲ့ ယခင် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုတို့အတွင်း အပြောင်းအလဲကြီးတွေ ဖြစ်သွားတဲ့အခါမှာ နေတိုး အုပ်စုနဲ့ ယခင်ဝါဆောအုပ်စုတို့အကြား ဖြစ်နေခဲ့တဲ့ ဝင်ရိုးစွန်းနှစ်ဘက် ထိပ်တိုက်ရင်ဆိုင်မှုတွေဟာလည်း

ပျောက်ကွယ်သွားပြီး အဲဒီနောက်မှာ “အင်အားလွန် နိုင်ငံကြီးတစ်ခုနဲ့ တစ်တိုက်အရ အင်အားကြီးတဲ့ နိုင်ငံအများအပြား” ဆိုတဲ့ပုံစံ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့တယ်။ အခု ကာလမှာ ကမ္ဘာကြီးဟာ စီးပွားရေးအရ မြန်မြန်ဆန်ဆန် ပေါင်းစည်းလာနေတဲ့အတွက် နိုင်ငံတွေဟာလည်း အပြန်အလှန် အမှီပြုသထက် ပြုလာရတယ်။ အင်အား ကြီးတွေအနေနဲ့ကလည်း ဝင်ရိုးစွန်းစုံ လက္ခဏာ ဆောင်လာတဲ့ တိမ်းညွတ်မှုနဲ့ ကိုက်ညီတဲ့ ပူးပေါင်း လုပ်ဆောင်ရေး ဆက်ဆံမှုကို ထူထောင်ချင်နေကြတယ်။

နောက်ပြီးအခုလို ငြိမ်းချမ်းရေးနဲ့ ဖွံ့ဖြိုး ရေးခေတ်ကာလမှာ စေ့စပ်ဆွေးနွေးမှုနဲ့ ပူးပေါင်း လုပ်ဆောင်မှုဆိုတာဟာ အင်အားကြီးတွေအကြား သဘောထားကွဲလွဲမှုတွေကို ကျော်လွှားနိုင်စေပြီး နိုင်ငံတကာလုံခြုံရေးကိုလည်း ထိန်းသိမ်းထားနိုင် စေရုံမကပါဘူး သူတို့တတွေကိုယ်စီရဲ့ အမျိုးသား အကျိုးစီးပွားများကိုလည်း ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ပေတယ်။ တကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာပြဿနာတွေက တသီတစားနဲ့ ကြီးရပ်တယ်။ ဥပမာ- စီးပွားရေးကို ဖွံ့ဖြိုးကြီးထွားအောင် လုပ်ကြရမယ်။ ပတ်ဝန်းကျင်ကြီးကိုလည်း ကာကွယ် ထိန်းသိမ်းရမယ်။ နောက်ပြီး ဂိုဏ်းဖွဲ့ရာဇဝတ်မှု တွေကိုလည်း တိုက်ဖျက်ရမယ်။ နျူကလီးယား လက်နက်တွေ မပြန့်ပွားအောင်လုပ်ကြရမယ်ဆိုတာ မျိုးတွေပေါ့။ ဒီပြဿနာတွေကို တိုင်းပြည်တခုတည်းက ဖြေရှင်းနိုင်ဖို့ ခက်ပါတယ်။ ဒါတွေအတွက် တိုင်းပြည်အ ချင်းချင်း ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ကြရမှာပါ။

ဒုတိယအချက်အနေနဲ့ အင်အားဆက်ဆံမှု တွေဟာ မှန်မှန်ကြီး တိုးတက်ကောင်းမွန်လာပြီး အပြန်အလှန် ဂယက်ရိုက်မှု အတော်လေး ရှိလာပါပြီ။ အင်အားကြီးနိုင်ငံတွေဟာ နိုင်ငံတကာအခြေအနေသစ်နဲ့ ကိုက်ညီအောင်၊ ဝင်ရိုးစွန်းစုံ တိမ်းညွတ်မှုနဲ့လည်း ကိုက်ညီအောင် ဆက်ဆံရေး ပုံစံသစ်တွေ တည်ဆောက် နိုင်ဖို့ အာရုံစိုက်လုံးပန်းလာခဲ့ ကြပါတယ်။ အဲဒီလို ပြန်လည်ထိန်းညှိရေး ဆောင်ရွက်ချက်တွေဟာ အထူး သဖြင့် ၁၉၉၇ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းမှာ အတော် များပြားခဲ့တယ်။ ရာစုနှစ်သစ်ကလည်း ရောက်တော့မှာ ဆိုတော့ သူတို့တတွေဟာ ရေရှည်အမြင်က အစချီပြီး သတ္တန်မျိုးစုံနဲ့ရှိမယ့် သေနင်္ဂဗျူဟာလုပ်ဖော်ကိုင်ဖက် ဆက်ဆံရေး သို့မဟုတ် ဘက်စုံပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်မှု ဆက်ဆံရေးတွေကို ထူထောင်စပြုလာကြတယ်။ နောက်ပြီး အဲဒီလို လုပ်ဆောင်နေတဲ့ နိုင်ငံတွေအနေနဲ့ အပြန်အလှန် အပြုသဘော တုံ့ပြန်ဆက်ဆံလာတာ တွေ့ရပါတယ်။

တတိယအချက်အနေနဲ့ အင်အားကြီးတွေဟာ အချင်းချင်း အပြန်အလှန် အမှီပြုကြရတာတွေက များများ လာတာကို တွေ့လာရတဲ့အခါမှာ အချင်းချင်း ပြိုင်ဆိုင်နေတဲ့ကြားကပဲ အတူတကွ ယှဉ်တွဲတည်ရှိ ရေးကိုလည်း လုပ်ကိုလုပ်လာတော့တာပါ။ စစ်အေးစစ် ပြီးဆုံးသွားပြီး နောက်ပိုင်းမှာဆိုရင် အင်အားကြီးတွေအ ကြား ဆက်ဆံရေးမှာ တွေးခေါ်ဓါယူချက်နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ အကြောင်းအချက်တွေရဲ့ အခန်းက အားနည်းသွားပြီး စီးပွားရေးတို့၊ နည်းပညာတို့နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ အကြောင်း အချက်တွေရဲ့ အခန်းက ပိုအရေးပါစေ ပြုလာခဲ့တယ်။ စီးပွားရေးအရ တကမ္ဘာလုံးလက္ခဏာဆောင်လာတာနဲ့ နိုင်ငံရေးအရ ဝင်ရိုးစွန်းစုံ လက္ခဏာဆောင်လာတာ ကြောင့် ကမ္ဘာတိုင်းပြည်တွေဟာ အပြန်အလှန် အမှီပြု တာတွေ ပိုပြီးများများလာပါပြီ။ တဘက်ကကြည့်ရင် ဒီအချက်ကြောင့် တိုင်းပြည်တခုနဲ့တခု ပူးပေါင်း လုပ်ဆောင်တာတွေ အားကောင်းလာပေမယ့် အခြားတဘက်က ကြည့်ပြန်တဲ့အခါ ဒီအချက်ကြောင့်ပဲ တိုင်းပြည်တွေအကြား ယှဉ်ပြိုင်တာတွေက ပိုပြင်းထန် လာပါတယ်။ အခုအခါမှာတော့ တိုင်းပြည်တွေအကြား ယှဉ်ပြိုင်ကြတာက စစ်အေးခေတ်တုန်းကလို လက်နက် အင်အားချင်း အဓိက ယှဉ်ပြိုင်တာ မဟုတ်တော့ပါဘူး။ အဓိကအားဖြင့် နိုင်ငံရဲ့ အထွေထွေဘက်စုံ အင်အားချင်း ယှဉ်ပြိုင်နေကြတာပါ။

နောက်ဆုံး စတုတ္ထအချက်အနေနဲ့ “စစ်အေး အတွေးအခေါ်” တွေဟာ ရှိတော့ရှိနေသေးပေမယ့် လုံခြုံရေးနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ခံယူချက်သစ်တရပ်ဟာလည်းပဲ ထွက်ပေါ်လာခဲ့ပါပြီ။ တချို့နိုင်ငံတွေဟာ “စစ်အေး အတွေးအခေါ်” ကို ထိပ်တန်းတောင် တင်ထားတုန်းပါ။ ဒီအတွေးအခေါ်အရ နိုင်ငံရေးပိတ်ဆို့မှုတွေ လုပ်နေတုန်း၊ စစ်ရေးမဟာမိတ်ဖွဲ့မှုတွေ အားဖြည့်လုပ်ဆောင် နေတုန်းပါ။ အမေရိကန်ဟာဆိုရင် သူ့ကိုယ်တိုင်ရဲ့ လွှမ်းမိုးမှုအောက်မှာ ရှိမယ့် “ကမ္ဘာ့အခင်းအကျင်းသစ်” တရပ်ကို ထူထောင်ဖို့ ကြိုးစားနေတုန်းပါ။ သူဟာ နေတိုးအုပ်စု အရှေ့ဘက်တိုးချဲ့ရေးကို အဆင့်မြင့် လုပ်နေတာတို့၊ ဂျပန်နဲ့ ကာကွယ်ရေး ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုကို အားဖြည့်ထားတာတို့ ရှိပါတယ်။ ဒီလုပ်ရပ်နှစ်ခုဟာ စစ်အင်အားကို အားဖြည့်ခြင်း၊ မဟာမိတ်ဖွဲ့မှုတွေကို အားဖြည့်ခြင်းအားဖြင့် စိန်ခေါ်သူ သစ်တွေ ပေါ်လာစေဖို့ ရည်ရွယ်ထားပါတယ်။ ဒါတွေဟာ ဂျပန်နဲ့တရုတ်ကို မြားဦးလှည့်ထားတယ်ဆိုတာ ရှင်းနေပါတယ်။ ဒါဟာ အခုခေတ်ကာလအထိ ဆက်ရှိနေသေးတဲ့ “စစ်အေးအတွေးအခေါ်” ကို

ရောင်ပြန်ဟပ်နေပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ခံယူချက်သစ်တရပ် ကတော့ ထွက်ပေါ်ခဲ့ပြီးပါပြီ။ ဒီခံယူချက်ထဲမှာတော့ တခြားနိုင်ငံတွေရဲ့ အချုပ်အခြာကို လေးစားရေး၊ အပြန်အလှန် ယုံကြည်ကြရေး၊ အချင်းပွားမှုတွေကို စေ့စပ်ဆွေးနွေးတဲ့နည်းနဲ့ ဖြေရှင်းကြရေးနဲ့ လုံခြုံမှု ရရှိအတွက် ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ကြရေးစတဲ့မူတွေ ပါဝင်ပါတယ်။ ၁၉၉၆ ခုနှစ်နဲ့ ၁၉၉၇ ခုနှစ် တွေထဲမှာ တရုတ်၊ ရုရှားနဲ့ အလယ်အာရှနိုင်ငံ ၃ ခုတို့ဟာ တဦးအပေါ်တဦး စစ်ရေးအရ ယုံကြည်မှု မြင့်တင်ရေးနဲ့ သက်ဆိုင်ရာ နယ်စပ်တွေမှာ ဆိုင်ထားတဲ့ စစ်အင်အား များ လျော့ချရေးတို့နဲ့ ပတ်သက်ပြီး အရေးကြီးတဲ့ သဘောတူစာချုပ် ၂ ခုကို လက်မှတ်ရေးထိုး ဖြစ်ခဲ့ကြ တယ်။ အဲဒီလုပ်ရပ်ဟာ “စစ်အေးအေးအေးအေး”ကို အခြေခံတဲ့ လုံခြုံရေးပုံစံနဲ့ ကွာခြားပြီး ကမ္ဘာတိုင်းပြည်များ အိမ်နီးချင်းကောင်းချစ်ကြည်ရေး ထူထောင်ကြဖို့၊ ဒေသတွင်း လုံခြုံမှုကို ထိန်းသိမ်းကြဖို့အတွက် နမူနာ ကောင်း တခုပါ။

ဖြစ်ထွန်းမှုများ

အချိန်ကာလ ရွေ့လျားလာတာနဲ့ အမျှ တခုတည်းသော အင်အားလွန်နိုင်ငံကြီးနဲ့ တခြား အင်အားကြီးတွေအကြား အင်အားချိန်ခွင်လျှာ အနေ အထားဟာ မပြတ်ပြောင်းလဲ နေပါလိမ့်မယ်။ သက္ကရာဇ် ၂၀၂၀ ခုနှစ်အရောက်လောက်မှာ ဆိုရင်တော့ ဝင်ရိုးစွန်း စုံ နိုင်ငံရေးပုံစံတရပ်ဟာ အခြေခံအားဖြင့် ပုံပေါ် လာလိမ့်မယ်။ စီးပွားရေးအရ တကမ္ဘာလုံး လက္ခဏာဆောင်မှုဟာလည်း နက်ရှိုင်းလာလိမ့်မယ်လို့ မျှော်လင့်ရပါတယ်။

အထက်ပါဖြစ်စဉ်အတွင်းမှာ အင်အားကြီး တွေဟာ မိမိတို့အချင်းချင်းဆက်ဆံတဲ့ အနေအထား တွေကို မပြတ်ပြန်လည်ထိန်းညှိနေကြမှာပါ။ နောက်ပြီး အချင်းချင်း အတိုက်အခံ ဖြစ်နေကြဦးမှာ ဖြစ်သလို၊ တုံ့အကျိုးစီးပွားတွေလည်း ပိုများလာဦးမှာ ဖြစ်တယ်လို့ ခန့်မှန်းထားနိုင်ပါတယ်။ နိုင်ငံတကာအရေးအခင်းတွေနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ပေါ်လစီတွေဆိုတာက ကွဲကွဲပြား ပြား နေမှာ ဖြစ်လို့ အဲဒီလို ကွဲပြားတာတွေကတော့ တခါတရံမှာ အတိုက်အခံကလေးတွေ ရှိလာနိုင်ပါတယ်။ ဒီတော့ အင်အားကြီးတွေဟာ အချင်းချင်းဆက်ဆံတဲ့ အနေ အထားကို မပြတ်ပြန်လည်ထိန်းညှိ ကြတယ်ဆိုတာ လိုလည်းလိုအပ်၊ မှန်လည်းမှန်ကန်တဲ့ လုပ်ရပ်ပါ။ စီးပွားရေးအရ တကမ္ဘာလုံးလက္ခဏာဆောင်လာတာ ကြောင့် တိုင်းပြည်တွေဟာ တဦးပေါ်တဦး နဂိုတုန်း ၂၀

ကထက် ပိုပိုပြီး အပိုပြုလာရတယ်။ ဒီအချက်ကြောင့်ပဲ အာရှဘဏ္ဍာရေး အကျပ်အတည်း ဘေးယျှန်သွား တာမျိုးလို ရှုပ်ထွေးတဲ့ အခြေအနေတချို့ ပေါ်လာပြီး အင်အားကြီးတွေအနေနဲ့ ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ကြဖို့ ခြေလှမ်းညီ လုပ်ဆောင်ကြဖို့ အကြောင်းဖန်လာပါတယ်။

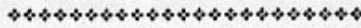
အခြားတဘက်က ကြည့်ရင်တော့ အင်အားကြီး တွေဟာ အချင်းချင်းအပြန်အလှန် ကန့်သတ်တာတွေရှိ နေဦးမှာပါ။ သူတို့အင်အားတွေဟာလည်း အချင်းချင်း ချေဖျက်မျှတသွားကြမှာပါ။ ကမ္ဘာတခုလုံး ဂျီဒီပီ (ထုတ်လုပ်မှု ပမာဏ)ထဲမှာ အမေရိကန် ဂျီဒီပီ ပါဝင်ထားတဲ့ ရာခိုင်နှုန်းအပိုင်းကိုကြည့်ရင် သက္ကရာဇ် ၂၀၂၀ ခုနှစ်အရောက်မှာ ၁၀ - ၁၅ ရာခိုင်နှုန်းအထိ လျော့ကျသွားလိမ့်မယ်။ ဥရောပသမဂ္ဂ၊ တရုတ်နဲ့ ဂျပန်တို့ရဲ့ ဂျီဒီပီ ပါဝင်မှု ရာခိုင်နှုန်းတွေကတော့ အဲဒီရေညှိ (၁၀-၁၅ %) လောက်အထိ တက်လာကြလိမ့်မယ်လို့ ခန့်မှန်းထားကြပါတယ်။ အမေရိကန်ရဲ့ ကမ္ဘာ့ အရေးအခင်းများအပေါ် ထိန်းချုပ်နိုင်စွမ်းဟာ လျော့ကျ သွားမှာဖြစ်တဲ့အတွက် တခြားအင်အားကြီးတွေကလည်း သူ့ရဲ့ အင်အားလွန်အဆင့်နေရာကို အသိအမှတ် မပြုတော့ဘူး ဖြစ်လာလိမ့်မယ်။ သက္ကရာဇ် ၂၀၂၀ ခုနှစ် လောက်မှာ အမေရိကန်၊ ဥရောပသမဂ္ဂ၊ ဂျပန်၊ တရုတ်နဲ့ ရုရှားတို့ဟာ နိုင်ငံရဲ့အထွေထွေဘက်စုံအင်အားချင်း ပိုပြီး ညီမျှလာပါလိမ့်မယ်။

အနာဂတ်ဖြစ်ထွန်းမှုအကြောင်း နောက်ဆုံး အချက်အနေနဲ့ ပြောရရင် အင်အားကြီးတွေဟာ စီးပွားရေးအပိုင်း၊ သိပ္ပံနဲ့ နည်းပညာအပိုင်းတို့မှာ ပိုပြီး သဲသဲမဲမဲ ယှဉ်ပြိုင်ကြပါလိမ့်မယ်။ စီးပွားရေး တကမ္ဘာလုံး လက္ခဏာဆောင်လာတာကြောင့် တိုင်းပြည်တွေဟာ စီးပွားရေးအရ အချင်းချင်းနီးကပ်သထက် နီးကပ်လာကြ ပေမယ့် မကောင်းတဲ့ ရလဒ်တွေလည်း ပေါ်လာတတ် ပါသေးတယ်။ ဥပမာ-အာရှဘဏ္ဍာရေးအကျပ်အတည်း ကိစ္စမှာ ကြုံရသလိုမျိုးပေါ့။ ဒါကြောင့် အင်အားကြီး တွေအနေနဲ့ စီးပွားရေးအပိုင်းမှာ လုံခြုံစိတ်ချရမှုနဲ့ ကြီးထွားမှုတွေရရှိဖို့ အလေးထားလာကြတယ်။ အနု-လျှပ်ဖြူ (micro-electronic) ဆိုင်ရာနဲ့ ကွန်ပျူတာဆိုင်ရာ နည်းပညာတွေကို ဇောင်းပေးတဲ့ နည်းပညာတော်လှန်ရေးသစ်ကြီးကြောင့် အင်အားကြီး တွေအတွက် အခွင့်အလမ်းသစ်တွေ ပေါ်လာသလို၊ စိန်ခေါ်မှုတွေလည်း ပေါ်လာပါတယ်။ အင်အားကြီးနိုင်ငံ အများစုဟာ သိပ္ပံနဲ့နည်းပညာအပိုင်း၊ အဆင့်မြင့် သစ်လွင်တဲ့ နည်းပညာတွေအပေါ် အခြေခံတဲ့ စက်မှုလုပ်

*စာမျက်နှာ(၃၇)လို့

ကျွန်တို့ ဝရုန်းသုန်းကားသစ်

ကိုဆိုအပေါ် အဆင်အခြင်ပဲ့စွာ စစ်ဆင်ခဲ့တာကြောင့် အမေရိကန်- တရုတ်၊ အမေရိကန်- ရုရှား ဆက်ဆံရေးတွေ ယိုယွင်းခဲ့ရပြီ။ နေတိုးအဖွဲ့နဲ့လည်း အန္တရာယ်ထဲ ကျရောက်ခဲ့ရပြီ။ ---

ဘော်လကန်ဒေသ အစွန်အဖျားဒေသမှာ ဖြစ်တဲ့စစ်ပွဲတခုရဲ့ နိုင်ငံရေးဂယက်ကတော့ ကိုဆိုအပေါ် အပြင်အပ၊ ဝေးကွာတဲ့ ဒေသတွေထိအောင် ရိုက်ခတ်သွားခဲ့ပါပြီ။ ရုရှားမှာဆိုရင် နေတိုးလုပ်ရပ်တွေအပေါ် ရှက်ဒေါသပေါက် ကွဲစိတ်တွေဟာ လူ့အထက်တန်းလွှာတွေကနေ သာမန်ပြည်သူလူထုအတွင်းထိ ပျံ့နှံ့သွားပါတယ်။ အမေရိကန် - ရုရှား ဆက်ဆံရေးဟာလည်း နောင်နှစ်အတော်ကြာ အထိ ပျက်စီးတော့မယ့် အန္တရာယ်တွေ ကြုံနေရတယ်။ ပီကင်းမှာ ဆိုရင်လည်း အထိ ပျက်စီးတော့မယ့် အန္တရာယ်တွေ တဲလ်ဂရပ်စ်၊ မီဒီယံ၊ ဖိတ်ခံရတဲ့ အကြောင်း ပြီးခဲ့တဲ့လပေါင်းများစွာအတွင်း ကိုဆိုအပေါ် အပြင်းအထန် တုံ့ပြန်ကြတယ်။ အတက်ကြီးတက်လိုက်၊ အကျကြီးပြန်ကျ သွားလိုက်၊ ပုံမှန်ဖြစ်နေခဲ့တဲ့ တရုတ်-အမေရိကန် ဆက်ဆံရေးကိုလည်း လူတွေက စိတ်ပျက်ကုန်ကြပါတယ်။

ကမ်ဆင်ဂျာ

ရုရှားနဲ့ တရုတ်ပြည်တို့မှာ တုံ့ပြန်ကြတာတွေရဲ့ အကြောင်းရင်းတွေက အလွန်ရိုးရှင်းပါတယ်။ ရုရှားနဲ့ တရုတ်ခေါင်းဆောင်တွေဆိုတာကလည်း သူတို့လူ့အဖွဲ့အစည်းတွေရဲ့ အစဉ်အလာအရ စစ်နဲ့ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်တွေကို ဖွင့်ဆိုအကဲဖြတ်ရာမှာ တိုင်းပြည်တခုရဲ့ လုံခြုံရေးအကျိုးစီးပွားနဲ့ တခြားအရေးတကြီး အကျိုးစီးပွားတွေအတွက် အကျိုးရှိသလား၊ မရှိဘူးလားဆိုတဲ့ စဉ်းစားနည်းကို အခြေခံပြီး အကဲဖြတ်ကြမှာပါ။ သူတို့တတွေအနေနဲ့ အမေရိကန်ရဲ့ အပြုအမူကို အကဲဖြတ်ရာမှာ အဲဒီလိုအစဉ်အလာ ကျိုးကြောင်းစဉ်းစားနည်း တွေ ခေါင်းထဲထားနိုင်ကြဘူးဆိုရင်တော့ ဒီကိစ္စမှာ ကျွန်တော်တို့အမေရိကန်တွေဟာ သူများအပေါ်လွှမ်းမိုးဖို့ ကြိုက်ကြုံနေကြတာပဲလို့ပဲ သူတို့ယူဆကြမှာပါ။ အများအကျိုး ဆောင်ရွက်ချင်နေကြတာလို့တော့ ယူဆမှာ မဟုတ်ပါ တူး။

ကလင်တန်အစိုးရအဖွဲ့ထဲက အဓိကကျတဲ့ အရာရှိတွေဟာ ဒီယက်နစ်စစ် ဆန့်ကျင်ရေးလှုပ်ရှားမှု ကတုတ် ကျင်းတွေထဲက အတွေ့အကြုံရလာခဲ့တာ ဖြစ်ချင်ဖြစ်မယ်။ သမတဇွေးကောက်ပွဲတွေထဲမှာ အတွေ့အကြုံရလာခဲ့တာ ဖြစ်ချင်ဖြစ်မယ်။ ဒီနှစ်မျိုးစလုံးထဲက အတွေ့အကြုံရလာတာလည်း ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ သူတို့ဟာ နိုင်ငံခြားရေးပေါ်လစီအ တွင်း အမေရိကန် အရှိန်ကြောင့် အခန်းဝင်မှုအပေါ် သံသယရှိတဲ့အလျောက် ဒီအရှိန်ကြောင့်ကို ထိရောက်မှုမဲ့စွာ၊ ယုံကြည်မှုမဲ့စွာပဲ သုံးကြပါတယ်။ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ပြဿနာမျိုးလို “နူးညံ့တဲ့” ပြဿနာတွေကိုပဲ အလေးထားကြပြီး နိုင်ငံတကာတည်ငြိမ်မှုနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ သို့မဟုတ် အမေရိကန်ရဲ့ အစဉ်အလာအကျိုးစီးပွားနဲ့ ပတ်သက်တဲ့စဉ်း စားမှုတွေကိုတော့ သူတို့အလေးထားတာ အတော်နည်းပါတယ်။ သူတို့ဟာ အများဆုံးအပြင် ကောက်ခံမှုတွေကိုပဲ တယူသန့် စွဲနေတဲ့အလျောက် နိုင်ငံခြားရေးပေါ်လစီဆိုတာ ပြည်တွင်းနိုင်ငံရေးရဲ့ တိုးချဲ့မှုတရပ်မျှသာ ဖြစ်တယ်လို့ သဘောထားဖို့ပဲ အားသန်နေကြပါတယ်။ သံတမန်ရေးအပိုင်းမှာဆိုရင်လည်း သူတို့ဟာ ကာလတိုနည်းဗျူဟာကိစ္စ တွေကို ကိုင်တွယ်ရာမှာပဲ အတော်လေး ကျွမ်းကျင်ကြတာဖြစ်ပြီး သေနင်္ဂဗျူဟာကိစ္စနဲ့ ပတ်သက်ရင်တော့ အတော် တုံ့ကြံအကြံပါတယ်။ သူတို့ရဲ့ သံတမန်ပေါ်လစီတွေဟာ ဟိုရောက်သွားလိုက်၊ ဒီပြန်ရောက်လာလိုက်နဲ့ “ဝဲဂယက်လိုလည်နေတဲ့” အများပြည်သူဆန္ဒဆိုတာတွေကိုပဲ အခြေခံထားတာဖြစ်ပြီး လေကြောင်းတိုက်ခိုက်မှုဆို တာ အကန့်အသတ်တွေရှိတဲ့အကြောင်း “တဆင့်ထက်တဆင့် တိုးမြှင့်တိုက်ခိုက်” သွားတယ်ဆိုတာလည်း အသုံးမကျတဲ့ စဉ်းစားမှု ဖြစ်တဲ့အကြောင်းစတဲ့ မျိုးဆက်တဆက်စာမျှ ခဲ့တဲ့ သင်ခန်းစာတွေကိုတော့ ခေါင်းထဲမှာ ထားတာ မဟုတ်ပါဘူး။

ရန်ဘိုလေး (Rambouillet) အစည်းအဝေးဆိုတာကလည်း မကြာခင် ညွှန်းညွှန်းနေကြသလို စေ့စပ်ဆွေး နွေးပွဲတခု မဟုတ်ပါဘူး။ နောက်ဆုံးသတိပေး တောင်းဆိုချက်လုပ်တဲ့ အစည်းအဝေးမျှသာပါ။ ကုလသမဂ္ဂပင်ညာဉ် တွေနဲ့ နိုင်ငံတကာလုပ်ထုံးလုပ်နည်းတွေကို အလေးထားပါမယ်ဆိုတဲ့ ကတိကဝတ်တွေပေးပြီး တက်လာတဲ့ အမေရိကန်

အစိုးရကလုပ်အနေနဲ့ ဒီအစည်းအဝေးမှာ နဂိုကတိတွေကို အံ့ဩလောက်အောင် ချိုးဖောက်ခဲ့တာ အထင်အရှား ဖြစ်ပါတယ်။ ဆိုဗီယက် ပြည်ထောင်စုဟောင်းရဲ့ မဟာမိတ်နိုင်ငံသုံးခု နေတို့ထဲပါဝင်လာတဲ့ လတွေ အတွင်း မှာပဲ နေတိုးမဟာမိတ် အဖွဲ့ကြီးကို မိမိကိုယ်ကို ကာကွယ်ရေး ရည်မှန်းတဲ့ စစ်ရေးအဖွဲ့တခု အဖြစ်ကနေ ကိုယ်တန်ဖိုးထားချက်တွေအတိုင်း သူများကို အတင်း လုပ်ခိုင်းဖို့ ပြင်ဆင်တဲ့ အဖွဲ့တခုအဖြစ်သို့ အဲဒီလို ပြောင်းလဲလိုက်ကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ “နေတိုးရဲ့ စာချုပ် ပင်ကိုယ်မှာက နေတိုးဟာ မိမိကိုယ်ကိုကာကွယ် ရေးသက်သက်အတွက်သာ ရည်မှန်းတဲ့ အဖွဲ့အစည်းပဲ ဖြစ်ရမယ်လို့ ဆိုထားတာကြောင့် ရုရှားနိုင်ငံအနေနဲ့ နေတိုးဩဇာတိုးချဲ့လာမှာကို ကြောက်စရာမလို့ပါဘူး” လို့ အမေရိကန်နဲ့ သူ့မဟာမိတ်တွေက ထပ်ကာတလဲလဲ အာမခံချက်တွေ ပေးခဲ့တာကိုလည်း ဒီအစည်းအဝေးမှာ အခြေအမြစ်ကစ ချိုးဖောက်ခဲ့ပါတယ်။

အဲဒီလိုနဲ့ ကိုဆိုတိုဆိုတာ စစ်အေးလွန် ခေတ်ကာလ ရုရှားအတွက်စိတ်ပျက်မှု သင်္ကေတတခု ဖြစ်လို့ လာပါတယ်။ ယူဂိုဆလပ်နဲ့ ရုရှားဟာ (တီတိုး ခေတ်မှာ အဆက်ပြတ်သွားတာကလွဲလို့) အစဉ်အလာ မိတ်ဆွေရင်းချာတွေပါ။ ဒါကြောင့် ယူဂိုဆလပ်ကို ဝုက္ခပေးခံရတာလိုတာ ရုရှားရဲ့အဆင့် ကျဆင်းလာတာ ကို ထပ်လောင်းပြုဆိုလိုက်တာပါ။ နောက်ပြီး ဒီအရေး အခင်းကြောင့် ရုရှားမှာ အမေရိကန်နဲ့ အနောက်တိုင်း အပေါ် မုန်းတီးစိတ်တွေ ပေါ်လာပါတယ်။ ဒီကတဆင့် ရုရှားဟာ (၁၉၃၀ ခုနှစ်များအတွင်းက ဥရောပ ဖက်ဆစ်ဝါဒနဲ့ ဆင်တူတဲ့) အမျိုးသားရေးနဲ့ ဆိုရှယ်လစ်ရေး နိုင်ငံတခုဖြစ်ချင် ဖြစ်သွားနိုင်ပါတယ်။ ဒီလိုသာ ဖြစ်သွားခဲ့ရင် “ရုရှားရဲ့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းတွေကို ကူညီမယ်၊ ရုရှားကို အနောက်နဲ့ ပိုမိုနီးစပ်လာအောင် ဆွဲဆောင်မယ်” ဆိုတဲ့ အမေရိကန် အစိုးရရဲ့ ပေါ်လစီကတော့ ဝမ်းနည်းစွာပဲ အရှုံးနဲ့ အဆုံးသတ်ရမှာပါ။

ကလင်တန်အစိုးရဟာ စတက်ကတည်းက ရုရှားကို နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်းထဲ ဆွဲသွင်းဖို့ အရေးကြီးကြောင်း လိုလိုလားလား သဘောထား လာခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီလိုဖြစ်လာဖို့ဆိုရင် အဓိက အားဖြင့် ရုရှားဟာ သူ့နိုင်ငံတွင်းမှာ ဒီမိုကရေစီ ပြုပြင် ပြောင်းလဲရေးနဲ့ ရှေးကွက်စီးပွားရေးတွေလုပ်ပြီး ပြည်ပသို့ လက်နက်မပြန့်ပွားရေးလည်း လုပ်မှဖြစ်မယ်လို့ အမေရိကန်က သတ်မှတ်ထားပါတယ်။ ဒါတွေကြောင့်ပဲ ရုရှားတွေရဲ့ စိတ်ထဲမှာ ကိုလိုနီ ဩဇာသဏ္ဍာန် တမျိုး

အောက်မှာ ရောက်နေပြီဆိုတဲ့ ခံစားမှုတွေ လွှမ်းမိုး နေတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ရုရှားတွေဟာ ဒါကိုတုံ့ပြန် တဲ့အနေနဲ့ သူတို့ရဲ့ အစဉ်အလာ သံတမန်ပေါ်လစီ (ဆို လိုတာက ကျွန်တော်တို့အမေရိကန်တွေရဲ့ဩဇာ အထူး သဖြင့် အရှေ့အလယ်ပိုင်းအပေါ် ဩဇာကို လျော့အောင် ကြိုးစားရေးဆိုတဲ့ ပေါ်လစီ) ထဲက အတော်များများအပိုင်း ကို စွဲစွဲမြဲမြဲ ကိုင်ထားကြပါတယ်။ ရုရှားတွေဟာ သူ့ကိုယ်သူ ကမ္ဘာ့ဇာတ်ခုံပေါ်မှာ သမိုင်းအစဉ်အဆက် ကပြခဲ့တဲ့ ဇာတ်ကောင်အဖြစ် သဘောထားပါတယ်။ ဒီအချက်ကို ကျွန်တော်တို့ အလေးအနက်ထားသင့် ပါတယ်။ ဒါကြောင့် လက်ချာတွေ ရိုက်နေမယ့်အစား စေ့စပ်ဆွေးနွေးမှုတွေ များများလုပ်ကြရမယ်။ လောကွတ်တွေချော်နေမယ့်အစား ရုရှားနဲ့ ကျွန်တော်တို့ အမေရိကန်ဟာ အမျိုးသားအကျိုးစီးပွားချင်း အမြဲ ထပ်တူကျနေတာမျိုး မဟုတ်ဘူးဆိုတာ များများ အသိအမှတ် ပြုကြရမယ်။ လူမှုကိစ္စတွေ ပြောနေမယ့် အစား နိုင်ငံခြားရေးပေါ်လစီအကြောင်း များများပြောကြ ရမယ်။

ဘဲလ်ဂရီတို့ရဲ့ တရုတ်သံရုံးကို အတိုက်အခိုက် မခံရခင်တုန်းကဆိုရင် တရုတ်တွေဟာ ကိုဆိုတို လေ ကြောင်းတိုက်ခိုက်မှုတွေနဲ့ ပတ်သက်လို့ ရုရှားတွေ လောက် အသံထွက် တုံ့ပြန်တာမရှိခဲ့ပေမယ့် ဒါကို ဆန့်ကျင်တဲ့ အတိုင်းအတာချင်းကတော့ အတူတူပါပဲ။ တိုင်းပြည်တိုင်းဟာ နိုင်ငံတကာအရေးအခင်းတွေကို ကြည့်ရာမှာ ကိုယ့်သမိုင်းအတွေ့အကြုံအရ ကြည့်ကြ တာပါ။ ဒီတော့ တရုတ်ပြည်အဖို့ ပြောရင်လည်း လူသားတွေအကျိုးအတွက် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုတွေ လုပ်တာပါဆိုတဲ့ နေတိုးရဲ့ ဝါဒသစ်ကို ကြားရတဲ့အခါမှာ ဘာသွားသတိရကြမလဲ။ ၁၉ ရာစုတုန်းက ဥရောပ အင်အားရှိနိုင်ငံတွေက ခင်ဗျားတို့ကို ယဉ်ကျေးအောင် လုပ်ပေးဖို့ လာတာပါလို့ ကိုယ့်ဘာသာ ကြေညာပြီး တရုတ်ပြည်ကို အပိုင်းပိုင်းဖြစ်အောင် လုပ်ပစ်တာတွေနဲ့ အနောက်တိုင်းရဲ့ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှု တသိတတန်းကြီး တွေကို သွားသတိရကြမှာပေါ့။

အခုအခါမှာ အမေရိကန်-တရုတ် ရင်းနှီးစွာ ဆက်ဆံရေး ပေါ်လစီနဲ့ ပတ်သက်လို့ ဝါရှင်တန်မှာရော ဝီကင်းမှာပါ မေးခွန်းတွေ ထုတ်နေကြပါတယ်။ တရုတ်နဲ့ အမေရိကန် နှစ်နိုင်ငံလုံးဟာ ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်နိုင်ရင် အကျိုးအမြတ်တွေ အများကြီး ရကြပါလိမ့်မယ်။ ထိပ်တိုက်ရင်ဆိုင်မှုတွေလုပ်ရင်း နှမ်းလျကုန်ရင်တော့ အများကြီး ဆုံးရှုံးကြရလိမ့်မယ်လို့ နှစ်ကဆင် လက်ထက်ကစပြီး သမတအဆက်ဆက်ယုံကြည်ခဲ့ကြ

ပါတယ်။ သမတကလင်တန်ရဲ့ ပေါ်လစီကလည်း ဒီယုံကြည်ချက်ကိုပဲ အခြေခံထားတာပါ။ တရုတ်ပြည်အဖို့ဆိုရင် အမေရိကန်နဲ့ ဆက်ဆံရေးပျက်ပြားသွားခဲ့သော်လည်း စီးပွားရေး စီမံကိန်းတွေနဲ့ ခေတ်မီရေး လုပ်ငန်းတွေ အကြီးအကျယ် ထိခိုက်သွားနိုင်စရာ အကြောင်းရှိပါတယ်။ အမေရိကန်အဖို့ဆိုရင်လည်း တရုတ်နဲ့ ဆက်ဆံရေး ပျက်ပြားသွားခဲ့ပါက အာရှတိုက်အတွင်း မငြိမ်သက်မှုကြီးတွေ ဖြစ်လာနိုင်ပြီး တရုတ်ပြည်ရဲ့ အိမ်နီးချင်း နိုင်ငံတွေအနေနဲ့လည်း နှစ်ပေါင်း၅၀၀၀ ချေသော သမိုင်းကြောင့် အာရှမှာ အထူးနေရာတခု ရထားတဲ့ ကမ္ဘာ့လူဦးရေအများဆုံး တိုင်းပြည်လည်းဖြစ်တဲ့ တရုတ်ဘက်လိုက်ရမလား။ ကမ္ဘာ့တခုတည်းသော အင်အားလွန်နိုင်ငံကြီးဖြစ်တဲ့ အမေရိကန်ဘက်လိုက်ရမလားဆိုပြီး ဗျာများကြုံရတော့မယ်။ အဖြစ်မျိုး ရောက်သွားနိုင်ပါတယ်။

ဘဲလ်ဂရီလိုက်ရဲ့ တရုတ်သံရုံးကို ဝှံးကြဲလိုက်တယ်ဆိုတာ ပေါက်ကွဲမှုကြီးဖြစ်လာအောင် စနက်တံမီးရှို့လိုက်တဲ့ သဘောပါပဲ။ နှစ်ဘက်စလုံး အပြန်အလှန် သံသယတွေ ပွားကုန်ပါတယ်။

တရုတ်ပြည်နဲ့ ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ရေးဆိုတဲ့ အမေရိကန်ပေါ်လစီအပေါ် ဝေဖန်ကြသူတွေအတွင်းမှာလည်း နှစ်စုကွဲ ကုန်ပါတယ်။ ပထမအစုကတော့ တရုတ်ပြည်အနေနဲ့ အဓိကအင်အားကြီးတခု ဖြစ်သထက်ဖြစ်လာတာကို အမေရိကန်ရဲ့ အကျိုးစီးပွားတွေအပေါ် ခြိမ်းခြောက်နေပြီးသားဖြစ်တယ်လို့ ယူဆကြပါတယ်။ ဒုတိယအစုကတော့ လူ့အခွင့်အရေးကအစ လက်နက်မပြန့်ပွားရေးအဆုံး တရုတ်ပြည်ရဲ့ သက်ဆိုင်ရာ အခိုင်အမာ ပေါ်လစီတွေအပေါ် စိုးရိမ်စိတ်ပွားနေကြပါတယ်။ အမှန်ပါပဲ။ ဘက်အတော်များများမှာ တရုတ်ပြည်ရဲ့ လုပ်ရပ်တွေက တက်သစ်စ အင်အားကြီးနိုင်ငံတခုရဲ့ လောကွတ်မပါတဲ့ ပေါ်လစီကို ရောင်ပြန်ဟပ်ပြနေတာပါ။ ဒါပေမဲ့ တရုတ်-အမေရိကန် သဘောကွဲမှုတွေကို ထိပ်တိုက်ရင်ဆိုင်မှုကင်းကင်း၊ စိတ်ရှည်လက်ရှည်၊ သန္နိဋ္ဌာန်ခိုင်ခိုင်၊ သံတမန်နည်းနဲ့ ဖြေရှင်းလို့ ရပါတယ်။ နောက်ပြီး ဒီနှစ်နိုင်ငံမှာ အကျိုးစီးပွားချင်း ထပ်တူကျတဲ့ နယ်ပယ်တွေလည်း အများကြီး ရှိနေပါတယ်။ အမေရိကန်တွေဟာ တရုတ်ပြည်က ကိုယ့်ကိုတိုက်ရိုက်စိန်ခေါ် ခြိမ်းခြောက်တာ မရှိသေးဘဲနဲ့ သူ့ဟာသူ အင်အားကြီးတရပ် ဖြစ်လာနေတာ၊ သူ့နိုင်ငံရေးစနစ်နဲ့ သူ့ရှိနေတာကိုပဲ မှန်းတီးစရာအဖြစ် ဖြစ်နေမယ်ဆိုရင် ကျွန်တော်တို့ အမေရိကန်တွေအနေနဲ့ အထီးကျန် ဖြစ်သွားပါလိမ့်မယ်။ ဥရောပ

တိုက်ထဲကပဲဖြစ်ဖြစ်၊ အာရှတိုက်ထဲကပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ဘယ်အဓိက နိုင်ငံကြီးတွေရဲ့ ထောက်ခံမှုမှ ရတော့မှာ မဟုတ်ပါဘူး။ အဲဒီတော့ ကျွန်တော်တို့ အမေရိကန်တွေ နှစ်ပေါင်း ဆယ်အချို့ကြာမျှ ကျင့်သုံးလာခဲ့တဲ့ အာရှနေရာ ပေါ်လစီကို ပုံပျက်ပန်းပျက်ဖြစ်သွားစေမယ့် စွန့်စားမှု မျိုးတော့ မလုပ်ကြပါနဲ့လို့ ကျွန်တော်သတိပေးပါရစေ။
ပြီးခဲ့တဲ့ နေတိုးထိပ်သီးဆွေးနွေးပွဲမှာ ညီညွတ်မှု ရှိခဲ့ပုံပေါ်ပေမယ့် ကိုဆိုဖိုပြဿနာကြောင့် နေတိုးရဲ့ အနာဂတ်နဲ့ ပတ်သက်ပြီး မလွဲမရှောင်သာ ငြင်းခုံ လာရပါတယ်။

အဲဒီနေတိုးထိပ်သီးဆွေးနွေးပွဲမှာ ဖုံးကွယ် ထိမ်ချန်ထားတဲ့ ပြဿနာတွေကို မဖြေရှင်းဘဲ နောက်ထပ်အချိန် ဆွဲထားလို့ မဖြစ်တော့ပါဘူး။ အဲဒီ ပြဿနာတွေကို အခိုင်အမာပြောရမယ်ဆိုရင် “မိမိ နယ်မြေအပြင်အပ”က ပဋိပက္ခကိစ္စတွေနဲ့ ပတ်သက် လို့ နေတိုးရဲ့ တကယ်လုပ်သင့်တဲ့ တာဝန်ကဘာလဲ၊ နေတိုးအဖွဲ့ဝင်ထဲမှာ ဥရောပအဖွဲ့ဝင်တွေရဲ့ အခန်းက ဘာလဲ၊ အမေရိကန်ရဲ့ အခန်းကဘာလဲ၊ ဥရောပရဲ့ အစိတ်အပိုင်းများ သို့မဟုတ် ၎င်းအနီးအနားက သေနင်္ဂီဗျူဟာကျတဲ့ဒေသများ တည်ငြိမ်ရေးအတွက် နေတိုးမှာ လေးနက်တဲ့နိုင်ငံရေး သို့မဟုတ် စစ်ရေး ဗျူဟာတရပ် ရှိထားပါလို့လားဆိုတဲ့ ပြဿနာတွေပါပဲ။

ပြန်စဉ်းစားဖို့ အလိုအပ်ဆုံး အရာကတော့ နိုင်ငံခြားရေးပေါ်လစီဆိုင်ရာ ချဉ်းကပ်မှုသစ်တရပ် ဖြစ်ပေါ်လာရေးအတွက် ကလင်တန်အစိုးရရဲ့ ကောင်းကျိုးပြုမှုအဖြစ် သူတို့တင်ပြထားတဲ့ “လူသားများ အကျိုးအတွက် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်း” ဆိုတဲ့ အယူအဆကြီးပါပဲ။ ကိုဆိုဖိုအပေါ် ဝှံးကြဲတိုက်ခိုက် တာဟာ “ကိုယ့်ပြည်သူတွေအပေါ် ကိုယ်ရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်နေသော အစိုးရများအား နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်းအနေနဲ့ သို့မဟုတ် ယုတ်စွာဆုံး နေတိုးအနေနဲ့ ယခုအချိန်ကစ၍ အပြစ်ပေး အရေးယူ သွားတော့မယ်” ဆိုတဲ့မူကို စတင်ထူထောင်လိုက်တဲ့ သဘောပါဆိုပြီး ရှေ့နေလိုက် အကြောင်းပြနေကြပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အယ်လ်ဂျီးရီးယား၊ ဆူဒန်၊ ဆီယာရာလီယွန်၊ ခရိုအေးရှား၊ ရဝမ်ဒါ၊ ကော့ကေးဆပ်နိုင်ငံများ၊ ကာဒ်လူမျိုးဒေသများနဲ့ တခြားဒေသ အများအပြားက ကိစ္စတွေမှာတော့ ကျွန်တော်တို့ အမေရိကန်တွေဟာ ဒီလိုမလုပ်ခဲ့ကြပါဘူး။ နောက်ပြီး အင်ဒိုနီးရှားတို့၊ ဖိလစ်ပိုင်တို့မှာ ဖြစ်နေသလို အာရှဒေသအတွင်း တနေ့တခြား များပြားလာတဲ့ လူမျိုးစု အတိုက်အခံ ကိစ္စတွေအပေါ်မှာ အမေရိကန်တွေ ဘယ်လိုသဘော

ထားကြမလဲ။ မလိုအပ်တဲ့ ဆုံးရှုံးမှု မထွက်စေဘဲ လုပ်နိုင်လောက်တဲ့ နေရာမျိုးတွေမှာ လုပ်မှာပေါ့။ တခြားနေရာမျိုးတွေမှာ မလုပ်ဘူးပေါ့ဆိုပြီး မကြာခဏ အပြေပေးလေ့ ရှိကြပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီနေရာ နှစ်မျိုးနှစ်စားကို ဘယ်စံနဲ့ ခွဲခြားမှာလဲ။ နောက်တခု မေးပါဦးမယ်။ ကိုယ့်ရန်သူ နိုင်ငံရဲ့ ပြည်သူလူထု စီးပွားရေးကို နောင်နှစ်ဆယ်ပေါင်းများစွာအထိ ပြောင်တ လင်းခါနေအောင် ဖျက်ဆီးပြီးမှ သူတို့တတွေကို စစ်ရေး အရ သေကြေဒဏ်ရာရတာတွေ မဖြစ်စေချင်ပါဘူးဆိုတဲ့ လူ့ကရုဏာတရားကကော ဘယ်လိုအမျိုးအစား ထဲကပါလိမ့်။

လူ့ကျင့်ဝတ်တရားတွေဆိုတာက အကြွင်းမဲ့ သဘောနဲ့ ပြောကြတာ ဖြစ်ပေမယ့် နိုင်ငံခြားရေးပေါ်လစီ ဆိုတာကတော့ ဟိုဟိုဒီဒီ အမျိုးမျိုးပြောင်းနေတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်များ၊ နည်းနာများနဲ့ အမြဲတန်း ကိုက်ညီနေမှာပေါ့။ လူမျိုးစုတခုကို အပြောင်ရှင်းပစ်တဲ့ လုပ်ရပ်ကတော့ အလွန်ကို စက်ဆုပ်စရာကောင်းတာ အမှန်ပါပဲ။ ဒါပေမဲ့လည်း ဒီလုပ်ရပ်ကို အသင့်တော်ဆုံး နည်းနာနဲ့ပဲ တုံ့ပြန်ကြရမှာပေါ့။ ကိုဆိုဖိုအဖြစ်ဆိုးရဲ့ အဆင့်တိုင်းမှာ အခုလိုမတုံ့ပြန်ဘဲ သံတမန် ရေး-စစ်ရေး ပေါင်းစပ်တဲ့ တခြားနည်းတွေလည်း ရှိခဲ့တာပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီတခြားနည်းနာတွေကို အလေးအနက် စဉ်းစား ခဲ့ပါလားဆိုတာလည်း မရှင်းလင်းပါဘူး။ ပေတသောင်း ငါးထောင်အမြင့် ဝေဟင်ထဲကနေပြီးတော့ပဲ ကိုယ်ယုံ ကြည်တဲ့ ကိုယ်ကျင့်တရားတွေ မှန်ကန်ကြောင်းပြ တိုက်ခိုက်ခဲ့တဲ့ဗျူဟာ၊ ဒီလိုတိုက်ခိုက်တဲ့ ဖြစ်စဉ်အတွင်း ဆားဒီးယားကို ပြောင်တလင်းခါအောင် ဖျက်ဆီး ပစ်တဲ့ဗျူဟာ၊ ကိုဆိုဖိုကို လူနေလို့မရတဲ့ ဒေသ ဖြစ်အောင် လုပ်ပစ်တဲ့ ဗျူဟာကြောင့် လူအများအပြား ဒုက္ခသည်ဖြစ်ရုံ သေကြေဒဏ်ရာရခဲ့ရပါပြီ။ စဉ်းစားလို့ ရသမျှ တခြားစစ်ရေး-သံတမန်ရေး ပေါင်းစပ်နည်းတွေကို သုံးခဲ့ရင် ဘယ်လိုနည်းနဲ့မှ ဒီလောက်အထိ လူတွေ ဒုက္ခရောက်ကြရမှာ မဟုတ်ပါဘူး။ အခုလုပ်ရပ်ကို နိုင်ငံရေး အခြေခံနဲ့ပဲ ကြည့်ကြည့်၊ လူ့ကျင့်ဝတ်အခြေခံနဲ့ပဲ ကြည့် ကြည့် စောဒကတက်သင့်တာ ဖြစ်ပါတယ်။

လူ့အခွင့်အရေးကိစ္စကို နိုင်ငံခြားရေးပေါ်လစီရဲ့ အခြေခံ အစိတ်အပိုင်းတရပ်အဖြစ်ထိ မြင့်တင်တန်ဖိုး

ထားခဲ့တဲ့အတွက် အမေရိကန်ဟာ ကိုယ့်ဘာသာကိုယ် ဂုဏ်ယူနေနိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီရာစုနှစ်ရဲ့ ၇၀ စုနှစ် များမှာ အတွေးအခေါ်အရ ဖိအားပေးမှုတွေလုပ်ဖို့ လို့ဆော်ကြ၊ ၈၀ စုနှစ်များမှာတော့ စီးပွားရေးအရ ပိတ်ဆို့မှုတွေလုပ်ဖို့ လို့ဆော်ကြ၊ ၉၀ စုနှစ်များမှာတော့ စစ်ရေးစွက်ဖက်မှုတွေလုပ်ဖို့ လို့ဆော်ကြနဲ့ တဆင့် ထက်တဆင့် တိုးတိုးလာတာတွေကိုကြည့်ပြီး ပြောရမယ် ဆိုရင် ဦးတည်ချက်တွေကို ဖွင့်ဆိုဖို့နဲ့ ရည်ရွယ်ချက်နဲ့ နည်းနာကြား ဆက်စပ်မှု ပြဿနာအပေါ် စေ့စပ် ဆွေးနွေးဖို့ တိုက်တွန်းရမယ့် အချိန်ရောက်လာပါပြီ။ ဒါပေမဲ့ ဒါကလည်း နောင်မှ လုပ်ဖြစ်မှာပေါ့။ အခုအခါမှာ နေတိုးစွမ်းအားအပေါ် အခိုင်အမာ ယုံကြည်ထားလို့ ရနေပြီဆိုတော့ ကိုဆိုဖိုထဲက ဆာ့စ်တပ်တွေ ထွက်ခွာ သွားတဲ့အထိနဲ့ ဒုက္ခသည်များ အိမ်ပြန်လာခွင့်ရတဲ့အထိ နေတိုးရဲ့မြေပြင်တပ်တွေထားရှိရေးကို ကျွန်တော်တို့ တင်းခံထားကြရမှာပါပဲ။

အထွေထွေတန်ဖိုးထားချက်တွေကို ကိုယ်စား ပြုဆောင်ရွက်နေတယ်လို့ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုထင်နေတဲ့ တိုင်းပြည် တခုအပေါ်မှာ တခြားက လူအတော်များများ အနေနဲ့ကျတော့ စိတ်ထင်ရာ လျှောက်လုပ်နေတဲ့ တိုင်းပြည် သို့မဟုတ် ယုတ္တိယုတ္တကင်းစွာ လုပ်နေ တဲ့တိုင်းပြည် သို့မဟုတ် မောက်မာစွာ လုပ်နေတဲ့ တိုင်းပြည်အဖြစ် ပြင်နေကြတဲ့ အဖြစ်ကတော့ ပဟောဠိ ဆန်လှပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ အမေရိကန်တွေရဲ့ နိုင်ငံခြားရေး ပေါ်လစီမှာ လွှမ်းမိုးနေတဲ့ အခြေခံအ ချက်တွေကို ပြန်လည်စစ်ဖို့ဆိုတာ စောစောကတည်းက လုပ်သင့်နေတာပေါ့။ ဒီအလုပ်ဟာ ပြီးခဲ့တဲ့ (၁၈) လ ကာလအတွင်း သေနင်္ဂဗျူဟာပိုင်းအစား နည်းပရိယာယ် ပိုင်းကိုပဲ ပိုမိုအာရုံစိုက်ခဲ့တဲ့၊ ရောဂါဇာစ်မြစ်အစား ရောဂါလက္ခဏာကိုပဲ ပိုမိုအာရုံစိုက်ခဲ့တဲ့ အစိုးရတရပ်အဖို့ မဖြစ်မနေ လုပ်ရမယ့်အလုပ် ဖြစ်ပါတယ်။

ဟင်နရီကစ်ဆင်းဂျား

Newsweek International ဂျာနယ် (၁၉၉၉-မေ ၃၁)မှ “ New World Disorder ” ဆောင်းပါးကို ပြန်ဆိုပါသည်။

သတင်းသမားများညာနေကြည့်သည်

ပထမကမ္ဘာစစ်ကြီး အရှိန်အမြင်ဆုံးကာလ တုန်းက ဗြိတိန်ဝန်ကြီးချုပ် ဒေးဗစ်လျိုက်လျော့က “မန်ချက်စတာ ဂါဗီးယန်း” အပတ်စဉ်ဂျာနယ် အယ်ဒီတာ စီ၊ ပီ၊ စကော့ကို ဒီလိုနှစ်ကိုယ်ကြားပြောခဲ့ တယ်။ “တကယ်အဖြစ်မှန်တွေအကြောင်း လူထုကြီး သိသွားခဲ့ရင် ဒီစစ်ပွဲကြီးကို မနက်ဖြန်မှာရပ်ပစ်ကြ လိမ့်မယ်။ ဒါပေမဲ့လေ အဖြစ်မှန်ကို လူထုကြီး ကလည်းမသိပါဘူး။ သိနိုင်စရာ အကြောင်းလည်း မရှိပါဘူး”တဲ့။ ယခုအခါ နေ့စဉ်နဲ့အမျှ အဖြစ်မှန်တွေကို ပုံးကွယ်ထိပ်ချန်ကြတာတွေ၊ လူအများ အဖြစ်မှန် မသိအောင် စနစ်တကျ လုပ်နေကြတာတွေဟာ သတင်း လောကအတွက် ရှက်စရာကြီး ဖြစ်ပါတယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့ ရှစ်နှစ်တုန်းက ဒီရတ်ကို အမေရိကန်က ခေါင်းဆောင်ပြီး ဝုံးကြဲတိုက်ခိုက်တာ ပြီးဆုံးသွားတဲ့ အခါမှာ သတင်းစာ အာဘော်တွေက ဒီအရေးအခင်းမှာ “သေကြေဒဏ်ရာ ရမှု အတော့်ကို နည်းပါးပေတယ်” လို့ ထောပနာပြုလိုက် ကြပုံကဖြင့် တကယ့်ကို ရှက်စရာကြီးပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ ထိုစဉ်က အဖြစ်မှန်ကတော့ ပွဲချင်းပြီးသေတာနဲ့ တိုက်ခိုက်မှုတွေ အပြီးမှာသေတာ လူနှစ်သိန်းငါးသောင်းလောက် ရှိပါတယ်။ အများစု ခံရတာက ကားဒီလူမျိုးစုနဲ့ ဂျီယား မူစလင်လူမျိုးစုတွေပါ။ ထိုစဉ်ကအမေရိကန် သမ္မတ ရော့ဘတ်နဲ့ ဗြိတိန်ဝန်ကြီးချုပ် ဂျွန်မေဂျာတို့က “သူတို့တတွေကို ကျွန်ုပ်တို့ ‘ကာကွယ်’ပေးထား ပါတယ်”လို့ ပြောနေတဲ့ကြားကပဲ အဲဒီလို လုပ်ပစ်ခဲ့တယ် မဟုတ်ပါလား။

လာပြန်ပြီ အခုတခါ နေတိုးက ကိုဆိုဗိုရ်၊ မြို့တော်လူနေရပ်ကွက်တွေကို ဝုံးကြဲလိုက်ပြန်ပြီ။ လူတွေ အထိတ်တလန့်ဖြစ်ရ၊ သေကြေကြရပြန်ပါပြီ။ သမတ ကလင်တန်နဲ့ ဝန်ကြီးချုပ်ဘလဲတို့ကလည်း အဲဒီကိုဆိုဗိုရ် မြို့တော်လူထု ကို “ကွန်ပွတ်တို့ကာကွယ်ပေးထားပါတယ်” လို့ ပြောနေတာပဲ မဟုတ်ပါလား။ ဘရပ်ဆဲရို သတင်းထုတ်ပြန်သူတဦးကတော့ ဒီကိစ္စမှာ ဝုံးကြဲ လေယာဉ်တွေဟာ “ပစ်မှတ်တွေ လွှဲချော်ကြမိအောင် လှည့်မြားတာ ခံလိုက်ရပါတယ်” လို့ ပြောတယ်။

အမေရိကန်တွေဟာ ကိုဆိုဗိုမှာ A- ၁၀ “တောဝက်” အမျိုးအစား လေယာဉ်တွေ သုံးနေကြတာပါ။ ဒီလေယာဉ်တွေမှာ ယူရေနီယံပမာဏ လျော့ထည့် ထားတဲ့ ဝုံးကျည်တွေ တပ်ဆင်ထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလိုယူ ရေနီယံကို ဒီရတ်တောင်ပိုင်းမှာ တိုက်ခိုက် တုန်းကလည်း သုံးခဲ့ဖူးပါတယ်။ အခုအခါ ဒီရတ် တောင်ပိုင်းက ကလေးတွေမှာ သွေးဖြူကင်ဆာ (Leu kaemia) ဖြစ်ပွားနှုန်းဟာ ဟိဂျိုးမားမှာနဲ့ အတူတူ ဖြစ်နေပါတယ်။ တကယ်တော့ ဒီလိုတိုက်ခိုက်တာဟာ နျူကလီးယားစစ်ပွဲ သဏ္ဍာန်တမျိုးပါပဲ။ သတင်းသမား အများစုက ဒီပြဿနာအပေါ် ဘာကြောင့် ရေငုံနှုတ်ပိတ် လုပ်နေကြတာလဲ။ ဘီဘီစီ ရေဒီယိုသတင်းတွေမှာတော့ ကိုဆိုဗိုအပေါ် ဝုံးကြဲတာကို “တမန်တော် နတ်သူငယ် လေးများ၏ သာယာဖွယ်အသံ”အဖြစ် တင်စားထား လေရဲ့။

ဒီအဖြစ်မှန်တွေကို ဒီလိုမျိုး ထိမ်ချန်ပုံးကွယ်တာ၊ ဒီလိုမျိုး ဝါဒဖြန့်တာတွေကြောင့် ကိုဆိုဗိုမှာ သိန်းနဲ့ချီတဲ့လူ တွေ ကြောက်လန့်တကြား ထွက်ပြေးခဲ့ကြရတဲ့ အ ကြောင်းရင်း အဖြစ်မှန်တွေဟာ ဝေဝါးကုန်တော့တာပေါ့။ ဒီလိုဆီဖစ် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်တာကိုတော့ ဘယ်သူမှ သံသယ မဖြစ်ကြဘူးပေါ့။ ဒါပေမဲ့ ဆာ့စ်လူမျိုးတွေနဲ့ ကိုဆိုဗိုတပ်တွေ ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြတာရင်း သိပ်ကွာ လှတာ မဟုတ်ဘူးလို့ ကုလသမဂ္ဂအနေနဲ့ မတ်လ ၂၅ ရက် မတိုင်မီတုန်းက ယူဆထားခဲ့တယ် မဟုတ်ပါလား။ အကယ်၍သာ ဗြိတိသျှ သတင်းပြန်ကြားရေးတွေမှာ ပါနေတဲ့ သတင်းခေါင်းကြီးတွေဟာ အခုလက်ရှိ ပုံစံ အတိုင်းမဟုတ်ဘဲ အဲဒီတွေနဲ့ ပြောင်းပြန်ပဲ။ ဟောဒီလိုမျိုး “နေတိုးရဲ့ တရားမဝင် ဝုံးကြဲတိုက်ခိုက်မှုတွေကြောင့် လူသားများ ဒုက္ခရောက်နေကြရခြင်း၊ ယနေ့လည်း ပို၍ ပို၍ သေကြေကြဦးမည်ဖြစ်ခြင်း”။ “နေတိုး၏ ဝုံးကြဲမှု ကြောင့် မီလီဆီဖစ်၏ အနေအထား ပိုမိုခိုင်မာ တောင့်တင်းသွားခြင်း” ဆိုပြီး ရေးခဲ့ကြမယ်ဆိုရင် ဘာတွေဖြစ်ကုန်ကြမလဲဆိုတာ တွေးကြည့်စိတ်ကူးကြည့် ကြစမ်းပါ။ အကယ်သာ ဘီဘီစီ သတင်းအစီအစဉ်ရဲ့

အပူပူ ပီတာဆစ်ဆင်က “မင်္ဂလာညချမ်းပါစင်ဗျား။ ဝမ်းကြွချိန်နောက်ပိုင်းမှာ နေအိမ်က ထွက်ပြေးကြရတဲ့ သိန်းနဲ့ချီတဲ့ ဒုက္ခသည်တွေဟာ ပြီးခဲ့တဲ့ တပတ်အတွင်းမှာ နေတိုးရဲ့ အကူအညီ လုံးဝမရခဲ့ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ နေတိုးကတော့ ဆက်လက်ဝံ့ကြ တိုက်ခိုက်နေတဲ့အတွက် အပြစ်မဲ့တဲ့ ဆားဗီးယားပြည်သူတွေ သေကြေနေဆဲပါ။ ဗြိတိသျှအစိုးရအတွက်ကတော့ ကင်းထောက်ပျံ ဖုံးကျည် (cruise missile) နှစ်လုံးစာ ပေါင်စတာလင်သန်း ၂၀ ကုန်သွားတာပေါ့ခင်ဗျား” ဆိုပြီး ပြောခဲ့မယ်ဆိုရင်ကော ဘာတွေဖြစ်ကုန်ကြမလဲဆိုတာ တွေးယူကြည့်ကြစမ်းပါ။

ဗြိတိန်မှာဆိုရင် အများပြည်သူအတွက် အဓိက သတင်းရေသောက်မြစ်ဟာ ရုပ်မြင်သံကြားကလာတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ မကြာသေးမီက လုပ်ခဲ့တဲ့ ကောက်ယူစုံစမ်းချက်တစ်ခုအကြည့်ရင် နိုင်ငံတကာ အရေးအခင်းနဲ့ ဖတ်သက်တဲ့ ရုပ်သံလွှင့် အစီအစဉ်ဆိုတာ လူကြည့်အများဆုံးအချိန် ထုတ်လွှင့်တဲ့ အစီအစဉ်တွေ ထဲမှာ ၃.၄ ရာခိုင်နှုန်းမျှသာ ရှိပါတယ်။ ဒါတောင်မှ အဲဒီမဖြစ်စလောက် အစီအစဉ် အားလုံးနီးပါးကို အဓိကမဟုတ်တဲ့ လွှင်းနှုန်းလမ်းကြောင်းတွေကပဲ လွှင့်ပေး တာပါ။

ဗြိတိန်ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီး ဂျော့ရော်ဘတ်ဆင် က ဝံ့ကြရမယ့် ပစ်မှတ်အားလုံးကို သူနဲ့တိုနီဘလဲတို့က အတည်ပြု ဆုံးဖြတ်ပေးတာပါလို့ ပြီးခဲ့တဲ့အပတ်က ကြေညာသွားပါတယ်။ အမေရိကန်တို့ကတော့ သူ့စကားကို ဟားနေကြမှာ မူချပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ ဒီလောက် အရေးကြီးတဲ့ ကိစ္စအပေါ် ရောဘတ်ဆင်ပြောသွားတဲ့ အချက်တွေဟာ အမှားတွေပါ။ အဖြစ်မှန်က ဒီလိုပါလို့ အမေရိကန်တွေက ဘာဖြစ်လို့ စောဒက မတက်ကြတာပါလိမ့်။ ဇာတိတော် ဖော်တော်ကားစက်ရုံက အလုပ်သမားတွေရဲ့ သေရေး ရှင်ရေးကို ဘယ်သူက အဆုံးအဖြတ် ပေးခဲ့တာလဲ။ အဲဒီစက်ရုံမှာ အလုပ်သမားတစ်သောင်း ရှိနေပါတယ်လို့ နေတိုးကို သတိပေးထားခဲ့ရက်သားနဲ့ နေတိုးကတော့ ဒီစက်ရုံကို ဇွတ်ဝံ့ကြခဲ့တယ်။ သတ္တုတွင်း မြို့ကလေး အလက်စီနက်က လူတွေဟာ ကိုဆိုဖိုနဲ့ ဘာမှမဆိုင် ပေမယ့်လည်း ဝံ့ကြတိုက်ခိုက်တာကိုတော့ ခံလိုက် ရတယ်။ အဲဒီမှာ အဖွားအိုတယောက် အလောင်းကို ကျွန်တော်တို့ တွေ့မြင်လိုက်ရတယ်။ သူ့အိမ် အကျိုးအ ပျက် ဒုတ်ပုံတွေကြားထဲက သူ့ခြေထောက်တွေ ထိုးထွက်နေတဲ့ပုံပါ။ ဒါဘယ်သူ့လက်ချက်လဲ။ အဲဒီ အဖွားအိုရဲ့ အသက်ဟာ “အဖိုးမတန်တဲ့ အစွယ်အပွား” မျှသာဖြစ်လို့လား။ နောက်ပြီး နေတိုးလေသူရဲဟာ သံလမ်းတံတားတစ်ခုကို အရပ်သား မီးရထားတစ်

ဖြတ်ကျော်နေတုန်းမှာပဲ ဘာဖြစ်လို့ ဝံ့ကြည့်နဲ့ ပစ်ခဲ့ရတာလဲ။ ဒီမေးခွန်းတွေကို သတင်းထောက်တွေ နားမလည်နိုင်ကြတော့ဘူးလား။ အဆိုပါ မီးရထား အတိုက်ခိုက်ခံရတဲ့နေ့မှာ ဗြိတိသျှအမျိုးသမီးသတင်း ထောက် ကာစတီဝါခဲက နေတိုးတပ်မှူးဗိုလ်ချုပ်ကြီး ကလာ့ခ် (Clark) ကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းခန်း ညှိပိုင်း သတင်းအစီအစဉ်မှာ ပါလာတယ်။ အဲဒီထဲမှာ- အရပ်သား သေကြေဒဏ်ရာရမှု အခြေအနေအကြောင်း မေးတာ တစ်ခုတလေမှတောင် ထွက်မလာခဲ့ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ သူမက ဗိုလ်ချုပ်ကြီးကို မြေပြင်တပ်တွေပါ စေလွှတ်ဖို့ တိုက်တွန်းသလိုမျိုးတောင် ပြောသွားလိုက် ပါသေးတယ်။

ဝံ့ကြတာတွေကို ထောက်ခံကြသူတွေအထဲမှာ “လက်ဝဲသမား” ဆိုသူတွေပါတယ်လို့ ပြောကြတယ်။ တကယ်ကတော့ အဲဒီလူတွေဟာ လစ်ဘရယ်(liberal) တွေပါ။ ရှိုင်းဟက်တာစလေလို အရောင်ပြောင်းတတ်တဲ့ ပုတ်သင်ညိုတွေပါ။ ဦးတည်ချက် ပျောက်နေသူတွေပါ။ နေတိုးအနေနဲ့ အခုလို လေကြောင်းက တိုက်ခိုက်တာဟာ ဟိုတုန်းက အမေရိကန်တွေ ဝီယက်နမ်ကို ကျူးကျော် ခဲ့တာနဲ့ အံ့သြလောက်အောင် သွားတူနေတဲ့ အချက်တွေ ရှိပါတယ်။ အဲဒီကျူးကျော်မှု စလုပ်တုန်းကလည်း ဟက်တာစလေလို လူစားမျိုးတွေက ထောက်ခံခဲ့ကြ တာပါပဲ။ တကယ်ကတော့ အဲဒီကျူးကျော်စစ်ဟာ ဂျွန်ကနေဒီက စတင်လှုံ့ဆော်ခဲ့တဲ့ လစ်ဘရယ်တွေရဲ့ စွန့်စားမှုတစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။ အခု ကလင်တန်-ဒီမို ကရက်တစ်သစ်တွေနဲ့ တိုနီဘလဲ-လေဘာသစ်တွေရဲ့ ဝံ့ကြသမားတွေနဲ့ ဟိုတုန်းက ကနေဒီ ထူထောင်တဲ့ နယ်စွန့်နယ်ဖျား အလုပ်အဖွဲ့သစ်ရဲ့ အဖွဲ့သားတွေကြား မှာ တူညီတာတွေ ရှိပါတယ်။ သူတို့တတွေ သဘော အကျဆုံးကတော့ “ငါတို့၏လက်တွင်း ကျရောက် နေသော လူအပေါင်းအား ငါတို့လက်တွင်းမှ လွတ်မြောက် စေရန်အတွက် ငါတို့ကိုယ်တိုင် ကယ်တင်ပေးပါအံ့။ ငါတို့အသက်သေချင်သေသွားပါစေ” ဆိုတဲ့ စိတ်ဓာတ် ဖြစ်ပါတယ်။

နောက်ပြီး အခုလိုအများပြည်သူရဲ့ အမြင်တွေကို အရှုပ်ရှုပ်အထွေးထွေးဖြစ်အောင် လုပ်တဲ့ နေရာမှာ သတင်းကြားခံ (media) တွေဟာ အချက်အချာ အခန်းက ပါဝင်ခဲ့ကြတယ်။

ဒီကိစ္စမှာ အဖြစ်မှန်သတင်းက ဒီလိုပါ။ တကယ် တော့ နေတိုးက ဝံ့ကြတိုက်ခိုက်တာတွေဟာ လူ့အကျိုး ဆောင်ဝင် (humanitarianism) နဲ့ ဘာမှမဆိုင်ပါဘူး။ ဘော်လီကန်ဒေသဆိုင်ရာ အမေရိကန် သံအရာရှိ

ရစ်ချပ်ဟိုးဘဂ္ဂတ်စ်ဟာ မနှစ်က မီလိုဆီဗစ်အကြောင်း ဒီလိုပြောခဲ့ပါတယ်။ “သမ္မတမီလိုဆီဗစ်ဟာ ကျွန်တော် တို့နဲ့ ဆက်ဆံလုပ်ကိုင်လို့ ရနိုင်သူပါ။ သူဟာ ယခင် ယူဂိုစလပ်နိုင်ငံရဲ့ တကယ့်ဘဝခြေအနေတွေကိုလည်း သိကျွမ်းထားသူပါ” လို့ ပြောပါတယ်။ ဒီ “လူသတ် သမားကြီး”အကြောင်း ဒီထက်ဘာများ ပြောစရာ ရှိပါသေးသလဲ။ ဒီလူကြီးဟာ အမိန့်ကို မနာခံ၊ အာခံခံ ပါတယ်။ သူ့အပြစ်က ဒါပါပဲ။ အကျိုးဆက်အနေနဲ့ ဘေးဒုက္ခကြီးတစ်ခု ကျရောက်လာပါတယ်။ ဒီအရေး အင်အားကြောင့် ခေတ်သစ်ခေါင်းဆောင်တွေကြားထဲမှာ ကလင်တန်နဲ့ ဘလဲတို့ဟာ ထူးကဲသူတွေ ဖြစ်လာ ပါတယ်။ ဘယ်လို ထူးကဲကြတာလဲ။ ဟိုတုန်းက ဥရောပ မင်းဆိုးမင်းညစ်တစ်ပါးဟာ ပါလက်စတိုင်းနိုင်ငံကို တကယ့် ကို အပြောပြင်ရှင်းလင်းခဲ့ပြီး ပါလက်စတိုင်းလူမျိုးတွေကို မျိုးဆက်နဲ့ ချိပြီးတော့တောင် ကြိတ်မနိုင်မရဖြစ်အောင် လုပ်ခဲ့သလိုပဲ အခုခေတ်မှာ ကလင်တန်နဲ့ ဘလဲတို့ဟာ အဲဒီပုံမျိုး လုပ်နေကြပါတယ်။ ချိအပြင် ဆားဖီးယားရှိ အတိုက်အခံ ဒီမိုကရေစီပါတီကို ဖျက်ဆီးတဲ့ ကိစ္စ အတွက် ဘလဲမှာလည်း တာဝန်မကင်းပါဘူး။ ကုလသမဂ္ဂ လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်ရဲ့ ဒုတိယ ဥက္ကဋ္ဌဟောင်း ဆာ့စ်လူမျိုးပါမောက္ခ ဝိုဂျင်ဒီမီထရိုဗစ်က “ဇွဲလုံ့လနဲ့ ပြည့်စုံတဲ့ ပြည်သူလူထု တသုတ်ပြီးတသုတ် ဆယ်နှစ် တာမျှ ကြိုးစားပမ်းစား တည်ဆောက်ခဲ့ရတာတွေကို နေတိုးက တညတည်းနဲ့ ဖုံးကြဲဖျက်ဆီးပစ်ခဲ့တယ်။ ကိုဆိုပိုပြဿနာကတော့ ပြေလည်သွားဦးမှာ မဟုတ် ပါဘူး။ ဆားဖီးယား ဒီမိုကရေစီရဲ့ အနာဂတ်ဟာ နောင်နှစ်အတော်ကြာကြာထိ မရေမရာ ဖြစ်နေဦးမှာပါ” လို့ ရေးသားခဲ့ပါတယ်။

တကယ့်အဖြစ်မှန်အကြောင်း ထပ်ပြောရ မယ်ဆိုရင်တော့ အမေရိကန်တွေဟာ ဝီယက်နမ်နဲ့ အီရက်ကို သူတို့ဖျက်ဆီးခဲ့စဉ်တုန်းကလောက် ကြမ်းတမ်း ရက်စက်မှုမျိုးနဲ့ ဆားဖီးယားကို “ချီ” ပစ်ဖို့ကြံစည်နေကြ တာပါ။ “ကြက်ဆင်ပစ်ပြိုင်ပွဲ” ကတော့ စပါတော့မယ်။ အနာဂတ် ကမ္ဘာကိုလည်း နေတိုးက စစ်လက္ခဏာ သွင်းပါတော့မယ်။ အမေရိကန်တွေဟာ ကုလသမဂ္ဂ ကြီးကို စိတ်ပျက်ပြီးငွေနေပြီး သူတို့ရဲ့ ကိုယ်ပိုင်နယ်ချဲ့

အင်ပါယာအဖွဲ့ကြီး တခုကို ထူထောင်ချင်နေကြပါတယ်။ ကွန်ဂရက်လွှတ်တော်ကလည်း “နေတိုးထဲပါဝင်ရေး” နဲ့ “နေတိုးအား တပ်ဆင်ရေး” ဆိုတဲ့ ဥပဒေကြမ်းတွေကို အတည်ပြုလိုက်တဲ့အတွက် ဒီဥပဒေတွေအရ အမေရိကန် အနေနဲ့ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်နောက်ပိုင်း အကြီးမားဆုံး စစ်ရေး ဩဇာ တိုးချဲ့မှုတွေကို လုပ်ခွင့်ရသွားတယ်။ အမေရိကန်မှ လက်တင်အမေရိကတိုင်းပြည် အများအပြားသို့ လက်နက်ပစ္စည်းတင်ပို့မှု နှစ် ၂၀ ကြာမျှ ဖြတ်တောက် ထားခဲ့တာကို ကလင်တန်က အဆုံးသတ်ပေးလိုက်ပါပြီ။ နောက်ဆုံးထုတ် “နေတိုးသုံးသပ်ချက်” (Nato Re-view) [နတ်လတကြိမ်ထုတ်] ဂျာနယ်ထဲမှာ အာဂျင်တီးနားကို “နေတိုး၏ တောင်အတ္တလန်တိတ် လုပ်ငန်းကိုင်ခက်” ဆိုပြီး လက်ကမ်းထားပါတယ်။ အရှေ့ဥရောပရှိ ပေါင်စတာလင် (၂၂) သန်းစီးမျှသာ သတ္တုတွင်းထွက် သယံဇာတများကလည်း အမေရိကန်နဲ့ ဗြိတိသျှလက်နက်ကုမ္ပဏီကြီးတွေကို လက်ယပ်ခေါ်နေ ပါတယ်။ ဗြိတိသျှသတင်းတွေမှာတော့ ဒီအကြောင်းတွေ ဘာမှမဖော်ပြတာ မရှိခဲ့ပါဘူး။

တချိန်တည်းမှာ ကြားနေနိုင်စေတဲ့ သို့မဟုတ် ဘက်မလိုက် နိုင်ငံတွေကိုလည်း နေတိုးတင်ပြတဲ့ “ ငြိမ်း ချမ်းရေး လုပ်ငန်းကိုင်ခက် ဆက်ဆံရေး” (Partnership for Peace) ဆိုတဲ့ စာချုပ်ထဲကို ပါဝင်လာကြဖို့ သွေးဆောင်တာ သို့မဟုတ် လာဘ်ထိုးတာတွေ လုပ်နေ ခဲ့ပါတယ်။ အယ်လ်ဘေးနီးယား၊ ဩစထရီးယား၊ ဝင်လန်၊ ဆွီဒင်၊ ဆွစ်ဇာလန်၊ မက်ဆီဒိုးနီးယားနဲ့ ဆလိုဘေးနီးယား တို့ကတော့ အဲဒီဆက်ဆံရေး စာချုပ်ထဲ ပါဝင်ထားကြပါပြီ။ နောက်ဝင်လာမှာက ဒိုင်ယာလန်နိုင်ငံပါ။

အခုဘော်လီကန်ဒေသပေါ်မှာ ကြံချနေတဲ့ ငုံးတွေ ဟာဖြင့် ကျွန်တော်တို့အားလုံးနဲ့ ကျွန်တော်တို့သားသမီး များရဲ့ မျိုးဆက်အတွက်ကတော့ အန္တရာယ်နိမိတ်ဆိုး တွေသာ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒါမှ တကယ့်အဖြစ်မှန်သတင်းပါ။

ဗြိတိနိုင်ငံထုတ် (Newstatesman) ဂျာနယ် (၁၉၉၉-ဧပြီလ ၁၉ ရက်ထုတ်) မှ “ Journalists are not giving us the real story ” ဆောင်းပါးကို ပြန်ဆိုပါသည်။

ကမ္ဘာ့အခင်းအကျင်းသစ်

ကမ်ဆင်ဂျာ

ရာစုနှစ်တိုင်းတွင် နိုင်ငံတကာစနစ် တစ်ခုလုံးကို သူ၏ကိုယ်ပိုင်တန်ဖိုးများဖြင့် ပုံသွင်းရန်အတွက် အင်အား၊ စိတ်ဆန္ဒနှင့် ဥာဏ်ပညာအရလည်းကောင်း၊ ကိုယ်ကျင့် တရားအရလည်းကောင်း တွန်းဆော်အားများရှိသော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံသည် သဘာဝနိယာမတရားတစ်ခုခုကြောင့် ပေါ်ထွက်လာသည့်အလား ပေါ်ထွက်လာခဲ့ပေသည်။ ဘုရားရာစုနှစ်တွင် ဂိုဏ်းချုပ်ကြီး ရစ်ချီလျူ (Richelieu) လက်အောက်ရှိ ပြင်သစ်နိုင်ငံသည် နိုင်ငံတကာ ဆက်ဆံရေးအတွက် အမျိုးသားနိုင်ငံတော်တွင် အခြေခံပြီး အမျိုးသားအကျိုးစီးပွားကို အန္တိမရည်မှန်းချက် အဖြစ်ထားရှိခြင်း၏ လှုံ့ဆော်မှုရှိသော ခေတ်သစ် ချဉ်းကပ်မှုတရပ်ကို ဖော်ထုတ်ပေးခဲ့သည်။ ၁၈ ရာစု နှစ်တွင် ဂရိတ်ဗြိတိန်နိုင်ငံသည် ဥရောပသံခင်းတမန် ခင်းအား နောက်နှစ်ပေါင်း ၂၀၀ တိုင်တိုင် စိုးမိုးခဲ့သော အင်အားချိန်ခွင်လျှာထိန်းညှိခြင်း အယူအဆကို အသေးစိတ် ဖော်ထုတ်ခဲ့သည်။ ၁၉ ရာစုနှစ်တွင် မက်တားနစ် (Metternich) ၏ ဩစတြီးယားနိုင်ငံသည် ဥရောပ ဇာတ်ခုံကို ပြန်တည်ဆောက်ခဲ့သည်။ ယင်းကိုတစ်စုမတ်၏ ဂျာမနီနိုင်ငံက တစ်စုဖြစ်ပြီး ဥရောပသံခင်းတမန်ခင်းကို အင်အားသုံးနိုင်ငံရေး၏ သွေးအေးအေးကစားကွင်းအဖြစ် အသွင်ပြောင်းခဲ့သည်။

၂၀ ရာစုနှစ်တွင်မူ အမေရိကန်နိုင်ငံကဲ့သို့ မည်သည့်နိုင်ငံကမျှ နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးများအပေါ် ဝိဝါဒကွဲစရာများ ရှိသည့်အကြားမှ အဆုံးအဖြတ်ရှိရှိ ဩဇာလွှမ်းမိုးနိုင်ခြင်း မရှိကြချေ။ အခြားနိုင်ငံများ၏ ပြည်တွင်းရေးများတွင် ဝင်စွက်ဝက်မှုကို ခွင့်မပြု နိုင်ခြင်းအပေါ် ခိုင်မြဲစွာ ရပ်ခံရာတွင်လည်းကောင်း၊ သူ၏ ကိုယ်ပိုင်တန်ဖိုးများသည် တကမ္ဘာလုံးတွင်သုံးနိုင်သည်ဟု ထက်သန်စွာ ခံယူထားရာတွင်လည်းကောင်း အမေရိကန်နိုင်ငံထက်ကဲသော လူ့အဖွဲ့အစည်း မရှိပေ။ သံခင်း တမန်ခင်းဆိုင်ရာ နေ့စဉ်လုပ်ငန်းများတွင် အမေရိကန် နိုင်ငံထက် ပို၍လက်တွေ့ကျသော နိုင်ငံလည်းမရှိသလို

မိမိ၏သမိုင်းဝင် ကိုယ်ကျင့်တရားဆိုင်ရာ ယုံကြည်ချက်များအပေါ် ထိန်းသိမ်းလိုက်နာရာတွင် အမေရိကန်နိုင်ငံထက်ပိုပြီး သဘောတရားဆန်သော နိုင်ငံလည်း မရှိပေ။ မရှိခဲ့ဖူးသည့် ကျယ်ပြန့်မှုဖြင့် ရရှိခဲ့သော မဟာမိတ်များနှင့် တာဝန်များထမ်းဆောင်နေသကဲ့သို့ တချိန်တည်းတွင် နိုင်ငံခြားတွင် ပတ်သက်ဆက်စပ်ရန် စိတ်မပါခြင်းတွင်လည်း အမေရိကန်နိုင်ငံထက် သာလွန်သောနိုင်ငံ မရှိပေ။

အမေရိကန်နိုင်ငံသည် သမိုင်းကြောင်း တလျှောက် သူ့တွင်သာရှိသည်ဟု မှတ်ယူခဲ့သော ထူးခြားချက်များကြောင့် နိုင်ငံခြားရေးပေါ်လစီတွင် ဆန့်ကျင်ဘက်သဘောထားနှစ်ရပ်ကို ပေါ်ပေါက်စေခဲ့သည်။ ပထမမှာ ပြည်တွင်းတွင် ဒီမိုကရေစီကို ပြီးပြည့်စုံအောင် လုပ်ဆောင်ပေးခြင်းဖြင့် အမေရိကန်နိုင်ငံသည် ယင်း၏ တန်ဖိုးများကို အကောင်းဆုံး ဖြည့်ဆည်းပေးသည်။ ယင်းသို့ဖြင့် လူသားထုတစ်လုံးအတွက် အမေရိကန် နိုင်ငံသည် မီးရှူးတန်ဆောင်သဖွယ် ဆောင်ရွက်ပေးသည်ဟု သဘောထားတရပ်က ယူဆသည်။ ဒုတိယသဘောထားကမူ အမေရိကန်တန်ဖိုးများက ၎င်းအား ကမ္ဘာတလွှားတွင် အပြင်းအထန် တိုက်ပွဲဆင်ရန် တာဝန်နှင်းအပ်ထားသည်ဟု ယူဆသည်။ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ် နောက်ပိုင်းတွင် အပြန်အလှန် ပိုမိုမူကလွမ်းမိုးနေသော ပကတိဘာဝ ရှိနေသော်လည်း အတိတ်အား လွှမ်းဆွတ်ခြင်းနှင့် ပြီးပြည့်စုံသော အနာဂတ်ကို မျှော်လင့်ခြင်းအကြားတွင် လွန်ဆုံးနေသဖြင့် အမေရိကန်၏ အတွေးအခေါ်သည် ထီးထီး နေထိုင်ခြင်းနှင့် တာဝန်ယူခြင်းအကြားတွင် လွှဲယမ်းနေခဲ့သည်။

မီးရှူးတန်ဆောင်အမေရိကန်နှင့် ကရူးဆိတ်စစ်သည်တော် အမေရိကန်ဟူသော အတွေးအခေါ် ကျောင်းနှစ်ကျောင်းလုံးသည် ဒီမိုကရေစီ၊ လွတ်လပ်စွာ ကုန်သွယ်ခွင့်နှင့် နိုင်ငံတကာဥပဒေတို့အပေါ်တွင် အခြေခံသော ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ

အခင်းအကျင်းသည် မှန်တမ်းကျသည်ဟု ရှိပြင်ကြသည်။ ဤကဲ့သို့သော စနစ်မျိုး မည်သည့်အချိန်ကမျှ မပေါ်ခဲ့ဖူးသဖြင့် အခြားလူ့အဖွဲ့အစည်းများက ယင်းသည် ရိုးအမှုဟု မဆိုသည့်တိုင် စိတ်ကူးယဉ်သည်ဟု ထင်မြင်ကြသည်။

ဤအတွေးအခေါ် ကျောင်းနှစ်ကျောင်းလုံးသည် အမေရိကန် အတွေ့အကြုံ၏ ထုတ်ကုန်များ ဖြစ်ကြသည်။ အခြားသမ္မတနိုင်ငံများ ရှိကြသော်လည်း လွတ်လပ်မှု အတွေးအမူသည် ခင်းလုံးချောဖြစ်ကြောင်း သက်သေပြရန်အတွက် မည်သည့်နိုင်ငံကိုမျှ အသိရှိစွာ မတည်ဆောက်နိုင်ခဲ့ကြပါ။ တိုက်အသစ်သို့ ခြေဦးလှည့်ပြီး လွတ်လပ်မှုနှင့် အားလုံးကြွယ်ဝချမ်းသာရေးဆိုသော ခံယူချက်ဖြင့် တောရိုင်းမြေအား ယဉ်အောင်လုပ်ခြင်းတို့ကို မည်သည့်နိုင်ငံ၏ လူထုကမျှ မရွေးချယ်ခဲ့ကြပေ။ သို့ဖြစ်၍ ထီးထီးနေခြင်းနှင့် မစ်ရှင်များထွက်ခြင်းဆိုသော ချဉ်းကပ်မှု နှစ်ရပ်လုံးသည် အပေါ်ယံအားဖြင့် လွန်စွာ ဆန်းကျင်နေသော်လည်း ဆောက်မြေရှိ တံယုံကြည်ချက်ကို ရောင်ပြန်ဟပ်နေကြသည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသည် အကောင်းဆုံး အစိုးရစနစ်ကို ဝိုင်ဆိုင်ထားပြီး ကျန်လူသားထုတရပ်လုံးသည် သူတို့၏ အစဉ်အလာ သံခင်းတမန်ခင်းကို စွန့်လွှတ်ကာ အမေရိကန်က အထွတ်အမြတ်ထားသော နိုင်ငံတကာဥပဒေနှင့် ဒီမိုကရေစီကို လက်ခံကျင့်သုံးခြင်းဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ကြွယ်ဝမှုတို့ကို ရရှိနိုင်မည်ဟုသော ယုံကြည်ချက် ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံတကာ နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်အတွင်း အမေရိကန်နိုင်ငံ၏ ခရီးလမ်းသည် ယုံကြည်ချက်က အတွေ့အကြုံအပေါ် အောင်ပွဲခံခြင်း လမ်းပင်ဖြစ်သည်။ ၁၉၁၇ ခုနှစ် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်အတွင်းသို့ အမေရိကန်နိုင်ငံ စင်ဒရီန်မှစ၍ သားလွန်သော အင်အားကြောင့် လည်းကောင်း ယင်း၏စံထားချက်များ မှန်ကန်မှုအပေါ်ပြင်းတန်သော ယုံကြည်ချက်ကြောင့်လည်းကောင်း ထိုရာစုနှစ်၏ အဓိက နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီချက်များ [နိုင်ငံတကာ အသင်းချုပ်ကြီးနှင့် ကဲလော့ -ဘရိုင်ယန်စာချုပ် (Kell-ogg-Briand Pact) မှသည် ကုလသမဂ္ဂပဋိညာဉ်စာတမ်းနှင့် ဟဲလ်ဆင်ကီ အပြီးသတ် ဥပဒေအထိ]သည် အမေရိကန် တန်ဖိုးများကို အကောင် အထည် ဖော်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဆိုစီယက်ကွန်မြူနစ်စနစ် ပြုလဲကျခြင်းသည် အမေရိကန် စံထားချက်များ ဉာဏ်ပညာရှိရှိ မှန်ကန်ကြောင်း သက်သေပြချက် ဖြစ်သလို တဖက်တွင်မူ သမိုင်းတလျှောက် ရှောင်လွှဲရန် ကြိုးစားခဲ့သော ကမ္ဘာ့မျိုးဖြင့် အမေရိကန်နိုင်ငံအား ရင်ဆိုင်တွေ့ နေစေသည်မှာ

သရော်ခံရသလိုရှိနေသည်။ ပေါ်ထွက်လာ နေသော နိုင်ငံတကာ အခင်းအကျင်းတွင် အမျိုးသားရေးဝါဒသည် ပြန်လည်နိုးထလာရာ နိုင်ငံအများသည် စိတ်ထား မြင့်မြတ်သော မူများထက် ကိုယ်ကျိုးစီးပွားနောက် ပိုလိုက်နေကြပြီး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းထက် ပြိုင်ဆိုင်ခြင်းကို ပို၍လုပ်နေကြသည်။ ခေတ်နှင့်ချီ ကြာခဲ့ပြီ ဖြစ်သော ဤအပြုအမူပုံစံသည် ပြောင်းလဲမည့် အရပ်အငွေ အနည်းငယ်မျှပင် မတွေ့ရပေ။ လာမည့် ဆယ်စုနှစ် များအတွင်းတွင်လည်း ပြောင်းလဲမည့်ဟန် မရှိပေ။

ထွက်ပေါ်လာနေသော ကမ္ဘာ့အခင်းအကျင်းတွင် အသစ်ဖြစ်သည်မှာ ပထမဦးဆုံးအကြိမ်အဖြစ် အမေရိကန်နိုင်ငံသည် ကမ္ဘာကြီးမှ နောက်ဆုတ် ထွက်မသွားနိုင်သလို လွှမ်းမိုးနိုင်ခြင်းလည်း မရှိတော့ချေ။ အမေရိကန် နိုင်ငံသည် သမိုင်းတလျှောက် မှတ်ယူထားသော ၎င်း၏အခန်းကဏ္ဍကို မပြောင်းလဲနိုင်သလို ပြောင်းလဲလိုခြင်းလည်း မရှိပေ။ နိုင်ငံတကာနယ်ပယ်သို့ အမေရိကန်နိုင်ငံ တောင်ဝင်ရောက်စဉ်က ၎င်းသည် နုပျို သန်စွမ်းကာ ၎င်းမြော်မြင်ထားသော နိုင်ငံတကာ ဆက်ဆံရေး ပုံအတိုင်း ကမ္ဘာကြီးအား ပုံသွင်းခဲ့သည်။ ဗုတ်ယကမ္ဘာစစ်ကြီး ပြီးဆုံးသည် ၁၉၄၅ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်နိုင်ငံသည် လွန်စွာအင်အားကြီးခဲ့ရာ (တချိန်တွင် တကမ္ဘာလုံးစီးပွားရေး ထုတ်လုပ်မှု၏ ၃၅ ရာခိုင်နှုန်းသည် အမေရိကန်နိုင်ငံမှ ဖြစ်ခဲ့သည်။) ကမ္ဘာကြီးကို စိတ်ကြိုက်ပုံသွင်းရန်မှာ ၎င်း၏တာဝန် ဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူခဲ့ဟန်ရှိသည်။

လွတ်လပ်မှုအောင်ပွဲ အသေအချာ ရရှိနေရန် အတွက် “မည်သည့်တန်ဖိုးကိုပေးရပေးရ မည်သည့် ဝန်ကို ထမ်းရထမ်းရ” အမေရိကန်နိုင်ငံသည် အင်အား အလုံအလောက်ရှိသည်ဟု ၁၉၆၀ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန် သမ္မတ ကနေဒီက ကိုယ့်ကိုယ်ကို ယုံကြည်စွာ ကြေညာခဲ့သည်။ ဆယ်စုနှစ်သုံးခု ကြာပြီးသောအခါတွင် အမေရိကန်နိုင်ငံသည် သူ၏လိုအင်ဆန္ဒများ ချက်ခြင်း အကောင်အထည်ပေါ်ရေးအတွက် ဆက်လက်ရပ်ခံ သွားနိုင်သည် အနေအထားမှ လျော့ကျခဲ့သည်။ အခြားနိုင်ငံများလည်း အင်အားရှိလာခဲ့ကြသည်။ ယခုအခါ အမေရိကန်နိုင်ငံသည် သူ၏တန်ဖိုးများနှင့် ပထဝီနိုင်ငံရေး လိုအပ်မှုများ ပေါင်းစပ်ပါဝင်နေသော ရည်မှန်းချက်များ ရရှိရန်အတွက် အဆင့်များမြတ်သန်း သွားရမည် အခြေအနေကို ရင်ဆိုင်နေပြီဖြစ်သည်။ အသစ်ပေါ်ထွက်လာသော လိုအပ်မှုများထဲမှ တချက်မှာ အင်အား အတော်အတန် ရှိကြသည့် နိုင်ငံအများ ပါဝင်သည့် ကမ္ဘာကြီးသည် ၎င်း၏အခင်းအကျင်းကို

မျှခြေရှိမှုဟူသော အယူအဆတရပ်အပေါ်တွင် အခြေခံရမည်ဆိုသော အချက်ဖြစ်သည်။ ယင်းမှာ အမေရိကန်နိုင်ငံက မည်သည့်အခါကမျှ ဘဝင်ကျ နှစ်မြို့ခြင်း မရှိခဲ့သော အယူအဆ ဖြစ်သည်။

၁၉၁၉ ခုနှစ် ပဲရစ်ငြိမ်းချမ်းရေးကွန်ဖရင့်တွင် နိုင်ငံခြားရေး ပေါ်လစီဆိုင်ရာ အမေရိကန်၏ တွေးမြင်ပုံနှင့် ဥရောပ၏သံခင်းတမန်ခင်းအစဉ်အလာတို့ စတင်ဆုံတွေ့ကြသည့်အခါ သမိုင်းအတွေ့အကြုံ ကွဲလွဲချက်များသည် ပေါ်လွင် ထင်ရှားခဲ့ပေသည်။ ဥရောပခေါင်းဆောင်များသည် ၎င်းနီးကျွန်းဝင်ထားသော နည်းလမ်းများအတိုင်း တည်ရှိနေသည့် စနစ်ကို ပြန်လည်မွမ်းမံ အသက်သွင်းရန် ကြိုးစားခဲ့ကြသည်။ အမေရိကန် ငြိမ်းချမ်းရေး ဆောင်ရွက်သူများကမူ မဟာစစ်ပွဲကြီးသည် ထိန်းချုပ် မရသော ပထဝီနိုင်ငံရေးပဋိပက္ခများကြောင့် ဖြစ်ရခြင်းမဟုတ်ဘဲ အနာအဆာများသော ဥရောပ အလေ့အကျင့်များကြောင့် ဖြစ်ရသည်ဟု ယုံကြည်ခဲ့ကြသည်။ ဝုဒ်ဝီလီဆင် (Woodrow Wilson) သည် သူ၏ကျော်ကြားသော အချက် ၁၄ ချက်တွင် ဥရောပ ခေါင်းဆောင်များကို အောက်ပါအတိုင်း ပြောကြားခဲ့လေသည်။ နိုင်ငံတကာစနစ်သည် နောင်တွင် အင်အား ချိန်ခွင်လျှာ ထိန်းညှိမှုပေါ်တွင် အခြေမပြုဘဲ လူ့မျိုးနွယ် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ပေါ်တွင် အခြေပြုသွားမည်။ သူတို့၏ လုံခြုံမှုအခြေခံသည် စစ်ရေးမဟာမိတ်ဖွဲ့မှု မဟုတ်ဘဲ စုပေါင်းလုံခြုံမှု ဖြစ်ရမည်။ သံခင်းတမန်ခင်းကို ကျွမ်းကျင်သူများက လျှို့ဝှက်လုပ်ဆောင်ခြင်းမဟုတ်ဘဲ “ ခြောင်ရရှိသော ခြောင်သဘာတည်ချက်များ ” ဆိုသော အခြေခံပေါ်တွင် လုပ်ဆောင်သွားရမည်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ စစ်ပွဲအဆုံးသတ်ရန်အတွက် သတ်မှတ်ချက်များ ပြဋ္ဌာန်းရန်နှင့် တည်ရှိခဲ့သော နိုင်ငံတကာအခင်းအကျင်းကို ပြန်လည် ထိန်းသိမ်းထူထောင်ရန် ဆွေးနွေးဖို့ထက် ရာစုနှစ် သုံးစုနီးပါး ကျင့်သုံးခဲ့သော နိုင်ငံတကာစနစ်ကြီးတခုလုံးကို အသစ်ပြန်လည်ပုံသွင်းရေး ဆွေးနွေးရန်အတွက် ဝီလီဆင် လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်မှာ ထင်ရှားလှပေသည်။

နိုင်ငံခြားရေးပေါ်လစီကို အမေရိကန်တို့ ရောင်ပြန်ဟပ်ခဲ့သည်တို့ကို ကြည့်လျှင် ဥရောပ၏ အနာအကျင့်များသည် အင်အားချိန်ခွင်လျှာ ထိန်းညှိခြင်းကြောင့် ဖြစ်ရသည်ဟု မှတ်ယူထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဥရောပကလည်း အမေရိကန် နိုင်ငံခြားရေးပေါ်လစီနှင့် စတင်ပတ်သက်ရချိန်မှစ၍ အမေရိကန်၏ ၎င်းကိုယ်၎င်းပေးအပ်ထားသော တကမ္ဘာလုံး ပြုပြင်ရေး တာဝန်ကို ကြည့်မရခဲ့ကြပေ။ နှစ်တက်စလုံးသည် အခြား တဘက်က သံတမန်ရေး အပြုအမူပုံစံကို လွတ်လွတ်

လင်လင်ရွေးခဲ့ကြပြီး အကယ်၍ ဉာဏ်ပညာ ပိုရှိလျှင် သို့မဟုတ် ရန်လိုမှုပိုနည်းလျှင် ပို၍လက်ခံနိုင်ဖွယ်ရှိသော အခြားနည်းလမ်းကို ရွေးချယ်ခဲ့လိမ့်မည်ဟု အပြန်အလှန် ယူဆ၍ ပြုမူဆက်ဆံခဲ့ကြသည်။

အမှန်တွင်မူ နိုင်ငံခြားရေးပေါ်လစီအပေါ် အမေရိကန်နှင့်ဥရောပတို့၏ ချဉ်းကပ်ပုံများသည် သူတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ထူးခြားသော အခြေအနေများ၏ ထုတ်ကုန်များ ဖြစ်ကြသည်။ ပင်လယ်ခါးပြဲအင်အားစုများ၏ရန်မှ ကျယ်ပြောသော သမုဒ္ဒရာကြီးနှစ်ခုက ကာကွယ်ပေးထားသော ဗလာနီးပါးတိုက်ကြီးတွင် အမေရိကန်တို့ နေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ အိမ်နီးချင်း နိုင်ငံများမှာလည်း အင်အားချိန်ခွင်ကြသည်။ တကယ်လိုအမေရိကန်နိုင်ငံ ခေါင်းဆောင်များသည် ဥရောပကို ကျောခိုင်းခဲ့ကြသော သူများအကြားတွင် ဥရောပ၏ အခြေအနေ အချက် အလက်များအတိုင်း ပုံစံတူကူးယူမည်ဟူသော ထူးထူးဆန်းဆန်း အယူအဆ၏ ဖမ်းစားခြင်းခံရသည်တိုင် အင်အားချိန်ခွင်လျှာထိန်းညှိရန် လိုအပ်သော အင်အား တရပ်နှင့် ရင်ဆိုင်နေခြင်းမရှိသဖြင့် အင်အားမျှခြေရှိရေး ဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများနှင့် အလုပ်လုပ်နေစရာ အကြောင်း မရှိနိုင်ပေ။

ဥရောပနိုင်ငံများကို များစွာဒုက္ခပေးခဲ့သော လုံခြုံမှု အကျပ်အတည်းကြီးများသည် အမေရိကန်နိုင်ငံ အား နှစ် ၁၅၀ နီးပါးမျှ မတိုးထိခဲ့ပေ။ တို့ထိသောအခါတွင်မူ ဥရောပနိုင်ငံများက စတင်ခဲ့သော ကမ္ဘာစစ်ကြီးနှစ်ခုတွင် အမေရိကန်နိုင်ငံ ပါဝင်ခဲ့သည်။ နှစ်ကြိမ်စလုံးတွင် အမေရိကန်နိုင်ငံ ပါဝင်သောအချိန်တွင် အင်အားချိန်ခွင်လျှာ ထိန်းညှိခြင်းစနစ်သည် ပျက်နေပြီဖြစ်သည်။ အမေရိကန် အများစုက အထင်သေးသည့် အင်အားချိန်ခွင်လျှာ ထိန်းညှိခြင်းသည် ၎င်းအား ပုံစံချထားသည့်အတိုင်း လည်ပတ်နေသရွေ့ အမေရိကန်နိုင်ငံ၏ လုံခြုံမှုကို အာမခံနေပြီး မလည်ပတ်တော့သည့် အခါတွင်သာ နိုင်ငံတကာနိုင်ငံရေးထဲသို့ အမေရိကန်နိုင်ငံကို ဆွဲသွင်း ဖြစ်ခဲ့သည်ဆိုခြင်းမှာ မှားယောင်ရှိသော်လည်း တကယ် အမှန်ဖြစ်သည်။

ဥရောပတိုက်သည် ၎င်း၏ ပထမရွေးချယ်မှု ဖြစ်သော ကမ္ဘာ့အင်ပါယာကြီး ထူထောင်ရေးဟူသော အလယ်ခေတ် စိတ်ကူးအိပ်မက် ပြုလုပ်ပြီးနောက် ထိုရွေးခေတ် ရည်မှန်းချက် ပြာပုံများ အကြားမှ အင်အားမတူလှသော နိုင်ငံအများအပြား ပေါ်ပေါက်လာသောအခါတွင် အင်အားချိန်ခွင်လျှာ ထိန်းညှိခြင်း နိုင်ငံရေးထဲသို့ ဆွဲသွင်းခံလိုက်ရတော့သည်။ ဤသို့ ဖွဲ့တည်လာသော နိုင်ငံများသည် အချင်းချင်း ဆက်ဆံ

လာရသည့်အခါတွင် ဖြစ်နိုင်ခြေ နှစ်ခုသာ ရှိတော့သည်။ နိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံသည် အင်အားလွန်စွာ တောင့်တင်းလာကာ ကျန်နိုင်ငံများကို လွှမ်းမိုးသွားပြီး အင်ပါယာကြီးတစ်ခုကို ထူထောင်လိုက်နိုင်သော ဖြစ်နိုင်ခြေ သို့မဟုတ် ထိုရည် မှန်းချက်ကို အကောင်အထည် ဖော်နိုင်ရန်အတွက် မည် သည့်နိုင်ငံမျှ လုံလောက်သော အင်အားမရှိဆိုသည့် ဖြစ်နိုင်ခြေတို့ ဖြစ်သည်။ ဒုတိယ ဖြစ်နိုင်ခြေတွင် နိုင်ငံ တကာ အဝန်းအဝိုင်းအတွင်းမှ ရန်လိုစိတ် အရှိဆုံးသော အဖွဲ့ဝင်၏ ဂုဏ်ထူးများကို ကျွန်ုပ်တို့အဖွဲ့ဝင်များက တွဲဖက် ၍ ထိန်းချုပ်နေရသည်။ တနည်းပြောရသော် အင်အား ချိန်ခွင်လျှာ ထိန်းညှိခြင်းကို လည်ပတ်နေခြင်း ဖြစ်သည်။

အင်အားချိန်ခွင်လျှာ ထိန်းညှိခြင်းစနစ်သည် အကျပ်အတည်းများ သို့မဟုတ် စစ်ပွဲများကိုပင်လျှင် ရောင်စွမ်းရန် မရည်ရွယ်ပေ။ ယင်းစနစ်သည် ပုံမှန် လည်ပတ်နေပါက မည်သည့်တိုင်းပြည်မဆို ကျန်တိုင်းပြည် များအပေါ် မလွှမ်းမိုးနိုင်စေရန်နှင့် ပဋိပက္ခများ ကျယ်ပြန့်မသွားစေရန် ထိန်းထားဖို့ ရည်ရွယ်ပေသည်။ ၎င်း၏ရည်မှန်းချက်မှာ တည်ငြိမ်ရေးနှင့် အလွန်အကျွံ မဖြစ်ရေးသာဖြစ်ပြီး ငြိမ်းချမ်းရေး မဟုတ်ပေ။ အစိပျားလွန်ဆိုချက်အရ အင်အားချိန်ခွင် လျှာထိန်းညှိ ခြင်း အစီအစဉ်သည် နိုင်ငံတကာစနစ်အတွင်း ပါဝင် နေသူတိုင်းအား ပြည့်စုံသော ကျေနပ်မှုကို မဖြစ်စေနိုင်ပါ။ နာကျည်းနေသော နိုင်ငံတစ်ခု၏ မကျေနပ်ဖြစ်မှုကို နိုင်ငံ တကာအခင်းအကျင်းကို ဖြိုလှဲပစ်ရန် ကြိုးစားလာ သည်အထိ မရောက်ရှိစေရန် ထိန်းထားနိုင်လျှင် အင်အား ချိန်ခွင်လျှာထိန်းညှိခြင်းသည် အကောင်းဆုံး အလုပ် လုပ်နေခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

အင်အားချိန်ခွင်လျှာ ထိန်းညှိခြင်းသည် နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေး၏ သဘာဝကျသော ပုံစံ ဖြစ်သည်ဟု ယင်း၏ သဘောတရားရေး ဆရာများက မ ကြာမတ ဖော်ပြကြသည်။ အမှန်မှာ အင်အားချိန်ခွင်လျှာ ထိန်းညှိခြင်းစနစ်များသည် လူသားသမိုင်းတွင် ရှားပါးစွာ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ခြင်းသာဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ့အနောက်ဘက် ခြမ်းသည် ဤစနစ်မျိုးကို ယခင်က တစ်မျှ မတွေ့ကြုံ ဖူးပေ။ အလားတူပင် ပြီးခဲ့သောနှစ် ၂၀၀၀ ကျော် ပြည်နယ်ချင်း စစ်ပွဲများကာလပြီးနောက် ခေတ်ပြိုင် တရုတ်ပြည်၏ နယ်မြေတွင်လည်း မတည်ရှိခဲ့ဖူးပေ။ လူသားတို့၏ အကြီးမားဆုံး အစိတ်အပိုင်းနှင့် သမိုင်း၏ အရှည်ကြာဆုံး ကာလများတွင် အင်ပါယာသည် အစိုးရ စံနမူနာပုံစံများ ဖြစ်ခဲ့သည်။ အင်ပါယာများသည် နိုင်ငံတကာစနစ်အတွင်း ပါဝင်လည်ပတ်ရန် စိတ်ဝင်စား မှု မရှိစေဘဲ သူတို့ရဲ့ စနစ်ကို နိုင်ငံတကာစနစ် ဖြစ်စေရန် သာ လုံးပန်းကြသည်။

အင်ပါယာများသည် အင်အား ချိန်ခွင်လျှာ ထိန်းညှိခြင်းကို မလိုအပ်ပေ။ ယင်းမှာ အမေရိကတို့က နိုင်ငံများတွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု က ၎င်း၏နိုင်ငံခြားရေး ပေါ်လစီကို လုပ်ဆောင်ခဲ့သည့် ပုံစံပင် ဖြစ်သည်။ အလားတူပင် အာရှတွင် တရုတ်နိုင်ငံက သူ၏သမိုင်းတလျှောက် အများစု ကာလတွင် ကျင့်သုံး ခဲ့သည်။

အနောက်တိုင်းတွင် အင်အားချိန်ခွင်လျှာ ထိန်းညှိခြင်းစနစ် သာဓကများကို ရှေးဟောင်းဂရိနှင့် ဝိဇ္ဇာဆန်း အီတလီတို့၏ ပြိုင်ပွဲနိုင်ငံများနှင့် ဝိဇ္ဇာ ခုနစ် ဝက်စ်ဖလီယာ (West phalia) ငြိမ်းချမ်းရေးမှ ပေါ်ထွက်လာသော ဥရောပနိုင်ငံတော် စနစ်များတွင်သာ တွေ့ရှိရသည်။ ဤစနစ်များ၏ ထင်ရှားသော လက္ခဏာတစ်ခုမှာ အတော်များများ အင်အားညီမျှ နေသည့် နိုင်ငံအများ တည်ရှိနေသည်ဆိုသော အချက်ကို ကမ္ဘာ့အခင်းအကျင်း၏ လမ်းညွှန်မှုအဆင့်သို့ မြှင့်တင်ခြင်း ပင်ဖြစ်သည်။

အသိပညာသဘောပြောရလျှင် အင်အားချိန်ခွင် လျှာထိန်းညှိခြင်းသည် ဉာဏ်ပညာ ပွင့်လင်းသည့်ခေတ်၏ အဓိက နိုင်ငံရေးတွေးခေါ်ရင်းများ၏ ယုံကြည်ချက်များကို ရောင်ပြန်ဟပ်နေခြင်း ဖြစ်သည်။ သူတို့၏ အမြင်အရ ဆိုလျှင် နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်အပါအဝင် ကမ္ဘာလောက ကြီးသည် တခုနှင့်တခု အပြန်အလှန် ထိန်းညှိနေသော ကျိုးကြောင်းဆီလျော်သည့် မှုများအရ လည်ပတ်နေခြင်း ဖြစ်သည်။ ဆင်ခြင်တုံတရားရှိသော လူတို့၏ အစီအစဉ် မရှိ ကောက်ကာငင်ကာ လုပ်လိုက်သည်ဟု ထင်ရသော ပြုမူလုပ်ဆောင်မှုများကို ပေါင်းချုပ်လိုက်သည့်အခါတွင်မှ အများကောင်းကျိုးသို့ ရေရှည်သွားသည်ဟု မြင်ကြသည်။ သို့ရာတွင် ‘နှစ် ၃၀ စစ်ပွဲ’ နောက်ပိုင်း တောက်လျှောက် နီးပါး အတိုက်အခိုက်ဖြစ်မှုများဖြင့် ပြည့်နှက်ခဲ့သော ရာစုနှစ်အတွင်းတွင် ဤအဆိုပြုချက် မှန်ကန်မှုကို အတည်ပြုရန် ခက်လှပေသည်။

ကိုယ်ကျိုးရှာသော လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းတို့၏ စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်မှုများမှ အတွေ့ထွေးစီးပွားရေး ကောင်းမွန်မှုကို “မမြင်ရသောလက်”က စစ်ထုတ် ယူလိုမိမည်ဟု “နိုင်ငံများ၏ခန” စာအုပ်တွင် အဒစ်စမစ်က ဆိုထားလေသည်။ အတော်အသင့် ကြီးသော သမ္မတနိုင်ငံတော်တခုတွင် အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံသော နိုင်ငံရေး “ဂိုဏ်းအုပ်စုများ”သည် သူတို့၏ ကိုယ်အကျိုး စီးပွားများနောက်သို့ လိုက်နေကြခြင်းသည် အလို အလျောက် ယန္တရားစနစ် တမျိုးမျိုးအရ သင့် တော်သော ပြည်တွင်းသဟဇာတဖြစ်မှုကို သွန်းထုပေးလိမ့်မည်ဟု

ပြည်ထောင်စု သတင်းစာတွင် မဲဒင်ဆင်က အဆိုပြု ခဲ့သည်။ မွန်တက်စ်ကျူက တွေးခေါ်ခဲ့ပြီး အမေရိကန် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေတွင် ပါဝင်နေသည့် အာဏာများ ခွဲထားခြင်းနှင့် စစ်ဆေးခြင်း၊ ထိန်းညှိခြင်း ဆိုသော အယူအမြင်သည်လည်း အထက်ပါ အမြင်များ ကို အတိအကျ ရောင်ပြန်ဟပ်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ အာဏာများ ခွဲခြားထားခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ အကြွင်းမဲ့ အာဏာရှင်စနစ်ကို ရှောင်ရှားရန်သာ ဖြစ်သည်။ သဟဇာတရှိသော အစိုးရကို ဖော်ဆောင်ရန် မဟုတ်ပေ။ အစိုးရ၏ အစိတ်အပိုင်းတိုင်းသည် သူတို့၏ ကိုယ်ပိုင် အကျိုးစီးပွားများနောက် လိုက်နေခြင်းဖြင့် အလွန်အကျွံ ဖြစ်မှုကို အပြန်အလှန်ထိန်းကာ အများကောင်းမှုကို ဖြစ်စေမည်ဟု ယူဆပေသည်။ နိုင်ငံတကာရေးရာ တွင်လည်း အလားတူမှုများကို ကျင့်သုံးခဲ့ကြသည်။ နိုင်ငံတိုင်းအတွက် လွတ်လပ်စွာ ရွေးချယ်ခွင့်ကို မပြင် ရသော လက်တီနိုအမေရိက အာဖရိကတိုင်းဒေသကြီးများသည် အားလုံးအတွက် ကောင်းကျိုး ချမ်းသာကို အသေအချာ ဖြစ်စေမည်အလား နိုင်ငံတိုင်းသည် သူ၏ အတ္တအကျိုး စီးပွားများနောက်လိုက်ရင်း တိုးတက်မှုကို ပံ့ပိုးသည်ဟု ယူဆခဲ့ကြသည်။

ရာစုနှစ်တစ်ကျော်ကျော် ထိုပျော်လင့်ချက်မှာ ပြည့်ဝခဲ့ဟန် ရှိသည်။ ပြင်သစ်တော်လှန်ရေးနှင့် နပိုလီယန် စစ်ပွဲများကြောင့် ကမောက်ကမ ဖြစ်မှုများနောက်ပိုင်းတွင် ဥရောပခေါင်းဆောင်များသည် ၁၈၁၅ ခုနှစ် ဝီယင်နာ ကွန်ဂရက်တွင် အင်အားချိန်ခွင်လျှာ ထိန်းညှိခြင်းကို ပြန်လည် ထူထောင်ခဲ့ကြသည်။ ကိုယ်ကျင့်တရားနှင့် ဥပဒေ စာချုပ်များဖြင့် နိုင်ငံတကာ ဆောင်ရွက်ချက်များ မလျော့ မတင်းမြစ်ရန် ကြိုးစားကာ အင်အားအပေါ် အလွန်အမင်း အားထားခြင်းကို ပျော့ပျောင်းစေခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ၁၉ ရာစုနှစ် အကုန်တွင်မူ ဥရောပ၏ အင်အားချိန်ခွင် လျှာထိန်းညှိခြင်းစနစ်သည် အင်အားသုံး နိုင်ငံရေး မူများနှင့် နည်းနည်းမျှ သည်းညည်းမခံသော ပတ်ဝန်းကျင် အတွင်းသို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိသွားခဲ့သည်။ ရန်ဘက်အား ရင်ဆိုင်အနိုင်ယူခြင်းသည် သံခင်းတမန်ခင်း၏ စံနည်းနာ ဖြစ်လာခဲ့သည်။ သို့ဖြင့် အင်အားစမ်းပွဲ တခုပြီးတခုထိ သို့ ဦးတည်သွား စေခဲ့တော့သည်။ နောက်ဆုံး ၁၉၀၄ ခုနှစ်တွင် မည်သူမျှ နောက်ဆုတ်ရှောင်လွှဲ၍ မရသော အကျပ်အတည်းကြီး ဖြစ်ပေါ်ခဲ့လေသည်။ ပထမကမ္ဘာစစ် ကပ်ဘေးကြီး နောက်ပိုင်းတွင် ဥရောပသည် ကမ္ဘာ့ခေါင်းဆောင်မှုကို ဘယ်တော့မှ အပြည့်အဝ ပြန်လည်မရရှိတော့ပေ။

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသည် အင်အားကြီး နိုင်ငံအဖြစ် ပေါ်ထွက်လာခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် မိမိနိုင်ငံသည် ဥရောပစည်းမျဉ်းများကို လိုက်နာမည် မဟုတ်ကြောင်း ဝုဒရိုးဝီလ်ဆင်က ရှင်းအောင် လုပ်ခဲ့သည်။

သူ၏သမိုင်းတွင် မည်သည့် အချိန်ကမျှ အင်အားချိန်ခွင်လျှာ ထိန်းညှိခြင်း စနစ်အတွင်း အမေရိကန် မပါခဲ့ပေ။ ကမ္ဘာစစ်ကြီးနှစ်ခု မတိုင်မီက အမေရိကန်သည် အင်အားချိန်ခွင်လျှာထိန်းညှိခြင်း လုပ်ရှားမှုအတွင်း မပါဘဲ အပြင်မှနေပြီး စိတ်ကြိုက် ပြစ်တင်ဝေဖန်သည့် အရသာကို ခံစားရင်း အကျိုး အမြတ်များ ခံစားနေခဲ့သည်။ စစ်အေးကာလတွင်မူ အမေရိကန်နိုင်ငံသည် ဆိုဗီယက်ယူနီယံနှင့် အင်အား ချိန်ခွင်လျှာထိန်းညှိခြင်းစနစ် မူများနှင့် လုံးလုံးကွဲပြား သောမူများအရ လည်ပတ်နေသော အင်အား နှစ်ခု ရှိသည့် ကမ္ဘာစနစ်အတွင်းတွင် သဘောတရားရေး၊ နိုင်ငံရေးနှင့် မဟာဗျူဟာ တိုက်ပွဲများ ဆင်နွှဲခဲ့ရသည်။ အင်အားနှစ်ခုရှိသည့် ကမ္ဘာစနစ်တွင် အတိုက်အခိုက် ဖြစ်မှုသည် အများကောင်းမှုသို့ ဦးတည်စေမည်ဟူသော ယူဆချက် မရှိနိုင်ပေ။ တဖက်မှ အသာရမှုတိုင်းသည် ကျန်တဖက်အတွက် အရှုံးဖြစ်စေသည်။ စစ်အေး တိုက်ပွဲတွင် အမေရိကန် တကယ်ရရှိခဲ့သည်မှာ စစ်ပွဲ မပါသော အောင်ပွဲ ဖြစ်သည်။ ယခုအခါတွင် ၎င်းအောင် ပွဲက “ဘဝမှာ ဝမ်းနည်းကြေကွဲခြင်း နှစ်မျိုးသာ ရှိတယ်။ တမျိုးက နှလုံးသားရဲ့ လိုအင်ဆန္ဒကို ဆုံးရှုံးသွားတာ ဖြစ်တယ်။ နောက်တမျိုးကတော့ နှလုံးသားရဲ့ လိုအင် ဆန္ဒ ပြည့်ဝသွားတာ ဖြစ်တယ်” ဟု ရော့ဘားနတ်ရှောက ပြောခဲ့သည့် အကျဉ်းအကျပ်မျိုးဖြင့် အမေရိကန်နိုင်ငံအား ရင်ဆိုင်နေရစေပြီ ဖြစ်သည်။

စစ်အေးတိုက်ပွဲကာလက နိုင်ငံခြားရေး ပေါ်လစီ အပေါ် အမေရိကန်၏ ထူးခြားသော ချဉ်းကပ်မှုသည် စိန်ခေါ်မှုများအတွက် မှတ်သားလောက်ဖွယ် သင့်မြတ် လျော်ကန်ခဲ့သည်။ ပြင်းထန်နက်ရှိုင်းသော သဘောတရား ရေးတိုက်ပွဲ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီး ကွန်မြူနစ်မဟုတ်သော ကမ္ဘာ၏ ခုခံမှုကို စည်းရုံးရန်အတွက် အမေရိကန်နိုင်ငံ တနိုင်ငံတည်းကသာ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် စစ်ရေးစသည့် နည်းလမ်းပေါင်းစုံကို အပြည့်အဝ ပိုင်ဆိုင် ခဲ့သည်။

စစ်အေးခေတ် ကမ္ဘာတွင် အင်အားဆိုင်ရာ အစဉ်အလာ အယူအဆများသည် အကြီးအကျယ် ကျိုးပျက်ခဲ့ကြရသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် အချိုးညီ သည်ဟု သက်သေပြနိုင်သည့် စစ်ရေး၊ နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေးအင်အားများ မျှတပေါင်းစည်းနေမှုကိုသာ

သမိုင်းအများစုတွင် တွေ့မြင်ခဲ့ရသည်။ စစ်အေးကာလ တွင်မူ အင်အား၏ အစိတ်အပိုင်းများသည် လုံးလုံး ကွဲပြားကုန်ကြသည်။ ယခင်ဆိုဒီယက်ယူနီယံသည် စစ်ရေးအရ မဟာအင်အားကြီးဖြစ်ပြီး တချိန်တည်းတွင် စီးပွားရေးအရ လူပုဂ္ဂလိကလေး ဖြစ်ခဲ့သည်။ နိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံအပို စီးပွားရေးဘီလူးကြီးဖြစ်ပြီး စစ်ရေးအရ ထည်တွက် ဓရာမလိုသည် အနေအထားလည်း ဖြစ်နိုင်ခဲ့သည်။ ဂျပန်နိုင်ငံ ဖြစ်ခဲ့သည် ပုံစံမျိုး ဖြစ်သည်။

စစ်အေးလွန် ကမ္ဘာတွင်မူ အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံသော အစိတ်အပိုင်းတို့သည် ပို၍ထပ်တူကျစွာနှင့် ပို၍ အချိန်ညီစွာ ကြီးထွားလာကြရန် ဖြစ်နိုင်ခြေ များပေသည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ နှိုင်းရစစ်ရေးအင်အားသည် တဖြည်းဖြည်း ကျဆင်းသွားလိမ့်မည် ဖြစ်သည်။ ပေါ်လွင်ထင်ရှားသည့် ရန်ဘက်ကင်းပဲ့မှုက ကာကွယ်ရေး မှနေ၍ အခြားဦးစားပေးမှုများဆီသို့ အရင်းအမြစ်များကို ရွေ့ပြောင်းအသုံးပြုရန် ပြည်တွင်းဖိအားကို ဖြစ်ပေါ်စေမည်ဖြစ်သည်။ ဤဖြစ်စဉ်သည် စတင်နေပြီပင် ဖြစ်သည်။ တခုတည်းသော အန္တရာယ် ဆက်လက် မရှိတော့သည့်အတွက် နိုင်ငံတိုင်းသည် ၎င်း၏ဘေးရန်ကို မိမိနိုင်ငံ၏ အမှန်ရှိနေသော အနေအထားများမှသာ ရှုမြင်နေကြပြီး အမေရိကန်၏ ကာကွယ်ရေး ထီးပိုင်အောက်တွင် ခိုလှုံခဲ့ကြသော နိုင်ငံများသည်လည်း သူတို့၏ လုံခြုံရေးအတွက် မဖြစ်မနေ ပိုကြီးသော တာဝန်ကို ယူရတော့မည်ဟု ခံယူလာကြမည် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံတကာ စနစ်သစ်၏ လည်ပတ်မှုသည် စစ်ရေးနယ်ပယ်တွင်ပင် မျှခြေရှိမှုဆီသို့ ဦးတည်သွား လိမ့်မည် ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ဤအခြေအနေသို့ ရောက်ရန် ဆယ်စုနှစ်အချို့ ကြာဦးမည် ဖြစ်သည်။ ဤအလားအလာများသည် စီးပွားရေးနယ်ပယ်တွင် ပို၍ သိသာထင်ရှား လာပေမည်။ ဤနယ်ပယ်အတွင်းတွင် အမေရိကန်၏ လွှမ်းမိုးထားမှုသည် စတင်ကျဆင်း လာနေပြီ ဖြစ်သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုအား စိန်ခေါ်ယှဉ်ပြိုင်ရန်အတွက်လည်း ဤနယ်ပယ်သည် ပို၍လုံခြုံ စိတ်ချရပေသည်။

၂၁ ရာစုနှစ်၏ နိုင်ငံတကာစနစ်ကို ပဋိပက္ခ ဖြစ်နေဟန် ရှိမှုဖြင့် အမှတ်အသား ပြုရပေမည်။ တဖက် တွင် အစိတ်စိတ်အပိုင်းပိုင်း ဖြစ်မှုနှင့် အခြားတဖက်တွင် ကြီးထွားလာနေသော တကမ္ဘာလုံး လက္ခဏာဆောင်မှု တို့၏ ပဋိပက္ခ ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံများအကြား ဆက်ဆံမှု အဆင့်အတန်းရှိမှု အခင်းအကျင်းသစ်သည် စစ်အေး ခေတ်၏ တင်းကျပ်သောပုံစံထက် ၁၈ ရာစုနှင့် ၁၉ ရာစု နှစ်များက ဥရောပနိုင်ငံစနစ်နှင့် ပို၍တူမည် ဖြစ်သည်။

၎င်းတွင် အနည်းဆုံး အင်အားစုခြောက်စု ပါဝင်မည် ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့မှာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ ဥရောပ၊ တရုတ်နိုင်ငံ၊ ဂျပန်နိုင်ငံ၊ ရုရှားနိုင်ငံနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံ လည်း ပါဝင်ကောင်း ပါဝင်ပေမည်။ အလတ်စားအရွယ်နှင့် ပို၍ငယ်သော တိုင်းပြည်မျိုးစုံတို့လည်း ပါဝင်ပေမည်။ တချိန်တည်းတွင် နိုင်ငံတကာ ဆက်ဆံရေးသည် ပထမဆုံး အကြိမ်အနေဖြင့် အမှန်တကယ် ကမ္ဘာ့လက္ခဏာ ဆောင်လာပြီ ဖြစ်သည်။ ဆက်သွယ်ရေးများသည် တမဟုတ်ချင်းဖြစ်ပြီး ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးသည် တိုက်ကြီး အားလုံးတွင် တဖြိုင်တည်း လှုပ်ရှားလည်ပတ်နေသည်။ နျူကလီယာ မပြန်ပွားရေး၊ ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး၊ လူဦးရေပေါက်ကွဲမှုနှင့် စီးပွားရေး အပြန်အလှန် ပိုမိုနေရမှု အစရှိသော တကမ္ဘာလုံး အခြေခံဖြင့်သာ ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်းနိုင်မည့် ပြဿနာ အစုံလိုက်ကြီးလည်း ပေါ်ပေါက် နေပြီ ဖြစ်သည်။

နှိုင်းယှဉ်နိုင်သော အရေးပါမှုများ ရှိကြသော နိုင်ငံများအကြား မတူညီသော တန်ဖိုးများနှင့် အလွန် ခြားနားသော သမိုင်းအတွေ့အကြုံများအား ရင်ကြားစေ ပေးရေးသည် အမေရိကန်နိုင်ငံအတွက် အတွေ့အကြုံ အသစ်အဆန်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ပြီးခဲ့သည့် ရာစုနှစ် အတွင်း အထီးကျန်နေခြင်းမှ သော်လည်းကောင်း၊ စစ်အေးခေတ်၏ တကယ့်ခေါင်းဆောင်အဖြစ်မှ သော်လည်းကောင်း လမ်းခွဲထွက်မှုကြီးလည်း ဖြစ်ပေမည်။ အလားတူပင် အခြားအဓိက ပါဝင်ကြသူများသည်လည်း ထွက်ပေါ်လာနေသော ကမ္ဘာ့အခင်းအကျင်းနှင့် ကိုက်ညီ အောင် ထိန်းညှိကြရာတွင် အခက်အခဲများ ရင်ဆိုင်နေ ကြရပေသည်။

နိုင်ငံပေါင်းစုံစနစ်ကို ကျင့်သုံးခဲ့သော ခေတ်သစ် ကမ္ဘာ၏ တခုတည်းသော အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သည့် ဥရောပ သည် အမျိုးသားနိုင်ငံတော် အချုပ်အခြာအာဏာနှင့် အင်အားချိန်ခွင်လျှာထိန်းညှိခြင်း အယူအဆတို့ကို တီထွင်ခဲ့သည်။ ရာစုနှစ်သုံးခုအတွင်း ပိုမိုကောင်းမွန်သော အချိန်ပိုင်းတို့တွင် နိုင်ငံတကာရေးရာအပေါ် ဤအတွေး အမြင်များက လွှမ်းမိုးထားခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် နိုင်ငံရေး အကြောင်းရင်းတရား (raison d'e'tat)ကို တချိန်က လက်တွေ့ကျင့်သုံးခဲ့သော ဥရောပနိုင်ငံများသည် ယခုအခါ ပေါ်ပေါက်လာနေသော နိုင်ငံတကာ အခင်းအကျင်းတွင် အခရာကျသူများအဖြစ် ပါဝင်ရန် မည်သည့်နိုင်ငံမျှ လုံလောက်သောအင်အား မရှိကြတော့ပေ။ ဤနှိုင်းရ အားနည်းချက်ကို ချေဖျက်ရန်အတွက် ညီညွတ် စုစည်းသော ဥရောပကို ဖန်တီးရန် သူတို့သည် ကြိုးပမ်း နေကြသည်။ များလှစွာသော သူတို့၏ စွမ်းအင်များကို

ဤအားထုတ်မှုက စုပ်ယူနေပေသည်။ အကယ်၍ သူတို့ အောင်မြင်သွားသည်တိုင်အောင် ယခင်က ယင်းကဲ့သို့သော နိုင်ငံရေးဖွဲ့စည်းမှုမျိုး မရှိခဲ့ဖူးသဖြင့် ကမ္ဘာ့ဇာတ်ပုံပေါ်တွင် ညီညွတ်စုစည်းထားသော ဥရောပ၏ လုပ်ဆောင်မှုများအတွက် အလိုအလျောက် လမ်းညွှန်များ အဆင်သင့် မရှိပေ။

ရုရှားနိုင်ငံသည် သူ၏ သမိုင်းတလျှောက်တွင် သီးခြားသာကတစု ဖြစ်ခဲ့သည်။ ပြင်သစ်နိုင်ငံနှင့် ဂရိတ်ဗြိတိန်နိုင်ငံတို့ ကောင်းစွာ အင်အားတောင့်တင်းပြီးမှသာ ဥရောပမြင်ကွင်းသို့ နောက်ကျ၍ ဝင်ရောက်လာခဲ့သည်။ ယင်းနိုင်ငံအပေါ် ဥရောပ သံခင်းတမန်ခင်းဆိုင်ရာ အစဉ်အလာမူများလည်း တစ်ခုမှ အသုံးပြု၍ ရခဲ့ဟန် မရှိပေ။ မတူကွဲပြားသော ယဉ်ကျေးမှု နယ်ပယ်သုံးရပ် (ဥရောပ၊ အာရှနှင့် မူဆလင်ကမ္ဘာ) ဖြင့် နယ်ချင်းဆက်စပ်နေသော ရုရှားနိုင်ငံတွင် ယင်း နယ်ပယ်တိုင်းမှ လူမျိုးများ နေထိုင်ကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဥရောပအဓိပ္ပာယ်အရ မည်သည့်အခါကမျှ အမျိုးသား နိုင်ငံတော် မဖြစ်ခဲ့ပေ။ ရုရှားနိုင်ငံ၏ အုပ်ချုပ်သူများသည် ဆက်စပ်နေသော နယ်မြေများကို တိုက်ခိုက်သိမ်းသွင်းနေကြရာ နိုင်ငံ၏ အရွယ်အစားမှာ အမြဲမပြတ် ပြောင်းလဲလျက် ရှိသည်။ ဥရောပနိုင်ငံများနှင့် အရွယ်အစားအရ နှိုင်းယှဉ်ပါက ရုရှားအင်ပါယာသည် များစွာသာလွန်ခဲ့ပေသည်။ ထို့အပြင် အောင်ပွဲအသစ် ရရှိတိုင်း နိုင်ငံတော်၏ လက္ခဏာသည်လည်း အသွင်ပြောင်းသွားလေ့ရှိသည်။ အသစ်စက်စက် ဖြစ်သော၊ လှုပ်လှုပ်ရွရွဖြစ်နေသော ရုရှားမဟုတ်သည့် မျိုးနွယ်အုပ်စုကို ရုရှားနိုင်ငံအတွင်း သိမ်းသွင်းစုစည်း လိုက်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ယင်းသည် ကြီးမားသော စစ်တပ်များ ထားရှိရန် မဖြစ်မနေ လိုအပ်သည်ဟု ရုရှားက ခံယူထားစေသည့် အကြောင်းများအနက်မှ အကြောင်းတချက် ဖြစ်သည်။ ယင်းစစ်တပ်၏ အရွယ်အစားသည် ပြည်ပအန္တရာယ်များ ကာကွယ်ရေးနှင့် မသက်ဆိုင်ပေ။

အစွဲအလမ်းဖြစ်နေသော မလုံခြုံမှုနှင့် ပြင်းထန်သော ဘာသာအယူ ပြောင်းလဲရေး လွန်ဆွဲမှုအကြားတွင် လည်းကောင်း၊ ဥရောပတိုက်၏ လိုအပ်မှုများနှင့် အာရှ၏ ဆွဲဆောင်မှုများ အကြားတွင်လည်းကောင်း ယိမ်းထိုးနေသော ရုရှားအင်ပါယာအတွက် ဥရောပ မျှခြေရှိမှုစနစ်တွင် အခန်းကဏ္ဍ အပြုရှိသော်လည်း မည်သည့်အခါကမျှ ယင်းစနစ်၏ တက်ကြွစိတ်ရှိသော အစိတ်အပိုင်း တရပ်မဟုတ်ခဲ့ချေ။ အောင်နိုင်ခြင်းနှင့် လုံခြုံမှုတို့၏ လိုအပ်ချက်များသည် ရုရှားခေါင်းဆောင်များ၏ စိတ်ထဲတွင် ရောယှက်နေခဲ့သည်။ ဝီယင်နာ ကွန်ဂရက်ပြီးသည် ၃၄

အချိန်မှ စတင်၍ ရုရှားအင်ပါယာသည် အခြား အဓိကအင်အားရှိ နိုင်ငံများထက် နိုင်ငံရပ်ခြားတွင် ၎င်း၏စစ်တပ် ချထားမှုအကြိမ် ပိုများခဲ့သည်။ ရုရှား၏ နယ်ပယ်ချဲ့ထွင်ရေးဝါဒသည် လုံခြုံမှု မရှိခြင်းဆိုသည် ခံစားမှုမှ ပေါက်ဖွားလာသည်ဟု ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာသူများက မကြာမကြာ ရှင်းပြကြသည်။ သို့ရာတွင် ရုရှား၏ ပြင်ပသို့ ထိုးဝင်မှုသည် ဘုရားသခင်၏ ဘာသာရေးတာဝန် အဖြစ်ဖြင့် ရုရှားစာရေးဆရာများက အကြိမ်ပိုများစွာ အကြောင်းပြကြသည်။ ရုရှားသည် အောင်ပွဲရ ချီတက်နေချိန်ဆိုလျှင် ဘယ်တော့မှ အကန့်အသတ် မထားတတ်၊ ရှုံးနိမ့်ပြီဆိုလျှင် မကျေမနပ် အတွင်းကျိတ် ဒေါသပုန်ထ နေတတ်သည်။ သမိုင်းတလျှောက်လုံးလောက်တွင် ရုရှားသည် အခါအခွင့် ကောင်းကို မပြတ်စောင့်နေလေ့ရှိသည်။

ကွန်မြူနစ်လွန်ခေတ် ရုရှားနိုင်ငံသည် သူ၏သမိုင်းတွင် မရှိခဲ့ဖူးသော နယ်နိမိတ်အတွင်း ရောက်ရှိနေပေသည်။ ဥရောပကဲ့သို့ပင် ၎င်းသည်လည်း ၎င်း၏ ကိုယ်ပိုင်အမှတ်အသားကို ပြန်လည်အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ရန် များစွာစူးစိုက် လုံးပန်းရဦးမည် ဖြစ်သည်။ သမိုင်းစည်းချက်ဆီသို့ ပြန်သွားပြီး ဆုံးရှုံးသွားသော အင်ပါယာကို ၎င်းသည်ပြန်လည်တည်ဆောက်မည် လော။ ၎င်း၏ ဗဟိုဆွဲအားကို အရှေ့ဘက်ဆီသို့ရွှေ့ပြီး အာရှတိုက်သံခင်းတမန်ခင်းတွင် ပိုမိုတက်ကြွစွာ ပါဝင်လှုပ်ရှားလာမည်လော။ ၎င်း၏နယ်စပ်များ အထူးသဖြင့် အပြောင်းအလဲမြန်သော အရှေ့အလယ်ပိုင်း တို့မှ မငြိမ်မသက် ဖြစ်မှုများအား ၎င်းသည် မည်သည့်မျှ နည်းနာများဖြင့် တုံ့ပြန်မည်နည်း။ ကမ္ဘာ့အခင်း အကျင်းအတွက် ရုရှားနိုင်ငံသည် အစဉ်အရေပါနေ မည်ဖြစ်ပြီး အထက်ပါ ပြဿနာများအား ဖြေရှင်းရာတွင် မလွဲမချောင့်သာ ကြုံတွေ့ရမည် ဝရန်းသန်းကား ဖြစ်မှုများကြောင့် အန္တရာယ်လည်း ဖြစ်နိုင်ပေသည်။

တရုတ်နိုင်ငံသည်လည်း ၎င်းအတွက် အသစ် ဖြစ်သော ကမ္ဘာ့အခင်းအကျင်းကို ရင်ဆိုင်နေရပြီ ဖြစ်သည်။ နှစ်ပေါင်း ၂၀၀၀ အတွင်း တရုတ်အင်ပါယာ သည် ယင်း၏ကမ္ဘာအား တစ်ခုတည်းသော ဧကရာဇ် အုပ်စိုးမှုအောက်တွင် စုစည်းထားခဲ့သည်။ အချို့ အချိန်များတွင်သာ ယင်းအုပ်စိုးမှုသည် ဂယိမ်း ဂယိုင်ဖြစ်ခဲ့သည်။ တရုတ်နိုင်ငံတွင်လည်း ဥရောပ တွင်ဖြစ်ခဲ့သည်ထက် မနည်းသော စစ်ပွဲများ ဖြစ်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ယင်းစစ်ပွဲများမှာ ဧကရာဇ် အာဏာလှ သူများအကြားတွင် ဖြစ်ပွားခြင်းဖြစ်၍ နိုင်ငံတကာ စစ်ပွဲထက် ပြည်တွင်းစစ်သဘော ပိုဆန်ပေသည်။

ယင်းစစ်ပွဲတို့သည် အနွေးနှင့်အခြန် ဗဟိုဘာဏာ သစ်တရပ် ပေါ်ပေါက်ခြင်းဆီသို့သာ မလွဲမသွေ ဦးတည် သွားကြသည်။

၁၉ ရာစု မတိုင်မီကမူ တရုတ်နိုင်ငံသည် ၎င်း၏ အင်အားသာလွန်မှုကို ယှဉ်နိုင်စွမ်းရှိသော အိမ်နီးချင်း နိုင်ငံဟူ၍ မည်သည့်အခါကမျှ မရှိခဲ့သလို ဤကဲ့သို့သော နိုင်ငံမျိုး ပေါ်ပေါက်နိုင်သည်ဟူ၍လည်း မည်သည့်အခါကမျှ စိတ်မကူးခဲ့ကြပေ။ တရုတ်မင်းဆက်များကို ဖြုတ်ချခဲ့ကြ သော ပြည်ပမှ အောင်နိုင်သူများမှာလည်း တရုတ် ယဉ်ကျေးမှုအတွင်း စုပုံယူခြင်း ခံလိုက်ကြရသည်မှာ အလယ်ခေတ် မင်းနိုင်ငံ၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းများကို ဆက်လက်ကျင့်သုံးသွားကြသည်အထိ ဖြစ်သွားတော့ သည်။ တရုတ်နိုင်ငံတွင် နိုင်ငံများ၏ အချုပ်အခြာအာဏာ တန်းတူမှုဆိုသည် အယူအဆ မတည်ရှိခဲ့ပေ။ ပြင်ပမှ လူများကို အပိုင်အစိုင်းများအဖြစ်သဘောထားပြီး ပဏ္ဏာဆက်သည့် ဆက်ဆံရေးအဖြစ် အဆင့်နိမ့်ဆက် ဆံခဲ့သည်။ ယင်းမှာ ၁၈ ရာစုနှစ်က ဝီကင်းသို့ ပထမဦးဆုံး ရောက်ရှိလာသော ဗြိတိသျှသံအဖွဲ့အား ဆက်ဆံခဲ့သည့် ပုံစံပင် ဖြစ်သည်။ တရုတ်နိုင်ငံသည် နိုင်ငံခြားသို့ သံတမန်များ စေလွှတ်ခြင်းကို တန်ဖိုးမထားခဲ့ချေ။ သို့ရာတွင် အနီးရှိ အပိုင်အစိုင်းများကို အနိုင်ယူ ရန်အတွက် အဝေးမှ အပိုင်အစိုင်းများအား အသုံးပြုခြင်း ကိုမူ ကျင့်သုံးခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ယင်းမှာ အရေးပေါ် ကိစ္စများအတွက် ဗျူဟာသာဖြစ်ပြီး ဥရောပ အင်အားချိန်ခွင်လျှာ ထိန်းညှိခြင်းဆိုင်ရာ နေ့စဉ် လည်ပတ်နေသည့် စနစ်မျိုး မဟုတ်ပေ။ ဥရောပ၏ အပြုတန်း သံတမန်ဆက်ဆံရေး တည်ဆောက်ထားသော လက္ခဏာရပ်မျိုးကိုလည်း မပြုလုပ်ခဲ့ချေ။ ၁၉ ရာစုနှစ်တွင် ဥရောပ ကိုလိုနီစနစ်၏ ဂုဏ်သရေညှိုးသော လက်အောက်ခံ ဖြစ်ခဲ့ပြီးနောက် တရုတ်နိုင်ငံသည် မကြာ မီကမှ (၃၀၀ ယကမ္ဘာစစ်မှစ၍) သူ၏သမိုင်းတွင် မရှိခဲ့ဖူးသော ဝင်ရိုးအများ ကမ္ဘာကြီးထဲသို့ ပြန်လည် ဝင်ရောက်လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

ဂျပန်နိုင်ငံသည်လည်း ပြင်ပကမ္ဘာနှင့် ဆက်ဆံမှုအားလုံးကို ကိုယ့်ဘာသာကိုယ် ဖြတ်တောက် ပြီး နေထိုင်ခဲ့သည်။ ရေတပ်စိုလ်ချုပ် မက်သယူးပယ်ဇိုက အတင်းတံခါးဖွင့်ပစ်ခဲ့သည့် ၁၈၅၄ ခုနှစ်မတိုင်မီ နှစ်ပေါင်း ၅၀၀ ကြာ ဂျပန်နိုင်ငံသည် အပြန်အလှန် တိုက်နေကြ သော အပိုင်အစိုင်းများအကြား ချိန်ခွင်လျှာထိန်းရန် မပြုလုပ်ခဲ့ချေ။ တရုတ်နိုင်ငံကဲ့သို့ ပဏ္ဏာဆက်သသော ဆက်ဆံရေးကို တီထွင်ပြီး နှိပ်ချလုပ်ဆောင်ရန်ကိုလည်း မပြုလုပ်ခဲ့ပေ။ ပြင်ပကမ္ဘာကို တံခါးပိတ်ထားသော

ဂျပန်နိုင်ငံသည် ၎င်း၏သီးခြားဓလေ့ထုံးစံများအပေါ် ကိုယ့်ဘာသာ ဂုဏ်ယူနေပြီး ပြည်တွင်းစစ်မှ စစ်ရေး အစဉ်အလာအပေါ် တန်ဖိုးထားခဲ့သည်။ ၎င်း၏အတွင်း ပိုင်း အဆောက်အအုံကိုလည်း ၎င်း၏သီးခြားယဉ်ကျေးမှု သည် နိုင်ငံခြားသြဇာလွှမ်းမူဒဏ်ကို ခံနိုင်သည့်အပြင် ၎င်းတို့ထက်လည်း သာလွန်ကာ အဆုံးတွင် နိုင်ငံခြား လွှမ်းမိုးမှုကို စုပုံယူလိုက်သည်ထက် အနိုင်ယူလိုက်မည် ဟူသော ယုံကြည်ချက်အပေါ်တွင် တည်ဆောက်ထား ခဲ့သည်။

စစ်အေးခေတ်တွင် ဆိုဗီယက်ယူနီယံသည် အဓိက လုံခြုံရေးအန္တရာယ် ဖြစ်နေသည့်အချိန်က ဂျပန်နိုင်ငံသည် ၎င်း၏ နိုင်ငံခြားရေးပေါ်လစီကို မိုင်ထောင်ပေါင်းများစွာဝေးသော အမေရိကန်နိုင်ငံနှင့် ကိုက်ညီအောင် လုပ်နိုင်ခဲ့သည်။ ထွေပြားစုံလင်သော စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ကမ္ဘာ့အခင်းအကျင်းသစ်သည် များစွာဂုဏ်ယူခဲ့သော အတိတ်ရှိသော နိုင်ငံအား မဟာမိတ် တဦးတည်းအပေါ် အားထားမှုကို မလွှဲမသွေ ပြန်လည်သုံးသပ် စေလိမ့်မည် ဖြစ်သည်။ အာရှ ချိန်ခွင် လျှာ ထိန်းညှိခြင်းအပေါ် မတူသော ကမ္ဘာခြမ်းတွင်ရှိပြီး အတ္တလန်တစ်ကို ဖြတ်၍လည်းကောင်း၊ ပစိဖိတ်ကို ဖြတ်၍လည်းကောင်း၊ တောင်အမေရိကတိုက်သို့ လည်းကောင်း လားရာ သုံးဘက်ကို ရင်ဆိုင်နေရသော အမေရိကန်နိုင်ငံထက် ဂျပန်နိုင်ငံသည် ပို၍အရေးထား လာရမည်ဖြစ်သည်။ တရုတ်၊ ကိုရီးယားနှင့် အရှေ့ တောင်အာရှတို့သည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုထက် ဂျပန်နိုင်ငံအတွက် လုံးလုံးကွဲပြားသော အရေးပါမှုများရှိ ကြမည်ဖြစ်ပြီး ပို၍ကိုယ်ပိုင် လွတ်လပ်သော၊ ပို၍ ကိုယ့်အားကိုယ်ကိုးသော ဂျပန်၏ နိုင်ငံခြားရေး ပေါ်လစီကို ဖြစ်ပေါ်လာစေမည် ဖြစ်သည်။

တောင်အာရှတွင် ယခုအခါ အဓိက အင်အားရပ် တခုအဖြစ် ထွက်ပေါ်လာနေသော အိန္ဒိယနိုင်ငံ အနေဖြင့်မူ ၎င်း၏ နိုင်ငံခြားရေးပေါ်လစီသည် ဘက်များစွာ အရ ဥရောပနယ်ချဲ့ဝါဒ ခေတ်ကောင်းစဉ်ကာလ၏ နောက်ဆုံးလက်ကျန် အမှတ်အသားတခု ဖြစ်ပြီး ရှေးဟောင်းယဉ်ကျေးမှု အစဉ်အလာများလည်း ပျံ့နှံ့ ပါဝင်နေသည်။ ဗြိတိသျှတို့ ရောက်မလာမီက ထောင်စု တစုကြာသည်အထိ အိန္ဒိယတိုက်ငယ်တွင် တခုတည်း သော နိုင်ငံရေးယူနစ်၏ အုပ်ချုပ်မှု မရှိခဲ့ပေ။ ဗြိတိသျှ တို့သည် စစ်အင်အား အနည်းငယ်ဖြင့် အိန္ဒိယအား ကိုလိုနီလုပ်နိုင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် အစပထမတွင်ဒေသခံလူထုက အောင်နိုင်သူ အဟောင်း ကို အသစ်က အစားထိုး ဝင်လာသည်ဟုသာ မှတ်ယူခဲ့၍

ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် တစ်စုတစ်စည်း တည်းရှိသော အုပ်ချုပ်မှုကို တည်ထောင်ပြီးသည့်နောက် ဗြိတိသျှ အင်ပါယာကို အခြေပြုပျက်စေခဲ့သည်မှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံသို့ ၎င်းကတင်သွင်းခဲ့သော အများကြိုက် အစိုးရနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အမျိုးသားရေးဝါဒတို့၏ တကယ့်တန်ဖိုးများသာ ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် အမျိုးသား နိုင်ငံတော်အနေဖြင့် ဆိုရပါမူ အိန္ဒိယနိုင်ငံသည် အသစ် ဝင်လာသူ ဖြစ်သည်။ များပြားသော လူဦးရေအတွက် ဝိက္ခာဖူလုံရေးတိုက်ပွဲဖြင့် နစ်မြုပ်နေသောကြောင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံသည် စစ်အေးခေတ် ဘက်မလိုက် လှုပ်ရှားမှုတွင်ပင် အပေါ်ယံမျှသာ ပါဝင်ခဲ့ နိုင်သည်။ သို့ရာတွင် ၎င်းသည်နိုင်ငံတကာ နိုင်ငံရေး ဇာတ်ခုံတွင် ၎င်း၏အရွယ်ပမာဏနှင့် ကိုက်ညီသော အခန်းကဏ္ဍကို ရယူရဦးမည် ဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်၍ ကမ္ဘာ့အခင်းအကျင်းသစ်ကို တည်ဆောက်ကြမည့် အရေးပါဆုံး နိုင်ငံများသည် တကယ့်တကယ်အားဖြင့် အသစ်ပေါ်ထွက်လာနေသော နိုင်ငံပေါင်းစုံစနစ်နှင့် ပတ်သက်သည့် အတွေ့အကြုံတစ်ခုမျှ မရှိကြချေ။ ကမ္ဘာ့အခင်းအကျင်းသစ်သည် ကွဲပြားခြားနားသောလူထုနှင့် အများအပြားမှုဖြစ်စေ၊ တကမ္ဘာလုံးကျယ်ပြန့်မှုအရဖြစ်စေ မည်သည့်အခါကမျှ စုစည်း တည်ဆောက်ခဲ့ခြင်း မရှိဖူးပေ။ ထို့အပြင် ယခင် မည်သည့်အခင်းအကျင်းကမျှ သမိုင်းဝင် အင်အား ချိန်ခွင် လျှာ ထိန်းညှိခြင်းစနစ်များ၏ အားကောင်းချက်များနှင့် တကမ္ဘာလုံး၏ ဒီမိုကရေစီကျကျ အမြင်နှင့် မျက်မှောက် ကာလ၏ နည်းပညာပေါက်ကွဲမှုတို့ကို ပေါင်းစပ်ပေး ခဲ့ခြင်းလည်း မရှိခဲ့ဖူးပေ။

အတိတ်ကာလကမူ နိုင်ငံတကာစနစ် အားလုံး သည် ရောင်လွှဲမရသော အချိုးညီညွတ်မှု တရပ်အဖြစ် ပေါ်ထွက်လာခဲ့ကြသည်။ ယင်းစနစ်ကို ထူထောင် ပြီးပြီဆိုသည်နှင့် အကယ်၍ အခြားရွေးချယ်မှု များကို ပြုလုပ်ခဲ့ပါက သမိုင်းသည် မည်ကဲ့သို့ ဖြစ်သွားမည် သို့မဟုတ် အခြားရွေးချယ်စရာများ ရှိနိုင်ခဲ့သလော ဆိုသည်တို့မှာ စိတ်ကူးစဉ်းစားကြည့်ရန် ခက်ခဲလှ ပေသည်။ နိုင်ငံတကာ အခင်းအကျင်းသည် စတင်အသက် ဝင်လာသည့် အချိန်တွင် ၎င်းအတွက် ရွေးချယ်စရာ အများအပြား လမ်းပွင့်နေနိုင်ပေသည်။ သို့ရာတွင် ရွေးချယ်မှုတိုင်းသည် ကမ္ဘာကြီးအတွက် အခြားရွေးချယ် လမ်းများကို ကန့်သတ်ပစ်လိုက်သည်။ ပြောင်းလွယ် ပြင်လွယ်ရှိမှုကို ရှုပ်ထွေးဆန်းပြားမှုတစ်ခုမျှသာ သောကြောင့် အစောပိုင်း ရွေးချယ်မှုများသည် သေနေ ရှင်ရေးကဲ့သို့ အထူးအရေးပါပေသည်။ နိုင်ငံတကာ အခင်းအကျင်းသည် ဝီယင်နာ အခင်းအကျင်း နောက် ၃၆

ပေါ်ထွက်လာသော အခင်းအကျင်းကဲ့သို့ နှိုင်းယှဉ်ချက် အရ တည်ငြိမ်မည်လော သို့မဟုတ် ဝက်စ်ဖလီယာ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဗာဆိုင်းစာချုပ် နောက်ပိုင်း ပေါ်ထွက် လာသော အခင်းအကျင်းများကဲ့သို့ မတည်မငြိမ် ဖြစ်မည်လော ဆိုသည်မှာ ဖွဲ့စည်းပါဝင်သူများ မည်သည့်အတိုင်းအတာအထိ သဘောတရားဖြစ်ကြ သနည်းဆိုသည်အပေါ်တွင် မူတည်ပေသည်။ မျှတမှု ရှိသည်ဟု ယူဆပြီး လုံခြုံသည်ဟု ခံစားခြင်း အပေါ်တွင် တည်ပေသည်။

အတည်ငြိမ်ဆုံး နိုင်ငံတကာအခင်းအကျင်း နှစ်ရပ် (ဝီယင်နာကွန်ဂရက်အခင်းအကျင်းနှင့် ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်နောက်ပိုင်း အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုက လွှမ်းမိုးထားသော အခင်းအကျင်း)တွင် အတွေ့အမြင်များ တညီတညွတ်တည်းရှိသည့် အကျိုးထူး ရှိခဲ့သည်။ ဝီယင်နာတွင် နိုင်ငံခေါင်းဆောင်များသည် ပဒေသရာဇ် မင်းများ ဖြစ်ကြပြီး အထိမခံနိုင်သည့် ကိစ္စများကို တညီတည်း မြင်ထားကြပြီး အခြေခံများပေါ်တွင်လည်း တသဘောတည်း ရှိခဲ့ကြသည်။ စစ်ပြီး ခေတ်ကမ္ဘာကို ပုံသွင်းခဲ့သော အမေရိကန် ခေါင်းဆောင် များသည် သာမန်မဟုတ်သည့် စုစည်းညီညွတ်မှုနှင့် ဖျတ်လတ် သန်စွမ်းမှုဆိုသော ပညာဉာဏ် အစဉ်အလာမှ ပေါ် ထွက်လာကြသူများ ဖြစ်ကြသည်။

ယခုပေါ်ထွက်လာနေသော အခင်းအကျင်းကို များစွာကွဲပြားခြားနားသော ယဉ်ကျေးမှုများအား ကိုယ်စားပြုသည့် နိုင်ငံခေါင်းဆောင်များက တည်ဆောက် ကြရမည် ဖြစ်သည်။ သူတို့သည် ကြီးမားရှုပ်ထွေးသော ဗျူရိုကရေစီကြောင့် ရည်မှန်းချက်ကို ရှင်းလင်းတိကျ အောင် လုပ်ရမည်ထက် အများအားဖြင့် သူတို့၏ စွမ်းအင်များသည် အုပ်ချုပ်ရေး ယန္တရားအတွင်း ကုန်ခမ်း နေကြရသည်။ သူတို့အား ထင်ရှားကျော်ကြားလာ စေသော အရည်အချင်းများမှာလည်း အုပ်ချုပ်ရေး အတွက် လိုအပ်သော အရည်အချင်းများ မဟုတ်ပေ။ နိုင်ငံတကာ အခင်းအကျင်းကို တည်ဆောက်ရေးအတွက် မူ ပို၍ပင် မသင့်လျော်ချေ။ နိုင်ငံစုံစနစ်၏ ရရှိနိုင်သော တစ်ခုတည်းသော ပုံစံမှ အနောက်တိုင်း လူ့အဖွဲ့အစည်း များက တည်ဆောက်ထားသော ပုံစံဖြစ်ပြီး ယင်းကိုမူ ပါဝင်သူ အများအပြားက ငြင်းပယ် နိုင်ပေသည်။

နိုင်ငံအများအပြားပေါ်တွင် အခြေခံထားသော ကမ္ဘာ့အခင်းအကျင်းများ (ဝက်စ်ဖလီယာငြိမ်းချမ်းရေးမှ ကျွန်တော်တို့ခေတ်အထိ) ၏ အတက်နှင့်အကျတို့သည် ခေတ်ပြိုင်နိုင်ငံခေါင်းဆောင်များ ရင်ဆိုင်နေရသော စိန်ခေါ် မှုများကို နားလည်သဘောပေါက်အောင် ကြိုးစားရန်

အတွက် နိဂုံးချုပ် သင်ခန်းစာယူနိုင်သည့် တစ်ခုတည်းသော အတွေ့အကြုံသာ ဖြစ်သည်။ သမိုင်းကို လေ့လာခြင်းဖြင့် အလိုအလျောက် လက်တွေ့အသုံးပြုနိုင်သော ညွှန်ကြားချက်များ ရရှိမည် မဟုတ်ပါ။ နှိုင်းရဆင်တူမှုများဖြင့်သာ သမိုင်းက သင်ကြားပေးပေသည်။ နှိုင်းယှဉ်နိုင်သော အခြေအနေများ၏ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော အကျိုးဆက်များအပေါ်တွင် အလင်းရောင် ဖြာကျပေးခြင်းသာ ဖြစ်ပေသည်။ မျိုးဆက်တိုင်းသည် မည်သည့် အခြေအနေများကိုသာ အမှန်နှိုင်းယှဉ်နိုင်သည် ဆိုသည်ကို မိမိဘာသာ ပိုင်းဖြတ်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

ဟင်နရီကစ်ဆင်ဂျာ၏ သံခင်းတမန်ခင်း (Diplomacy) စာအုပ်ထဲမှ ကမ္ဘာ့အခင်းအကျင်းသစ် အခန်းကို ကောက်နှုတ်၍ ဆီလျော်အောင် ဘာသာပြန်ပါသည်။

●စာမျက်နှာ(၉)မှ

လူ့အဖွဲ့အစည်းမျိုးအတွက် အားထုတ်လုံးပန်း လာအောင် ပြည်သူတွေ့ရဲ့ အသိစိတ်ဓာတ်ကို ကျွန်တော်တို့ မြှင့်တင်ပေးရပါမယ်။ ကြီးကြီးငယ်ငယ် ခွဲခြားမှုမရှိတဲ့၊ အငြင်းပွားမှုတွေကို ဆွေးနွေး ညှိနှိုင်းဖြေရှင်းတဲ့၊ နိုင်ငံတွေအကြား ငြိမ်းချမ်းစွာ အတူယှဉ်တွဲ နေထိုင်ခြင်းက လွမ်းမိုးနေတဲ့ ကမ္ဘာ့ အခြေအနေတရပ်ကို ကျွန်တော်တို့ ပျော်မှန်းကြပါစို့။

ဒီဩဂုတ်လ အစည်းအဝေးမှာ မိန့်ခွန်း ပြောခွင့်ရတဲ့အတွက် ဂျာဝါဟာလာနေရူး အမှတ်တရ ရန်ပုံငွေအဖွဲ့ရဲ့ ဘဏ္ဍာထိန်းများ၊ အထူးသဖြင့် ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်တဲ့ Smt ဆိုနီယာကန္နီကို ကျေးဇူးတင်ကြောင်း ကျွန်တော် ပြောကြားလိုပါတယ်။ ။

●စာမျက်နှာ(၂၀)မှ

ငန်းအပိုင်းတို့ကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရေးအတွက် ပေါ်လစီတွေ၊ အစီအစဉ်တွေ ချမှတ်ထား ကြပါပြီ။ ဒါကြောင့် အင်အားကြီးတွေ အနေနဲ့ကတော့ နည်းယဉာနဲ့ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုချင်း ဖြိုင်ကြမယ် ယှဉ်ပြိုင်ပွဲကြီး နောက်တချိတ်မောင်း နှံ့ကြ လိမ့်မယ်လို့ ကြိုတွက်ထားနိုင်ပါတယ်။

ယန်ရှီယွဲ (Yang Xiyue)
 ဟိကင်းစီရူး၊ မတ် ၁-၉၊ ၁၉၉၉ မှ “ Power Relations in Today’s World ဆောင်းပါးကို ပြန်ဆိုပါသည်။

ကိုဆိုပြုငြိမ်းချမ်းရေး

သဘောတူညီချက်

မတ်လ ၂၄ ရက်နေ့မှာ အမေရိကန်ဦးဆောင်တဲ့ နေတိုးလေတပ်ဖွဲ့က ယူဂိုဆလားဗီးယားပြည်ထောင်စု သမ္မတနိုင်ငံ (FYP) ဆားဗီးယားနဲ့ ဖွန်တီနီးဂရိုးကို စတင် ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ပါတယ်။ ဒီအထဲမှာ ဆားဗီးယားရဲ့ ပြည်နယ်အဖြစ် နေတိုးကသဘောထားတဲ့ ကိုဆိုဆိုလည်း ပါပါတယ်။ ဂျွန်လ ၃ ရက်နေ့မှာတော့ နေတိုးနဲ့ ဆားဗီးယားဟာ ငြိမ်းချမ်းရေး သဘောတူညီချက် ရရှိခဲ့ကြပါတယ်။ အောင်ပွဲခံပြီလို့ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုက ကြေညာခဲ့ပါတယ်။ “အန်ကယ်လို့ မစ္စတာဒီလိုဆီဗစ်က ခေါ်လာစေဖို့အတွက် ရက်သတ္တ ၁၀ ပတ်ကြာ တိုက်ပွဲ” ကို အောင်မြင်စွာ အဆုံးသတ်နိုင်ခဲ့ပြီလို့ ချူးယောက်တိုင်း သတင်းစာထဲမှာ ဘလိန်းဟာဒင် (Blaine Harden) က ရေးသားခဲ့ပါတယ်။ ဒါကြောင့် “ဆားဗီးယားကို ဘယ်လိုသန့်စင်မလဲ” ဆိုတဲ့ ခေါင်းကြီးသတင်းထဲမှာ ဟာဒင်က အကြံပေးထားသလို “ဆားဗီးယားကို သန့်စင်ဖို့” အတွက် မြေပြင်တပ်တွေ သုံးစရာ မလိုတော့ပါဘူး။ အမေရိကန်ရဲ့ သမိုင်းကြောင်းအရ ကြည့်မယ်ဆိုရင် ဒီအကြံပြုချက်ဟာ သဘာဝကျပါတယ်။ ဟိုးမူလ ဇာစ်မြစ်ကနေ ဒီနေ့ကာလအထိ အမေရိကန်သမိုင်းမှာ လူမျိုးတုံးသန့်စင်ရေးဟာ အဓိကလွှမ်းမိုး နေရာယူခဲ့ပါတယ်။ သန့်စင်ရေးအောင်ပွဲကို တိုက်ပွဲဝင် စစ်ရဟတ်ယာဉ်တွေနဲ့ အခြားအဖျက်လက်နက်တွေကြောင့် ရလို့ကတော့ ဖြစ်ပါတယ်။ လူမျိုးသန့်စင်ရေးလုပ်ခွင်တော့ ရလို့ကပါပြီ။ ဒါပေမဲ့ “လူမျိုးသန့်စင်ရေး” ဆိုတဲ့ ဝေါဟာရဟာ တကယ်တမ်း သင့်တော်လှတာ မဟုတ်ပါဘူး။ အမေရိကန်ရဲ့ သန့်စင်ရေး စစ်ဆင်ရေးတွေဟာ တကယ်တော့ ခရစ်ယန်ဂိုဏ်းပေါင်းစုံ စုစည်းရေးမျိုးတွေပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အင်ဒိုချိုင်းနားနဲ့ ဗဟိုအမေရိကတို့ဟာ မကြာလှသေးတဲ့ သာဓကတွေပါ။

ဝါဂွန်တန်ဟာ အောင်ပွဲကို ကြေညာခဲ့ပေမယ့် ငြိမ်းချမ်းရေးကိုတော့ မကြေညာသေးပါဘူး။ ကိုဆိုဆို သဘောတူညီချက်နဲ့ ပတ်သက်လို့ သူတို့ရဲ့ ဖွင့်ဆိုချက် တွေအတိုင်းပဲလို့ သူတို့ ဆုံးဖြတ်တဲ့အချိန် မရောက်မချင်း အောင်ပွဲခံသူတွေက ဆက်ပုံကြဲနေဦးမှာပါ။

စကတည်းက ဒီပုံကြံကို အလွန်အရေးကြီးတယ်လို့ သဘောထားခဲ့ကြတာပါ။ လူသားဝါဒသစ်ရဲ့ စမ်းသပ်မှုလို့ သဘောထားခဲ့ကြတာပါ။ ‘နိုင်ငံခြားရေးဌာန’ရဲ့ အသုံးအနှုန်းဖြစ်တဲ့ “အသိဉာဏ်ပွင့်လင်းသော နိုင်ငံများ” ဆိုတာက လူသားသမိုင်းရဲ့ ခေတ်သစ်တရားကို ဖွင့်ပေးလိုက်တာလို့ ယူဆကြပါတယ်။ ဒီလူသားသမိုင်းကို တိုနီဘာလဲပြောတဲ့ “လူမျိုးအုပ်စုတွေအပေါ် ဖိနှိပ်မှုကို ဆက်လက်သည်းခံနေတော့မှာ မဟုတ်တဲ့ နိုင်ငံတကာ ဝါဒသစ်” က လမ်းညွှန်မှာလို့ ဆိုပါတယ်။ “အသိဉာဏ် ပွင့်လင်းသော နိုင်ငံများ” ကတော့ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုနဲ့ အပေါင်းအဖော် ဗြိတိသျှတို့ပါ။ ဒီအထဲမှာ အမှန်တရားအတွက်တိုက်တဲ့စစ်မှာ ပါမယ်ဆိုပြီး စာရင်းသွင်းကြမယ့် နိုင်ငံတွေလဲ ပါကြပါလိမ့်မယ်။

“အသိဉာဏ်ပွင့်လင်းသောနိုင်ငံများ” အဆင့် အတန်းကိုတော့ တိကျတဲ့ အဓိပ္ပာယ် သတ်မှတ်ပြီးမှ ပေးတာလို့ ယူဆရပါတယ်။ ဘာကြောင့်ပေးတယ် ဆိုတာကို အထောက်အထားပြတာ၊ စောဒကတက်တာ တော့ မတွေ့ရပါဘူး။ နိုင်ငံသမိုင်းကို ကြည့်ပြီးပေးခြင်း မဟုတ်တာတော့ သေချာပါတယ်။ သမိုင်းကိစ္စနဲ့ မပတ်သက်ဘူး။ တခြားစီပဲလို့ သူတို့ပြောကြမှာပါ။ ဒါမျိုးကို အယူအဆရေးရာ အခြေခံအရ ဖွဲ့ထားတဲ့ အဖွဲ့အစည်းတွေမှာ လုပ်လေ့ရှိပါတယ်။ “မဆိုဘူး၊ မပတ်သက်ဘူး” ဆိုပြီး အတိတ်က ကိစ္စတွေကို ဖျောက်ဖျက်ပစ်ကြလေ့ ရှိပါတယ်။ ဒါမှလဲ ဖွဲ့စည်းမှု အဆောက်အအုံတွေ၊ အာဏာခွဲဝေမှုတွေမှာ အခြေခံ အားဖြင့် ဘာမှအပြောင်းအလဲ မရှိဘဲ၊ နည်းနည်းပါးပါး နည်းပရိယာယ် ထိန်းညှိမှုလောက်သာ လုပ်ထားတဲ့ နိုင်ငံကို “အသိဉာဏ်ပွင့်လင်းသောနိုင်ငံ” ထဲ ဘာကြောင့် ထည့်ရတယ်ဆိုတဲ့ မေးခွန်းမေးလာမယ့် အန္တရယ်ကို ကြိုတင်ကာကွယ်ထားနိုင် ပါလိမ့်မယ်။

ဒါပေမဲ့ ဒီလိုမေးခွန်းမျိုးတွေမေးဖို့ အစီအစဉ် မပါပါဘူး။ သဘောတူညီချက်ကို ထုတ်ပြန်လိုက်တဲ့အခါမှာ ကမ္ဘာ့ရေးရာ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာသူ သောမတ်စ်ဖရိုက်မန်းက ချူးယောက်တိုင်းထဲမှာ “အစတည်းက ကိုဆိုဆိုပြဿနာ ဟာ အရေးမပါတဲ့ နေရာတွေမှာ ဆိုးဝါးတဲ့ကိစ္စတွေ

ဖြစ်လာရင် ကျွန်တော်တို့ တယ်လီ လက်တုံ့ပြန်မလဲဆိုတဲ့ ပြဿနာ ဖြစ်ပါတယ်။” လို့ ရေးခဲ့ပါတယ်။ “ခုကွသည် တွေကို နှင်ထုတ်နေပြီဆိုတဲ့ အချိန်မှာ ကိုဆိုဖိုကို လျစ်လျူရှု ထားမယ်ဆိုရင် မှားပါတယ်။ ဒါကြောင့် ကန့်သတ်ထားတဲ့ ရည်မှန်းချက်အတွက် အကြီးအကျယ် လေကြောင်း စစ်ပွဲဆင်နွှဲတာဟာ အသိဉာဏ်ရှိတဲ့ တစ်ခုတည်းသော လုပ်ရပ် ဖြစ်ပါတယ်။” ဆိုတဲ့ သူ့ရဲ့ ကျင့်ဝတ်တရားမူကို လိုက်နာခဲ့တဲ့အတွက် အသိဉာဏ်ပွင့်လင်းသော နိုင်ငံတွေကို သူကချီးမြှောက်ရေးသားခဲ့ပါတယ်။

“ခုကွသည် နှင်ထုတ်မှု” အတွက် ပူပန်လို့ ကြီးမားတဲ့ လေကြောင်းစစ်ပွဲ” ဆင်နွှဲရပါတယ်ဆိုပြီး အကြောင်းပြရာမှာ အခက်အခဲလေးတခု ရှိနေပါတယ်။ မတ်လ ၂၇ ရက်နေ့မှာ ကုလသမဂ္ဂခုကွသည် မဟာမင်းကြီးရုံးက ပထမအကြိမ် မှတ်ပုံတင်လိုက်တဲ့ ကိုဆိုဖိုရဲ့ အပြင်ပမာရှိတဲ့ ခုကွသည် အရေအတွက်ဟာ ၄၀၀၀ ရှိတယ်လို့ ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါတယ်။ ဒါဟာ ဝမ်းကြွပြီး ၃ ရက်အကြာမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဝှန်လ(၄)ရက်နေ့အထိ ခုကွသည် အရေအတွက်ဟာ ဆက်တိုးပွားနေပါတယ်။ အိမ်နီးချင်း နိုင်ငံတွေ (အယ်လ်ဘေးနီးယား၊ မက်ဆီဒိုးနီးယား) မှာ ခုကွသည် စုစုပေါင်း ၆၇၀,၀၀၀ ရောက်သွားတယ်။ မွန်တီနီဂရိုး(ယူဂိုဆလားဗီးယားပြည်ထောင်စုထဲက) မှာ စန့်မှန်းခြေ ၇၀,၀၀၀ ရောက်ခဲ့ပြီး ၇၅,၀၀၀ ကတော့ အခြားနိုင်ငံတွေဆီ ထွက်ခွာသွားကြတယ်။ ကံမကောင်း လှစွာပဲ ကြားဖူးနေကျဖြစ်တဲ့ ဒီကိန်းဂဏန်းတွေထဲမှာ ကိုဆိုဖိုထဲမှာတင် အရေအတွက်မသိရတဲ့ အခြေအနေမဲ့ ဖြစ်သွားသူတွေစာရင်း မပါပါဘူး။ နေတိုးအဆိုအရ ဝမ်းကြွမိ တနစ်က အခြေအနေမဲ့ဖြစ်သွားသူ အရေအတွက် ၂-၃၀၀,၀၀၀ ရှိပါတယ်။ ဝမ်းကြွပြီးတဲ့ နောက်မှာတော့ အများကြီး ပိုများသွားပါတယ်။

“ကြီးမားတဲ့ လေကြောင်းစစ်ပွဲ” စပြီးနောက်မှာ လူမျိုးတုံးသန့်စင်ရေးနဲ့ အခြားရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုတွေဟာ အရှိန်အကြီးအကျယ် မြင့်တက်သွား တယ်ဆိုတာ မငြင်းနိုင်ပါဘူး။ ဒါတွေ အများအပြားကို တိုက်ရိုက်အနေနဲ့ ရော၊ ပြန်ပြောင်းခဲ့ခြင်းစိတ်ဖြာ ဖြတ်အနေနဲ့ရော သတင်းထောက်တွေက တောက်ရှောက် သတင်းပေးပို့ ဖော်ပြခဲ့ကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကိုဆိုဖိုက လူသားကပ်ဆီကပ်မှုကြီးကို လက်တုံ့ပြန်ဖို့ ဝမ်းကြွရတာ ဖြစ်တယ်ဆိုတာကို ပုံဖော်ဖို့ ကြိုးစားထားတဲ့ အဓိကကျတဲ့ စာတမ်းနှစ်စောင်မှာလည်း အလားတူ ပုံကားချပ်ကို တွေ့နိုင်ပါတယ်။ နိုင်ငံခြားရေးဌာနက မေလမှာ ထုတ်ပြန်တဲ့ “သမိုင်းကို ချေဖျက်ခြင်း၊ ကိုဆိုဖိုမှ လူမျိုးတုံး သန့်စင်မှု” လို့ လိုက်ဖက်ညီစွာ ခေါင်းစဉ်တပ်ထားတဲ့

စာတမ်းကတော့ ပိုအသေးစိတ်ကျပါတယ်။ ဒုတိယ စာတမ်းကတော့ မီလီဆီဗစ်နဲ့ အပေါင်းအပါများအပေါ် ယူဂိုဆလား ဝတ်မှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာတရားရုံးရဲ့ စွဲချက် ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီစွဲချက်ကို နှိုးယောက်တိုင်း သတင်းစာက နှစ်မျက်နှာပြည့် ဖော်ပြခဲ့ပြီး အမေရိကန်နဲ့ ဗြိတိသျှတို့က “တရားလိုအကျိုးဆောင် လူစီအာဘာ (Louise Arbour) ကို အနောက်တိုင်းအစိုးရများက ကြာ ရှည်စွာ ငြင်းပယ်ထားတဲ့ ထောက်လှမ်းရေးနဲ့ အခြား သတင်းများရစေဖို့ လမ်းဖွင့်ပေးလိုက်တဲ့အတွက် စွဲချက်တင်နိုင်ရေးဟာ အထူးတလည် လျင်မြန်စွဲ တယ်။” လို့လည်း ရေးသားခဲ့ပါတယ်။ စာတမ်းနှစ်စောင် လုံးက ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုတွေဟာ “ဇန္နဝါရီ ၁ ရက် သို့မဟုတ် ၁ ရက်နေ့ ပတ်ဝန်းကျင်” မှာ စတင်ခဲ့တယ်လို့ ဆိုကြပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ စာတမ်းနှစ်စောင်လုံးမှာ အသေးစိတ် ဖော်ပြထားတဲ့ မှတ်တမ်းတွေအရ ရက်စက် ကြမ်းကြုတ်မှုတွေဟာ တောက်လျှောက်ဖြစ်လာခဲ့ပြီး ဝမ်းကြွပြီးနောက်မှာတော့ အရှိန်အဟုန် အထူးတလည် မြင့်တက် သွားတယ်ဆိုတာ တွေ့ရပါတယ်။ ဒါတွေက တကယ်ပဲ ဘာမှအံ့အားသင့်စရာ မရှိပါဘူး။ စစ်ဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဝက်စလေကလပ်စ်က ချက်ချင်းပဲ ဒီအကျိုးဆက်တွေဟာ “လုံးဝ ကြိုတင်ခန့်မှန်းနိုင်” ခဲ့တာတွေ ဖြစ်တယ်လို့ ထုတ်ဖော်ပြောကြားခဲ့တယ်။ တကယ်တော့ ချဲ့ကားပြောတာပါ။ လူသားရေးရာ ကိစ္စတွေမှာ အခုလောက် ကြိုတင်ခန့်မှန်းနိုင်ခဲ့တာမျိုး ရှားပါတယ်။ လျှို့ဝှက်ထောက်လှမ်းရေးသတင်းတွေ မရပေမယ့် အလွယ်တကူ နားလည်နိုင်တဲ့ အကြောင်း အချက်တွေကြောင့် ခုလို စန့်မှန်းနိုင်တာပါ။ အကျိုးဆက် တွေကို ကြိုတင်မှန်းဆမှု ရှိခဲ့တယ်ဆိုတဲ့ အထောက် အထားတွေ အခုတော့ ဖောဖောသီသီ ရနေပါပြီ။

“ကြီးမားတဲ့ လေကြောင်းစစ်ပွဲ” ရဲ့ အကျိုးဆက် အညွှန်းကိန်းလေးတခုကို ပစ်ဘတ်တက္ကသိုလ်၊ ရှာနဲ့ အရှေ့ရောပလေလာရေး ဗဟိုဌာနရဲ့ ညွှန်ကြားရေးမှူး ရောဘတ်ဟော့ဒင်က ပေးခဲ့ပါတယ်။ “စစ်ပွဲရဲ့ ပထမ ရက်သတ္တပတ် သုံးပတ်အတွင်း သေကြေဒဏ်ရာရတဲ့ ဆာ့ဗ်အရပ်သား အရေအတွက်ဟာ ဒီစစ်ပွဲကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့တဲ့ ကိုဆိုဖိုမှာ သုံးလအတွင်း နှစ်ဘက်စလုံး သေကြေဒဏ်ရာရခဲ့တဲ့ အရေအတွက်ထက် ပိုများပါတယ်။ ဒါနဲ့တောင်မှ အဲဒီ သုံးလတာကာလကို လူသားကပ်ဆီကပ် မှုကြီးလို့ ယူဆခဲ့ကြတယ်။” အမှန်ပါပဲ။ ဆာ့ဗ်တွေ အရူးအမူး ရန်လိုစိတ်တွေနဲ့ သရဲသဘက်စီးသလို ဖြစ်သွားစေတဲ့ အချက်တွေထဲမှာ ဒီအကျိုးဆက်ဖြစ်ရပ် တွေကို ထည့်မတွက်ကြပါဘူး။ ဒီလိုနဲ့ ဝမ်းကြွတာဟာ

ပြောင်ပြောင်ပဲ အရပ်သားတွေကို ပစ်မှတ်ထား လာတာနဲ့အတူ ခြေပုန်းဆုတ်မှုတွေလည်း များလာခဲ့တယ်။ ဒီအခါမှာ တခါပြန်ပြီး ပိုပြီးတက်ကြွတဲ့ ထောက်ခံ ကာကွယ်မှုတွေ လိုလာပြန်တယ်။

ဖရိုက်မန်းရဲ့ ဟန်ပြပေးခွန်းအတွက် ပိုပြီးယုံကြည် အားထားရတဲ့အပြင် အရိပ်အမြှောက်လေးကို တရက် ထဲမှာပဲ တိုင်းသတင်းစာအတွက် အန်ကာရာက စတီဗင် ကင်ဇာ ပေးဖို့တဲ့ သတင်းထဲမှာ ကံအားလျော်စွာ တွေ့ရ ပါတယ်။ “တူရကီရဲ့ လူသိအများဆုံး လူ့အခွင့်အရေး ထောက်ခံသူ ထောင်ကျဖြို” “ကုဒ်သုပုန်များနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး သဘောတူညီချက်ရရှိအောင် ဆောင်ရွက်ရန် အစိုးရကို တိုက်တွန်းခဲ့သည့်အတွက်” ပစ်ဒဏ်ချမှတ် ခံရတာဖြစ်ကြောင်း သူကရေးသားဖော်ပြခဲ့ပါတယ်။ အစောပိုင်း ရက်အနည်းငယ်တုန်းကလည်း ဒီဇာတ်လမ်း မှာ အကြောင်းအရာ အတော်များများ ရှိသေးတယ်လို့ ကင်ဇာက သွယ်ဝိုက်ညွှန်းဆိုခဲ့ပါသေးတယ်။ “တူရကီ အုပ်စိုးမှုအောက်မှာ သူတို့အဖို့ခိုင်ခံ့နေရတယ်လို့ ကုဒ်အချို့က ပြောကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ တခြားနိုင်ငံသား များနည်းတူ ကုဒ်တွေကိုလည်း တန်းတူအခွင့်အရေးတွေ ပေးထားပါတယ်လို့ အစိုးရကလည်း အခိုင်အမာ ဆိုပါတယ်။” ၉၀ ခုနှစ် အလယ်ပိုင်းတုန်းက ဖြစ်ပွားခဲ့တဲ့ အစွန်းအရောက်ဆုံး လူမျိုးတုံးသန့်စင်ရေး စစ်ဆင် ရေးအချို့အတွက်ကော တကယ်ပဲ တရားမျှတစွာ စစ်ဆေးခဲ့ရဲ့လားလို့ မေးနိုင်ပါတယ်။ ဒီစစ်ဆင်ရေးတွေမှာ လူသောင်းနဲ့ချီ အသတ်ခံရပြီး ကျေးရွာပေါင်း ၃၅၀၀ အဖျက်ဆီး ခံခဲ့ရပါတယ်။ ခုကွသည့်ပေါင်းဟာ ၂.၅သန်းမှ ၃သန်းအထိ ရှိခဲ့တယ်။ နေ့စဉ် မျက်နှာဖုံးသတင်းတွေမှာ ဖော်ပြထားတဲ့ လက်ရွေးစဉ်ရန်သူတွေရဲ့ ရက်စက်ကြမ်း ကြုတ်မှုတွေနဲ့ အသာလေးယှဉ်နိုင်တဲ့ အလွန်ဆိုးဝါးတဲ့ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုတွေလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါတွေ အားလုံးကို အဓိက လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့တွေက အသေး စိတ် သတင်းပို့ခဲ့ကြပေမယ့် လျစ်လျူရှုခဲ့ကြပါတယ်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုရဲ့ ထုနဲ့ထည်နဲ့ ပေးခဲ့တဲ့ စစ်ရေးထောက်ပံ့မှုတွေကြောင့် ဒီလုပ်ငန်းတွေကို အောင်အောင်မြင်မြင် ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့တာပါ။ ဂျက် လေယာဉ်တွေ၊ တိုက်ခိုက်ရေး ရဟတ်ယာဉ်တွေ၊ သောင်း ကျန်းသူတန်ပြန်ရေး ကိရိယာတွေ၊ အကြမ်းဖက်မှုနဲ့ အခြားပျက်ဆီးရေးဆိုင်ရာ နည်းနာတွေနဲ့ အဆိုးဝါးဆုံး လူသတ်သမားအချို့အတွက် လေ့ကျင့်ရေးနဲ့ ထောက် လှမ်းရေး သတင်းတွေ ပါဝင်တဲ့ ဒီစစ်ရေးထောက်ပံ့မှုဟာ ရက်စက် ကြမ်းကြုတ်မှုတွေ မြင့်တက်လာတာနဲ့အမျှ ကလင်တန် လက်ထက်မှာ တိုးပွားလာပါတယ်။

၉၀ ခုနှစ်များ တလျှောက်လုံး ဒီရာဇဝတ်မှုတွေကို နေတိုးအတွင်းက တိုင်းပြည်တွေ ကျူးလွန်နေတာဖြစ် ကြောင်း၊ ဥရောပကောင်စီရဲ့ တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်အောက်မှာ ဥရောပလူ့အခွင့်အရေး တရားရုံးက အမေရိကန်ရဲ့ အကျ အညီယူပြီး တူရကီက ကျူးလွန်နေတဲ့ ရက်စက်ယုတ်မာ မှုတွေ မလုပ်ဖို့ ဆုံးဖြတ်ထားလျက်နဲ့ လုပ်ခဲ့တာ ဖြစ် ကြောင်းကို အမှတ်ကြေပါ။ ဧပြီလတုန်းက ကျင်းပခဲ့တဲ့ နေတိုး နှစ် ၅၀ ပြည့် အခမ်းအနားမှာ တက်ရောက် လာသူတွေရော၊ သတင်းဝေဖန်သူတွေပါ ဒါတွေကို နည်းနည်းလေးမှ “သတိမပြုမိကြတာ”ဟာ တကယ်ကို မီးသေမှုကြီးပါပဲ။ ဒီအခမ်းအနား တခုလုံးမှာ နေတိုးက တရားဝင်သတ်မှတ်ထားတဲ့ ရန်သူတွေရဲ့ လူမျိုးတုံးသန့်စင်မှုအတွက် လေးလေးနက်နက် ဝမ်းနည်း ပူပန်မှုဖြစ်ကြောင်းတွေ မိုးလုံးပြည့် ပြောနေကြစဉ်မှာ တူရကီရဲ့ လူမျိုးတုံးသန့်စင်မှုကို သတိမကြိုတာကတော့ တကယ် မှတ်လောက်သားလောက် မီးသေမှုပါပဲ။ အသိဉာဏ်ပွင့်လင်းတဲ့ နိုင်ငံတွေရဲ့ လူမျိုးတုံးသန့်စင်မှု တွေအတွက်တော့ သူတို့ဝမ်းနည်းပူပန်မှု မရှိကြပါဘူး။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ဒီနိုင်ငံတွေကလုပ်တဲ့ လူမျိုးတုံး သန့်စင်ရေးက ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ခုကွသူကွတွေ ခံစားနေရတဲ့ လူတွေအတွက် တရားမျှတမှုနဲ့ လွတ်လပ်မှုကိုပေးဖို့နဲ့ လူ့အခွင့်အရေးတွေ ကာကွယ်ဖို့အတွက် လိုအပ်ရင် အင်အားသုံးဖို့စတဲ့ အစဉ်အလာတာဝန်တွေကို လူသား ဝါဒသစ်မှုတွေအရ တာဝန်ထမ်းဆောင်နေတာ ဖြစ်လို့ ပဲတဲ့။

ဒီရာဇဝတ်မှုတွေဟာ “အရေးမကြီးတဲ့ နေရာ တွေမှာ ဆိုးဝါးတဲ့အရာတွေ ဖြစ်ပွားနေရင် ကျွန်တော်တို့ ဘယ်လိုတုံ့ပြန်သင့်သလဲ” ဆိုတဲ့ လေးနက်တဲ့ အမေး အတွက် အသိဉာဏ်ပွင့်လင်းတဲ့ နိုင်ငံတွေက ပြန်ပေးတဲ့ အဖြေရဲ့ နမူနာတခုသာ ဖြစ်ပါတယ်။ “စံနှစ်ခုထားရှိတဲ့” အရ “မျက်နှာလွဲမနေဘဲ” ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုတွေ အရှိန်မြင့်သွားအောင် ကျွန်တော်တို့ ဝင်ရောက်စွက်ဖက် သင့်ပါတယ်။ အလားတူ အဖြစ်အပျက်မျိုးတွေကို ထောက်ပြပြီး မယဉ်မကျေး မေးလာခဲ့ရင် လုပ်နေကျ အတိုင်း ဝေလည်ကြောင်ပတ် လုပ်ဖို့အတွက် စံနှစ်ခုထားရ တာပါ။ သဘောတရားနဲ့ ဝါဒရေးရာသုံးမြောင့်ဖန်တုံးကို ဖြတ်ခဲ့လို့ တိမ်းစောင်းသွားတဲ့ မူကွဲအရ မဟုတ်ဘဲ တကယ်ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ ဖြစ်ရပ်တွေက အထင်အရှား ဖော်ပြ နေတာကတော့ ကိုဆိုဖိုမှာ လုပ်နေတာတွေဟာလည်း အလားတူ တာဝန်ကို ထမ်းဆောင်နေတယ် ဆိုတာပါပဲ။ “ကြီးမားတဲ့ လေကြောင်းစစ်ပွဲ”ရဲ့ အကျိုးဆက်ကြောင့် တနှစ်တာ ကာလအတွင်း ကိုဆိုဖိုက ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်

မှုတွေဟာ ၁၉၉၀ ခုနှစ်များအတွင်း ကိုလံဘီယာမှာ (အမေရိကန်ထောက်ခံမှုနဲ့) ကျူးလွန်ခဲ့တဲ့ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုတွေရဲ့ နှစ်စဉ်ပျမ်းမျှနှုန်းအဆင့်ကနေ ဝေးသော ဆက်ကြဲနေရင် ၁၉၉၀ ခုနှစ်များမှာ နေတိုး/ဥရောပ အတွင်း ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုနှုန်းအဆင့်သို့ မြင့်တက် သွားမယ်ဆိုတဲ့ သုံးသပ်မှုကို အဲဒီသဘောတရားရေးရာ တွေက နှစ်လိုအားရ လက်ခံကြမှာ မဟုတ်ပါဘူး။

ဝါရှင်တန်ရဲ့ စစ်ချီအမိန့်တွေကတော့ ပေးနေကျ အမိန့်တွေပါ။ ယနေ့တရားဝင်ရန်သူရဲ့ ရာဇဝတ်မှုတွေကို လေဆာရောင်ခြည်လို တိကျမှုမျိုးနဲ့ စူးစိုက်ကြပါ။ ဒီရာဇဝတ်မှုတွေနဲ့ နှိုင်းယှဉ်နိုင်တဲ့ ဒါမှမဟုတ် ပိုဆိုးတဲ့ တခြားရာဇဝတ်မှုတွေကြောင့် အာရှလွှဲသွားတာ မဖြစ် စေနဲ့။ အဲဒီတခြားရာဇဝတ်မှုတွေကို လွယ်လွယ် လေးနဲ့ လျော့သွားအောင်ဖြစ်ဖြစ်၊ ရုပ်ဆိုင်သွားအောင် ဖြစ်ဖြစ် လုပ်နိုင်တယ်။ ဆက်ဖြစ်နေတာ၊ သို့မဟုတ် အရှိန်မြင့် သွားတာတွေဟာ အသိဥက္ကဋ္ဌလင်းတဲ့ နိုင်ငံတွေက အင်အားအကျိုးစီးပွားရဲ့ စေခိုင်းချက်အတိုင်း လုပ်နေ လို့ပဲ။ ကဲကျွန်တော်တို့ အမိန့်ကို နာခံကြပါစို့။ ကိုဆိုဖိုမှာ သာ အာရှစူးစိုက်ထားကြပါစို့။

ကိုဆိုဖို သဘောတူညီချက်ကို သာမန်ကာလျ ကာ လေ့လာမယ်ဆိုရင်တောင် “ကြီးမားတဲ့ လေကြောင်း စစ်ပွဲ” မတောင်မီ တရက်ဖြစ်တဲ့ မတ်လ ၂၃ ရက်နေ့မှာ ရှိနေတဲ့ သံတမန်ရေး ရွေးလမ်းတွေကို သုံးသပ်ရပါမယ်။ အဲဒီရွေးလမ်းတွေနဲ့ နေတိုးနဲ့ ဆားဗီးယားတို့ ဂျွန် ၃ ရက်နေ့မှာ ရရှိခဲ့တဲ့ သဘောတူညီချက်ကို ယှဉ်ကြည့်ရ ပါမယ်။ ဒီနေရာမှာ မူကွဲနှစ်မျိုးကို ခွဲခြားကြည့် ရပါမယ်။ မူကွဲနှစ်ခုက (၁) တကယ် အချက်အလက်များနဲ့ (၂) လိုရာပုံသွင်းသတင်းများ ဖြစ်ပါတယ်။ နံပါတ်(၂) လိုရာပုံသွင်း သတင်းတွေဆိုတာက အသိဥက္ကဋ္ဌ လင်း တဲ့ နိုင်ငံတွေအတွက် ဖန်တီးထားတဲ့ သတင်းနဲ့ မှတ်ချက်တွေဖြစ်တဲ့ အမေရိကန်/နေတိုးရဲ့ အမြင်တွေ ဖြစ်ပါတယ်။ သာမန်ကာလကျ အကျဆုံး ကြည့်ရင် တောင်မှ တကယ်အချက်အလက်တွေနဲ့ လိုရာပုံသွင်း သတင်းတွေဟာ သိသိသာသာကြီး ခြားနားနေတာ တွေ့ရပါတယ်။ ဒါကြောင့် နျူးယောက်တိုင်း သတင်းစာက သဘောတူညီချက်သတင်းကို ဖော်ပြရာမှာ “ငြိမ်းချမ်းရေး စီမံကိန်းနှစ်ခု-သုတို့ဘယ်လိုကွဲပြားကြသလဲ” ဆိုပြီး ခေါင်းစဉ်တင်ခဲ့တာပါ။ ငြိမ်းချမ်းရေးစီမံကိန်း တခုကတော့ မတ်လ ၂၃ ရက်နေ့မှာ ဆားဗီးယားကို လက်ခံမလား၊ ဝုံးကြံခံမလားဆိုပြီး ပေးခဲ့တဲ့ ရာဇသံဖြစ်တဲ့ ရမ်ဗူလေး (Rambouillet)(ယာယီ) သဘောတူညီချက် ဖြစ်ပါ တယ်။ နောက်တခုကတော့ ဂျွန်လ ၃ ရက်နေ့ ကိုဆိုဖို

ငြိမ်းချမ်းရေး သဘောတူညီချက် ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ လက်တွေ့ဖြစ်ရပ်မှာတော့ “ငြိမ်းချမ်းရေး စီမံကိန်း” သုံးခု ရှိပါတယ်။ မတ်လ ၂၃ ရက်နေ့မှာကို နှစ်ခုရှိတာပါ။ ရမ်ဗူလေး သဘောတူညီချက်နဲ့ ဒါကိုတုံ့ပြန်တဲ့ ဆာ့ဗ် အမျိုးသား လွှတ်တော်ရဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်များ ဖြစ်ပါတယ်။

မတ် ၂၃ ရက်နေ့ ငြိမ်းချမ်းရေး စီမံကိန်း နှစ်ခု ကနေ စကြရအောင်။ ဂျွန် ၃ ရက်နေ့ ကိုဆိုဖိုငြိမ်းချမ်းရေး သဘောတူညီချက်နဲ့ ဒီစီမံကိန်း နှစ်ခု ဘယ်လိုခြားနား တယ်၊ ဘယ်လို နှိုင်းယှဉ်နိုင်တယ်ဆိုတာတွေ အရင် လေ့လာပြီးမှ စည်းကမ်းချက်တွေကို ဖောက်ချက်ခံရင် ဘာတွေကို ရင်ဆိုင်ရမလဲဆိုတာ အကြမ်းဖျင်း စူးစမ်း ပါမယ်။ နောက်မှ များပြားလှတဲ့ နမူနာ ဖြစ်ရပ်တွေ ကို နည်းနည်းအလေးထား လေ့လာပါမယ်။

ကိုဆိုဖိုကို နေတိုးက အပြည့်အဝ စစ်ရေးအရ သိမ်းပိုက်ဖို့နဲ့ နိုင်ငံရေးအရ ထိန်းချုပ်မှုတွေလုပ်ဖို့၊ ကျန်ယူရိဆလားဗီးယား ဒေသတွေကိုလည်း နေတိုးက စိတ်ကြိုက်ထိ ရောက်တဲ့ စစ်ရေးသိမ်းပိုက်မှုတွေလုပ်ဖို့ ရမ်ဗူလေး သဘောတူညီချက်က တောင်းဆိုထားပါတယ်။ နေတိုးက “စစ်တပ်ဖွဲ့တဖွဲ့အား ဖွဲ့စည်း၍ ဦးဆောင် ပြီး” ယင်းတပ်ဖွဲ့ KFORအား ကိုဆိုဖိုအတွင်းနှင့် ပတ်ပတ်လည်တွင် “နေတိုးသည် အခြေပြု တပ်ဖြန့် ချသွားမည်”ဖြစ်သည်။ ၎င်းတပ်ဖွဲ့သည် “မြောက် အတ္တလန်တစ်ကောင်စီ (NAC)၏ အာဏာပိုင်မှု အောက်တွင် လှုပ်ရှားရမည် ဖြစ်ပြီး ၎င်း၏ညွှန်ကြားမှုနှင့် နိုင်ငံရေးအရ ချုပ်ကိုင်မှုတို့ကို နေတိုး၏အဆင့်ဆင့် ကွပ်ကဲမှုများမှတစ်ဆင့် နာခံသွားရမည်။” ဤအခန်း [စစ်ရေးသဘောတူညီချက်အား အကောင်အထည် ဖော်ခြင်း]၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်အရ ဤစစ်နယ်မြေ အတွင်း KFOR၏ စစ်ဦးစီးချုပ်သည် အပြီးသတ် အာဏာ ပိုင်သူဖြစ်ပြီး သူ၏အနက်ဖွင့်ဆိုချက်များသည်(မဆီမဆိုင် သတ်မှတ်ချက်များဖြင့်) ပါတီအဖွဲ့အစည်း အားလုံးနှင့် လူပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးတို့အပေါ် သက်ရောက်စေရမည်။ စီစဉ်ထားသည့် အချိန်တိုအတွင်းတွင် ယူရိုဆလပ် တပ်မတော် တပ်ဖွဲ့အားလုံးနှင့် ပြည်ထဲရေး ဝန်ကြီးဌာန ပုလိပ်တပ်ဖွဲ့တို့အား “အတည်ပြုထားသော ယာယီ စခန်းချရန်နေရာများ”တွင် ပြန်လည်တပ်ချစေရမည်။ ယင်းနောက်တွင် ဆားဗီးယားသို့ ဆုတ်ခွာစေရမည်။ နယ်စပ်ကာကွယ်ရေးတာဝန် ပေးထားသော တပ်ဖွဲ့ လယ်အချို့ကိုသာ ကန့်သတ်ထားသော လက်နက်များ ဖြင့် ချန်လှပ်ခဲ့မည်။ (အားလုံးအသေးစိတ် သတ်မှတ် ဖော်ပြထား) နယ်စပ်ကို တိုက်ခိုက်လာမှုကို ကာကွယ် ရန်နှင့် “တရားမဝင်နယ်စပ် ဖြတ်ကူးမှုများအား ၄၁

ထိန်းချုပ်ရန်”အတွက်သာ ဤတပ်ဖွဲ့များတွင် တာဝန်ရှိသည်။ ဤလုပ်ငန်းများအား ဆောင်ရွက်ရန် မှလွဲ၍ ကိုဆိုဒီအတွင်း လှည့်လည်သွားလာခြင်းကို ခွင့်မပြု။

“ဤသဘောတူညီချက် စတင်အသက်ဝင်ပြီး သုံး နှစ်အကြာတွင် ကိုဆိုဒီအရေး အပြီးသတ်ဖြေရှင်းရေး နည်းလမ်းများ သတ်မှတ်ရန်အတွက် နိုင်ငံတကာ အစည်းအဝေးကြီးတစ်ခုကို ကျင်းပသွားမည်။” ဒီစာပိုဒ် ဟာ ဖော်ပြောပေးမယ့် လွတ်လပ်ရေး လူထုဆန္ဒခံယူမှုကို တောင်းဆိုတာလို့ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်နေကျပါ။

ယူဂိုဆလားဗီးယားရဲ့ ကျန်ဒေသများနဲ့ ပတ်သက်ပြီး သိမ်းပိုက်ထားခြင်းဆိုင်ရာ သတ်မှတ်ချက် တွေကို နောက်ဆက်တွဲ(ခ) [နိုင်ငံစုံ စစ်ဆောင်ရွက်မှု တပ်ဖွဲ့၏ အနေအထား]မှာ ဖော်ပြထားပါတယ်။ အရေး ကြီးစာပိုဒ်မှာ အခုလို တွေ့ရပါတယ်။ ဂ။ လေကြောင်း ပိုင်နက်နှင့် ရေကြောင်းပိုင်နက်များ အပါအဝင် ယူဂိုဆလပ် ပြည်ထောင်စုသမ္မတနိုင်ငံ တဝှမ်းလုံးတွင် နေတိုးတပ်ဖွဲ့ဝင် တို့သည် သူတို့၏ယာဉ်များ၊ သင်္ဘောများ၊ လေယာဉ် များနှင့် ကိရိယာတန်ဆာပလာများနှင့်အတူ လွတ်လပ်စွာ ဖြတ်သန်းသွားလာခွင့်နှင့် ဟန့်တားမှုမရှိသော အခွင့် အလမ်းများကို ခံစားစေရမည်။ ဤအခွင့်အလမ်းများတွင် ထောက်ပံ့ရေး၊ လေ့ကျင့်ရေးနှင့် စစ်ဆင်ရေးတို့အတွက် လိုအပ်သော မည်သည့်ဒေသတွင်မဆို သို့မဟုတ် မည်သည့်ပစ္စည်းပစ္စယများကိုမဆို အသုံးပြု၍ ယာယီ တပ်စွဲခွင့်၊ စစ်ချီစစ်တက်လုပ်ရှားခွင့်၊ အရပ်သား အိုးအိမ် များတွင် တည်းခိုခွင့်တို့ ပါဝင်သည်။ သို့ရာတွင် ဤ အခွင့်အလမ်းများသည် အထက်ပါ အချက်များ ဖြင့်သာ အကျိုးဝင်ကန့်သတ်ထားခြင်း မဖြစ်စေရ။ ကျန်တာတွေ ကတော့ နေတိုးတပ်ဖွဲ့တွေနဲ့ FRY အချုပ်အခြာ နယ်မြေတဝှမ်းလုံးက သူတို့ရွေးချယ်တာဝန် ပေးထား သူတွေအတွက် ခွင့်ပြုထားတဲ့ သတ်မှတ်ချက်တွေကို ဖော်ပြထားတာတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ သူတို့ဟာ တိုင်းပြည်ရဲ့ ဥပဒေတွေကို ဖြစ်စေ၊ တိုင်းပြည်အာဏာပိုင်တွေရဲ့ တရားစီရင်မှုကိုဖြစ်စေ လိုက်နာဖို့ရော၊ ဂရုစိုက်ဖို့ရော မလို ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ တိုင်းပြည်အာဏာပိုင်တွေကတော့ နေတိုးရဲ့ အမိန့်တွေကို “ဦးစားပေး အခြေခံနှင့် သင့်တင့် လျောက်ပတ်သော နည်းလမ်းအားလုံးဖြင့်” လိုက်နာဖို့ လိုအပ်တာ ဖြစ်ပါတယ်။ အပိုဒ်တိုက်ကတော့ အခုလို ဆိုထားပါတယ်။ “FRY အတွင်း အသုံး ပြုနေသော ဥပဒေများကို နေတိုးတပ်ဖွဲ့ဝင်အားလုံးသည် လေးစားရမည်.....” ဒါပေမဲ့ တွဲပါလာတဲ့ သတ်မှတ်ချက် ကြောင့် ဒါဟာလဲ ဘာမှ အဓိပ္ပာယ်မရှိ ဖြစ်သွားပါ ၄၂

တယ်။ “ဤနောက်ဆက်တွဲတွင် ပါရှိသော သူတို့၏ အထူးခံစားခွင့်များနှင့် ကင်းလွတ်ခွင့်များကို ထိခိုက်ခြင်း မရှိစေဘဲ၊ နေတိုးတပ်ဖွဲ့ဝင်အားလုံးသည်...”

လက်မခံဘဲ သေချာပေါက်ပယ်ချအောင် ဝေဟာ ရတွေကို ရွေးသုံးထားတာလို့ တွက်ရပါတယ်။ ဒီအတိုင်း ရည်ရွယ်တာလည်း ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ ချွင်းချက်မရှိ လက်နက်ချတဲ့ ပုံစံနီးနီး ဒီသတ်မှတ်ချက်တွေကို လက်ခံ ခဉ်းစားမယ့် နိုင်ငံဆိုတာကတော့ အတော်ရှားပါးလိမ့်မယ်။

စစ်ပွဲအကြောင်း အကြီးအကျယ် ရေးသားဖော်ပြ ကြတဲ့အထဲမှာ ဒီသဘောတူညီချက်အကြောင်း တိတိ ကျကျ မပြောနဲ့ ညွှန်းဆိုတာတောင် နည်းနည်းပဲ တွေ့ရ ပါတယ်။ အထူးသဖြင့် အထက်မှာ ကိုးကားခဲ့တဲ့၊ အရေး ကြီးတဲ့ နောက်ဆက်တွဲ (ခ) အခန်းပါ၊ ဒါပေမဲ့ ဒီမိုကရေစီ နည်းကျ ရွေးချယ်ခွင့် မလုပ်နိုင်တော့တာနဲ့ ချက်ချင်းပဲ ဒါကို ဖော်ပြလာတာ တွေ့ရပါတယ်။ ဂျွန်လ ၃ ရက်နေ့ ငြိမ်းချမ်းရေး သဘောတူညီချက် ရရှိပြီးနောက် ဂျွန် ၅ ရက်နေ့မှာ ချူးယောက်တိုင်း သတင်းစာက အခုလို ဖော်ပြခဲ့ပါတယ်။ ရပ်ဘူလေး သဘောတူညီချက် နောက် ဆက်တွဲအရ “နေတိုးတပ်ဖွဲ့ သက်သက်ကိုသာ ယူဂို ဆလပ် နယ်မြေအတွင်း မည်သည့်နေရာကိုမဆို သွားလာ ခွင့် အပြည့်အဝ ပေးထားပြီး မည်သည့်ဥပဒေကြောင်း မှမဆို ကင်းလွတ်ခွင့်ကိုလည်း ပေးထားသည်။” စကားလုံး အသုံးအနှုန်းတွေကိုပါ ကိုးကားဖော်ပြသွားပါတယ်။ တရားဝင် “ငြိမ်းချမ်းရေး ဖြစ်ပေါ်မှု အစီအစဉ်” ဖြစ်တဲ့ ရပ်ဘူလေးသဘောတူညီချက်ရဲ့ အခြေခံသတ်မှတ်ချက် တွေကို ရှင်းလင်းပြီး ထပ်တလဲလဲ ဖွင့်ဆိုမှုတွေ မရှိတဲ့ အတွက် ဘာတွေဖြစ်နေတယ်ဆိုတာကို ဖြစ်ဖြစ်၊ ကိုဆိုဒီသဘောတူညီချက်နဲ့ ပတ်သက်လို့ ဦးစားပေး ထားတဲ့မူ အတိအကျအပေါ် အက်ဖြတ်ဖို့ကိုဖြစ်ဖြစ် အလေးအနက် နားလည်သဘောပေါက်ဖို့ လူထုအတွက် မဖြစ်နိုင်တာတော့ ထင်ရှားပါတယ်။

ဒုတိယငြိမ်းချမ်းရေး စီမံကိန်းကို မတ်လ ၂၃ ရက်နေ့ ဆာ့စ်အမျိုးသားလွှတ်တော်ရဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက် များမှာ တွေ့နိုင်ပါတယ်။ နေတိုးက စစ်ရေးအရာသိမ်းပိုက်ဖို့ တောင်းဆိုချက်ကို လွှတ်တော်က ပယ်ချလိုက်တာပဲ။ ဥရောပလုံခြုံရေးနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့ (OSCE)နဲ့ ကုလသမဂ္ဂက ငြိမ်းချမ်းတဲ့ သံတမန်ရေး သဘောတူညီချက် ရရှိရေးအတွက် အဆင်ပြေချောမွေ့ အောင် ဆောင်ရွက်ပေးဖို့ တောင်းဆိုထားပါတယ်။ မတ်လ ၁၉ ရက်နေ့မှာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုရဲ့ အမိန့်အရ OSCEရဲ့ ကိုဆိုဒီစစ်ဆေးရေးအဖွဲ့ ဆုတ်ခွာသွား တာကိုလည်း လွှတ်တော်က ရှံ့ချလိုက်ပါတယ်။ ဒါဟာ

မတ်လ ၂၄ ရက်နေ့မှာ ဝမ်းကြွနိုင်ဖို့ ပြင်ဆင်လိုက်တာ ဖြစ်ပါတယ်။ “ယူဂိုဆလပ် ပြည်ထောင်စု သမ္မတ နိုင်ငံတော်နှင့် ဆားဗီးယားသမ္မတနိုင်ငံတို့၏ အချုပ် အခြာအာဏာနှင့် နယ်မြေပြည့်စုံတည်တံ့မှုတို့ကို လေးစားခြင်းနှင့်အတူ၊ နိုင်ငံသားအားလုံးနှင့် လူမျိုးစုအဝန်းအဝိုင်း အားလုံးတို့၏ အပြည့်အဝ တန်းတူညီမျှမှုတို့ကို အာမခံခြင်းနှင့်အတူ ကိုဆိုဖိုနှင့် မီတိုဟီဂျာ(ပြည်နယ်ရဲ့ တရားဝင်အမည်)တို့တွင် ကျယ်ပြန့်သော ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေး ဖော်ဆောင် ရန်အတွက် နိုင်ငံရေး သဘောတူညီချက် တရပ်ရရှိရန်” ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုများ ပြုလုပ်သွားဖို့ ဆုံးဖြတ်ချက်တွေထဲမှာ တောင်းဆိုထားပါတယ်။ ဆက်လက်ပြီးတော့ “ဆာ့စ် ပါလီမန်သည် ကိုဆိုဖိုနှင့် မီတိုဟီဂျာတို့တွင် နိုင်ငံခြား တပ်ချလာမည်ကို လက် မခံ”သော်လည်း ကိုဆိုဖိုနှင့် မီတိုဟီဂျာမှာ နေထိုင်ကြတဲ့ အမျိုးသား အဝန်း အဝိုင်းအားလုံးက ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေး ဆိုင်ရာ နိုင်ငံရေး သဘောတူညီချက်တရပ်ကို သဘောတူ လက်ခံကာ လက်မှတ်ထိုးပြီးသည်နှင့်ချက်ချင်း ယုံ သဘောတူညီချက် ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် ကော့စ်မက် (Kosovo/ Metohija) နိုင်ငံတကာ တပ်ချထားဖို့ အရှယ်အစားနှင့် လက္ခဏာရပ်တွေကို ဆာ့စ်ပါလီမန်က သုံးသပ်သွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီဆုံးဖြတ်ချက်တွေရဲ့ အနှစ်သာရတွေကို အဓိက ကြွေးနန်းသတင်းဌာနတွေမှာ ဖော်ပြခဲ့ပါတယ်။ ဒါကြောင့် သတင်းဌာနအားလုံးက သိကြမှာ သေချာပါတယ်။ အချက်အလက်ရှာဖွေမှု အများအပြား လုပ်ခဲ့ပေမဲ့ ဒါတွေကို ဖော်ပြထားတာ အလွန်နည်းပါတယ်။ နိုင်ငံအနှံ့ ဖြန့်တဲ့ သတင်းစာနဲ့ အဓိက ဂျာနယ်တွေမှာတော့ လုံးလုံးမပါပါဘူး။

မတ်လ ၂၃ ရက်နေ့ ငြိမ်းချမ်းရေး စီမံကိန်း နှစ် ခုအကြောင်း သာမန်လူထုက အခုထိ မသိကြပါဘူး။ ငြိမ်းချမ်းရေး စီမံကိန်းဟာ တခုထဲမဟုတ်ဘဲ နှစ်ခုရှိတယ် ဆိုတာကိုတောင် မသိကြရပါဘူး။ သူတို့ရဲ့ စံကျတဲ့ ဖော်ပြချက်ကတော့ “နိုင်ငံတကာ ငြိမ်းချမ်းရေးထိန်းသိမ်းမှု စီမံကိန်း(အမည်အားဖြင့် ရပ်ဘူလေး သဘောတူညီ ချက်)ကို မီလီဆီဗစ်က လက်ခံရန် ငြင်းပယ်ခဲ့ခြင်း..... သို့မဟုတ် ဆွေးနွေးဖို့ကိုပင် ငြင်းပယ်ခဲ့ခြင်းသည် မတ်လ ၂၄ ရက်နေ့တွင် နေတိုးအဖွဲ့က ဝမ်းကြွခြင်းကို စတင် စေခဲ့သည်။” ဆိုတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါဟာ ဆားဗီးယားရဲ့ ဆိုးဝါးမှုတွေကို ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်ကြောင်း ဝါဒဖြန့်ဖော် ပြကြတဲ့ ဆောင်းပါးများစွာထဲက တပုဒ်ဖြစ်ပါတယ်။ တိတိကျကျ ရေးသားဖော်ပြကြတယ်ဆိုတာ သံသယ

ရှိစရာ မလိုပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ နံနံပါးပါး ချန်လှပ်ပစ်ထားတာက လွဲရင်ပေါ့။

ဆာ့စ်အမျိုးသားလွတ်တော်ရဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက် တွေက ဘာဆိုလိုသလဲဆိုတာနဲ့ ပတ်သက်လို့ကတော့ ဖွင့်ဆိုချက်တွေဟာ အယူသီးစွဲလန်း ယုံကြည်မှုတွေ အပေါ်မှာ မူတည်ပါတယ်။ ဘယ်လိုအယူသီးကြသလဲ ဆိုတဲ့အပေါ် မူတည်ပြီး အဖြေအမျိုးမျိုး ရှိကြပါတယ်။ ကျန်သူတွေအဖို့ကတော့ အဖြေတွေကို ရှာဖွေဖို့နဲ့ ဖြစ်နိုင်ခြေတွေကို စူးစမ်းဖို့အတွက် အခွင့်အလမ်းတခုကို ရရှိစေပါလိမ့်မယ်။ ဒါပေမဲ့ အသိဉာဏ်ပွင့်လင်းတဲ့ နိုင်ငံ တော်တွေက ဒီရွေးလမ်းကိုလိုက်ဖို့ ဦးစားမပေးခဲ့ပါဘူး။ သူတို့ကြိုတင် တွက်ထားတဲ့အတိုင်း ဖြစ်လာစေဖို့ ဝမ်းကြွတာကိုပဲ ဦးစားပေးခဲ့ ကြပါတယ်။

သံတမန်ရေးဖြစ်စဉ်မှာ ဆက်လမ်းခဲ့တဲ့ ခြေလှမ်းတွေနဲ့ ဒါတွေကို ဝါဒရေးအဆောက်အအုံတွေက ဘယ်လိုတလွဲတချော် ဖော်ပြခဲ့ကြတယ်ဆိုတာတွေ ဟာလည်း ဂရုစိုက်စူးစမ်းကြည့်ဖို့ ကောင်းလှပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒါတွေကို ကျွန်တော်ကျော်လွှားခဲ့ပြီး ဝှန် ၃ ရက်နေ့ ကိုဆိုဖို သဘောတူညီချက်ကိုပဲ ဆက်လေ့လာပါမယ်။ အနံ့ဆိုး စာရွက်ပေါ်မှာပဲဖြစ်ဖြစ် အမေရိကန်/နေတိုးဟာ အထက်မှာ ကိုးကားခဲ့တဲ့ ဆားဗီးယားက ပယ်ချခဲ့တဲ့ နေတိုးရာဇဝင်ပါ သူတို့ရဲ့ အဓိက တောင်းဆိုချက်တွေကို စွန့်လွှတ်ခဲ့ပါတယ်။ “ကုလသမဂ္ဂ၏ ကမကထပြုမှု အောက်တွင်...စုစည်းထားသော အမိန့်ပေး ထိန်းချုပ်မှု အောက်တွင်ရှိသော နေတိုးတပ်ဖွဲ့ အများအပြား ပါဝင် သော နိုင်ငံတကာ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့ တည်ရှိတပ်ဖြန့် ချထားရန်”ကို ဆားဗီးယားဘက်ကလည်း သဘောတူ ခဲ့တယ်။ ဒီအပိုဒ်ရဲ့ ဖြည့်စွက်ချက်ထဲမှာတော့ “ရုရှားတပ် ဖွဲ့သည် နေတိုးအဖွဲ့၏ အမိန့်ပေးမှုအောက်တွင် ရှိမည် မဟုတ်ခြင်းနှင့် နိုင်ငံတကာတပ်ဖွဲ့နှင့် ၎င်း၏ဆက်ဆံမှု တို့နှင့် ပတ်သက်သော ရုရှား၏အနေအထားကို သက်ဆိုင် ရာ နောက်ဆက်တွဲ သဘောတူညီချက်များဖြင့် သတ်မှတ် သွားရမည်။” လို့ ဆိုထားပါတယ်။ ယူဂိုဆလပ် ပြည်ထောင်စု သမ္မတနိုင်ငံရဲ့ ကျန်နယ်မြေတွေမှာ နေတိုးသို့မဟုတ် “နိုင်ငံတကာလုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့” အတွက် ခံစားခွင့်တွေ၊ ခွင့်ပြုထားတဲ့ သတ်မှတ်ချက်တွေ ယေဘုယျ အားဖြင့် မပါရှိပါဘူး။ ကိုဆိုဖိုအပေါ် နိုင်ငံရေးအရ ထိန်းချုပ်မှုဟာ နေတိုးလက်ထဲမှာ ရှိမှာမဟုတ်ဘဲ ကုလသမဂ္ဂ လုံခြုံရေးကောင်စီအောက်မှာ ရှိမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ “ကိုဆိုဖိုယာယီအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့” ကို လုံခြုံရေးကောင်စီက ဖွဲ့စည်းမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ယူဂိုဆလပ် တပ်ဖွဲ့တွေ ရုပ်သိမ်းရေးကိစ္စမှာ ရပ်ဘူလေး သဘောတူ

ညီချက်မှာ အသေးစိတ် ဖော်ပြထားသလို ဒီမှာ အသေးစိတ် မပါတော့ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ တပ်ရပ်သိမ်းရေး မြန်မိုတော့ ပါပါတယ်။ ကျန်တာတွေကတော့ မတ်လ ၂၃ ရက်နေ့ စီမံကိန်းနှစ်ခုရဲ့ သဘောတူညီချက် ဘောင်ထဲကဟာ တွေပါပဲ။

နောက်ဆုံးရလဒ်က ဖော်ပြတာကတော့ မတ်လ ၂၃ ရက်နေ့မှာ သံတမန်ရေးလက်ဦးမှုတွေသာ လုပ်နိုင်ခဲ့ရင် လူသားဘေးဒုက္ခတွေနဲ့ ယူဂိုဆလားဗီးယားနဲ့ တခြားနေရာတွေမှာ ဖြစ်လာတဲ့ ဆင့်ကဲဂယက်တွေကို ရှောင်လွှဲနိုင်မယ် ဆိုတာပါပဲ။

သေချာတာကတော့ မျက်မှောက် အခြေအနေဟာ မတ်လ ၂၃ ရက်နေ့ကလို မဟုတ်တော့တာပါပဲ။ ကိုဆိုဖို သဘောတူညီချက်ရတဲ့နေ့မှာ တိုင်းသတင်းစာရဲ့ ခေါင်းစီးက ဒီအခြေအနေကို အမိအရ ဆုပ်ကိုင်ပြခဲ့ပါတယ်။ “ကိုဆိုဖို ပြဿနာများ အခုမှစ” ဆာ့ချီ ရှာမီမန်း(Serge Schmemmann)ရဲ့ သုံးသပ်ချက်အရ ရှေ့မှာရှိနေတဲ့ “ကြီးမားတဲ့ ပြဿနာတွေ”ထဲမှာ “သူတို့၏ နေအိမ်ဖြစ်သော ပြာပုံများနှင့် ဝူသီရိုင်းများ ဖြစ်နေသောဒေသ”သို့ ဒုက္ခသည်များ ပြန်ပို့ရေးနဲ့ “ကိုဆိုဖို၊ ဆားဗီးယား၏ ကျန်ဒေသနှင့် ၎င်းတို့၏ အိမ်နီးချင်းများ၏ ပျက်စီးသွားသော စီးပွားရေးများကို ပြန်လည်တည်ဆောက်ရေးအတွက် အကြီးအကျယ် တန်ဖိုးကြီးသော စိန်ခေါ်ချက်”တို့လည်း ပါရှိပါတယ်။ ဘရုကင်အင်စတီကျူးရှင်းမှ ဘောလ်ကန်သမိုင်းဆရာ စူစန်ဝုတ်(Susan Woodward)ကို သူကခုလို ကိုးကားခဲ့ပါတယ်။ “တည်ငြိမ်တဲ့ ကိုဆိုဖို ဖြစ်အောင် လုပ်ဖို့ ကျွန်မတို့ကို အကူအညီပေးစေချင်တဲ့ လူတွေ အားလုံး ဗုံးကြဲတာကြောင့် ပျက်စီးခဲ့ရပါပြီ။ ကိုဆိုဖို လွတ်မြောက်ရေး တပ်မတော်(KLA)ရဲ့ ကွပ်ကဲမှုအောက် ရောက်သွားပါပြီ”လို့ စူစန်က ပြောခဲ့ပါတယ်။ ၁၉၉၈ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလမှာ KLAက စည်ရုံးထားတဲ့ တိုက်ခိုက်မှုတွေ စတင်တဲ့အချိန်မှာ KLAဟာ “အကြမ်းဖက်အုပ်စု ဖြစ်သည်မှာ အနည်းငယ်မျှ သံသယ ဖြစ်စရာမရှိ” ဆိုပြီး အပေလိုကန်ပြည်ထောင်စုက အပြင်းအထန် ရှုံ့ချခဲ့ပါတယ်။ သူတို့ရဲ့ လုပ်ရပ်တွေကိုလည်း “အကြမ်းဖက် လုပ်ရပ် တွေ”အဖြစ် ဝါရင်တန်က “အလွန်ပြင်းထန်စွာ” ရှုံ့ချခဲ့ပါတယ်။ ဒါက ကိုလ်ဘီယာပုံစံ အကြမ်းဖက်မှုမျိုးတွေ ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့တဲ့ ပြင်းထန်တဲ့ နှိပ်ကွပ်မှုတွေလုပ်ဖို့ မီလိုဆီဗစ်ကို “မီးစိမ်း”ပြလိုက်တာ ဖြစ်ကောင်းဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ ဗုံးကြဲပြီးနောက်မှာတော့ အကြမ်းဖက်မှုတွေဟာ အလွန်အရှိန်မြင့်သွားပါတော့တယ်။

ဒီ“ကြီးမားတဲ့ ပြဿနာတွေ”ဟာ အသစ်တွေ

ပါ။ အသိဉာဏ်ပွင့်လင်းတဲ့ နိုင်ငံတွေက အကြမ်းဖက်မှုကို မရွေးချယ်ခင်က ပြဿနာတွေကတင် ချောက်ချားဖို့ ကောင်းလှပါပြီ။ အခုပြဿနာတွေက “ဗုံးကြဲမှုရဲ့ အကျိုးဆက်တွေ”နဲ့ ဆာ့ချီတွေရဲ့ လက်တုံ့ပြန်မှု သံသရာ ထဲက ပေါ်ပေါက်လာတာပါ။

ဖြစ်ရပ်မှန်တွေကို လှည့်ဖြားတဲ့ သတင်း ဖြစ်အောင် ဖန်တီးပြီး အသိဉာဏ်ပွင့်လင်းတဲ့ နိုင်ငံတွေနဲ့ ခေါင်းဆောင်တွေရဲ့ မဟာအောင်ပွဲကြီးအဖြစ် သတင်း ခေါင်းစီးတွေက ထောပနာ ပြုခဲ့ကြပါတယ်။ အသိဉာဏ် ပွင့်လင်းတဲ့ နိုင်ငံတွေနဲ့ ခေါင်းဆောင်တွေက မီလိုဆီဗစ်ကို “အညံ့ခံစေခဲ့တယ်”၊ “အန်ကယ်လီ ခေါ်စေ”ခဲ့တယ်။ “နေတိုးဦးစီးတဲ့ တပ်ဖွဲ့”ကို လက်ခံစေခဲ့တယ်။ “ခြွင်းချက် မရှိ လက်နက်ချတာလောက်နီးနီး” ဖြစ်စေခဲ့တယ်။ “သူပယ်ချခဲ့တဲ့ ရမ်ဘူလေးစီမံကိန်းထက်ဆိုတဲ့ အပေးအယူ”ကို အလျှော့ပေး လက်ခံစေခဲ့တယ်လို့ ရောကြတယ်။ တကယ်ဖြစ်ရပ်မှန်တွေ မဟုတ်ပေမဲ့ ဖြစ်ရပ်မှန် ထက်အများကြီး ပိုအသုံးဝင်အောင် သတင်းကို ရေးကြတယ်။ အငြင်းပွားနေတဲ့ လေးနက်တဲ့ တခုတည်းသော ပြဿနာကတော့ မြင့်မားတဲ့ ကျင့်ဝတ်ရေးရာ ရည်မှန်းချက်တွေကို လေတပ်အင်အားတခုတည်းနဲ့ စွမ်းဆောင် နိုင်ခြင်းလား။ ခါမှမဟုတ် ငြင်းခုံပွဲမှာ ပါဝင်ခွင့်ရတဲ့ ဝေဖန်သူတွေ ပြောသလို ဒီကိစ္စဟာ အခုထိသက်သေ မပြနိုင်သေးဘူးလား ဆိုတာပါပဲ။ ပိုကျယ်ပြန့်တဲ့ အရေးယူ ဘက်ကို လှည့်မယ်ဆိုရင် ဗြိတိန်က “ထင်ရှားတဲ့ စစ်သမိုင်း ဆရာ” ဂျွန်ကီဂန်က “ဤစစ်ပွဲသည် လေတပ်အင်အား၏ အောင်ပွဲသာမဟုတ်။ ပင်လယ်ကွေ့စစ်ပွဲအဖြစ်တွင် သမတဘုရင်က ကြေညာခဲ့သော ‘ကမ္ဘာ့အခင်းအကျင်း သစ်’ ၏ အောင်ပွဲလည်း ဖြစ်သည်။”လို့ ရှုမြင်ကြောင်း စစ်ရေးကျွမ်းကျင်သူ ဖရက်ကက်ပလန်က သတင်းပို့ခဲ့ပါတယ်။ “အကယ်၍ မီလိုဆီဗစ်သည် အမှန်ရုံးနိမ့်သူ ဖြစ်သွားပါက ကမ္ဘာပေါ်မှ ကျန်မီလိုဆီဗစ် ဖြစ်လာကြ မည်သူများသည် သူတို့၏ စီမံကိန်းများကို ပြန်လည် စဉ်းစားကြရ ပေလိမ့်မည်။”လို့လည်း ကီဂန်က ရေးခဲ့ပါတယ်။

ကီဂန်ရဲ့ စိတ်ထဲမှာ ရှိနေနိုင်တဲ့ ဝေါဟာရတွေ အတိုင်း မဟုတ်ပေမယ့် အကဲဖြတ်ချက်ဟာ သဘာဝကျ ပါတယ်။ ကမ္ဘာ့အခင်းအကျင်းသစ်ရဲ့ တကယ်ရည်မှန်းချက်နဲ့ အရေးထားမှုတွေအရ ကြည့်မယ်ဆိုရင် အခုထိ မထုတ်ပြန်ဘဲထားတဲ့ ၉၀ ခုနှစ်များ၏မှတ်တမ်းဆိုတဲ့ အရေးကြီးစာတမ်းနဲ့ အလှူပယ်ဖို့နေတဲ့ လက်တွေ့ အထောက်အထားတွေက သူတို့ပြောတဲ့ “ကမ္ဘာပေါ်ရှိ မီလိုဆီဗစ်များ”ဆိုတာရဲ့ တကယ်အဓိပ္ပာယ်ကို

ကျွန်တော်တို့ နားလည်သဘောပေါက် စေပါတယ်။
 ဘောလိကနဲ့ဒေသမှာပဲ ဘောင်ခတ်ထားတဲ့ ကန့်သတ်
 မှုဟာ ဥရောပတရားစီရင်ရေးနဲ့ အဆုံးအဖြတ်အောက်
 မှာရှိတဲ့ အမေရိကန်နဲ့ ပုံရိုးမူနဲ့ လုပ်နေတဲ့ နေတိုးအဖွဲ့
 အတွင်းမှာ ဖြစ်နေတဲ့ ကြီးမားတဲ့ လူမျိုးတုံးသန့်စင်ရေး
 စစ်ဆင်ရေးတွေ၊ ချောက်ချားဖွယ်ရာ ရက်စက်ကြမ်း
 ကြုတ်မှုတွေနဲ့ မပတ်သက်ပါဘူး။ ကမ္ဘာ့ကြောက်စရာ
 အကောင်းဆုံး စစ်အင်အားစုရဲ့ တိုက်ခိုက်မှုနဲ့ ကျရောက်
 ဆဲဆဲ ဝင်ရောက်ကျူးကျော်မှု အန္တရာယ်တို့ကို တုံ့ပြန်တဲ့
 အနေနဲ့ ဒါတွေကို လုပ်နေကြတာ မဟုတ်ပါဘူး။ ကမ္ဘာ့
 အခင်းအကျင်းသစ်ရဲ့ စည်းမျဉ်းတွေအောက်မှာ ဒါတွေ
 ဟာ တရားဝင်ပါတယ်။ ချီးကျူးစရာတောင် ဖြစ်နိုင်ပါ
 တယ်။ အသိဥက္ကဋ္ဌလင်းတို့ နိုင်ငံတွေရဲ့ ခေါင်းဆောင်
 တွေက ယုံကြည်လက်ခံထားတဲ့ အကျိုးစီးပွားတွေနဲ့
 ကိုက်ညီတဲ့ အခြားနေရာက ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုတွေ
 ကိုလည်း အလားတူပဲ ချီးကျူးစရာလို့ သဘောထားကြ
 ပါတယ်။ လိုအပ်လာရင် သူတို့ကိုယ်တိုင်လည်း ပုံမှန်
 လုပ်နေကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ အထူးမူန့်ဝါးနေတာ
 မဟုတ်တဲ့ ဒီဖြစ်ရပ်တွေက “နိုင်ငံတကာဝါဒသစ်သည်...
 လူမျိုးစုအုပ်စုများအား ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်စွာ ပိနှိပ်မှု” ကို
 “သည်းခံ” ရှိတင်မကဘဲ ထိထိရောက်ရောက် အရှိန်မြှင့်
 လုပ်ဆောင်သွားမယ်ဆိုတာကို ဖော်ပြနေပါတယ်။
 ဒါတွေဟာ ဟိုတုန်းက လုပ်ခဲ့တဲ့ ဥရောပဇာတ်ခုံစနစ်
 အတိုင်းလုပ်တာ၊ အမေရိကန်ကိုယ်တိုင်နဲ့ အခြားထင်ရှား
 တဲ့ ရှေ့ဆောင်ရွက်နိုင်မှုများ လုပ်ခဲ့တဲ့ “နိုင်ငံတကာ
 ဝါဒဟောင်း” အတိုင်း တထပ်တည်းလုပ်တာ ဖြစ်ပါတယ်။
 တကယ်ဖြစ်ရပ်နဲ့ လိုရာပုံသွင်းသတင်းတို့ဟာ
 အကြီးအကျယ် ကွာခြားကြပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အမေ
 ရိကန်/နေတိုးရဲ့မူကို တကယ်ဖြစ်ရပ်တွေလို့ ပီဒီယာနဲ့
 သတင်းဝေဖန်သူတွေက တင်ပြသွားကြတာတွေဟာ
 လက်တွေ့ကျကျ လုပ်နေတာလို့တော့ ပြောနိုင်ပါတယ်။
 ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ အာဏာပိုင်တွေ အလိုကျ
 လုပ်မယ့် လူတွေ၊ ရေးမယ့် လူတွေ ရှိနေလေတော့
 ဒါတွေဟာ တကယ်ဖြစ်ရပ်တွေ ဖြစ်လာမှာမို့ပဲ။ ဒါမျိုးက
 မှန်မှန်ဖြစ်နေတဲ့ ဖြစ်ရပ်ကြီးတွေပါ။ ၁၉၇၃ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ
 ပဲရစ်ငြိမ်းချမ်းရေးစာချုပ်နဲ့ ၁၉၈၇ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ
 အက်စတိုးပြုလုပ်သော တူညီချက်တို့ဟာ မကြာလှ
 သေးတဲ့ စံနမူနာတွေထဲက နှစ်ခုဖြစ်ပါတယ်။ ပဲရစ်
 ငြိမ်းချမ်းရေးစာချုပ်တုန်းကဆိုရင် အမေရိကန်ရဲ့
 တွက်ကိန်းက ဝန်ကြိုလိုက်ရင် အောက်တိုဘာလတုန်းက
 ရထားတဲ့ အမေရိကန်-ဗီယက်နမ် သဘောတူညီချက်ကို
 ဟန့်တားက စွန့်လိုက်မှာပဲဆိုပြီး ဓရစွမတ်ဝံ့ကြံမှုတွေ

လုပ်ခဲ့တာပဲ။ ဒါပေမဲ့ သူတို့ကသလို ဖြစ်မလာလို့ ပဲရစ်
 စာချုပ်ကို မလွဲသဘာဘဲ လက်မှတ်ထိုးခဲ့တာပဲ။ သူတို့
 လက်မှတ်ထိုးတဲ့ စာချုပ်ရဲ့ အရေးကြီးတဲ့ အချက်တိုင်းကို
 ဖောက်ဖျက်မှာပဲလို့ ကစ်ဆင်ဂျာနယ် အိမ်ပြုတော်က
 ချက်ချင်းပဲ ခပ်ရှင်းရှင်း ကြေညာပါတယ်။ ပြီးတော့
 စာချုပ်အပေါ် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက် မူကွဲတစ်ခုကို
 တင်လာတယ်။ အဲဒီမူကွဲအတိုင်း သတင်းနဲ့ မှတ်ချက်တွေ
 ဖြန့်တယ်။ သဘောတူညီချက်တွေကို အမေရိကန်က
 အကြီးအကျယ် ဖောက်ဖျက်လာလို့ နောက်ဆုံးမှာ
 ပြောက်ဗီယက်နမ်က တုံ့ပြန်တဲ့အခါမှာ ဗီယက်နမ်ဟာ
 ဆုံးမသွန်သင်လို့ မရတဲ့ ကျူးကျော်သူ၊ ဒီအတွက်
 ပစ်ခတ်ခတ်ရမယ်ဆိုပြီး လုပ်ခဲ့ပါတယ်။ အမေရိကန်က
 အပြင်းအထန် ဆန့်ကျင်နေတဲ့ကြားက ဗဟိုအမေရိက
 နိုင်ငံသမ္မတတွေ အက်စတိုးပြုလုပ်သော တူညီချက်
 (အေရီယပ်စ် စီမံကိန်းလို့ အခေါ်များ)ကို ရရှိသွားတဲ့
 အခါတုန်းကလည်း အလားတူ အလုပ်/အသော
 ဇာတ်ကို တွေ့ရပြန်ပါတယ်။ ဝါရှင်တန်ဟာ ချက်ချင်းပဲ
 စာချုပ်ရဲ့ “အရေးကြီး အစိတ်အပိုင်း” တစ်ခုကို ဖောက်ဖျက်
 တဲ့ စစ်ပွဲကို အရှိန်မြှင့်ခြင်း မြှင့်တင်ဆင်နွှဲလိုက်
 ပါတယ်။ ဒီနောက်မှာ သဘောတူညီချက်ရဲ့ အခြား
 သတ်မှတ်ချက်တွေကို အတင်းအဓမ္မ တစ်ဖန် ဖြုတ်ပစ်ဖို့
 ဆက်လုပ်လိုက်တာ လအနည်းငယ် အတွင်းမှာ အောင်
 မြင်သွားပါတယ်။ လက်တင်အမေရိက နိုင်ငံတွေရဲ့
 သံတမန်ရေး ကြိုးပမ်းမှုအားလုံးကိုလည်း အခြေပြု
 အောင် လုပ်ပါတယ်။ အဆုံးသတ် အောင်ပွဲရတဲ့အထိ
 ဆက်လုပ်ခဲ့ပါတယ်။ အရေးကြီးတဲ့ ဘက်တွေမှာ
 လုံးလုံးကွဲပြားနေတဲ့ ဝါရှင်တန်ရဲ့ သဘောတူညီချက်
 မူကွဲဟာ အများကလက်ခံလိုက်တဲ့ မူ ဖြစ်လာရပါ
 တော့တယ်။ ဒီတော့မှ “အမေရိကန်ရဲ့ မျှတသော
 ကစားပွဲအတွက်အောင်ပွဲ” တို့၊ အပျက်အစီးတွေနဲ့
 သွေးထွက်သံယိုမှုတွေအပေါ် အောင်မြင်လိုက်တဲ့အတွက်
 အမေရိကန်တွေရဲ့ “ပျော်ရွှင်စွာ စည်းလုံးခြင်း” တို့၊
 “ဆွတ်ပျံ့ကြည်နူးဖွယ်ခေတ်” မှာ ပီတိတွေ ဖြာဝေ
 နေတယ်ဆိုတဲ့ ခေါင်းစီးတွေနဲ့ သတင်းတွေ ရေးကြတယ်။
 မူကွဲစာချုပ်ကို ကြိုဆိုကြတယ်။ (နျူးယောက်တိုင်း
 သတင်းစာက အန်တော်နီလူဝစ်ရဲ့ ခေါင်းစီးတွေ
 အားလုံးဟာ ရည်မှန်းချက်အောင်မြင် အကောင်အထည်
 ပေါ်သွားတဲ့အတွက် အထွေထွေအားမာန်တက်နေတာကို
 ရောင်ပြန်ဟပ်ပြနေတာတွေပါ။)
 ဒီလိုဟာတွေနဲ့ ဖျားပြားလှတဲ့ အလားတူ
 ကိစ္စတွေကို ပြန်သုံးသပ်ဖို့ မလိုတော့ပါဘူး။ ပိုနေပါပြီ။
 *စာမျက်နှာ(၅၀)သို့
 ၄၅

၂၀၂၀ခုနှစ်နှင့်၂၀၀၀ခုနှစ်ကာလများ

အတွက်

ရည်မှန်းချက်များ

(ဝ) တခုလုံးဆိုင်ရာ အခြေအနေ

၁။ ကမ္ဘာ့အခြေအနေ၏ လက္ခဏာများ။

ကမ္ဘာတော်တို့၏ အသစ်ပြန်လည်ထူထောင်ရေး၊ အမျိုးသားတည်ဆောက်ရေးနှင့် ကာကွယ်ရေးတို့သည် မြန်ဆန်ရွှင်တေးပြီး တင်ကြိုတွက်ဆရန်ခက်သော ဆင့်ကဲပြောင်းလဲဖြစ်ပေါ်နေသည့် ကမ္ဘာ့အခြေအနေအတွင်းတွင် ရှေ့သို့တက်လှမ်းနေသည်။

ထိုအခြေအနေ၏ အဓိကလက္ခဏာများမှာ-

ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုနှင့် အရှေ့ဥရောပ နိုင်ငံများ၏ ဆိုရှယ်လစ်အုပ်စိုးမှု ပြိုလဲသွားခြင်းက ဆိုရှယ်လစ်စနစ်ကို ယာယီနောက်ဆုတ်သွားစေသည်။ သို့သော်ခေတ်ကာလ၏ လက္ခဏာတို့ကား ပြောင်းလဲခြင်း မရှိ၊ လူသားတို့သည် အရင်းရှင်စနစ်မှ ဆိုရှယ်လစ်စနစ် သို့ ကူးပြောင်းသည် ခေတ်၌သာ ဆက်ရှိနေသည်။ ကမ္ဘာ့အခြေခံပဋိပက္ခများမှာ ရှိမြဲရှိနေသည်။ ဆက်လက် ဖြစ်ထွန်းနေသည်။ တချို့ဘက်များတွင် ပိုမိုပြင်းထန် သည့်သန်လာပြီး အကြောင်းအချက်သစ်များနှင့် ပီပြင်သော ပုံစံများစွာတို့ ဖြစ်တည်လာသည်။ အမျိုးသား ရေးတိုက်ပွဲနှင့် လူတန်းစားတိုက်ပွဲတို့သည် အသွင် အမျိုးမျိုးဖြင့် ဆက်ဖြစ်နေသည်။

ကမ္ဘာ့ဖျက်စစ်ပွဲအန္တရာယ်ကို တားထားနိုင်စေ ကာမူ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများ၊ ဒေသစစ်ပွဲများ၊ လူမျိုးရေးနှင့် ဘာသာရေးဆိုင်ရာ ရန်ပွားများ၊ လက်နက် ပြိုင်ဆိုင်မှုများ၊ ကြားဝင်စွက်ဖက်မှုများ၊ အချက်အမှောင့် လုပ်ရပ်များနှင့် အကြမ်းဖက်ဝါဒတို့သည် နေရာများစွာ တွင်ဖြစ်ပွားလျက်ရှိနေသည်။

သိပ္ပံနှင့်နည်းပညာတော်လှန်ရေးသည် ဝိုမြင့် သည့်အဆင့်သို့ ဆက်လက်ဖွံ့ဖြိုးနေပြီး ထုတ်လုပ်ရေး စွမ်းအားများကို မြန်ဆန်စွာ တိုးများလာစေသည်။ တချိန်တည်းတွင် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ ရှေ့ပြောင်းမှုလုပ်ငန်း၊ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးဘဝ နိုင်ငံတကာလက္ခဏာဆောင်မှုတို့ကို အရှိန်မြှင့်စေသည်။

ယခုအခါ နိုင်ငံတိုင်းသည် ဖွံ့ဖြိုးရန် အခွင့်ကောင်း များ ကြုံနေကြသည်။ သို့သော် ဖွံ့ဖြိုးပြီးအရင်းရှင် နိုင်ငံများနှင့် နိုင်ငံစုံကော်ပိုရေးရှင်းတို့သည် အရင်း၊ နည်းပညာနှင့် ဈေးကွက်စသည်တို့တွင် ရှေ့ဆောင် အနေအထား ရထားကြသဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုနှိမ်ကူးသော နိုင်ငံ များနှင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတို့သည် ကြီးမားသော စိန်ခေါ်မှုများ ကိုလည်း ကြုံနေကြရသည်။ ချမ်းသာနိုင်ငံများနှင့် ဆင်းရဲနိုင်ငံများကြား ကွာဟမှုသည် ဆက်လက် ကျယ် ပြန့်နေသည်။ စီးပွားရေး၊ ကုန်သွယ်ရေးနှင့် သိပ္ပံ နည်းပညာဘက်တို့တွင် အသေအလဲ ပြိုင်ဆိုင်နေကြ သည်။

ကမ္ဘာ့လူ့အဖွဲ့အစည်းသည် သဘာဝ ပတ်ဝန်း ကျင်ကာကွယ်ရေး၊ လူဦးရေပေါက်ကွဲမှု ထိန်းချုပ်ရေး၊ ကပ်ရောဂါဆိုးကြီးများကို ကာကွယ်ရေးနှင့် လျော့ချ ရေးစသည့် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ပြဿနာများစွာကို ရင်ဆိုင်နေရသည်။ ထိုပြဿနာများမှာ တနိုင်ငံချင်း အနေဖြင့် ဖြေရှင်း၍မရဘဲ နိုင်ငံစုံပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု လိုအပ်ပေသည်။

အာဂျပစီဖီတ်ဒေသသည် စွမ်းအားရှိစွာ ဆက်လက်ဖွံ့ဖြိုးနေသည့် ဒေသတခုဖြစ်သည်။ ၎င်းဖွံ့ဖြိုးမှုသည် မြင့်မားသည့်နှုန်းထားမှာ ဆက်ရှိနေ သည်။ တချိန်တည်းတွင် မတည်မငြိမ် ဖြစ်စေမည့် အ ကြောင်းအချက်များလည်း အသေအချာ ရှိနေသည်။

နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးတွင် အောက်ပါ အဓိက တူရုချက် (trends) များ ပေါ်ပေါက်လျက်ရှိသည်။

ငြိမ်းချမ်းရေး၊ တည်ငြိမ်ရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးမှုဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးတို့သည် ကမ္ဘာ့အမျိုးသားများနှင့် နိုင်ငံများ၏ အရေးတကြီး လိုအပ်ချက်အဖြစ် ပိုမို၍ ဖြစ်လာနေသည်။ နိုင်ငံတိုင်းသည် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုကို တမျိုးသားလုံးဆိုင်ရာ တပေါင်းတစည်းသော အင်အား တိုးမြှင့်လာစေရေးအတွက် အဆုံးအဖြတ်ကျသော အရေးပါမှုအဖြစ် ယူဆကာ ဦးစားပေး နေကြသည်။

စီးပွားရေး၊ ကုန်သွယ်ရေးနှင့် တခြားနယ်ပယ်မှ

ဆောင်ရွက်မှုများ၌ ဒေသနှင့် နိုင်ငံတကာဆိုင်ရာ ပူး
ပေါင်းမှု၊ စုစည်းမှုလုပ်ငန်းတို့တွင် ပါဝင်လာကြသည် နိုင်ငံ
အကြီးအငယ်တို့၏ အရောအတွက်မှာ တိုးပွားလာနေ
သည်။ ပူးပေါင်းမှုအား ကောင်းလာသလို ပြိုင်ဆိုင်မှု
သည်းသန်ခြင်းမှာလည်း အရှိန်မကျသေးပါ။

နိုင်ငံများသည် မိမိအမျိုးသားလွတ်လပ်ရေး၊
အချုပ်အခြာအာဏာနှင့် ယဉ်ကျေးမှုတို့ကို ကာကွယ်ရန်
ပြင်ပမှ ဖိအားပေးမှုနှင့် ဝင်စွက်မှု မှန်သမျှကို တိုက်ခွဲဝင်ရင်း
လွတ်လပ်ရေး၊ အချုပ်အခြာအာဏာ၊ ကိုယ့်အားကိုးကိုး
ရေးနှင့် မိမိဘာသာပြန်လည်ထူထောင်ရေး အသိစိတ်
ဓာတ်တို့ကို မြှင့်တင်ပေးနေကြသည်။

ကမ္ဘာပေါ်မှ ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံများ၊ ကွန်မြူနစ်နှင့်
အလုပ်သမားပါတီများ၊ တော်လှန်သောတိုးတက်သော
အင်အားစုတို့သည် ငြိမ်းချမ်းရေး၊ အမျိုးသားလွတ်လပ်
ရေး၊ ဒီမိုကရေစီရေးနှင့် လူမှုတိုးတက်ရေးတို့အတွက်
၎င်းတို့၏ တိုက်ပွဲကို ခွဲခတ်ဆင်နွှဲနေကြသည်။

လူမှုနိုင်ငံရေးစနစ်ချင်း မတူသည့် နိုင်ငံများသည်
ငြိမ်းချမ်းစွာယှဉ်တွဲနေထိုင်ရင်း နှစ်ဘက်အကျိုးတူ ပူးပေါင်း
ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ တိုက်ပွဲဆင်ခြင်းတို့ဖြင့် အပြန်အလှန်
အကျိုးပြုနေကြသည်။

အထက်ဖော်ပြပါ လက္ခဏာများနှင့် တူရုံချက်
များသည် နိုင်ငံတိုင်း၏ နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးနှင့်
နိုင်ငံခြားရေး ပေါ်လစီတို့တွင် ဘက်စုံကွဲပြားခြားနား သော
အသွင်သဏ္ဍာန်တို့ ပေါ်ပေါက်လာစေသည်။

ကမ္ဘာနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ အခြေအနေတို့သည်
အခွင့်သာမှုမြင့်မားသော အခြေအနေများနှင့် အဓိက
စိန်ခေါ်မှုကြီးများကို တဖြိုင်တည်းဖြစ်ပေါ်စေရင်းမှ
ကျွန်တော်တို့ တိုင်းပြည်၏ လူမှုဘဝဘက်အသီးသီးတွင်
နက်ရှိုင်းစွာ ဩဇာသက်လာသည်။

၂။ အခွင့်အလမ်းများနှင့် စိန်ခေါ်မှုများ။

အသစ်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်း အောင်
မြင်မှုများက ဖွံ့ဖြိုးမှုအဆင့်သစ်တစ်ခုသို့ ပြည်တွင်း
အရေရာ နိုင်ငံတကာအရပါ ဝင်ရောက်ရန် ကျွန်တော်တို့
အတွက် တပန်းသာသည့် အနေအထားသစ်နှင့် စွမ်းအား
တို့ကို ရရှိစေသည်။ စက်မှုထွန်းကားရေး၊ ခေတ်မီရေး
တို့အတွက် လိုအပ်သော အခြေခံအချက်များစွာ ဖန်တီး
ထားပြီးဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာတဝှမ်းမှ အခြားနိုင်ငံများနှင့်
ကျွန်တော်တို့၏ ဆက်ဆံရေးမှာ မည်သည့်အချိန်က
ထက်မဆို ပို၍ကျယ်ပြန့်လာသည်။

လွတ်လပ်ရေးနှင့် အချုပ်အခြာအာဏာတို့ကို
နိုင်ငံစွာထိန်းထားရန်နှင့် မိမိတို့အနေဖြင့် ကမ္ဘာ
အဝန်းအိုင်အာတွင်း ပေါင်းစည်းသွားနိုင်ရန် ကျွန်တော်တို့

အတွက် ပိုမိုမြင့်မားသည့် အခွင့်အရေးများ ရှိနေသည်။
ယင်းတို့မှာ ကြီးမားသော အခွင့်အလမ်းများ ဖြစ်သည်။

သို့သော် ကြားကာလ နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ပါတီ
ကွန်ဖရင့် (၁၉၉၄ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လအတွင်း) က
ညွှန်ပြခဲ့သော အန္တရာယ်ကြီးလေးရင်မှာမူကား ပြင်းထန်
သော စိန်ခေါ်မှုများအဖြစ် ဆက်ရှိနေသည်။ ၎င်းတို့သည်
အပြန်အလှန် သက်ရောက်မှုလည်း ရှိသည်။ အန္တရာယ်
ကြီးပုံချင်းလည်း တူသည်။ မည်သည့် အန္တရာယ်ကိုမျှ
ပေါ့ဆ၍ မရ။

တာထွက်ကတည်းက ကျွန်တော်တို့၏နိမ့်ကျ
ချို့တဲ့မှုကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကျွန်တော်တို့ ဝင်တိုး
နေရသည့် သဲသဲမဲမဲပြိုင်ဆိုင်မှု ပတ်ဝန်းကျင်ကြောင့်
လည်းကောင်း၊ ကျွန်တော်တို့၏ စီးပွားရေးက
ဒေသအတွင်းရှိ နိုင်ငံများနောက်တွင် ပြတ်ကျန်နေ
ရစ်ရသည့် အန္တရာယ်မှာလည်း အဓိကကျပြီး ပြင်းထန်
သောအန္တရာယ် တရပ်ဖြစ်နေသည်။

အင်အားစုများစွာက ကျွန်တော်တို့၏
ပြည်တွင်းရေးကို ဝင်ရောက်အတွက် 'ငြိမ်းချမ်းစွာ တစစ
အသွင်ပြောင်းရေး' ကြိုးပမ်းမှုကို လုပ်နေကြပြီး
'ဒီမိုကရေစီရေး' ပန်ကြားချက်ဆိုသည်တို့ကို တွင်တွင်
ကြီး သုံးနေကြသည်။ အာရှပ စိမိတ်ဒေသရေး၊ အရှေ့
ပင်လယ်ဒေသပါ ၎င်းတို့၏ အခြေအနေမှာ ရှုပ်ထွေးသည့်
တစစဖြစ်ပေါ်ပြောင်းလဲနေခြင်း ဆက်လက်စခန်းသွားနေ
ကြလေသည်။ ဆိုရှယ်လစ်စနစ်မှ သွေဖီမှုသည်
လည်းကောင်း၊ ဗျူရိုကရက်စနစ်နှင့် လာဘ်စားမှုတို့
သည်လည်းကောင်း တကယ်ဖြစ်သော ကြီးမားသော
အန္တရာယ်များအဖြစ် ဆက်ရှိနေသည်။ ဗျူရိုကရက်စနစ်၊
လာဘ်စားမှုနှင့် ပါတီတာဝန်ခံများနှင့် ပါတီဝင်အချို့တို့၏
ကိုယ်ကျင့်သိက္ခာပျက်ခြင်း၊ စာရိတ္တပျက်ပြားခြင်းတို့သည်
ပါတီနှင့် နိုင်ငံတော် အဖွဲ့အစည်းများကို ချည်နဲ့စေပြီး
ပါတီနှင့် နိုင်ငံရေးစနစ်အပေါ် လူထု၏ ယုံကြည်မှုကို
ပွန်းလိုစေသည်။ ပါတီနှင့်အစိုးရတို့၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များ၊ ပေါ်
လစီများကို တလွဲတချော် အကောင်အထည်ဖော်မှုများ
ဖြစ်ပေါ်စေပြီး သွေဖီရေးအဖြစ် တကျော့တဖန် အကျိုး
သက်ရောက်စေပြန်သည်။ ၎င်းသည် 'ငြိမ်းချမ်းစွာ
တစစအသွင်ပြောင်းရေး' အတွက် ရေခဲမြေခဲကောင်း
ဖြစ်နေသည်။

အခွင့်သာသည့်အခြေအနေများနှင့် အခက်အခဲ
များ၊ အခွင့်အလမ်းများနှင့် အန္တရာယ်များတို့သည် ရော
ထွေးယှက်တင် ဖြစ်လျက်ရှိသည်။ ကျွန်တော်တို့သည်
မိမိကိုယ်တိုင်အတွက် သဘောထားသစ်တစ်ခုနှင့် အား
အင်တို့ကို ဖန်တီးရရှိနိုင်စေရေးအတွက် ပြန်ဆန်ပြီး

အရှိန်မပျက်သော ဖွံ့ဖြိုးမှုစေမည့် အခွင့်အလမ်းများကို ဖမ်းဆုပ်ကိုင်ခွဲသွားကြရမည်။ တချိန်တည်းတွင် ကျွန်တော်တို့၏ ဖွံ့ဖြိုးရေးကို လမ်းကြောင်းမှန်တွင် အသေအချာ ရှိနေစေရေးအတွက် အသစ်ပေါ်လာသည့် အန္တရာယ်တို့အပေါ်အဝင် အန္တရာယ်ဟူသမျှကို တွန်းလှန် ကျော်နင်းသွားရန် တည်ကြည်လေးနက်သော စိတ်ဓာတ် နှင့် ပိုင်းဖြတ်မှုတို့ အမြဲတမ်း ရှိနေစေရမည်။

(၂) ရည်မှန်းချက်များ။

အထက်ပါအခြေအနေနှင့် ပါတီ၏ နိုင်ငံရေး လုပ်ငန်းစဉ်မှတစ်ဆင့် ကျွန်တော်တို့သည် ဆိုရှယ်လစ် တည်ဆောက်ရေးနှင့် ကိုယ်နိုင်ငံကို ကာကွယ်ရေး မဟာဗျူဟာတာဝန်နှစ်ရပ်ကို စွဲစွဲမြဲမြဲ ဆက်လက် ကိုင်စွဲကာ စက်မှုထွန်းကားရေးနှင့် ခေတ်မီရေး လုပ်ငန်းတို့ကို ကြီးထွားတိုးတက် စေရမည်။

စက်မှုထွန်းကားရေးနှင့် ခေတ်မီရေး ရည်မှန်းချက်မှာ- ကျွန်တော်တို့ တိုင်းပြည်ကို ခေတ်မီရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ နည်းပညာရပ်တို့အပေါ် အခြေခံသော၊ ကျိုးကြောင်းဆီလျော်သည့် စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ တရပ် ရှိသော၊ ထုတ်လုပ်ရေး စွမ်းအားစု၏ ဖွံ့ဖြိုးမှုအဆင့်နှင့် အဝင်ဝင်ကျဖြစ်ပြီး တိုးတက်သည့် ထုတ်လုပ်ရေး ဆက်ဆံမှုရှိသော၊ ရုပ်ပိုင်းနှင့် ဥဒ္ဓါတပညာပိုင်းဆိုင်ရာ ကောင်းမွန်တိုးတက် စေရေးတွင် အဆင့်အတန်း မြင့်မားသော၊ အမျိုးသားကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးတို့တွင် နိုင်မာသော၊ ပြည်သူများချမ်းသာကြွယ်ဝပြီး အင်အားတောင့်တင်း သည့် တိုင်းပြည်ဖြစ်သော၊ ၎င်းအပြင် တရားမျှတပြီး ယဉ်ကျေးသည့် လူ့အဖွဲ့အစည်းတရပ် တည်ရှိသော - - စက်မှုထွန်းကားသည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအဖြစ် ထူထောင်သွားရန်ပင် ဖြစ်သည်။

ယနေ့မှသည် ၂၀၂၀ ခုနှစ်အထိ ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံအား အခြေခံအားဖြင့် စက်မှု ထွန်းကားသည် နိုင်ငံအဖြစ် သို့ ပြောင်းလဲ ရောက်ရှိစေရန် အားကြီးမာန်တက် လုံးပန်းသွား ကြရမည်။

ထိုအချိန်၌ ကျွန်တော်တို့၏ ထုတ်လုပ် ရေးစွမ်းအားများသည် လက်အလုပ် အများစုကို စက်အ လုပ်ဖြင့် အစားထိုးထားနိုင်သော၊ အမျိုးသား လျှပ်စစ်တပ်ဆင်ရေးသည်လည်း အခြေခံအားဖြင့် ပြီးစီးသွားသော၊ လူ့အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ကုန်ထုတ် လုပ်နိုင်စွမ်း၊ ကုန်ထုတ်လုပ်ရေးနှင့် လုပ်ငန်းစွမ်းရည် တို့သည် လက်ရှိအဆင့်ထက် များစွာမြင့်မားသော - -

- နှိုင်းယှဉ်ချက်အရ ခေတ်မီနေသည့် အဆင့်တရပ်သို့ ၄၀

ရောက်ရှိနေစေရမည်။ ပြည်တွင်းအသားတင် ထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုး (ဂျီဒီပီ) သည် (၁၉၉၀) ခုနှစ်ကထက် ၈ ဆမှ ၁၀ ဆအထိ တိုးလာစေရမည်။ စီးပွားရေး အဆောက်အအုံတွင် စိုက်ပျိုးရေးသည် အရှိန်အဟုန်ဖြင့် ဆက်လက်ဖွံ့ဖြိုးနေစေရမည်ဖြစ်သော်လည်း စက်မှုနှင့် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းတို့သည် ဂျီဒီပီနှင့် လူမှုအလုပ်တို့တွင် အတော်ကြီးမားသော အချိုးအစား ရှိနေရမည်။

သဘာဝသိပ္ပံနှင့် နည်းပညာပိုင်းက လည်း သိပ္ပံနှင့် နည်းပညာတော်လှန်ရေး၏ နောက်ဆုံး တွေ့ရှိအောင်မြင်မှုများအနက်မှ အများပိုင်းကို ကိုင်တွယ် အသုံးချနိုင်စွမ်း ရှိစေရမည်။ လူမှုသိပ္ပံနှင့် လူသား ဘာဝဆိုင်ရာဘက်တွင်လည်း လူ့အဖွဲ့အစည်းသစ်၏ အသိစိတ်ဓာတ်ကို ပုံသွန်းလောင်းရန် အခြေခံချပေးနိုင် ကြောင်း ပြသနိုင်ရမည်။ သိပ္ပံပညာတိုးတက်မှုသည် ဖွံ့ဖြိုးရေးပေါ်လစီများ၊ မဟာဗျူဟာများနှင့် စီမံကိန်းများ ချမှတ်ရေးအတွက် သဘောတရားရေး အခြေခံများ ပြင်ဆင်မှုကို ထောက်ကျင့်ညွှန်ဆည်းပေးနိုင်ရမည်။

ထုတ်လုပ်ရေးဆက်ဆံမှုအပိုင်းတွင် ပိုင်ဆိုင်မှု အရ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်၊ စီမံခန့်ခွဲမှု ယန္တရားနှင့် ဖြန့်ချိရေး စနစ်တို့သည် နီးကပ်စွာ အပြန်အလှန် ဆက်စပ်ထား ရမည်။ ဤသို့ဖြင့် ၎င်းမြစ်များကို တိုးပွားလာစေပြီး စီးပွားရေးကြီးထွားမှု အရှိန်မြှင့်ရန်နှင့် လူမှုညီမျှမှု ရှိစေရန်အတွက် လိုအပ်သော တောင့်တင်းသည့် တွန်းဆော်ရေး အားတရပ်ကို ဖန်တီးနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံတော်စီးပွားရေးကဏ္ဍသည် ၎င်း၏ ဦးဆောင်မှုအခန်းကို ကောင်းစွာဖော်ဆောင်ပြီး စုပေါင်း စီးပွားရေးကဏ္ဍနှင့် အတူတကွ စီးပွားရေးအခြေခံ အုတ်မြစ်ကို ချမှတ်ပြဌာန်းပေးသွားရမည်။ တဦးချင်း စီးပွားရေးလုပ်သူ အသေးစား လုပ်ငန်းပိုင်ရှင်နှင့် ပုဂ္ဂလိက အရင်းရှင်တို့၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ကြီးမားသော အချိုးအစားဖြင့် ရှိနေဦးမည်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတော် အရင်းရှင်စနစ်သည်ကား ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် ကျယ်ပြန့်စွာ ဆက်ရှိနေမည် ဖြစ်သည်။

ရှုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် ယဉ်ကျေးမှုပိုင်းဆိုင်ရာဘဝ တို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကျွန်တော်တို့ပြည်သူများသည် နှိုင်းယှဉ်ချက်အရ ကောင်းမွန်သော အိုးအိမ်များဖြင့် ပြည့်စုံ ကြွယ်ဝသောဘဝကို ရရှိစေရမည်။ ဆက်သွယ်ရေး၊ ကျောင်းပညာသင်ကြားရေးနှင့် ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက် မှုတို့အတွက် အဆင်ပြေသော အခြေအနေများ၊ အချက် အလက်များ ရရှိစေရမည်။ ယဉ်ကျေးမှုခံစားခွင့်တွင်လည်း ထိုက်သင့်သော အဆင့်တရပ်ကို ရရှိစေမည် ဖြစ်သည်။

အထက်ဖော်ပြပါတာဝန်ကို ကျေပွန်ပြီး

မြောက်ပိုင်းက ကျွန်တော်တို့တိုင်းပြည်ကို ဆိုရှယ်လစ် စနစ်သို့ ကူးပြောင်းရေး လမ်းကြောင်းပေါ်တွင် ရှေ့သို့ ခြေလှမ်းကြိုးကြိုးဖြင့် တက်လှမ်းရန် ပြဋ္ဌာန်း ပေးလိမ့်မည် ဖြစ်သည်။

ယခုမှစ၍ (၂၀၀၀) ပြည်နှစ်အထိ ကာလ ပိုင်းသည် အမျိုးသားစက်မှုထွန်းကားရေးနှင့် ခေတ်မီ ရေးတိုအား တိုးတက်မြှင့်မားလာစေမည် ဖွံ့ဖြိုးမှု အဆင့်သစ်တစ်ခုတွင် အလွန်အရေးကြီးသော ခြေလှမ်းပင် ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်တို့ ပြည်သူများ၏ တာဝန်များမှာ အရင်းအမြစ်အားလုံးကို စုစည်းရန်၊ အခွင့်အရေးများ၏ အကျိုးအမြတ်ကို ရယူသွားရန်၊ စိန်ခေါ်မှုများကို ရင်ဆိုင်ကျော်နင်းရန်၊ ဘက်စုံပြီး သဟဇာတဖြစ်သော နည်းနာများဖြင့် အသစ်ပြန် လည်ထူထောင်ရေး လုပ်ငန်းကို တွန်းဆော်သွားရန်၊ နိုင်ငံတော်မှ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ဆိုရှယ်လစ်စနစ်ကို ဦးတည် မှုတို့ဖြင့် ဈေးကွက်ယန္တရားစနစ်အတိုင်း လည်ပတ် လုပ်ကိုင်သော ကဏ္ဍပေါင်းစုံစီးပွားရေးကို ဆက်လက် ဖွံ့ဖြိုးစေရန်နှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်း စီးပွားရေးကို တည်ငြိမ် စေရေး၊ (၂၀၀၀) ပြည်နှစ်အထိ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရေး ဆိုသည်မဟာဂဏ္ဍာအတွက် ချမှတ်သော လျာထား ချက်များ ပြည် ဝစေရေးနှင့် ကျော် လွန်စေရေး တို့အတွက် လုံးပန်းသွားရန်တို့ ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် လျင်မြန်ပြီး မြင့်မားသည့် အကျိုးသက်ရောက်မှု လည်းရှိ၊ ရေရှည်တည်တံ့မှုလည်းရှိသော စီးပွားရေး တိုးတက်မှုနှင့် လုံခြုံမှုတို့ ရရှိစေရန်၊ ပြည်သူ့ လူနေမှုဘဝအခြေအနေ ကောင်းမွန်စေရန်နှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအတွင်းမှ အရင်းအနှီး စုဆောင်းမှု တိုးပွားလာစေရန်၊ ဤနည်းဖြင့် လာမည့်ရာစုနှစ်၏ ကနဦးကာလတွင် မြင့်မားသော အတိုင်းအတာရှိ သည့် ဖွံ့ဖြိုးမှုတစ်ခုအတွက် ခိုင်မာသောအခြေခံ အုတ်မြစ်များ ဖန်တီးပေးရန် - တို့ဖြစ်ပေသည်။

(၂၀၀၀) ပြည်နှစ်တွင် လူတိုင်းချင်းစီ၏ ဂျီဒီပီ မှာ (၁၅၅၀) ခန့်မှာ ရရှိထားသည်ထက် နှစ်ဆမြင့်နေစေရ မည်။ ဂျီဒီပီ ၏ နှစ်စဉ်ပျမ်းမျှတိုးနှုန်းသည် ၉ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းအထိ ရောက်ရှိပြီး စိုက်ပျိုးရေး၊ သစ်တောနှင့် ငါးဖမ်းခြင်းဆိုင်ရာ ထုတ်လုပ်ရေးတို့တွင် ၄.၅ နှင့် ၅ ရာခိုင်နှုန်းခန့်၊ စက်မှုလုပ်ငန်းတွင် ၁၄%နှင့် ၁၅% ခန့်၊ ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းတွင် ၁၂%နှင့် ၁၃% ခန့် နှင့် ပို့ကုန်လုပ်ငန်းတွင် ၂၈% ခန့် ရရှိစေရမည်။ ဂျီဒီပီနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၏ အချိုးအစာသည် ၃၀% ခန့်ရှိရမည်။ ၂၀၀၀ ပြည်နှစ်တွင် စိုက်ပျိုးရေးသည် ဂျီဒီပီ ၏ ၁၉% နှင့် ၂၀%ခန့်၊ စက်မှုလုပ်ငန်းနှင့် တည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်း

တို့သည် ၃၄% - ၃၅% ခန့်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းသည် ၄၅% - ၄၆% ခန့် ရှိစေရမည်။

သပို့နှင့်နည်းပညာဆိုင်ရာ အလားအလာ ကောင်းများကို ဖွံ့ဖြိုးစေပြီး လုံလောက်စွာ မြှင့်တင်ပေးရန်၊ ပြည်တွင်းသို့ တင်သွင်းလာသည့် ပုံစံအမျိုးမျိုးသော နည်းပညာတို့ကို စိစစ်ရွေးချယ်ကာ ကျွမ်းကျင်အောင် လုပ်ပြီး နောက်တဆင့်ဆက်လက် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အတွက် တက်တက်ကြွကြွ ပြင်ဆင်ရန်၊ နည်းပညာ ဆိုင်ရာ အသစ်ပြန်လည်ထူထောင်ရေး နှုန်းထားကို နှစ်စဉ် ၁၀ % သို့ ရောက်ရှိစေရန်၊ သို့မဟုတ် ကျော်လွန်စေရန်။

နိုင်ငံတော်လုပ်ငန်းများ၏ ဖွဲ့စည်းတည် ဆောက်ရေး၊ စီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် စွမ်းရည်မြှင့်တင်ရေးတို့ကို စစ်ဆေးပြီး ပြုပြင်သွားရန်၊ အရွယ်အစားကြီးသေးမဟူ အသွင်အမျိုးမျိုးသော စုပေါင်းစီးပွားရေးတို့ကို အသစ် ပြန်ထူထောင်ကာ အောင်မြင်ပြီးမြောက်စေပြီး ၎င်းတို့မှာ အနှစ်သာရအားဖြင့် စုပေါင်းမှုအဖြစ် ဆက်ရှိနေစေရန်၊ တိုက်ရိုက်ဖက်စပ်ပုံစံနှင့် စုပေါင်းပုံစံလုပ်ငန်း များတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပုဂ္ဂလိကအရင်းရှင်နှင့် တဦးချင်းတို့၏ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကိုလည်းကောင်း၊ အလားတူ နိုင်ငံခြားမှ ကုမ္ပဏီများကိုလည်းကောင်း ဖွံ့ဖြိုးလာစေရန်။

နှစ်စဉ်တိုးလာနေသော လုပ်သားအင်အား ထက်ပိုမိုသော အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများ ဖန်တီး ပေးကာ အလုပ်လက်မဲ့ဖြစ်မှုကို ထိထိရောက်ရောက် လျော့ချသွားရန်၊ ငတ်မှုတ်မှုကို ပပျောက်စေပြီး ဆင်းရဲမှုကို လျော့ပါးသွားစေရန်၊ ပြည်သူတို့၏ စားသောက် နေထိုင်ရေး၊ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုနှင့် ခရီးသွားလာရေးတို့ အသေအချာ ပိုမိုကောင်းမွန် လာစေရန်၊ ပြည်သူများ အထူးသဖြင့် ကျေးလက်နှင့် တောင်တန်းဒေသနေ ပြည်သူများ၏ ယဉ်ကျေးမှု ခံစားခွင့် ကို အဆင့်မြှင့်ပေးရန်၊ ၂၀၀၀ ပြည်နှစ်တွင် လူဦးရေတိုးနှုန်း ၁.၈ ရာခိုင်နှုန်းထက် လျော့နည်းစေရန်၊ အသက်ငါးနှစ် အောက် ကလေးသူငယ်များ အဟာရ မလုံလောက်သည့် ဆိုးရွားသော အခြေအနေကို ကျော်လွှားသွားရန်၊ အသက် ၁၅ နှစ်နှင့် ၃၅ နှစ်အတွင်း အသက်အရွယ်ရှိသူတို့အတွက် စာမတတ်မှု ပပျောက်စေပြီး၊ ကလေးသူငယ် တိုင်းအတွက် အခြေခံပညာရေးကို အာမခံကာ သင်တန်းဆင်းပြီး လုပ်သား အချိုးအစားကို ၂၂ %မှ ၂၅ %အထိ တိုးမြှင့် သွားရန်၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှုကို ကာကွယ်တားဆီးရန်၊ အပျက်သဘောဆောင်သော အကျင့်စရိုက်များနှင့် လူမှုရေးအန္တရာယ်များကို ထိန်းချုပ် သွားရန်။

ဖွံ့ဖြိုးရေးလမ်းကြောင်းအတွင်းရှိ နိုင်ငံရေး တည်ငြိမ်မှုနှင့် ဆိုရှယ်လစ်စနစ်ဦးတည်မှုကို ဆက်ထိန်းထားရန်၊ ပါတီကို အသစ်ပြန်လည် ထူထောင်ရေးနှင့် စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်မားရေးတို့တွင် အခြေခံကျသော တိုးတက်မှုကို ရရှိစေပြီး ၎င်း၏ ခေါင်းဆောင်မှုအခန်းကို မြှင့်တင်သွားရန်၊ အုပ်ချုပ်မှု ဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို အရာအဖြစ်ထားပြီး နိုင်ငံတော်ကို တည်ဆောက်ရေးနှင့် ပြီးမြောက်ပြည့်စုံရေးတို့ကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သွားရန်၊ နိုင်ငံတော်အဖွဲ့အစည်းတို့ ၏ လုပ်ငန်းထမ်းဆောင်မှုဆိုင်ရာ အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေမှု၊ စွမ်းဆောင်နိုင်မှုတို့ကို မြှင့်တင်သွားရန်၊ ဒီမိုကရေစီကို ကျယ်ပြန့်စေကာ၊ စည်းကမ်းကို ခိုင်မြဲစေပြီး လူမှုရေးစည်း စနစ်ရှိမှုနှင့် ဘေးကင်းလုံခြုံမှုတို့ကို အာမခံသွားရန်၊ ပြည်သူတရပ်လုံး၏ ကြီးမြတ်သော စည်းလုံးညီညွတ်မှုကို အားဖြည့်မြှင့်တင်သွားရန်၊ အမျိုးသားကာကွယ်ရေးကို ခိုင်မာတောင့်တင်းစေရန်နှင့် လုံခြုံရေးကို စွဲမြဲကြံ့ခိုင်စွာ ထိန်းသိမ်းသွားရန်။

နိုင်ငံခြားဆက်ဆံရေးတို့ကို တိုးချဲ့ကာ နိုင်ငံတကာဆိုင်ရာနှင့် ဒေသဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများတွင် ပါဝင်ရေးကို လုပ်ဆောင်သွားရန်နှင့် နိုင်ငံတကာ ဆိုင်ရာနယ်ပယ်ရှိ ကျွန်တော်တို့၏ ရပ်တည်ချက်ကို ခိုင်မာတောင့်တင်းစေပြီး အားဖြည့်မြှင့်တင်သွားရန်။

ဤစာတမ်းမှာ ဝိယက်နမ်ပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ ၏ အဋ္ဌမအကြိမ်မြောက် နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ကွန်ဂရက်သို့ တင်သွင်းသော ဗဟိုကော်မတီ၏နိုင်ငံရေးအစီရင်ခံစာမှ (အပိုင်း ၂) ဖြစ်သည့် (GOALS FOR THE PERIODS TO 2020 AND 2000) ကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာမှ မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆိုထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

★စာမျက်နှာ(၄၅)မှ
လက်ရှိကိစ္စမှာလည်း ခြားနားတဲ့ စာတလမ်းတပုဒ်ကို တွေ့ရရှိ မျှော်လင့်စရာအကြောင်း မရှိလှပါဘူး။ ပြောနေကျ အရေးကြီး ခြွင်းချက်ဖြစ်တဲ့ ကျွန်တော်တို့ ခွင့်ပြုထားရင် ဒီအတိုင်းပဲ ဖြစ်နေမှာပါ။

ZNet Zuly'99 မှ Noam Chomsky ၎် Kosovo Peace Accord ကို ပြန်ဆိုပါသည်။